

UNİVERSİTEYA BİNGOLİ
ENSTİTUYA ZIWANANÊ GANIYAN
QISIMÊ ZIWAN U EDEBİYATÊ ZAZAKİ

ZAZAKİ DI BESTOĞİ

Tezê Doktora

Hedrekar

Ayetullah KARABEYESER

171305202

Şormend

Dr. Öğr. Üyesi İsmail SÖYLEMEZ

BİNGOL – 2021

BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ
YAŞAYAN DİLLER ENSTİTÜSÜ
ZAZA DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ZAZACA'DA BAĞLAÇLAR

Doktora Tezi

Hazırlayan

Ayetullah KARABEYESER

171305202

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi İsmail SÖYLEMEZ

BİNGÖL – 2021

FİHRİST

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	XII
TEZ ONAY SAYFASI.....	XIII
XULASA	XIV
ÖZET.....	XV
ABSTRACT	XVI
VATEYO VERİN.....	XVII
DESTPÊKERDİŞ.....	1

QISIMÊ YOYIN

TESNİFÊ BESTOĞAN	8
1. Hetê Şekîlî Ra Bestoği	8
1.1. Bestoği Sadeyî	9
1.2. Bestoği Tekrarbiyayeyî	10
1.3. Bestoği Piyabesteyî	10
2. Hetê Wezîfeyî Ra Bestoği	12
2.1. Bestoği Dereca (Tedricî)	12
2.2. Bestoği Eşkerakerdîşî	12
2.3. Bestoği Hemzemantî	13
2.4. Bestoği Îlawekerdîşî	13
2.5. Bestoği Îstisna	13
2.6. Bestoği Îhtîmal	13
2.7. Bestoği Meçhulî	14
2.8. Bestoği Menfî	14
2.9. Bestoği Miqdârî	14
2.10. Bestoği Netice	14
2.11. Bestoği Nîşkarabîyayîşî	14
2.12. Bestoği Qetîyetî	14
2.13. Bestoği Rêzkerdîşî	14
2.14. Bestoği Sebebi	15
2.15. Bestoği Şedînayîşî	16
2.16. Bestoği Şertî	16
2.17. Bestoği Tercîh	16
2.18. Bestoği Teşbîh:	16
2.19. Bestoği Tezadî	17
2.20. Bestoği Waştîşî	17
2.21. Bestoği Wextî	17
3. Hetê Cayê Şîxulîyayîşî Ra Bestoği	18
3.1. Bestoği Sareyê Cumleyan	18
3.2. Bestoği Bînatêyê Cumleyan	20
3.3. Bestoği Miyanê Cumleyan	22
3.4. Bestoği Bînatêyê Kelîmeyan	22
4. Hetê Cînsê Kelîme Ra Bestoği	23
4.1. Bestoğ	23
4.2. Edat	24
4.3. Fiil	24
4.4. Name	25

4.5. Sıfet.....	25
4.6. Zemir.....	25
4.7. Zerf.....	25
5. Hetê Koki ra Bestoği	26
5.1. Bestoği Ki Teyna Yo Zıwan Ra Yeni Meydan.....	27
5.1.1. Bestoği Zazaki.....	27
5.1.2. Bestoği Erebki	30
5.1.3. Bestoği Farıski	30
5.1.4. Bestoği Pehlewki.....	30
5.1.5 Bestoği Tırki	30
5.2. Bestoği Ki Zaf Zıwanan Ra Yeni Meydan	30
5.2.1. Bestoği Zazaki+Erebki.....	30
5.2.2. Bestoği Zazaki+Farıski	31
5.2.3. Bestoği Zazaki+Pehlewki	31
5.2.4. Bestoği Zazaki+Tırki	31
5.2.5. Bestoği Zazaki+Erebki+Tırki	31

QISIMÊ DIYIN

TEHLİLÊ BESTOĞAN	32
1. A dewa ra.....	32
2. A hınge de	32
3. A ri ra.....	33
4. A yewe ra.....	33
5. A yewe ra zi.....	34
6. Ancax.....	34
7. Anci	35
8. Anci zi	35
9. Ancia ki	36
10. Aw semed ra zi	36
11. Axırı.....	37
12. Ay cıxtu	37
13. Ay ra	37
14. Ay ra ki.....	38
15. Ay ra o	39
16. Ay zemon	39
17. Aye ra dıma zi	40
18. Aye ra tepiya	40
19. Badê cu	40
20. Badê ke	41
21. Badê pey zi	42
22. Bahdo.....	42
23. Bahdo zi.....	43
24. Belka ki.....	44
25. Belka zi.....	44
26. Belki	45
27. Belki...u belki zi	45
28. Belkia...belkia.....	46

29. Beno.....	46
30. Beno ke...beno ke	47
31. Benu ke.....	47
32. Beyta.....	48
33. Bê ki	48
34. Ca b1 ca...ca b1 ca.....	49
35. Ca ca ki.....	49
36. Ca ca...ca ca	49
37. Ca ca...ca ca ki.....	50
38. Ca ca...ca ca zi	50
39. Cey.....	51
40. C1 ra pê	51
41. Co ra	52
42. Co ra zi	52
43. Coka.....	53
44. Coka ke.....	54
45. Coka ro	54
46. Coka zi.....	55
47. Cokay rê	55
48. Cokê ra	56
49. Cuapê.....	56
50. Cuwa pê z'	57
51. Çağö.....	57
52. Çend ki...labelê	58
53. Çend...hendı zi.....	58
54. Ç1 çax ki.....	58
55. Ç1 qaydeyo ke...otur	59
56. Ç1 ra	59
57. Ç1 wext	60
58. Ç1 wext ki	60
59. Ç1...ç1	61
60. Ç1...u ç1 zi	61
61. Ç1qa ke...ki.....	62
62. Ç1qa ke...oncia ke	62
63. Ç1qa...honde ki.....	63
64. Ç1qa...ki	63
65. Ç1qas.....	63
66. Ç1qas ke...hende ki	64
67. Ç1qas ke...rena zi	64
68. Ç1qas ki.....	65
69. Ç1qas...ç1qas...zi.....	65
70. Ç1qaşı ke...oncia	66
71. Ç1tur ke.....	66
72. Ç1tur ke...ki.....	67
73. Ç1xa ke...honde	67
74. Ç1xaş ke...unca honde ke	68
75. Çun	68

76. Çunki	68
77. De uncina.....	69
78. Demo ke	70
79. Derê	70
80. Dê	71
81. Dê vana.....	71
82. Dêma ke.....	72
83. Dêmek	72
84. Dıma ra	73
85. Dıray...nuk ney	73
86. Eg otir o	73
87. Ega.....	74
88. Eger	74
89. Eger ke.....	76
90. Eke...eke	76
91. Eke...eke...yan	76
92. Eke...la eke	77
93. Enê ra dım	77
94. Eslê xo de	78
95. Esto çin yo	78
96. Feqet	79
97. Gama	79
98. Gama ke.....a hıngê de	80
99. Gama ki	80
100. Gami...gami zi	81
101. Gegane...gegane	81
102. Gegane...gegane ki	81
103. Gegane...u gegane ki	82
104. Gegane...u gegane zi.....	82
105. Ge ge zi.....	83
106. Ge ge...ge ge	83
107. Ge ge...ge ge ki	84
108. Ge ge...ge ge zi	84
109. Ge ge...la ge ge zi	85
110. Ge ge...u ge gane zi	85
111. Ge...dıma ki	86
112. Ge...dıma ki...ge gane ki...yan ki	86
113. Ge...ge.....	87
114. Ge...gegane ki	87
115. Ge...gegane ki...ya ki	88
116. Ge...ge ki	88
117. Ge... ge zi.....	89
118. Ge...ge...gegane ki	89
119. Ge...ge...ge zi	90
120. Ge...ge...ge...ya ki	90
121. Ge...u ge ki	91
122. Ge...u ge zi.....	91

123. Ger	92
124. Gılangan	92
125. Gılangan zi	93
126. Gılanton...u gılanton	93
127. Goya ki	93
128. Ğeyri.....	94
129. Ha	94
130. Ha...ha.....	95
131. Hasılı	95
132. Halbuki	96
133. Hela	96
134. Hela ke.....	97
135. Hem	98
136. Hem ki	98
137. Hem zi	99
138. Hem...hem	99
139. Hem...hem ki	100
140. Hem...hem zi	100
141. Hem...hem...hetê ra zi.....	101
142. Hem...u hem zi	102
143. Hem...u heme ki	102
144. Hema	103
145. Hema k1	103
146. Hema ra zi	104
147. Hend...hend...hend.....	104
148. Hend...hend...hunc.....	105
149. Hende ke.....	105
150. Hende...la.....	106
151. Heni ki	107
152. Heni...heni	107
153. Her çıqa ke...oncia ki.....	107
154. Her çıqas.....	108
155. Her çıqas ki.....	108
156. Her çıqas...zi	109
157. Her çi	109
158. Her çi ke	109
159. Her ke	110
160. Herga k1	110
161. Heskena...heskena	111
162. Heta	111
163. Heta ki	112
164. Hetê ju ra ki	114
165. Hetê ju ra...u hetê ju ra ki	114
166. Hetê ju ra...u heto bin ra ki	115
167. Hetê ra...hetê ra ki	115
168. Hetê ra...heto bin ra zi	116
169. Hetê ra...u hetê ra ki	116

170. Hetêk ra...hetêk ra zi.....	116
171. Heto bin ra ki.....	117
172. Heto ju ra...heto bin ra.....	117
173. Heto yew ra...heto bin ra zi	118
174. Hetta ke.....	118
175. Hetta...ji.....	119
176. Hewna.....	119
177. Hewna ki.....	119
178. Hîni.....	120
179. Hin ke	120
180. Hina ke	121
181. Hol aya wa g'	121
182. Holê gureyi.....	122
183. Holê yî	122
184. Holê yî aya wa.....	123
185. Holê yî aya wa g'	123
186. Holê yî ina wa ki	123
187. Homa hes bikero.....	124
188. Homa nêkero ke.....	124
189. Homa zano.....	125
190. Honde ke.....	125
191. Hoyna hoyna.....	126
192. In beynat ıd.....	126
193. In rîd ra	127
194. Ina hew	127
195. Ina ray.....	128
196. Ina yew ra	128
197. Inke gî.....	129
198. Îhna	129
199. Îlam ke	129
200. Ju ju fîn...ju ju fîn zi	130
201. Kam gama ki	130
202. Key ki	131
203. Ki	131
204. Ki...ki.....	132
205. La.....	133
206. La a hînge de	133
207. La anci zi	134
208. La ancina	134
209. La anciya ki	135
210. La badê ke	135
211. La bê bîvine ke	136
212. La çî heyf.....	136
213. La çî heyf ke	137
214. La dîma ra ke	137
215. La eg	138
216. La gama ke	138

217. La ge ge zi	138
218. La hem...hem zi	139
219. La hend zi	139
220. La hende ki	140
221. La her çi.....	140
222. La hetani ke	140
223. La hın di kı	141
224. La ila.....	141
225. La ki.....	142
226. La miratê.....	142
227. La na rey ki.....	143
228. La qe nêbo	143
229. La seni ke.....	143
230. La seni kerd	144
231. La seni kı biyo	144
232. La...hem...hem zi	145
233. Labelê	145
234. Labelê eke.....	146
235. Labelê ge ge.....	146
236. Labelê ge ge zi.....	147
237. Labelê hewna zi.....	147
238. Labelê reyna ki	148
239. Labelê seni ke.....	148
240. Lakim ki	149
241. Lakin.....	149
242. Lawrek.....	149
243. Letê ju ra...u letê bin ra ki.....	150
244. Ma vajı.....	150
245. Ma vajı eke	151
246. Madem.....	151
247. Madem ına ya	152
248. Madem ke...a game.....	152
249. Madem kı...ay çax	153
250. Madem ki.....	153
251. Mera.....	154
252. Merdım vano qey.....	154
253. Mesela	155
254. Mevac	155
255. Mevajı kı.....	155
256. Na rey	156
257. Na rey ki	156
258. Nata ke.....	157
259. Nay ra	157
260. Nay ra yo ki	158
261. Naye ra ki	158
262. Ne ke.....	159
263. Ne tede.....	159

264. Ne zi	160
265. Ne...ne.....	160
266. Ne...ne ki	161
267. Ne...ne zi.....	161
268. Ne...ne...ne.....	162
269. Ne...ne...ne ki.....	162
270. Ne...ne...ne zi.....	163
271. Ne...u ne zi.....	164
272. Ney ra dıma	164
273. Ney ser o.....	164
274. Nê	165
275. Nêbo	165
276. Nêbo ke.....	166
277. Nêvanê.....	166
278. Nıka ke	167
279. Ni...Ni.....	167
280. Niye...niye z' ...niye zi	167
281. Niyu niye	168
282. Niyu z'	168
283. Niyu...niyu z'	169
284. No semed ra.....	169
285. Nuk ney	169
286. O bēnatı d'	170
287. O çağ.....	170
288. O dıma ki	171
289. O hıngde	171
290. O ke	172
291. O ra dıme ki	172
292. O ri ra.....	173
293. O semed ra.....	173
294. O tewir	173
295. O zamun	174
296. Oja ra pê	174
297. Oxmo ki	175
298. Oxro ke	175
299. Peê coy ki	176
300. Pey	176
301. Pey ki	177
302. Peyê cu	177
303. Peyniya peyni de	178
304. Pê ku...zi	178
305. Qandê coy.....	179
306. Qandê ney.....	179
307. Qando ki	180
308. Qaso ke	180
309. Qe ke nê.....	181
310. Qe ke nêvo	181

311. Qe nê.....	182
312. Qenêka.....	182
313. Qet ke çinê bo.....	183
314. Qet nêbo	183
315. Qey ki	184
316. Qeybê a jo.....	184
317. Ra ray zi.....	185
318. Rasta ey	185
319. Raştê cı	185
320. Rew rew....gegane ki	186
321. Rey...rey...rey rey ki	186
322. Reyê...u reyê	187
323. Reyna.....	187
324. Reyna zi	188
325. Rê rê...rê rê	188
326. Ruej yo...ruej yo	188
327. Sata ki	189
328. Se k1.....	189
329. Seba ki	190
330. Seba naye zi.....	191
331. Semedê a ra	191
332. Semedi ineway ra	191
333. Semedo k1.....	192
334. Seni	192
335. Seni ke	193
336. Sire ke.....	193
337. Ta.....	194
338. Ta ki.....	194
339. Tawo ke	195
340. Tayêne...tayêne zi	195
341. Tayin ...tayinan.....	196
342. Tenê...tenê ki	196
343. Têpia ra.....	197
344. Têpia ra ki.....	197
345. T1 mevaj ke	197
346. T1 nêvanê	198
347. T1 vajê k1.....	198
348. T1 vana	199
349. T1 vana belki	199
350. T1 vana qey	200
351. T1 vani derey.....	200
352. Tikê...tikê.....	201
353. To di	201
354. To heni zonêne ke.....	202
355. To va.....	202
356. To vatê ke	203
357. To vatêne	203

358. To vatêne belki	204
359. To vatêne qey	204
360. To wetrê.....	205
361. U	205
362. U anci	206
363. U dîma ra zi	206
364. U ge ge zi.....	207
365. U hem zi	207
366. U ma vaj	208
367. Uwo ke	208
368. Vatêne qey	208
369. Waxt amêne...waxt amêne.....	209
370. Waxtê beno...waxtê beno.....	209
371. Wazenê...wazenê	210
372. Welakin	210
373. Welakin ki	211
374. Welhasil.....	211
375. Wext	212
376. Wext...eg.....	212
377. Wexto ... o wext.....	213
378. Wexto ke...o çax	213
379. Wexto ke...o taw	214
380. Wexto ki	214
381. Xas kî.....	216
382. Xo ra	216
383. Xulasa	217
384. Ya	217
385. Ya ki	217
386. Ya nê...zi.....	218
387. Ya zi	218
388. Ya...niyu z'	219
389. Ya...ya.....	219
390. Ya...ya ki	220
391. Ya...ya zi.....	220
392. Yan nê.....	221
393. Yani	221
394. Yani bî kîlmiye.....	222
395. Yeqîna	222
396. Yew yew hewî zi	222
397. Yew yew hewî zi... labelê hewna zi	223
398. Yew...yew ki.....	223
399. Yew...yew zi.....	224
400. Yewerî...yewerî	224
401. Yewerî...yewerî zi	225
402. Yewerî...yewerî...yewerî zi.....	225
403. Zewnbi zi	226
404. Zi	226

405. Zi...zi.....	226
406. Zira	227
NETİCE	228
ÇİMEYİ ARİDAYİŞÊ BESTOĞAN.....	232
ÇİMEYİ	237
İLAWİYİ	239
Tablo:1 Hetê Şekılı Ra Bestoği	239
Tablo:2 Hetê Wezifeyi Ra Bestoği	248
Tablo:3 Hetê Cayi Ra Bestoği	257
Tablo:4 Hetê Cinsi Ra Bestoği	266
Tablo:5 Hetê Koki Ra Bestoği	275

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Doktora tezi olarak hazırladığım *Zazaca'da Bağlaçlar* adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

..... / / 2021

Ayetullah KARABEYESER

TEZ ONAY SAYFASI

Bingöl Üniversitesi Yaşayan Diller Enstitüsü Müdürlüğüne

Zazaca'da Bağlaçlar isimli bu çalışma, jürimiz tarafından Zaza Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Jürisi Üyeleri (Unvanı, Adı ve Soyadı)

Başkan	:	İmza:
Üye	:	İmza:
Üye	:	İmza:
Üye	:	İmza:
Üye	:	İmza:

ONAY

Bu Tez, Bingöl Üniversitesi Yaşayan Diller Enstitüsü Yönetim Kurulunun/...../2021 tarih ve sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

.....
Enstitü Müdürü

XULASA

Bestoği, qısımanê muhimanê zıwani ra yi. Bestoği xuser wayirê yo mena niyi. Labelê zerreyê cumle dı menaya cumle ser tesirê cê esto. Bestoği, kelimeyan, grubanê kelimeyan u cumleyan besteni yobinan ra. Ina xebat dı Zazaki dı bestoği kritik biyi. Bestoği hetê şekıl, wezife, cayê şıxuliyayişi, cinsê kelime u kok ra kritik biyi. Bestoği, eseranê Zazaki ra ameyi guretiş; cumleya ki bestoğ tede viyerto a cumle bı şeklê misal xebat dı ca gureto. Xebat dı teyna eseranê yo mıntıqa ra nê, eseranê heme mıntıqayan ra bestoği ameyi guretiş. Varyanti ki tesbit biyi xebat dı ca dıyayo inan zi.

Kelimeyi Muhimi: Bestoğ, Gramer, Zazaki.

ÖZET

Bağlaçlar, dilin önemli unsurlarındandır. Tek başına anlamı olmayan bağlaçlar, cümle içerisinde anlam ilgisi kurarak kelimeleri, kelime gruplarını ve cümleleri birbirine bağlarlar. Bu çalışmada Zazaca’da yer alan bağlaçlar ele alınmıştır. Tespit edilen bağlaçlar şekil, görev, kullanıldığı yer, kelime türü ve köken açısından incelenmiştir. Çalışmaya kaynaklık eden eserler Zazaca’nın konuşulduğu her bölgeden alınmıştır. Bu şekilde bağlaçların varyantlarına da çalışmada yer verilmiştir. Açıklayıcı olması açısından bağlaçlar, içinde geçtiği cümle ile birlikte çalışmada yer almıştır.

Anahtar Sözcükler: Bağlaç, Dilbilgisi, Zazaca.

ABSTRACT

Conjunctions are among the significant components of language. Having no meaning on their own, conjunctions connect words, phrases and sentences by establishing a meaning relationship in the sentence. In this study, conjunctions in Zazaki are discussed. Identified conjunctions were examined in terms of shape, function, place of use, word type and origin. The works that form source of this study were taken from every region where Zazaki is spoken. In this way, variants of conjunctions are also included in the study. In terms of being explanatory, the conjunctions are included in the study together with the sentence in which it is used.

Keywords: Conjunction, Grammar, Zazaki.

VATEYO VERİN

Ina xebat, bestoği ki Zazaki dı şıxuliyeni inan ser biya. Heta eyro bestoğan ser yo xebata musteqil nêbiya, teyna eseranê grameri dı bı kılmi behsê bestoğan biyo. Xebata ma dı heme mıntıqa, fekan u diyalektan ra 90 eserê Zazaki tetqiq biyo u peyniya ini tetqiqi dı 406 bestoği tesbit u tehlil biyi.

Destpêkerdış dı derheqê mefhumê bestoği dı melumat dıyayo. Eseranê gramerê Zazaki dı derheqê bestoği dı çı melumati esti bı kılmi behsê inan biyo u derheqê literaturi dı melumat dıyayo. Dıma behsê ferqê bestoğan u edatan biyo. Qısım verin dı tesnifê bestoğan ca geno. Ino kısım dı bestoği hetê şekıl, wezife, cayê şıxuliyayişi, cınsê kelime u kokê kelime ra tesnif biyi. Qısımê dıyın dı bestoği ki arıdıyayi goreyê panc halan kritik biyi. Her bestoğ, bı sistemo alfabetik hetê şekıl, wezife, cayê şıxuliyayişi, cınsê kelime u kokê kelime tehlil biyo. Peyni dı zi netice ca geno. Ino kısım dı zi neticeyi ki ini 406 bestoğan ra veciyayi madde bı madde arz biyi. Bestoği ki tesbit u tehlil biyi goreyê panc halan bı şekılê tabloyan peyniya tezi dı dıyayi.

Şormendê mı Dr. Öğr. Üyesi İsmail SÖYLEMEZi tesbitkerdışê mewzuyê tezi ra heta temambiyayişê cê her het ra paşt da mı u mı ri rehberti kerd. Ma her merhaleya tezi dı dergaderg istişare kerd u tez sayeyê ini istişareyan dı bı ino şekılê xu tamam bı. Ez qey desteg u rehbertiya cê ya qıymetziyed cı rê zaf teşekur keno. Keda Doç. Dr. Şahap BULAKi u Öğr. Gör. Murat VAROLi zi ina xebat ser zaf a. Ez inan rê zi zaf teşekur keno.

Ayetullah KARABEYESER

DESTPÊKERDIŞ

Zazayi, şaranê qedimanê Anadolu ra yi u mudayo derg ra nat Anadolu dı cuyeni. Zazayi, egleb mıntıqayanê rocnete u verrocê rocveteyê Anadolu dı meskun i. Cayê cuyayişê Zazayan dormaleyê royanê Murat, Fırat u Dicle yo. (Alanoğlu, 2019: 688). Bê ini cayan hema hema heme şaristananê Tırkiya dı tay-zaf Zazayi est i. Bê Tırkiya Awrupa dı zi peyniya barkerdışı dı bixısusiyet zê Almanya u Hollanda dewletanê rocawanê Awrupa dı yo nıfusê Zazayan ameyo piser (Arslan, 2018:53).

Şari ki Tırkiya dı cuyeni derheqê nıfusê inan dı melumatêko qeti çin o. Inay ra derheqê nıfusê Zazayan dı melumatêko zelal çin o, reqemi ki vaciyeni zi heme texmini yi. Derheqê nıfusê Zazayan dı 1.5-2 milyon ra heta 4-6 milyon iddiayi est i (Alanoğlu, 2019:690; Keskin, 2015:94; Paul, 2017:111).

Zıwanê Zazaki, zıwananê Hind-Awrupa ra miyanê zıwananê Hind-İrani dı şağa zıwananê İraniyan dı, miyanê gruba zıwananê rocawan ê İraniyan dı ca geno. Zê Fariski, Kurdki, Beluçki, Talişki zıwani İraniyi u Zazaki eyini grub dı hesıbiyeni (Gippert, 1996:148-154; Paul, 2011:19).

Derheqê Zazaki dı xebata verin zıwanşinas Peter Lerchi kerda. Serra 1856 dı Dewleta Osmaniyan u Dewleta Rusan herbê Qırımı dı ameyi tiver. Herb dı Rusan têki eskeri Osmaniyan esir gureti. Miyanê ini eskeran dı Zazayi zi bibi. Akademiya İlman ê Rusan, qey zıwanê ini eskeran ser xebıtyayiş, wezife da Peter Lerchi. Lerchi zi fekê ini eskeran ra zıwanê Zazaki dı, yo diyalog, hiri herbi ağayan u hiri meselayi qeyd kerdi. (Aslanoğulları, 2014:13; Lerch, 1857:49-87).

Xebata Lerchi ra pey mudeyêko derg Zazaki ser xebatêka muhim nêbena. Ino bıbate dı Friedrich Muller, serra 1864 dı melzemeyê Lerchi ser goreyê 18 rıpelan yo xebata analizê tiveranayişi keno. Heto bin ra Albert von Le Coq zi serra 1901 dı hindeyê panc rıpelan nuştayê Zazaki neşır keno (Keskin, 2015:98).

1906 dı Oskar Mann, Siwerek u Kor dı qeydanê Zazaki geno la emirê ey qim nêkeno ki qeydan analiz bıkeru. Mergê Manni ra pey, Karl Hadank, qeydanê Manni tetqıq keno u 1932 dı zıwanê Zazaki dı eserê verini ê grameri *Mundarten Der Zaza, Hauptsachlich Aus Siwerek und Kor* neşır keno.

Ini xebatan ra pey, qısmê diyın ê seserra vıstın dı zıwanşınasanê rocawani Zazaki ser xebati xu zıdnayi. Terry Lynn Toddi 1985 dı, Ludwig Pauli zi 1998 dı gramerê Zazaki ser tezi nuşti. Ini serran dı hını miyanê Zazayan ra zi merdımı ki gramerê Zazaki ser bı şekılêko akademik xebıtiyayi veciyayi. Zülfü Selcani 1998 dı Zazaki ser tezê xu yê doktora bı nameyê *Grammatik Der Zaza-Sprache, Nord Dialekt* tamam kerdo u ına saye dı Zazakiya Zımeysi ser dora verin xebata grameri ameya meydan. Çunki hem Todd hem zi Pauli tezi xu yê doktora melzemeyê Zazakiya Verroci ser kerdi hazır. Xebatanê akademikan ê gramerê Zazaki ra yo zi tezê doktora ê İlyas Arslani yo. Arslani 2016 dı Almanya dı bı nameyê *Verbfunktionalität und Ergativität in der Zaza-Sprache* Zazaki dı fonksiyonê fiilan u ergatifi ser tezê xu yê doktora tamam kerdo. Tırkiya dı zi serranê 2010 ra pey universiteyan dı xebatanê akademikan destpêkerd la ini xebati egleb edebiyatê Zazaki ser beni, miyanê ini xebatan dı zaf tay xebati grameri est i.

Zıwan çarçiwaya qeydeyan dı pê yocaameyişê kelimeyan yeno meydan. Kelimeyi yeni tihet u cumle ani meydan, cumle zi menayêka tamam ifade kena. Ini kelimeyi ki cumle dı yeni tihet u pê ino tihetameyiş yo mena ifade kenı zi heşt qısıman dı tetqiq beni. Ini qısmı *name, zemir, sıfet, zerf, edat, bestoğ, fiil u nida* yi. Her cinsê kelime miyanê zıwani dı pê xısusiyetanê xu ca geno. Ini heşt cınsanê kelimeyan ra *name, zemir, sıfet u fiil* pê nameyê “kelimeyi bımena” name beni, *bestoğ u edati* bı nameyê “kelimeyi bıwezife” name beni; *nida* zi bı nameyê “ kelimeyi bımena-bıwezife” name bena (Korkmaz, 2017:925).

Bestoği zê mecuni, zê xerci, kelimeyan, grubanê kelimeyan ya zi cumleyan besteni yobinan ra. Têkı zıwanan dı qey ifadekerdişê têkı weziyetan ihtiyaci bı bestoğan çin a, wezifeyê bestoği pê zobi qeydeyan yeno ca. Mesela Tırki dı fiil ra sıfet yeno vıraştış -sıfet fiil- u ino hal herında bestoği geno. Labelê Zazaki dı vıraştışêko hınayin çin o u ini halan dı şıxuliyayişê bestoği mecburi yo. Ino semed ra Zazaki dı yo cumle dı bê bestoği, dı menayan ifadekerdiş mumkun niyo. Ancax pê yo bestoği, dı menayi tıdır ifade beni. Inay ra bestoği qey Zazaki zaf muhim i.

Elbet bestoği teyna mecburiyet ra nêşıxuliyeni. Bestoği ge ge qey şedinayişê mena, ge ge qey zengintiya mena, ge ge qey xemılınayişê mena şıxuliyeni. Bestoği,

zıwani keni rewac, ifadeyan keni zelal u beni sebebê ifadekerdış u fambiyayışêkê hina rehet i.

Heta îka Zazaki dı bestoğan ser yo xebata musteqil nêbiya. Eseranê gramerê Zazaki dı bı kılmi ca diyayo bestoğan. Eseri ki derheqê gramerê Zazaki dı nusiyayi Zazaki nênusiyayi, eğleb Tırki nusiyayi. Ini eseran dı qey eşkerakerdışi zi Tırki şıxuliyaya u bestoği Tırki terif biyi. Name u terifê ino cinsê kelime têkî eseran dı Zazaki yo. *Gıramerê Zazaki* dı qey ino terimi kelimeya *gırêdar* şıxuliyaya u terifê cê zi hina biyo: *Qısekên kî naman, kerdenan ew qıserêzanê zew wezîfe dı biyayen gırêdanê pê, nê qısekân rê vanê gırêdari* (Pamukçu, 2001:182). *Rastnuştışê Kirmanckî/Zazakî* dı terifê terimi çin o labelê qey terimi kelimeya *bestoxi* şıxuliyaya. (Gruba Xebate Ya Vateyî, 2005:85). Munzur Çem, kitabê xu yê grameri dı heme izahatanê xu Tırki dano. Derheqê bestoğan dı zi terifê cê Tırki yo labelê qey ino cinsê kelime *bestox* şıxulneno (Çem, 2013:219). Beyanati Abdulaziz Beki zi Tırki yi. Beki, semedê bestoğan ifadeyê *herfî atîfî* şıxulneno u bestoğan hina terif keno: *Herfî atîfî, dı nameyanê yoomaran/zafomaran, fiilan ya zi dı cumleyan yo hukımo şirik dı ya zi hukmanê zıddan dı resneni yobinan u besteni yobinan ra* (Beki, 2015:246). Kıtabê Harun Turguti dı qey bestoğan yo kelimeya Zazaki niviyerena; derheqê bestoğan dı terife cê zi Tırki yo: *Kelimeyi ki cumle, kelime ya zi grubî kelimeyanê ki hetê mena ra binateyê inan dı alaqa esto besteni yobinan ra bı nameyê bestoği name beni* (Turgut, 2009:190). Malmîsanij zi bestoğan bı şekîlê “ *kelimeyi ki zerreyê yo cumle dı, dı kelimeyan, grubanê kelimeyan ya zi cumleya nimcet hetê mena u şekîlî ra besteni yobinan ra*” terif keno (Malmisanij, 2015:141). Deniz Gunduz zi bestoğan Tırki terif keno: “*Kelimeyi ki miyanê cumle dı kelimeyanê zêpiyan, grubanê kelimeyan ya zi cumleyi ki wezîfeyê inan zêpiyo ya zi ciyayo besteni yobinan ra ini kelimeyi bestoğ i*” (Gunduz, 2009:164).

Terifê bestoğan bı nuansan hema hema zêpi yo. *Bestoği, kelimeyan, grubanê kelimeyan, cumleyan u dor dor zi paragrafan hetê şekîl u mena ra besteni yobinan ra u hetê wezîfeyi ra ini çiyi ki besteni yobinan ra binateyê inan dı çend hetan ra munasebet nani ru* (Korkmaz, 2017:923). *Wezîfeyê bestoğan, kelimeyan, grubanê kelimeyan ya zi cumleyan yobinan ra bestışo* (Çiftçi, 2013:195). *Cumleyi ki tede, dı*

hebi ya zi dı heban ra ziyed hukumi esti u pê bestoğan bestiyeni yobinan ra ini cumleyi pê nameyê cumleyi besteyi name beni (Banguoğlu, 1990:554).

Zerreyê yo cumle dı ya zi binateyê cumleyan dı, yobinan ra bestışê dı ya zi dı ra zidyeri hukuman pê bestoğan mumkun o. Bestoği, ca ca qey riyezkerdışi, ca ca qey qıyasi, ca ca qey ifadekerdışê tezadi ca ca dı zi qey zıxmkerdışê ifadeyi yeni şıxuliyayış. Bestoği hetê mena ra eşkeni hem weziyetanê musbetan yobinan ra gırıbdı hem weziyetanê menfiyan. Elbet teyna weziyeti ya zi hukumi musbeti u menfiyi nêbestiyeni yobinan ra. Zerreyê yo cumle dı weziyeti zıdı zi pê bestoğan bestiyeni yobinan ra.

Kelimeyi ki wezifeyê bestoği dı şıxuliyeni maneni edatan u ge ge edatan dır beni timiyan. Çunki ini her dı zi xu ser wayirê menayêka musteqil niyi. Ina mesela zıwananê binan dı zi esta u xebatoği gramerê zıwananê binan zi eğleb xebatanê xu dı bestoğan u edatan piya xebitiyeni. Sebebê inay zi yobinan ra nızdbiyayışê bestoğan u edatan o. Zazaki dı zi zê zıwananê binan ge ge bestoği u edati yobinan ra zaf beni nızd u beni timiyan. Labelê rênê zi merdum êşkeno ferqê bestoğan u edatan kıfş bıkeru.

Ini her dı terimanê grameri yobinan ra ciyakerdış u semedê zelal fambiyayışê cê tiya dı binêk ferqê inan ser vındertış icab keno. Xısiyeto tor muhim ê bestoğan yobinan ra bestışê dı ifadeyan o. Labelê edati, dı çıyan nêbesteni yobinan ra, weziyetê yo kelime ser tesir keni u hetanê ciyayan ra ino tesirê xu mocneni ra. Kelimeyi ki teyna bı wezifeyê bestoği şıxuliyeni derheqê ini kelimeyan dı yo gemami zaf nêêsena labelê kelimeyi ki hem bı wezifeyê bestoği u hem zi bı yona wezife şıxuliyayışê cê mumkun o zelalkerdışê inan binêna beno zor.

Heto bin ra çıqas Zazaki dı eyro derheqê bestoğan u edatan dı munaqeşa çin bo zi zê Tırki u Farıski zıwananê ciranani Zazaki dı, munaqeşa est a. Farıski dı bestoği u edati her dı piya pê nameyê “herf” name beni. Dıma qey bestoğan hurufê rebt/herfhayê peyvend, qey edatan zi herfhayê tezyin/herfhayê te’kid şıxuliyeni (Şahinoğlu, 1997:333-363). Tırki dı zi munaqeşaya bestoğan u edatan mudeyêko derg dewam kerda. Tırki dı verco bestoği zi edatan dır u binê sernuşteyê edati bestışi dı kritik biyi. Labelê mudeyêk ra pey hını bestoği u edati ciya kritik biyi. Mesela Necmettin Hacıeminoğlu, bestoğan binê sernuşteyê edatan dı bı nameyê edati bestışi

u zê yo qısmê edatan kritik keno (Hacıeminoğlu, 1992:112). Erebi dı zi bestoği zê yo qısmê edatan kritik biyi. Goreyê Ahmet Kazım Ürün, Erebi dı zafiya bestoğan edatan ra yena meydan u ınno sebeb ra zi Erebi dı bestoği edatan ra ciya nê, miyanê edatan dı kritik beni. Erebi dı bestoği bı nameyê *hurûf el-rebt* name beni (Ürün, 1989: 10). Eger merdım ın nameyi ser ra bıniyo mewzu ra beno ki Fariski u Tırki dı, bı tesirê Erebi bestoği verco ciya kritik nêbiyi u miyanê edatan dı ca diyayo bestoğan.

Tiya dı gereka diqetê xısusiyetê bestoği bıbo. Bı kılmi mumkuno biyero vatış eger yo kelime ya zi gruba kelimeyan, dı ya zi dı ra zidyêri ifadeyan bestena yobinan ra bena bestoğ. Derheqê ferqê bestoğan u edatan dı inan vatış mumkun o:

1. Bıneyê edati u bestoği dı ferqo tor pil cumle ra vetişê inan dı beno eşkera. Yani edat u bestoğ wext cumle ra ameyi vetiş tesiro ki cumle ser maneno ferqê inan mocneno ra. Edat, wext cumle ra ame vetiş cumle menaya xu kena vin u hukumê cumle ra kuwena, hema bestoğ wext cumle ra amevetiş menaya cumle bitemami nêxeripiyena, menaya cumle bena zeyif. Eger ehemiyetê edati u bestoği cumleya “Ez keye ra veciyaya u şiya mekteb.” ser kritik bıbo ınno weziyet bınenâ beno zelal. Mesela cumleya corin dı edatê “ra” u bestoğê “u” şıxuliyayi. Cumle bê edat bena; “Ez keye veciyaya u şiya mekteb.” Cumle bı ınno halê xu, yo cumle nêbena u mena fam nêbena. Ina dor zi wa cumle bêbestoği bo; “Ez keye ra veciyaya, şiya mekteb.” ınno halê cumle dı yo kêması çin a, unsurê cumle heme cayê xu dı yi u mena bı temami fam bena; her dı gureyanê corinan bêbestoğan yobinan ra bestış mumkun o teyna qey rewaci tiya dı ihtiyac bı bestoği est o. Bı kılmiya qıseyi merdım eşkeno vaco bê edat cumle ronayış mumkun niyo labelê bê bestoği cumle ronayış mumkun o.

2. Çıqas edat u bestoğ piya zek qey bestışi şıxuliyeni bıêsi zi edati qey tamamkerdışê mena şıxuliyeni labelê bestoği qey yobinan ra bestışê ifadeyan şıxuliyeni. Edatan dı, yobinan ra bestışê çıyan nê, tamamkerdışê mena est o feqet bestoğan dı mena nê, yobinan ra bestışê dı çıyan est o.

3. Bestoği çırê miyanê yona cınsê kelimeyan dı ca nêgeni labelê edati zê grubanê sıfetan, grubanê zerfan miyanê cınsanê binan ê kelimeyan dı ca geni.

4. Edati zobi kelimeyan dır beni yo unsurê cumle hema bestoği nêbeni unsurê cumle u hetê unsurê cumle ra teberê unsuran dı hesıbiyeni.

Tiya dı terifê bestoği ser vındertiş icab keno. Ze ku kelimeyanê *bestoğ* u *gırêdar* ra zi fam beno ino terim qey yocaardışê dı ya zi dı ra zidyeri çıyan bı şekilo ki yobinan ra ciyanêbi şıxuliyeno. Yani semedê ramotişê alaqa u munasebetê bınateyê ini çıyan şıxuliyeno. Ina xebat dı kelimeya bestoği tercih biya. Hetê grameri ra bestoği hına terifkerdiş mumkun o: Kelimeyi ki kelimeyan, grubanê kelimeyan u cumleyan hetê şekil u mena ra besteni yobinan ra bı nameyê bestoği şıxuliyeni.

Eseri ki derheqê gramerê Zazaki dı nusiyyayi inan dı derheqê bestoğanê Zazaki dı melumatêko tay est o. Hema hema her eser dı çend bestoği ki Zazaki dı zaf şıxuliyeni miyanê misalan dı diyayi u mewzu bı ino şekil tamam biyo. Gelo Zazaki dı çend bestoği est i? Ini bestoği qey çıtayi şıxuliyeni? Ini bestoği kamci wezifeyan dı şıxuliyeni? Ini bestoğan ra çend hebi hetê koki ra Zazaki yi, çend hebi zıwananê binan ra koti miyanê Zazaki? Eseranê gramerê Zazaki dı cewabê ini persan çin o. Ina xebat qey diyayışê cewabê persanê corinan biya.

Hedefê ina xebat bestoği ki Zazaki dı şıxuliyeni tesbitkerdiş u tehlilkerdişê inan o. Ino semed ra zi verco heme diyalekt u fekanê Zazaki ra eseri tetqiq biyi u bestoği aridiyyayi. Dıma ini bestoği goreyê şekili, wezife, cayê şıxuliyayışi, cınsê kelime u kokê cê tehlil biyi.

Ina xebat zıwanê Zazaki dı bestoğan ser biya. Heme diyalekt u fekanê Zazaki ra bestoği aridiyyayi u tehlili biyi. Ina xebat dı teyna ca diyayo eseranê nuşteyan. Bestoği ki Zazaki dı şıxuliyeni eseranê nuşteyanê Zazaki dı tesbit biyi. Xebat dı numuneyanê edebiyatê şari, edebiyatê klasiki u edebiyatê moderni ê Zazaki ra istifade biyo. Folklor dı egleb kıtabi ki tede meselayi, vıstoniki, efsaneyi ca geni kritik biyi. Edebiyato klasik dı mewludi Zazaki u diwani Zazaki kritik biyi. Heto bin ra edebiyato modern dı zi kıtabi hikayeyan u romani kritik biyi. Heme diyalekt u fekanê Zazaki ra eseri kritik biyi. Verco ini eseri waniyayi, bestoği ki ini eseran dı viyereni tesbit biyi u dıma zi ini bestoği bı cumleya ki tede viyereni giryayi u tez dı ca diyayo cı.

Wextê ina xebat dı meselaya tor muhim eseran dı çınbiyayışê standartê nuştışi bı. Eseri ki waniyayi tede hem hetê alfabe ra hem zi hetê nuştışê kelimeyan ra yo standart çin o. Eseran dı egleb dı formi alfabeya Latin şıxuliyayi, labelê ge ge teberê ini forman dı zi eseran dı herfi şıxuliyayi. Yona mesela zi standard nêbiyayışê

kelimayan a. Çıqas têkî eseran dı iddiaya standardi bıbo zi zafiya eseran pê fekê nuštoği nusiyayi. Eyni kelime ge ge eseran dı bı dades forman şıxuliyaya. Ino weziyet pê “newenusiyayişê Zazaki” mudafa beno labelê standardê nuštoğan zi çin o. Yo nuštoğ yo kelime eyini eser dı, bı formanê ciyayan şıxulneno. Heto bin ra yo imlaya standard zi çin a. Bı xısusiyet hetê piyanuştış u ciyanuştışi ra têkî eseri zaf vılabiyayi bi. Ina xebat dı hetê alfabe, standardê kelimeyan u nuştışi ra mudaxale nêbiyo. Cumleyi ki eseran ra giriyayi, eser dı seni ca gureto o qeyde neqılê tezi biyi. Bı xısusiyet riyê standard nênusiyayişê kelimeyan ra varyanti bestoğan zidyayi. Ini heme varyanti tez dı ameyi ramotış.

QISIMO VERÎN

TESNÎFÊ BESTOĞAN

Ina xebat dî bestoği panc hetan ra kritik biyi. Bestoği vêrco hetê şekılı ra tesnif biyi, dîma hetê wezife, cayê şıxuliyayişi, cînsê kelime u hetê koki ra tesnif u kritik biyi.

1. Hetê Şekılı Ra Bestoği

Hetê şekılı ra tesnifkerdişê bestoğan, ina xebat dî mewzuyanê zoran ra yo mewzu bî. Eseranê gramerê Zazaki dî derheqê tesnifê bestoğan dî zaf melumat çin o. Fahri Pamukçu, eserê xu dî bestoğan, dî qısıman dî kritik keno. Nuştogo ki qey bestoği kelimeya *gîrêdar* şıxulneno bestoğan bî nameyanê *gîrêdarên ê dê zû qısek* (Pamukçu, 2001:182) u *gîrêdarên ê dudu yan zi dudu ra vêşêri qısekan* (Pamukçu, 2001:185) tesnif keno. Selcan, bestoğan hetê şekılı ra keno dî qısım i. Ini, bestoği sade yi (einfache Konjunktionen) u bestoği piyabeste yi (zusammengesetzte Konjunktionen) (Selcan, 1998:661). Munzur Çem, bestoğan pê nameyanê *bestoxê sadeyi, bestoxê ke tekrar benê ya kî piya vajînê* (Çem, 2013:219) dî qısıman dî kritik keno. Goreyê M. Malmîsanijî bestoği hetê şekılı ra dî qısım i: **1.** Bestoği ki yo qısım i, **2.** Bestoği ki dî qısım i (Malmîsanij, 2015:141). Eseranê gramerê Abdulaziz Beki, Harun Turgut u Deniz Gunduzi dî hetê şekılê bestoğan ra yo tesnif çin o (Beki, 2015:246; Gunduz, 2009:164; Turgut, 2009:190). Nazif Şahinoğlu, bestoğan hetê şekılı ra keno dî qısimi. Goreyê Nazifoğlu, bestoği sadeyi u bestoği piyabesteyi esti, bestoği sadeyi kelimeyi ki hîni parçebiyayişê inan mumkun niyo inan ra yeni meydan, bestoği piyabesteyi zi eğleb yo bestogo sade u yo edat ra yeni meydan u tor tay dî kelimeyan ra vîraziyeni. (Şahinoğlu, 1997:337-338). Hasan Çiftçi zi bestoğan hetê şekılı ra hiri qısıman dî tesnif keno. Goreyê Çiftçi, bestoği, beni bestoği sadeyi, bestoği tekrarbiyayeyi u bestoği piyabeste yi. Bestoği sadeyi teyna yo kelime ra yeni meydan, bestoği tekrarbiyayeyi pê tekrarbiyayişê kelime vîraziyeni u bestoği piyabesteyi zi dî ya zi dî ra zidyêri kelimeyan ra yeni meydan. (Çiftçi, 2013:195-198). Zeynep Korkmaz, bestoğan hetê şekılı ra, bî ifadeyanê “bestoği ki yo kelime ra yeni meydan”, “bestoği ki grubanê kelimeyanê zê izafeyê nameyi, gruba edati, gruba sıfet-fiili, gruba zerf-fiili, gruba nida ra yeni meydan”, “bestoği ki pê tekrarbiyayişê kelime wezifeyê bestoği ani

ca” u “bestoği ki şekilê cumle dı yi” çar qısıman dı tesnif kena (Korkmaz, 2017:926-927).

Ma ına xebat dı bestoği, hetê şekılı ra hiri qısıman dı tesnif kerdi. Bestoği ki teyna yo kelimeya sade ra yeni meydan ma bı nameyê bestoği sadeyi name kerdi. Bestoği ki pê tekrarbiyayişê eyni kelime ya zi kelimeyan vıraziyayi ma bı nameyê bestoği tekrarbiyayeyi name kerdi. Bestoği ki yo kelimeya piyabeste ra ya zi dı u dı ra zidyeri kelimeyan ra ameyi meydan ma ını bestoği zi bestoği piyabeste qebl kerdi.

1.1. Bestoği Sadeyi: Ini bestoği teyna yo kelime ra yeni meydan. Ini bestoğan yo wesıla, newe ra kelimevıraştışi nêgureta, ını bestoği yona kelime dır tihet nêameyi u miyanê yo gruba kelimeyan dı nêşixuliyayi; teyna xuser şixuliyayi. Xebata ma dı 55 bestoği sadeyi tesbit biyi.

Ancax	Gılangan	Mesela
Anci	Ğeyri	Mevac
Axırı	Ha	Nê
Bahdo	Hasılı	Nêbo
Beno	Hela	Nêvanê
Beyta	Hem	Pey
Cey	Hema	Reyna
Coka	Heta	Seni
Çağö	Hewna	Ta
Çıqas	Hını	U
Çun	Hoyna hoyna	Wext
Dê	İhna	Xulasa
Dêmek	Ki	Ya
Derê	La	Yani
Ega	Labelê	Yeqina
Eger	Lakin	Zi
Feqet	Lawrek	Zira
Gama	Madem	
Ger	Mera	

1.2. Bestoği Tekrarbiyayeyi: Ini bestoği pê tekrarbiyayişê yo bestoğê sadeyi ya zi yo bestoğê piyabesteyi yeni meydan. Zazaki dı ini bestoği zaf niyi labelê miyanê zıwani dı ini bestoği zaf şıxuliyeni. Ina xebat dı 27 bestoği tekrarbiyayeyi tesbit biyi.

Beno ke...beno ke	Hend...hend...hend	Tikê...tike
Ca b1 ca...ca b1 ca	Heni...heni	Waxt amêne...waxt amêne
Ca ca...ca ca	Heskena...heskena	Waxtê beno...waxtê beno
Ç1...ç1	Ki...ki	Wazenê...wazenê
Eke...eke	Ne...ne	Ya...ya
Ge gane...ge gane	Ne...ne...ne	Yeweri...yeweri
Ge ge...ge ge	Ni...ni	Zi...zi
Ge...ge	Rê rê...rê rê	
Ha...ha	Ruej yo...ruej yo	
Hem...hem	Tayin...tayinan	

1.3. Bestoği Piyabesteyi: Ini bestoği ya yo kelimeya piyabeste ra yeni meydan ya zi tor tay dı kelimeyan ra yeni meydan. Zazaki dı gıraniya bestoğan, bestoğanê piyabesteyan ra yena meydan. 406 bestoğan ra 324 bestoği, piyabeste yi.

A dewa ra	Belki u belki zi	Ç1...u ç1 zi
A hnge de	Belkia...belkia	Çıqa ke...ki
A ri ra	Benu ke	Çıqa ke...oncia ke
A yewe ra	Ca ca ki	Çıqa...honde ki
A yewe ra zi	Ca ca...ca ca ki	Çıqa...ki
Anci zi	Ca ca...ca ca zi	Çıqas ke...hende ki
Ancia ki	C1 ra pê	Çıqas ke...rena zi
Aw semed ra zi	Co ra	Çıqas ki
Ay cıxtu	Co ra zi	Çıqas...çıqas...zi
Ay ra	Coka ke	Çıqaşı ke...oncia
Ay ra ki	Coka ro	Çıtur ke
Ay ra o	Coka zi	Çıtur ke...ki
Ay zemon	Cokay rê	Çıxa ke...honde
Aye ra dıma zi	Cokê ra	Çıxaş ke...unca
Aye ra tepiya	Cua pê	honde ke
Badê cu	Cuwa pê z'	Çunki
Badê ke	Çend ki...labelê	De uncina
Badê pey zi	Çend...hendı zi	Dê vana
Bahdo zi	Ç1 çax ki	Dêma ke
Bê ki	Ç1 qaydeyo ke...otur	Demo ke
Belka ki	Ç1 ra	Dıma ra
Belka zi	Ç1 wext	Dıray...nuk ney
Belki	Ç1 wext ki	Eger ke

Ego tir o
 Eke...eke...yan
 Eke...la eke
 Enê ra dım
 Eslê xo de
 Esto çin yo
 Gama ke...a hıngê de
 Gama ki
 Gami...gami zi
 Gegane...gegane ki
 Gegane...u gegane ki
 Gegane...u gegane zi
 Ge ge zi
 Ge ge...ge ge ki
 Ge ge...ge ge zi
 Ge ge...la ge ge zi
 Ge ge...u gegane zi
 Ge...dima ki
 Ge...dima ki...ge
 gane ki...yan ki
 Ge...gegane ki
 Ge...gegane ki...ya
 ki
 Ge...ge ki
 Ge...ge zi
 Ge...ge...gegane ki
 Ge...ge...ge zi
 Ge...ge...ge...ya ki
 Ge...u ge ki
 Ge...u ge zi
 La anci zi
 La ancina
 La anciya ki
 La badê ke
 La bê bıvıne ke
 La çı heyf
 La çı heyf ke
 La dıma ra ke
 La eg
 La gama ke
 La ge ge zi
 La hem...hem zi

La hem...hem zi
 La hend zi
 La hende ki
 La her çı
 La hetani ke
 La hın di ki
 La ıla
 La ki
 La miratê
 La na rey ki
 La qe nêbo
 La seni ke
 La seni kerd
 La seni kı biyo
 Labelê eke
 Labelê ge ge
 Labelê ge ge zi
 Labelê hewna zi
 Labelê reyna ki
 Labelê seni ke
 Lakim ki
 Letê ju ra u letê bin ra
 ki
 Ma vajı
 Ma vajı eke
 Madem ma ya
 Madem ke...a game
 Madem kı...ay çax
 Madem ki
 Merdım vano qey
 Mevaji ki
 Na rey
 Na rey ki
 Nata ke
 Nay ra
 Nay ra yo ki
 Naye ra ki
 Ne ke
 Ne tede
 Ne zi
 Ne...ne ki
 Ne...ne zi

Ne...ne...ne ki
 Ne...ne...ne zi
 Ne...u ne zi
 Nêbo ke
 Ney ra dım
 Ney ser o
 Nıka ke
 Niye...niye z'...niye
 zi
 Niyu niye
 Niyu z'
 Niyu...niyu z'
 Peyniya peyni de
 Qandê coy
 Qandê ney
 Qando kı
 Qaso ke
 Qe ke nê
 Qe ke nêbo
 Qe nê
 Qe nê ka
 Qet ke çine bo
 Qet nêbo
 Qey ki
 Qeybê a jo
 Ra ray zi
 Rasta ey
 Raştê cı
 Rew rew...ge gane
 ki
 Rey...rey...rey rey
 ki
 Reyê...u reye
 Reyna zi
 Sata ki
 Se kı
 Seba ki
 Seba naye zi
 Semedê a ra

Semedi ineway ra	To vatê ke	Xas kî
Semedo kî	To vatêne	Xo ra
Seni ke	To vatêne belki	Ya kî
Sîre ke	To vatêne qey	Ya nê...zi
Ta kî	To wetrê	Ya zi
Tawo ke	U anci	Ya...niyu z'
Tayêne...tayêne zi	U dîma ra zi	Ya...ya kî
Tenê...tenê kî	U ge ge zi	Ya...ya zi
Têpia ra	U hem zi	Yan nê
Têpia ra kî	U ma vaj	Yani bî kîlmiye
Tî mevaj ke	Uwo ke	Yew yew hewî zi
Tî nêvanê	Vatêne qey	Yew yew hewî
Tî vajê ke	Welakin	zi...labelê hewna zi
Tî vana	Welakin kî	Yew...yew kî
Tî vana belki	Welhasîl	Yew...yew zi
Tî vana qey	Wext...eg	Yeweri...yeweri zi
Tî vanî derey	Wexto ke...o çax	Yeweri...yeweri...ye
To dî	Wexto ke...o taw	weri zi
To heni zonêne ke	Wexto kî	Zewnbi zi
To va	Wexto...o wext	

2. Hetê Wezifeyî Ra Bestoği

Bestoği wezifeyanê ciyayan dî şîxuliyenî la reyna zi bestoğan hetê wezifeyî ra çend gruban dî piserantîş mumkun o.

2.1. Bestoği Dereca (Tedricî): Inî bestoği qey ifadekerdîşê munasebetê dereca şîxuliyenî u cumleyî kî hetê inî bestoğan ra bestiyenî yobinan ra, bestoği, derecaya bînatêyê inan mocnenî ra. Heşt bestoği dereca tesbit biyî.

Çıqa ke...kî	Hende ke
Çıqa...honde kî	Hin ke
Çıqa...kî	Qaso ke
Çıxa ke...honde	Qet ke çine bo

2.2. Bestoği Eşkerakerdîşî: Inî bestoği qey eşkerakerdîşî şîxuliyenî. Cumleyî kî bestiyenî yobinan ra inan ra yo cumle weziyetê cumleya bin kena eşkera. 36 bestoği eşkerakerdîşî tesbit biyî.

Çı qaydeyo ke...otur		
Çun	Çunki	Derê

Dê	Mevac	Raştê cı
Dê vana	Mecaji ki	Tı mevaj ke
Dêma ke	Nêvane	Tı nêvanê
Demek	O ke	Tı vajê ke
Eslê xo de	O tewır	To di
Hasılı	Oxmo ki	Welhasıl
Halbuki	Oxro ke	Xo ra
Her çi	Pey	yani
Îhna	Pey ki	Yanibıkılmiye
Ki	Pê ku...zi	Zira
Mesela	Rasta ey	

2.3. Bestoği Hemzemanti: Ini bestoği, weziyetê eyni zeman dı biyayişê dı ya zi dı ra zidyêri gureyan dı şıxuliyeni. 13 bestoği ki hemzemanti ifade keni tesbit biyi.

Hetê ju ra ki	Heto bin ra ki
Hetê ju ra...u hetê ju ra ki	Heto ju ra...heto bin ra
Hetê ju ra...u heto bin ra ki	Heto yew ra...heto bin ra zi
Hetê ra...hetê ra ki	La hem...hem zi
Hetê ra...heto bin ra zi	La...hem...hem zi
Hetê ra...u hetê ra ki	Letê ju ra...u letê bin ra ki
Hetêk ra...hetêk ra zi	

2.4. Bestoği İlawekerdışı: Ini bestoği, weziyetê yo çiyi yona çi serkerdışı dı şıxuliyeni. Teyna bestoği *hem*, *zewnbi zi* u *zi* bı wezifeyê ilawekerdışı tesbit biyi.

2.5. Bestoği İstisna: Ini bestoği, semedê yo çi yona çi ra qılênayış u ciyakerdışı şıxuliyeni. Ina xebat dı 9 bestoği ki weziyetê istisna ifade keni tesbit biyi.

Ancax	La qe nêbo	Mera
Çeyri	Ma vajı	Ne tede
La her çi	Ma vajı eke	Qe ke nêvo

2.6. Bestoği İhtimal: Ini bestoği semedê cumleyanê ihtimal yobinan ra bestış şıxuliyeni. Cumleyi ki bestiyeni yobinan ra inan ra tor tay yo cumle dı weziyetê ihtimal est o. 22 bestoği ki qey ihtimal şıxuliyeni tesbit biyi.

Belka ki	Beyta	U ma vaj
Belka zi	Eke...eke	Ya...niyu z'
Belki	Eke...eke...yan	Ya...ya
Belki...u belki zi	Esto çin yo	Ya...ya ki
Belkia...belkia	Ha...ha	Ya...ya zi
Beno	Nêbo ke	Yeqina
Beno ke...beno ke	Qenêka	
Benu ke	Tı vana belki	

2.7. Bestoği Meçhuli: Ini bestoği semedê ifadekerdışê meçhuliyet u eşkeranêbiyayışê yo gureyi şıxuliyeni. Bestoği ki tesbit biyi inan ra teyna bestoğê *la senı kı biyo* weziyetê meçhuli ifade keno.

2.8. Bestoği Menfiti: Ini bestoği semedê ifadekerdışê weziyetê menfi şıxuliyeni. Teyna bestoğê *bê ki bı* wezifeyê menfiti şıxuliyayo.

2.9. Bestoği Miqdari: Ini bestoği semedê ifadekerdışê miqdari şıxuliyeni. Goreyê tesbitê ma teyna bestoği *çend...hendı zi, çiqas u honde ke* semedê miqdari şıxuliyeni.

2.10. Bestoği Netice: Ini bestoği semedê ifadekerdışê netice şıxuliyeni. Bestoği *axırı, hela, hını, peyniya peyni de, xulasa* semedê netice şıxuliyeni.

2.11. Bestoği Nışkarabiyayışi: Ini bestoği semedê ifadekerdışê nışkarabiyayışê yo gureyi şıxuliyeni. Goreyê tesbitê ma teyna bestoğê *çı ra bı* ino wezife şıxuliyeno.

2.12. Bestoği Qetiyeti: Ini bestoği semedê ifadekerdışê qetiyeti şıxuliyeni. Xebata ma dı teyna bestoği *ilam ke u la ila bı* ino wezife tesbit biyi.

2.13. Bestoği Rêzkerdışi: Ini bestoği qey rêzkerdışê kelimeyan, grubanê kelimeyan ya zi cumleyan şıxuliyeni. Bestoği tekrarbiyayeyi egleb ino wezife dı şıxuliyeni labelê teyna bestoği tekrarbiyayeyi nê bestoği piyabesteyi zi ino wezife dı şıxuliyeni. Xebata ma dı 100 bestoğê rêzkerdışi tesbit biyo.

Aye ra dıma zi	Ca ca...ca ca	Dıma ra
Aye ra tepiya	Ca ca...ca ca ki	Enê ra dım
Ca bı ca...ca bı ca	Ca ca...ca ca zi	Gami...gami zi
Ca ca ki	Çı...çı	Gegane...gegane

Gegane...gegane ki
 Gegane...u gegane ki
 Gegane...u gegane zi
 Ge ge zi
 Ge ge...ge ge
 Ge ge...ge ge ki
 Ge ge...ge ge zi
 Ge ge...la ge ge zi
 Ge ge...u gegane zi
 Ge...dıma ki
 Ge...dıma
 ki...gegane ki...yan
 ki
 Ge...ge
 Ge...gegane ki
 Ge...gegane ki...ya
 ki
 Ge...ge ki
 Ge...ge zi
 Ge...ge...gegane ki
 Ge...ge...ge zi
 Ge...ge...ge...ya ki
 Ge...u ge ki
 Ge...u ge zi
 Gılangan
 Gılangan zi
 Gılangon...u
 gılangon
 Hem ki
 Hem zi
 Hem...hem
 Hem...hem ki
 Hem...hem zi

Hem...hem...hetê ra
 zi
 Hem...u hem zi
 Hem...u heme ki
 Hend...hend...hend
 Hend...hend...hunc
 Heskena...heskena
 In beynat ıd
 Ina hew
 Ina ray
 Ju ju fin...ju ju fin zi
 Ki...ki
 La ge ge zi
 La na rey ki
 Na rey
 Na rey ki
 Ne zi
 Ne...ne
 Ne...ne ki
 Ne...ne zi
 Ne...ne...ne
 Ne...ne...ne ki
 Ne...ne...ne zi
 Ne...u ne zi
 Ni...ni
 Niye...niye z'...niye
 zi
 Niyu z'
 Niyu...niyu z'
 O dıma ki
 Ra ray zi
 Rew rew...ge gane ki
 Rey...rey...rey rey ki
 Reyê...u reye

Reyna
 Reyna zi
 Rê rê...rê rê
 Ruej yo...ruej yo
 Tayêne...tayêne zi
 Tayin...tayinan
 Tenê...tenê ki
 Têpia ra
 Têpia ra ki
 Tikê...tike
 U
 U anci
 U dıma ra zi
 U ge ge zi
 U hem zi
 Waxt amêne...waxt
 amêne
 Waxtê beno...waxtê
 beno
 Wazenê...wazenê
 Ya
 Ya ki
 Ya zi
 Yew yew hewı zi
 Yew...yew ki
 Yew...yew zi
 Yeweri...yeweri
 Yeweri...yeweri zi
 Yeweri...yeweri...
 yeweri zi

2.14. Bestoği Sebebi: Ini bestoği, semedê ifadekerdışê sebebi şıxuliyeni u sebebê yo gureyi keni eşkera. Ina xebat dı 42 bestoği sebebi tesbit biyi.

A dewa ra
 A ri ra
 A yewe ra
 A yewe ra zi

Aw semed ra zi
 Ay ra
 Ay ra ki
 Ay ra o

Co ra
 Co ra zi
 Coka
 Coka ke

Coka ro	Madem k1...ay çax	Qandê ney
Coka zi	Madem ki	Qando ki
Cokay rê	Nay ra	Qey ki
Cokê ra	Nay ra yo ki	Qeybê a jo
Goya ki	Naye ra ki	Seba ki
In rîd ra	Ney ser o	Seba naye zi
Ina yew ra	No semed ra	Semedê a ra
Madem	O ri ra	Semedi ineway ra
Madem ina ya	O semed ra	Semedo k1
Madem ke..a game	Qandê coy	Uwo ke

2.15. Bestoği Şedinayişi: Ini bestoği semedê şedinayişê mena şixuliyeni. Xebata ma d1 10 bestoği ki semedê şedinayişi şixuliyeni tesbit biyi.

Ha	Homa zano	To wetrê
Heni...heni	To va	Zi...zi
Hetta ke	To vatêne belki	
Hetta...ji	To vatêne qey	

2.16. Bestoği Şerti: Ini bestoği weziyetê şerti d1 şixuliyeni. New hebi bestoği şerti tesbit biyi.

Eg otir o	Eke...la eke	La eg
Eger	Ger	La ki
Eger ke	Hoyna hoyna	Labelê eke

2.17. Bestoği Tercih: Ini bestoği semedê tercihkerdışê yo gureyi şixuliyeni. Şeş bestoği tercih tesbit biyi.

Hol aya wa g'	Holê y1 aya wa
Holê gureyi	Holê y1 aya wa g'
Holê y1	Holê y1 ina wa ki

2.18. Bestoği Teşbihi: Ini bestoği weziyetê teşbihi d1 şixuliyeni. Heşt bestoği teşbihi tesbit biyi.

Merdım vano qey	T1 vani derey
T1 vana	To heni zonêne ke
T1 vana qey	To vatê ke

To vatêne

Vatêne qey

2.19. Bestoği Tezadi: Ini bestoği semedê cumleyanê zıddan yobinan ra bestış şıxuliyeni. 52 bestoği tezadi tesbit biyi.

Anci	Her çıqa ke...oncia	Labelê reyna ki
Anci zi	ki	Lakim ki
Ancia ki	Her çiqas	Lakin
Cey	Her çiqas ki	Lawrek
Çend ki...labelê	Her çiqas...zi	Ne ke
Ç1...u ç1 zi	La	Nê
Çıqa ke...oncia ke	La anci zi	Nêbo
Çıqas ke...hende ki	La ancina	Niyu niye
Çıqas ke...rena zi	La anciya ki	Nuk ney
Çıqas...çiqas...zi	La bê bîvine ke	Qe ke nê
Çıqaşı ke...oncia	La ç1 heyf	Qe nê
Çıxaş ke...unca	La ç1 heyf ke	Qet nêbo
honde ke	La dîma ra ke	Welakin
De uncina	La hend zi	Welakin ki
Dıray...nuk ney	La hende ki	Ya nê...zi
Feqet	La miratê	Yan nê
Hema	La seni kerd	Yew yew hewı
Hende...la	Labelê	zi..labelê hewna zi
	Labelê hewna zi	

2.20. Bestoği Waştışı: Ini bestoği bı munasebetê waştışı şıxuliyeni. Çar bestoği waştışı tesbit biyi.

Ega	Homa nêkero ke
Homa hes bıkerö	Xas k1

2.21. Bestoği Wexti: Ini bestoği qey wexti şıxuliyeni u ifadeyan hetê wexti ra besteni yobinan ra. Xebata ma dı 71 bestoğê wexti tesbit biyo.

A hıngê de	Bahdo	Ç1 çax ki
Ay cıxtu	Bahdo zi	Ç1 wext
Ay zemon	C1 ra pê	Ç1 wext ki
Badê cu	Cua pê	Çıqas ki
Badê ke	Cuwa pê z'	Çıtur ke
Badê pey zi	Çağö	Çıtur ke...ki

Demo ke	Kam gama ki	O zamun
Gama	Key ki	Oja ra pê
Gama ke..a hînge	La a hînge de	Peê coy ki
de	La badê ke	Peyê cu
Gama ki	La gama ke	Sata ki
Hela ke	La hetani ke	Se kî
Hema kî	La hîn dî ki	Seni
Hema ra zi	La seni ke	Seni ke
Heni ke	Labelê ge ge	Sîre ke
Her çi ke	Labelê ge ge zi	Ta
Her ke	Labelê seni ke	Ta ki
Herga ki	Nata ke	Tawo ke
Heta	Ney ra dîm	Wext
Heta ki	Nîka ke	Wext...eg
Hewna	O bênatî d'	Wexto...o wext
Hewna ki	O çağ	Wexto ke...o çax
Hina ke	O hînge de	Wexto ke...o taw
Inke gî	O ra dîme ki	Wexto ki

3. Hetê Cayê Şixuliyayişi Ra Bestoği

Bestoği, sareyê cumleyan, bînatyê kelimeyan, bînatyê grubanê kelimeyan, bînatyê cumleyan ya zi miyanê cumleyan dî ca geni. Elbet hem kelimeyan, hem grubanê kelimeyan hem zi cumleyan yobinan ra bestîşê têkî bestoğan mumkun o.

3.1. Bestoği Sareyê Cumleyan: Ini bestoği cumleyi ki bestiyeni yobinan ra sareyê ê cumleyan dî ca geni. Bestoği tekrarbiyayeyi ya zi têkî bestoği piyabesteyi ki dî ya zi dî ra zidyêri parçeyan ra yeni meydan zi tor tay dî cumleyan besteni yobinan ra. Her parçeyê bestoği sareyê yo cumle dî ca geno. Inay ra ma îni bestoği zi miyanê bestoğanê sareyê cumleyan dî tesnif kerdi. 112 bestoği sareyê cumleyan tesbit biyi.

Badê ke	Çend...hendî zi	Çîqa ke...oncia ke
Belki...u belki zi	Çî çax ki	Çîqa...honde ki
Belkia...belkia	Çî qaydeyo ke..otur	Çîqa...ki
Beno ke...beno ke	Çî wext	Çîqas
Çağ	Çî wext ki	Çîqas ke...hende ki
Çend ki...labelê	Çîqa ke...ki	Çîqas ke...rena zi

Çıqas...çıqas...zi
 Çıqaşı ke...oncia
 Çıtur ke...ki
 Çıxa ke...honde
 Çıxaş ke...unca
 honde ke
 Demo ke
 Dıray...nuk ney
 Eger ke
 Eke...eke
 Eke...eke...yan
 Eke...la eke
 Gama
 Gama ke...a hıng
 de
 Gama ki
 Gami...gami zi
 Gegane...gegane
 Gegane...gegane
 ki
 Ge ge...ge ge
 Ge ge...la ge ge zi
 Ge...dıma ki
 Ge...dıma ki...ge
 gane ki...yan ki
 Ge...gegane ki
 Ge...gegane
 ki...ya ki
 Ge...ge...ge...ya
 ki
 Ge...u ge ki
 Ge...u ge zi
 Ger
 Gılanton...u
 gılanton
 Goya ki
 Hem...hem...hetê
 ra zi

Hem...u hem zi
 Hem...u heme ki
 Hend...hend...hun
 c
 Hende...la
 Heni...heni
 Her çıqa ke...oncia
 ki
 Her çıqas
 Her çıqas ki
 Her çıqas...zi
 Her çi
 Heskena...heskena
 Hetê ju ra...u heto
 bin ra ki
 Hetê ra...hetê ra ki
 Hetê ra...heto bin
 ra zi
 Hetê ra...u hetê ra
 ki
 Hetêk ra...hetêk ra
 zi
 Heto ju ra...heto
 bin ra
 Heto yew ra...heto
 bin ra zi
 Hetta...ji
 Hewna
 Hewna ki
 Inke gı
 Ju ju fin...ju ju fin
 zi
 La...hem...hem zi
 Letê ju ra...u letê
 bin ra ki
 Madem
 Madem ke..a game
 Madem k1...ay çax

Madem ki
 Mevaji ki
 Ne...ne ki
 Ni...ni
 Niye...niye
 z'...niye zi
 Niyu...niyu z'
 Pey
 Pê ku...zi
 Rew rew...ge gane
 ki
 Rey...rey...rey rey
 ki
 Rê rê...rê rê
 Ruej yo...ruej yo
 Semedo k1
 Seni ke
 Sire ke
 Tawo ke
 To di
 Waxt
 amêne...waxt
 amêne
 Waxtê
 beno...waxtê beno
 Wazenê...wazenê
 Wext
 Wext...eg
 Wexto...o wext
 Wexto ke...o çax
 Wexto ke...o taw
 Ya nê...zi
 Ya...niyu z'
 Ya...ya
 Ya...ya ki
 Ya...ya zi

Yew yew hewı
zi...labelê hewna
zi

Yew...yew ki
Yew...yew zi
Yeweri...yeweri

Yeweri...yeweri zi
Yeweri...yeweri...
yeweri zi

3.2. Bestoği Binateyê Cumleyan: Ini bestoği cumleyan besteni yobinan ra u binateyê cumleyan dı ca geni. Xebata ma dı 227 bestoği binateyê cumleyan tesbit biyi.

A dewa ra
A hıngê de
A ri ra
A yewe ra
A yewe ra zi
Ancax
Anci
Anci zi
Ancia ki
Aw semed ra zi
Axırı
Ay cıxtu
Ay ra
Ay ra ki
Ay ra o
Ay zemon
Aye ra dıma zi
Aye ra tepiya
Badê cu
Badê pey zi
Bahdo
Bahdo zi
Belka ki
Belka zi
Belki
Beno
Benu ke
Beyta
Cey
Cı ra pê

Co ra
Co ra zi
Coka
Coka ke
Coka ro
Coka zi
Cokay rê
Cokê ra
Cuapê
Cuwa pê z'
Çı ra
Çıqas ki
Çıtur ke
Çun
Çunki
De uncina
Derê
Dê
Dê vana
Dêma ke
Dêmek
Dıma ra
Eg otir o
Ega
Enê ra dım
Eslê xo de
Esto çin yo
Feqet
Ge ge zi
Gılangan

Gılangan zi
Ğeyri
Ha
Hasılı
Halbuki
Hela
Hem ki
Hem zi
Hema
Hema kı
Hema ra zi
Heni ki
Hetê ju ra ki
Heto bin ra ki
Hetta ke
Hını
Hol aya wa g'
Holê gureyi
Holê yı
Holê yı aya wa
Holê yı aya wa g'
Holê yı ina wa ki
Homa hes bıkeri
Homa nêkero ke
Homa zano
Hoyna hoyna
In beynat ıd
In rıd ra
Ina hew
Ina ray

Ina yew ra	Lawrek	Peê coy ki
Îhna	Ma vaji	Peyê cu
Îlam ke	Ma vaji eke	Peyniya peyni de
La	Madem ina ya	Qandê coy
La a hînge de	Mera	Qandê ney
La anci zi	Merdîm vano qey	Qaso ke
La ancina	Mesela	Qe ke nê
La anciya ki	Mevac	Qe ke nêvo
La badê ke	Na rey	Qe nê
La bê bîvine ke	Na rey ki	Qenêka
La çî heyf	Nay ra	Qet ke çînê bo
La çî heyf ke	Nay ra yo ki	Qet nêbo
La dîma ra ke	Naye ra ki	Qeybê a jo
La eg	Ne tede	Ra ray zi
La gama ke	Ne zi	Rasta ey
La ge ge zi	Ney ra dîma	Raştê cî
La hend zi	Ney ser o	Reyna
La hende ki	Nê	Reyna zi
La her çî	Nêbo	Seba naye zi
La hetani ke	Nêbo ke	Semedê a ra
La hîn dî kî	Nêvanê	Semedî ineway ra
La îla	Nîka ke	Ta
La ki	Nîyu niye	Ta ki
La miratê	Nîyu z'	Têpia ra
La na rey ki	No semed ra	Têpia ra ki
La qe nêbo	Nuk ney	Tî mevaj ke
La seni ke	O bênatî d'	Tî nêvanê
La seni kerd	O çağ	Tî vajê kî
La seni kî biyo	O dîma ki	Tî vana
Labelê	O hînge de	Tî vana belki
Labelê eke	O ra dîme ki	Tî vana qey
Labelê ge ge	O ri ra	Tî vanî derey
Labelê ge ge zi	O semed ra	To di
Labelê hewna zi	O tewir	To heni zonêne ke
Labelê reyna ki	O zamun	To va
Labelê seni ke	Oja ra pê	To vatê ke
Lakim ki	Oxmo ki	To vatêne
Lakin	Oxro ke	To vatêne belki

To vatêne qey	Vatêne qey	Ya ki
To wetrê	Welakin	Ya zi
U anci	Welakin ki	Yan nê
U dîma ra zi	Welhasil	Yani
U ge ge zi	Xas kî	Yani bî kîlmiye
U hem zi	Xo ra	Yeqina
U ma vaj	Xulasa	Zira
Uwo ke	Ya	

3.3. Bestoği Miyanê Cumleyan: Ini bestoği cumleyanê ki besteni yobinan ra inan ra miyanê cumleya verin dî ca geni. Ina grub dî 21 bestoğ tesbit biyo labelê inî 21 bestoği ra 2 bestoği (*herçi ke, hin ke*) teyna miyanê cumleyan dî ca geni. 19 bestoğanê binan ra 6 hebi (*çiqas ki, çitur ke, hem, hende ke, ki, qando ki*) hem binateyê cumleyan dî hem zi miyanê cumleya verin dî şixuliyeni. Bestoğê *honde ke* zi hem sareyê cumleyan dî, hem binateyê cumleyan dî hem zi miyanê cumleya verin dî şixuliyeno.

12 bestoği cêrini zi hem sareyê cumleyan dî hem zi miyanê cumleya verin dî şixuliyeni. Tiya dî eger inî bestoği goreyê şedinayişê ifade faili ra ver biyeri sareyê cumleyan dî ca geni la eger faili ra pey biyeri miyanê cumleya verin dî ca geni.

Bê ki	Heta ki	Sata ki
Hela ke	Hina ke	Se kî
Her ke	Kam gama ki	Seni
Herga ki	Nata ke	Wexto ki

3.4. Bestoği Binateyê Kelimeyan: Ini bestoği kelimeyan ya zi grubanê kelimeyan besteni yobinan ra. Elbet inî bestoğan semedê cumleyan yobinan ra bestiş şixulnayiş zi mumkun o. Zafiya bestoğan teyna semedê cumleyan yobinan ra bestiş şixuliyena. Tiya dî bestoği ki eşkeni kelimeyan ya zi grubanê kelimeyan zi bîbesti yobinan ra ca dîyayo inan. Xebata ma dî 40 bestoğê binateyê kelimeyan tesbit biyo.

Ca bî ca...ca bî ca	Gegane...u gegane zi	Ge...ge...ge zi
Ca ca...ca ca	Ge ge...ge ge ki	Ge...ge...ge gane ki
Ca ca...ca ca ki	Ge ge...ge ge zi	Ha...ha
Ca ca...ca ca zi	Ge ge...u gegane zi	Hem...hem
Ç1...çi	Ge...ge	Hem...hem ki
Ç1...u ç1 zi	Ge...ge ki	Hem...hem zi
Gegane...u gegane ki	Ge...ge zi	

Hend...hend...	Ne...ne	Tayin...tayinan
hend	Ne...ne zi	Tenê...tenê ki
Heta	Ne...ne...ne	Tikê...tikê
Heta ki	Ne...ne...ne ki	U
Hetê ju ra...u	Ne...ne...ne zi	Zi
hetê ju ra ki	Ne...u ne zi	Zi...zi
Ki...ki	Reyê...u reye	
La hem...hem zi	Tayêne...tayêne zi	

4. Hetê Cînsê Kelime Ra Bestoği

Kelimeyi ki bî wezifeyê bestoği şıxuliyeni hetê cînsê kelime ra heme bestoği niyi. Ge ge yo edat, fiil, name, sıfet, zemir u zerf zi bî wezifeyê bestoği şıxuliyeno. Yani mumkuno ki yo kelimeya ki eslê xu dî zerfa bî wezifeyê bestoği bîşıxuliyeno. Mesela kelimeya *hona* hem bî wezifeyê bestoği hem zi bî wezifeyê zerfî şıxuliyena (Arslan&Arslan, 2013:139). Heto bin ra bestoği ki zaf kelimeyan ra yeni meydan miyanê ini kelimeyan dî zi bê bestoğan cînsi bini ê kelimeyan ca geni.

4.1. Bestoğ: Ini kelimeyi hetê cînsê kelime ra bestoğ i, yani ini kelimeyi teyna bî wezifeyê bestoği şıxuliyeni. Xebata ma dî 102 bestoği, yo kelime ra ya zi yo ra zidyêri kelimeyan ra yeni meydan ki ini kelimeyi hetê cînsê kelime ra teyna bî wezifeyê bestoği şıxuliyeni. İnan ra 64 hebi bestoği piyabesteyi, 25 hebi bestoği sadeyi u 13 hebi zi bestoği tekrarbiyaye yi.

Belka ki	Eke...eke	Ge ge...ge ge zi
Belka zi	Eke...eke...yan	Ge ge...la ge ge zi
Belki	Eke...la eke	Ge ge...u gegane zi
Belki...u belki zi	Feqet	Ge...ge
Belkia...belkia	Gegane...gegane	Ge...gegane ki
Beyta	Gegane...gegane	Ge...gegane
Coka	ki	ki...ya ki
Coka ke	Gegane...u gegane	Ge...ge ki
Coka zi	ki	Ge...ge zi
Çun	Gegane...u gegane	Ge...ge...gegane
Çunki	zi	ki
Ega	Ge ge zi	Ge...ge...ge zi
Eger	Ge ge...ge ge	Ge...ge...ge...ya
Eger ke	Ge ge...ge ge ki	ki

Ge...u ge ki	Labelê eke	Niyu z'
Ge...u ge zi	Labelê ge ge	Niyu...niyu z'
Ger	Labelê ge ge zi	Oxmo ki
Ha	Lakim ki	Oxro ke
Ha...ha	Lakin	U
Hela	Lawrek	U ge ge zi
Hem ki	Madem	U hem zi
Hem zi	Madem ki	Welakin
Hem...hem	Mera	Welakin ki
Hem...hem ki	Mesela	Xulasa
Hem...hem zi	Ne zi	Ya
Hem...u hem zi	Ne...ne	Ya ki
Hem...u heme ki	Ne...ne ki	Ya zi
Hema	Ne...ne zi	Ya...niyu z'
Ki	Ne...ne...ne	Ya...ya
Ki...ki	Ne...ne...ne ki	Ya...ya ki
La	Ne...ne...ne zi	Ya...ya zi
La eg	Ne...u ne zi	Yani
La ge ge zi	Nê	Zi
La hem...hem zi	Ni...ni	Zi...zi
La ki	Niye...niye	Zira
La...hem...hem zi	z'...niye zi	
Labelê	Niyu niye	

Heto bin ra vîraziyayîşê bestoğanê piyabesteyan dı rola kelimeyanê bestoğcınan zi zaf a. Bestoği ki zaf kelimeyan ra yeni meydan u hetê cinsê kelime ra timiyanbiyayeyi inan ra 184 heban dı tor tay yo kelime hetê cinsê kelime ra bestoğ a.

4.2. Edat: Zazaki dı edati teyna bı wezifeyê bestoği zaf tay şıxuliyayi. Teyna *derê, dê, ne tede* u *pey* xuser bı wezifeyê bestoği şıxuliyayi labelê edati miyanê bestoğanê timiyanbiyayeyan dı zaf şıxuliyayi. Goreyê tesbitê ma miyanê 96 bestoğan dı tor tay yo kelimeya ki hetê cinsi ra edata ca gureto.

4.3. Fiil: Ini kelimeyi hetê cinsi ra fiili labelê ya xuser ya zi zobi kelimeyan dır bı wezifeyê bestoği şıxuliyeni. Zazaki dı xuser wezifeyê bestoği dı şıxuliyayîşê fiilan zaf mumkun niyo, hina zaf fiil bı zobi kelimeyan wezifeyê bestoği dı şıxuliyeno. Xuser teyna *beno, mevac, nêbo, nêvanê, wazenê...wazenê* bı wezifeyê bestoği şıxuliyayi. Fiilan ra bı yona kelime tihetameyiş vîraziyayîşê bestoğan zaf mumkun nêêseno.

Kelimeyi ki hetê cînsê kelime ra fiili egleb bestoği ki dı ra zidyêri parçeyan ra yeni meydan miyanê inan dı ca geni u beni parçeyê bestoği. Miyanê 40 bestoğê timiyanbiyayeyi dı tor tay yo kelimeya ki hetê cînsê kelime ra fiila ca gureto.

4.4. Name: Ini kelimeyi hetê cînsi ra name yi labelê ge ge teyna bı wezifeyê bestoği şıxuliyeni hema egleb zobi kelimeyan dır yeni tihet u beni parçeyê yo bestoğ i. Kelimeyi ki bestoğanê *ca ca...ca ca, çağo, esto çin yo, gama, ruej yo...ruej yo, wext, yeqina* ani meydan hetê cînsê kelime ra name yi.

Teyna bı name ya zi bı name u yona cînsê kelime bestoği zaf nêvıraziyeni, nameyi hina zaf miyanê bestoğanê dı ra zaf parçeyinan dı ca geni. 114 bestoğanê timiyanbiyayeyiyan dı tor tay yo kelimeya ki hetê cînsi ra nameya ca gureto.

4.5. Sıfet: Teyna bı wezifeyê bestoği şıxuliyayişê sıfeti zaf mumkun niyo. Xebata ma dı *çı...çı* u *ğeyri* bı wezifeyê bestoği şıxuliyayi. Sıfeti hina zaf kelimeyanê binan dır yeni tihet u beni parçeyê yo bestoğê piyabeste yi. Ina xebat dı miyanê 48 bestoğan dı ca guretişê tor tay yo kelimeya ki hetê cînsi ra sıfet a tesbit bı.

4.6. Zemir: Zemiri zi teyna bı wezifeyê bestoği zaf nêşıxuliyeni. Zemiri teyna ancax pê tekrarbiyayişi wezifeyê bestoği dı şıxuliyeni. *Tayin...tayinan, tikê...tikê, yeweri...yeweri* pê tekrarbiyayişê zemiri wezifeyê bestoği dı şıxuliyayi. Goreyê tesbitê ma miyanê 61 bestoğê timiyanbiyayeyi dı tor tay yo kelimeya ki zemira ca gureto.

4.7. Zerf: Zerfi zi egleb kelimeyanê binan dır yo bestoğ piyabeste ani meydan la xuser zi bı wezifeyê bestoğan şıxuliyayişê zerfan mumkun o. Kelimeyi cêrini hetê cînsê kelime ra zerf i labelê bı wezifeyê bestoği şıxuliyayi.

Ancax	Hasılı	İhna
Anci	Hend...hend...hunc	Reyna
Axırı	Heni...heni	Rê rê...rê rê
Bahdo	Heta	Seni
Cey	Hewna	Ta
Çıqas	Hını	
Gılangan	Hoyna hoyna	

Zerfi egleb miyanê bestoğanê ki dı ra zidyêri kelimeyan ra yeni meydan dı ca geni. Goreyê tesbitê ma miyanê 89 bestoğanê timiyanbiyayeyiyan dı tor tay yo kelimeya ki hetê cinsi ra zerfa şıxuliyaya.

5. Hetê Koki ra Bestoği

Zıwan çiyêko cemediyayi nê çiyêko bı hereket o. Her zıwan tımotım bediliyeno. Hem xu miyan dı xu keno newe ya zi têk1 kelimeyanê xu keno xu vir ra hem zi zıwananê ciranana ra ya zi goreyê dewıri zıwananê serdestan ra kelimeyan geno. Zazaki zi zıwananê binan ra kelimeyi giroti. Sareyê ini zıwanan dı Erebkı yena çunki Erebkı hem dawayê İslamiyeti ra heme zıwananê şaranê Bıslımanan ser tesir kerdo hem zi dawayê zıwanê ilim u edebiyatibiyayiş ra hem zıwananê şaranê dormaleyê xu ser tesir kerdo u hem zi zıwananê muhımanê dınya ser tesir kerdo. Edebiyatê Zazaki ê nuşteyını pê Edebiyatê Klasiki destpêkerdo. Verco bı şekılê mewlıdan eseri nusiyayi. Nuşteği ki ini eseri nuşti wextê tedrisatê xu dı Erebkı zi musayi u eseri edebiyatê Erebkı wendi. Yani hem eseri verini ki Zazaki nusiyayi formê inan yo formo dini yo hem zi nuşteği ki ini eseri nuşti zıwanê inan ê edebiyati ser tesirê Erebkı est o. Inay ra eseranê klasikanê Zazaki dı bestoği Erebkı zaf şıxuliyayi.

Heto bin ra tesirê Tırki zi Zazaki ser est o çunki hem Zazayi u Tırki bı se serrano eyni coğrafya dı cuyeni hem zi nızdiya se serra ki zıwanê tehsil ê Zazayan Tırki ya. Ini her dı sebeban ra zi Tırki ra kelimeyi koti miyanê Zazaki.

Bê Erebkı u Tırki, Farıski u Kurdki ser vındertiş zi icab keno. Zazaki, Farıski u Kurdki hiri heme familyaya zıwananê Hind-Awrupa ra yeni u miyanê zıwananê İrani dı ca geni. Inay ra zi Zazaki, Farıski u Kurdki dı zaf kelimeyi şırıki est i. Tiya dı meselayêka muhim est a. Kelimeyi ki Zazaki, Farıski u Kurdki dı şırıki ini kelimeyi hetê koki ra kamci zıwan dı ca geni? Ya zi kelimeyi ki zıwananê binan ê İrani ya zi Hind dı şırıki kamci zıwani ser hesıbiyeni? Mesela kelimeya “dest”i zıwananê İrani ra zafin dı şıxuliyena; ina kelime hem Zazaki dı hem Farıski dı u hem zi Kurdki dı qet nêbediliyaya u hiri heme zıwanan dı zi eyni qeyde vaciyena. Kokê kelime zi heta zıwananê Avestki u Farıskiya Kon şıno hetêk ra zi reseno zıwananê Hind-Awrupa (Hesendust, 1393: cild:2, r. 1318). Ino hal dı kelimeyi ki şırıki malê ini heme zıwanan hesıbiyayi u ini kelimeyi tehlilê kokanê bestoğan dı Zazaki qebul biyi. Hetê koki ra

bînê dı sernuşteyanê umumiyan dı kritikkerdış bestoğan mumkun o: Bestoği ki teyna yo zıwan ra yeni meydan u bestoği ki tor tay dı, ya zi dı ra zidyeri zıwanan ra yeni meydan.

5.1. Bestoği Ki Teyna Yo Zıwan Ra Yeni Meydan: Ino qısım dı behsê bestoği ki teyna kelimeyanê Zazaki, Erebkî, Tırkî, Fariskî ya zi Pehlewî ra yeni meydan beno.

5.1.1. Bestoği Zazakî: Bestoği ki ina xebat dı kîfş biyi, graniya inan Zazakî ya. Zazakî hetê bestoğan ra zıwanêko zengin a. Ina zenginti hem bestoğanê sadeyan dı hem bestoğanê piyabesteyan dı est a. 406 bestoği ki ina xebat dı tesbît biyi inan ra 331 bestoğ Zazakî yo.

A hînge de	Coka ke	Dê vana
A ri ra	Coka ro	Derê
A yewe ra	Coka zi	Dîma ra
A yewe ra zi	Cokay rê	Dîray...nuk ney
Anci	Cokê ra	Ega
Anci zi	Cua pê	Eger
Ancia ki	Cuwa pê z'	Eger ke
Aw semed ra zi	Çend ki...labelê	Ego tir o
Ay cıxtu	Çend...hendî zi	Eke...eke
Ay ra	Çî ra	Eke...eke...yan
Ay ra ki	Çî...çî	Eke...la eke
Ay ra o	Çî...u çî zi	Enê ra dîm
Aye ra dîma zi	Çîqa ke...ki	Esto çin yo
Aye ra tepiya	Çîqa ke...oncia ke	Gama
Bê ki	Çîqa...honde ki	Gama ke...a hînge de
Beno	Çîqa...ki	Gama ki
Beno ke...beno ke	Çîqas	Gami...gami zi
Benu ke	Çîqas ke...hende ki	Gegane...gegane
Beyta	Çîqas ke...rena zi	Gegane...gegane ki
Ca bî ca...ca bî ca	Çîqas ki	Gegane...u gegane ki
Ca ca ki	Çîqas...çîqas...zi	Gegane...u gegane zi
Ca ca...ca ca	Çîqaşi ke...oncia	Ge ge zi
Ca ca...ca ca ki	Çîtur ke	Ge ge...ge ge
Ca ca...ca ca zi	Çîtur ke...ki	Ge ge...ge ge ki
Cey	Çîxa ke...honde	Ge ge...ge ge zi
Cî ra pê	Çîxaş ke...unca honde	Ge ge...la ge ge zi
Co ra	ke	Ge ge...u gegane zi
Co ra zi	Dê	Ge...dîma ki
Coka	De uncina	

Ge...dima ki...ge gane
 ki...yan ki
 Ge...ge
 Ge...gegane ki
 Ge...gegane ki...ya ki
 Ge...ge ki
 Ge...ge zi
 Ge...ge...gegane ki
 Ge...ge...ge zi
 Ge...ge...ge...ya ki
 Ge...u ge ki
 Ge...u ge zi
 Gılangan
 Gılangan zi
 Gılanton...u
 gılanton
 Ha
 Ha...ha
 Hela ke
 Hem
 Hem ki
 Hem zi
 Hem...hem
 Hem...hem ki
 Hem...hem zi
 Hem...hem...hetê ra zi
 Hem...u hem zi
 Hem...u heme ki
 Hema kî
 Hema ra zi
 Hend...hend...hend
 Hend...hend...hunc
 Hende ke
 Hende...la
 Heni ke
 Heni...heni
 Her çıqa ke...oncia ki
 Her çıqas
 Her çıqas ki
 Her çıqas...zi
 Her çi
 Her çi ke
 Her ke

Herga ki
 Heskena...heskena
 Hetê ju ra ki
 Hetê ju ra...u hetê ju
 ra ki
 Hetê ju ra...u heto
 bin ra ki
 Hetê ra...hetê ra ki
 Hetê ra...heto bin ra zi
 Hetê ra...u hetê ra ki
 Hetêk ra...hetêk ra zi
 Heto bin ra ki
 Heto ju ra...heto bin ra
 Heto yew ra...heto
 bin ra zi
 Hewna
 Hewna ki
 Hîni
 Hin ke
 Hina ke
 Hol aya wa g'
 Holê gureyi
 Holê yî
 Holê yî aya wa
 Holê yî aya wa g'
 Holê yî ina wa ki
 Homa nêkero ke
 Homa zano
 Honde ke
 Hoyna hoyna
 In beynat id
 In rîd ra
 Ina hew
 Ina ray
 Ina yew ra
 Inke gî
 Îhna
 Ju ju fin...ju ju fin zi
 Kam gama ki
 Key ki
 Ki
 Ki...ki

La
 La a hînge de
 La anci zi
 La ancina
 La anciya ki
 La bê bîvine ke
 La dîma ra ke
 La eg
 La gama ke
 La ge ge zi
 La hem...hem zi
 La hend zi
 La hende ki
 La her çi
 La hetani ke
 La hîn di ki
 La ki
 La miratê
 La na rey ki
 La qe nêbo
 La seni ke
 La seni kerd
 La seni kî biyo
 La...hem...hem zi
 Labelê
 Labelê eke
 Labelê ge ge
 Labelê ge ge zi
 Labelê hewna zi
 Labelê reyna ki
 Labelê seni ke
 Lawrek
 Letê ju ra...u letê bin ra ki
 Ma vajî
 Ma vajî eke
 Mera
 Merdîm vano qey
 Mevac
 Mevaji ki
 Na rey
 Na rey ki
 Nata ke

Nay ra
 Nay ra yo ki
 Naye ra ki
 Nê
 Ne ke
 Ne tede
 Ne zi
 Ne...ne
 Ne...ne ki
 Ne...ne zi
 Ne...ne...ne
 Ne...ne...ne ki
 Ne...ne...ne zi
 Ne...u ne zi
 Nêbo
 Nêbo ke
 Nêvanê
 Ney ra dım
 Ney ser o
 Nika ke
 Ni...ni
 Niye...niye z'...niye zi
 Niyu niye
 Niyu z'
 Niyu...niyu z'
 No semed ra
 Nuk ney
 O bënati d'
 O dıma ki
 O hıngê de
 O ke
 O ra dıme ki
 O ri ra
 O semed ra
 O tewır
 Oja ra pê
 Oxmo ki
 Oxro ke
 Pê ku...zi
 Peê coy ki
 Pey
 Pey ki

Peyê cu
 Peyniya peyni de
 Qandê coy
 Qandê ney
 Qando k1
 Qaso ke
 Qe ke nê
 Qe ke nêvo
 Qe nê
 Qenêka
 Qet ke çine bo
 Qet nêbo
 Qey ki
 Qeybê a jo
 Ra ray zi
 Rasta ey
 Raştê c1
 Rê rê...rê rê
 Rew rew...ge gane ki
 Rey...rey...rey rey ki
 Reyê...u reyê
 Reyna
 Reyna zi
 Ruej yo...ruej yo
 Se k1
 Seba ki
 Seba naye zi
 Semedê a ra
 Semedi meway ra
 Semedo k1
 Seni
 Seni ke
 Tawo ke
 Tayêne...tayêne zi
 Tayin...tayinan
 Tenê...tenê ki
 Têpia ra
 Têpia ra ki
 T1 mevaj ke
 T1 nêvanê
 T1 vajê ke
 T1 vana

T1 vana qey
 T1 vani derey
 Tikê...tikê
 To di
 To heni zonêne ke
 To va
 To vatê ke
 To vatêne
 To vatêne qey
 To wetrê
 U
 U anci
 U dıma ra zi
 U ge ge zi
 U hem zi
 U ma vaj
 Uwo ke
 Vatêne qey
 Wazenê...wazenê
 Xas k1
 Xo ra
 Ya
 Ya ki
 Ya nê...zi
 Ya zi
 Ya...niyu z'
 Ya...ya
 Ya...ya ki
 Ya...ya zi
 Yan nê
 Yew yew hew1 zi
 Yew yew hew1
 zi...labelê hewna zi
 Yew...yew ki
 Yew...yew zi
 Yeweri...yeweri
 Yeweri...yeweri zi
 Yeweri...yeweri...
 yeweri zi
 Zewnbi zi
 Zi
 Zi...zi

5.1.2. Bestoği Ereki: Bestoğanê Zazaki ra pey, tor zaf kelimeyi Ereki miyanê bestoğanê Zazaki dı tesbit biyi labelê ini zi zaf niyi. Goreyê tesbitê ma 406 bestoğan ra 16 bestoği Ereki yi.

Axırı	Heta	Wext
Bahdo	Lakin	Xulasa
Feqet	Madem	Yani
Ğeyri	Mesela	Yeqina
Hasılı	Welakin	
Hema	Welhasil	

5.1.3. Bestoği Fariski: Fariski ra zaf tay bestoği koti Zazaki. Teyna kelimeyi *ger* u *ta* Fariski ra ameyi u Zazaki dı bı wezifeyê bestoği şıxuliyayi.

5.1.4. Bestoği Pehlewki: Dı kelimeyi Pehlewki xuser bı wezifeyê bestoği şıxuliyayi. Ini kelimeyi *çun* u *zira* yi. Ini her dı bestoği zi egleb eseranê klasikan dı viyereni beno ki ini kelimeyi pê tesirê tehsilê klasiki Fariski ser ra ameyi Zazaki.

5.1.5 Bestoği Tırki: Zazaki çıqas se serra peyin dı zaf bınê tesirê Tırki dı menda zi ina xebat dı tesbit bı ki bestoği Tırki zaf nêkoti miyanê Zazaki. Kelimeyi *ancax*, *çağ*, *dêmek*, *hela* Tırki ra koti Zazaki u bı wezifeyê bestoği şıxuliyayi

5.2. Bestoği Ki Zaf Zıwanan Ra Yeni Meydan: Ino qısım dı behsê bestoğanê ki hetê koki ra timiyanbiyayeyi beno. Yani bestoği ki tor tay dı zıwanan ra yeni meydan behsê vıraziyayışê ê bestoğan beno.

5.2.1. Bestoği Zazaki+Ereki: Bestoği ki Zazaki dı şıxuliyeni u hetê koki ra tor tay 2 zıwanan ra yeni meydan miyanê ini zıwanan dı tor zaf kelimeyi Ereki şıxuliyayi. 40 bestoğ, kelimeyanê Zazaki+Ereki ra ameyo meydan.

A dewa ra	Belka ki	Çı wext
Ay zemon	Belka zi	Çı wext ki
Badê cu	Belki	Eslê xo de
Badê ke	Belki...u belki zi	Heta ki
Badê pey zi	Belkia...belkia	Hetta ke
Bahdo zi	Çı qaydeyo ke...otur	Hetta...ji

Homa hes bikero	Madem ke..a game	Waxtê beno...waxtê beno
Îlam ke	Madem ki	Welakin ki
La badê ke	O zamun	Wext...eg
La çî heyf	Sata ki	Wexto ke...o taw
La çî heyf ke	Tî vana belki	Wexto ki
La ila	To vatêne belki	Wexto...o wext
Lakim ki	Waxt amêne...waxt	Yani bî kılmiye
Madem ina ya	amêne	

5.2.2. Bestoği Zazaki+Fariski: Zazaki dî kelimeyi Fariski hem teyna hem zi bî kelimeyanê Zazaki miyanê zaf tay bestoğan dî ca geni. Teyna bestoği *goya ki* u *ta ki* kelimeyanê Zazaki+Fariski ra ameyi meydan.

5.2.3. Bestoği Zazaki+Pehlewki: Teyna dî bestoğanê timiyanbiyayiyan dî kelimeyi Pehlewki tesbit biyi. Bestoği *çunki* u *demo ke* pê tihetameyişê kelimeyanê Zazaki u Pehlewki vıraziyayi.

5.2.4. Bestoği Zazaki+Tırki: Bestoğanê timiyanbiyayiyan ra teyna çar bestoği kelimeyanê Zazaki+Tırki ra ameyi meydan. Ini bestoği *çî çax ki*, *dêma ke*, *o çağ*, *sıre ke* yi.

5.2.5. Bestoği Zazaki+Erebki+Tırki: Ina grub dî zi zaf bestoği çin i. Teyna bestoği *Halbuki*, *madem ke...ay çağ* u *wexto ke...o çağ* pê şıxuliyayişê kelimeyanê Zazaki+Erebki+Tırki vıraziyayi.

QISIMÊ DIYIN

TEHLİLÊ BESTOĞAN

Ino qısım dı bestoği ki tesbit biyi tehlil biyi. Her bestoğ hetê şekılı, wezifeyi, cayi, cinsi u hetê koki ra tesnif biyo u dıma zi misali nusiyayi. Ina xebat dı varyanti bestoğan zi tesbit biyi u ino qısım dı samedê her varyant zi misali dıyayi. Qısımê tehlili dı bestoği, hını ciya ciya tesnif nêbiyi; bestoği piyêru bı sistemêko alfabetik tidıma nusiyayi.

1. A dewa ra

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Ino bestoğ qey sebebi şıxuliyeno. Bestoğê *a dewa ra* tor tay dı cumleyan besteno yobinan ra. Cumleya verin dı sebebê gureyê cumleya dıyın beno eşkera.

Cayê cê: Bestoğ, binateyê cumleyan dı yeno şıxuliyayış u cumleya verniya xu besteno cumleya peyniya xu wa.

Cınsê cê: Kelimeya verina bestoği *a* sıfetê ramotışi ya may a u biya sıfetê kelimeya dıyın *dewa*. Kelimeya hiriyın *ra* zi edat *a*. (Sıfet+Name+Edat)

Kokê cê: Ino bestoğ, dı kelimeyanê Zazaki u yo kelimeya Erebkî ra ameyo meydan. Kelimeyi *a* u *ra* Zazaki yi, kelimeya *dewa* Erebkî ra ameya (دعوة) (Mutçalı, 2019:306).

A dewa ra: Mı ra va “ Xwi vêr in zinar şon, zinar ginen ti ru, a de’wa ra ez nîwtona ver a vejî (Espar, 2004b:144).

2. A hınge de

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u tor tay dı cumleyan hetê wexti ra besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyi ki bestiyeni yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ yo sıfet, yo name u yo edati ra yeno meydan. Kelimeya *a* sıfetê ramotışi ya may *a*, *hinge* name ya u *de* zi edat *a*. (Sıfet+Name+Edat)

Kokê cê: Hiri heme kelimeyi ki ini bestoği ani meydan Zazaki yi.

A hinge de: Qefelîyayîş, ters, heyecan, qiseykerdiş, xeyal... A hinge de se kerdêne, çi fikirîyayêne, kerdî xo vîr ra (Akkaş, 2017:85).

3. A ri ra

Şekilê cê: Ino bestoğ yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ qey sebebi şıxuliyeno. Tor tay dı hukumi ki têdima yeni, bestiyeni yobinan ra. Cumleya verniya bestoği sebebê cumleya peyniya bestoği ya.

Cayê cê: Bestoğê *a ri ra* binateyê cumleyan dı ca geno u cumleya verniya xu besteno cumleya xu ra pey *a*.

Cınsê cê: Bestoğ yo sıfet, yo name u yo edati ra ameyo meydan. *A* sıfetê ramotışi ya, *ri* name yo, *ra* edat *a* (Sıfet+Name+Edat).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

A ri ra: Bînê lingonê mîra gon esta, a rîra warwaya ez (Sariataş, 2016:67).

4. A yewe ra

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno u cumleyan hetê sebebi ra besteno yobinan ra. Bestoğê *a yewe ra* tor tay dı cumleyan besteno yobinan ra. Cumleya verin dı sebebê cumleya dıyın yeno vatış u eşkerakerdiş.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo sıfet, yo name u yo edati ra yeno meydan. Kelimeya *a* sıfetê ramotışi ya may *a*, kelimeya *yewe* name ya, kelimeya *ra* edat *a*. (Sıfet+Name+Edat).

Kokê cê: Hiri heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti: Zazaki dı zê *a yewe ra, a jo ra, a ju ra* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

A yewe ra: Ez qickeke biya, a yewe ra ez nêkewta mergê dadê xwu ver (Doğuş&Doğuş, 2019:31).

A ju ra: Deva wexta rîya ra şîya yo pîyeş ser çerta, a ju ra mi zona deva kuar a (Kaya, 2018: 184).

A jo ra: Şak zî enay zano a jo ra tenî hebêke nano pa (Licokic, 2007:18).

5. A yewe ra zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ piyabeste yo u yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno u cumleyan hetê sebebi ra besteno yobinan ra. Cumleya verin dı sebebê cumleya dıyn yeno eşkerakerdış. Kelimeya peyina bestoği zi ifade kena zıxm u şedinena.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya *a* sıfetê ramotışi ya may a, kelimeya dıyn *yewe* name ya, kelimeya hiriyn *ra* edat a u kelimeya çarın *zi* bestoğ a (Sıfet+Name+Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

A yewe ra zî: Qey rizqê mi dinya de nêmendo a yewe ra zî genim nêkewt destê min (Doğuş&Doğuş, 2019:15).

6. Ancax

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ semedê istisna şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan şıxuliyeno.

Cınsê cê: *Ancax* zerf a labelê tiya dı bı wezifeyê bestoği şıxuliyaya (Zerf).

Kokê cê: Bestoğê *ancaxi*, hetê koki ra Tırki yo (TDK, 2011: 123).

Ancax: Kam kî nê pancî biyaro rind bi ca / Mehşerê Kubra di ancax o bî şa (Babij, 2018:199).

Ancax: Heso, no gırwe kewt to mil, ancax tı nê gırwi 'hal kerê, namusê ma pak kerê (Hayıg, 2007:18).

7. Anci

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *anci* qey cumleyanê zıddan yobinan ra bestış şıxuliyeno.

Cayê cê: Ino bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya *anci* hetê cınsi ra zerf a labelê ge ge bı wezifeyê bestoği zi şıxuliyena. Tiya dı bı wezifeyê bestoği şıxuliyaya (Zerf).

Kokê cê: Kelimeya *anci* hetê koki ra Zazaki ya.

Varyanti cê: Zê *anci*, *ancia*, *hunc*, *hûncê*, *hunci*, *onciya*, *unca* varyanti mı bestoği tesbit biyi.

*Anci: Ez canê xo ra vîyarena **ancî** rindeka xo ra nêvîyarena.* (Tekîn, 2013:73).

*Ancia: Se ke kerdêne, **ancia** destê mi cêmediyêne.* (Koêkorta, 2001:39)

*Hûncê: ...pa o lete wa howt nûn û yo letê nûn îz ser wena **hûncê** mird nîbena* (Bor, 2015:39-40).

*Hûncî: Rîy yi kerd birîni ehlî kufr', 'enîd / **Hûncî** zowt puri nêda, kerdî du'a* (Muradan, 2003:29).

*Oncia: Bao, ez mironî, **oncia** lacê Cüyidi nêgênî, vana* (Aslan, 2011:196).

*Unca: Tenê fekê vae ra bota şî, **unca** cera ra peyser ame verê çeverî; vae ser ro vînet* (Mirza, 2020:46).

8. Anci zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo u yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğê *anci zi* qey yobinan ra bestışê cumleyanê zıddan şıxuliyeno. Kelimeya peyin a bestoği zi ifade kena zıxm u şedinena.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zerf u yo bestoği ra ameyo meydan. *Anci* zerf a, zi bestoğ a (Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi mı bestoği Zazaki yi.

*Anci zi: Herra Heserani mexelîna, **anci zi** tesir dê xela'y dî menda* (Pamukçu, 2020:107).

9. Ancia ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfı u yo bestoği viraziyayo. Kelimeya *ancia* zerf a, kelimeya *ki* bestoğ a (Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi

Varyanti cê: Zê *ancia ki*, *oncia ki*, *unca ki* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Ancia ki: *Us rındo, malımo, **ancia ki** dewa de vindeno* (Koêkorta, 2001:94).

Oncia ki: *Ğeribiye roê ma kerdo khul. **Oncia ki** mordem şikino ğeribiye ver tabat kero* (Çiya, 2001:31).

Ūncia kî: *Zerrî nêkena ke eyî bijero, **unca kî** peynîye de cena* (Aldatmaz, 2016b:129).

10. Aw semed ra zi

Şekilê cê: Ino bestoğ yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno. Tor tay dı hukumi ki têdima yeni, bestiyeni yobinan ra. Cumleya verniya bestoği sebebê cumleya peyniya bestoği ya. Kelimeya peyina bestoği *zi* ifade kena zıxm u şedinena.

Cayê cê: Bestoğê *aw semed ra zi* binateyê cumleyan dı ca geno u cumleya verniya xu besteno cumleya xu ra pey a.

Cınsê cê: Bestoğ yo sıfet, yo name, yo edat u yo bestoği ra yeno meydan. *Aw* sıfetê ramotışi yo, *semed* name yo, *ra* edat a, *zi* bestoğ a (Sıfet+Name+Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Aw semed ra zî: *Sewbîna guran ser o nê, la herçî qaydê tetunî rê pîzze peran nêveşnaynî. **Aw semed ra zî** rotoxan derdê ey antinî* (Espar, 2004a:9).

11. Axiri

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo sade yo.

Wezifeyê cê: Ino bestoğ, qey ifadekerdişê netice şixuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şixuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya *axiri* hetê cınsê kelime ra zerf a labelê tiya dı bı wezifeyê bestoği şixuliyaya (Zerf).

Kokê cê: Kelimeya *axiri* Erebki ra yena (آخر) (Mutçalı, 2019: 21).

Varyanti cê: Zê *axiri*, *axır*, *axirê* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Axiri: Dı *hirê rey nusnê, texeliya. Axiri* zerriya xo ra *çitur ke verêno ra hêni nusnê* (Çiya, 2020:108).

Axır: *Xeverê amê, vake: “ Uşên seid biyo, ame ke dina têser têbın ra kero, axır* Civraili *nêverda* (Mükan, 2017a:72).

Axirê: *Kitabî wendêne qisey kerdêne, hevalanê xo ra çiyê musayêne qisey kerdênê. Axirê aşman ra tepîya keye de her kes teslîmê Aynure bîbî* (Aldatmaz, 2016a:155).

12. Ay cıxtu

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo u yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê wexti şixuliyeno u cumleyan hetê wexti ra besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyi ki bestiyeni yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şixuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo sıfet u yo nameyi ra yeno meydan. Kelimeya *ay* sıfet a, kelimeya *cıxt* zi name ya (Sıfet+Name).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Ay cıxtû: *Paşa pey ina qal şa beno û bawkê keyna ra vûno. Ay cıxtû ti şimi keye tadarikê keynaya xû bivêni, yew hewte ra pey verg yeno beno* (Mîrvanî, 2012:52).

13. Ay ra

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo u yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno u cumleyi ki hetê sebebi ra binateyê inan dı munasebet esto besteno yobinan ra. Cumleya verin dı sebebê cumleya dıyın yeno eşkerakerdış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyi ki bestiyeni yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zemir u yo edati ra yeno meydan. Kelimeya *ay* zemir a, kelimeya *ra* zi edat a (Zemir+Edat).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *ay ra*, *aye ra*, *ae ra* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Ay ra: Waya şıma gureyo xırab kerdo, ay ra pizeyê yay masayo...(Akbana, 2020:46).

Aye ra: Ez bêkes a, gunehkar a / Aye ra zerrî min serd o (Kavari, 2004: 25).

Ae ra: Mal u dewar zêno, şıt beno zede; ae ra non u do ki zafo (Koêkorta, 2001:29).

14. Ay ra ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno. Cumleyi ki hetê sebebi ra binateyê inan dı munasebet esto, bestoğ, ê cumleyan besteno yobinan ra. Cumleya verin dı sebebê cumleya dıyın yeno eşkerakerdış. Kelimeya peyina bestoği *ki* tiya dı qey zıxmkerdışê mena şıxuliyena.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ yo zemir, yo edat u yo bestoği ra yeno meydan. Kelimeya *ay* zemir a, *ra* edat a, *ki* bestoğ a (Zemir+Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Hiri heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *ay ra ki*, *aye ra ki*, *ay ra ke* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Ay ra ki: Çiki cemhatî mîyandi ling derg kerdni bol eybi bî. Ayra ki ê ki wedandi cemhatî mîyandi ronışteyê, linganê xwo derg nêkenê ew derg nêverdanê (Ayyıldız, 2014:119).

Aye ra kî: Dikan serûber bî. Aye ra kî nê şodîrî de gureyêk bikero çin bî. Kursî guret verê dikanî de nîşt ro (Asmîn, 2013: 49-50).

Ay ra ke: We zûno ke Memmay wayê Memo Gergerij a, wayê dişmenî yîn a. Ay ra ke nêawtereno şîyero taştay yê bûro (Mîrvanî, 2012:15).

15. Ay ra o

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno u cumleyi ki binateyê inan dî hetê sebebi ra munasebet esto ê cumleyan besteno yobinan ra. Cumleya verin dî sebebê cumleya dıyın yeno eşkerakerdış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyi ki bestiyeni yobinan ra binateyê ê cumleyan dî yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo zemir, yo edat u kopula ra yeno meydan. Kelimeya ay zemir a, ra edat a, o zi kopula ya (Zemir+Edat+Kopula).

Kokê cê: Hiri heme parçeyi ki inî bestoği ani meydan Zazaki yi.

Ayrao: Mor kî dîrbetın verday...hêfê xo cî ra gêno, vatêni. Ayrao, jüyo kî mor kistêni, qafîkî phon kerdêni, qısawet'a lêl biyaina herdi pitêni (Aslan, 2011:238).

16. Ay zemon

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyi ki binateyê inan dî munasebetê wexti esto ê cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dî yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo sıfet u yo nameyi ra yeno meydan. Kelimeya verin ay sıfetê ramotişi ya, kelimeya dıyın zeman zi name ya (Sıfet+Name).

Kokê cê: Kelimeya ay Zazaki ya, kelimeya zeman zi Erebi ya (زمان) (Mutçalı, 2019: 401).

Ay zemon: Ma veyni, keykî nişna qazan mîqayti bîko, ay zemon ma jey dekeni sîbi zerre (Kaymak, 2016: 64).

17. Aye ra dıma zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ qey rêzkerdışi şıxuliyeno. Tor tay dı hukumi ki têdıma yeni, bestiyeni yobinan ra. Kelimeya peyina bestoği zi ifade kena zıxm u şedinena.

Cayê şıxuliyayişi: Bestoğê *aye ra dıma zi* binateyê cumleyan dı ca geno u cumleya verniya xu besteno cumleya peyniya xu wa.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo zemir, yo edat, yo name u yo bestoği ra ameyo meydan. *Aye zemir a, ra edat a, dıma name yo, zi bestoğ a* (Zemir+Edat+Name+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ki ini bestoği ani meydan Zazaki yi.

Misal: Verî wayîrê ey, dima cinîya wayîrê ey û aye ra dıma zî Kotan fetilîya û ewnîya hetê deşte wa (Lezgîn, 2015b: 34).

18. Aye ra tepiya

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ yo parçe ra yeno meydan.

Wezife: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno Tor tay, dı hukumi ki têdıma yeni, bestiyeni yobinan ra.

Ca: Bestoğê *aye ra tepiya* binateyê cumleyan dı ca geno u cumleya verniya xu besteno cumleya peyniya xu wa.

Cıns: Ino bestoğ, yo zemir, yo edat u yo nameyi ra yeno meydan. *Aye zemir a, ra edat a, tepiya name ya* (Zemir+Edat+Name).

Kok: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Aye ra tepîya: Yow mella tim yenû qehwe, miletî ra vonû “ Xêr bikên, wa Homa xêr bidû şima. Ez mella ya, mi dûyes îlmî wendê. Xêrê xwu biden mi” Aye ra tepîya çiqas bêrû o qehwe, her kes xêrî xwu donû ci (Kaya, 2019: 101).

19. Badê cu

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyi ki binateyê inan dı hetê wexti ra munasebet esto ê cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya *badê* tiya dı bı wezifeyê edati şıxuliyaya, kelimeya *cu* zi zemir a. Kelimeya diyın ê ini bestoği *cu*, zeg êseno zemirê *cı* yo u şekilê *cu* ser vuriyayo. Zazaki dı zê *cuwapey/cı ra pey*, *cudım/cı ra dım* grubi kelimeyan est i; mumkuno ki zemirê *cı* ini gruban dı biyo *cu* (Edat+Zemir).

Kokê cê: Ino bestoğ, yo kelimeya Erebki u yo kelimeya Zazaki ra ameyo meydan. Kelimeya *badê*, zıwanê Erebki ra kelimeya (بعد) ra yena (Mutçalı, 2019:90). Kelimeya *cu* zi Zazaki ya u yo varyantê zemirê *cı* ya.

Varyanti cê: Zê *behdê ci*, *badê cu*, *bado cey*, *bacê*, *bajnê* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Badê cû: *Ca biyarê badê cû ûd û buxur / Şerbet û muman zî runê bê qusur* (Xasî, 2008:21).

Behdê ci: *Xal Hus'î sandiqa rebabdê xwo giroti ew balişna da xwo heteki di, bi rahateya ronê. Behdê ci çakêt û êlega xwo zî piştî pira ew xwo berzêndi rona* (Ayyıldız, 2014:129).

Bado cey: *Nûrdê xo ra kerd bî nûra Ehmedî / Ay nûrî ra xelq kerd ta Muhammedî*

Bado cey *Adem xeliqna herrî ra / Ame o nûr çaredê bedrî riwa* (Babij, 2018:180).

Bacê: *Hîvîya yî qewmê xu ra nîbîrya / Bacê wuştwu koti wazîfa dima* (Çolig, 2012:11).

Bajnê: *Ume gêyra, behs Adem qet çine yo / Dar, kerrî piyor vun Muhammed nebi yo / Bajnê gelêk zemun ume viyert ra / Pey destun xwî Adem viraşt, ca d' ruena* (Pueği, 2003:2).

20. Badê ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti yeno şıxuliyayış u cumleyi ki binateyê inan dı munasebetê wexti esto ê cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, sareyê cumleyan dı şıxuliyeno.

Cınsê cê: Kelimeya *badê* tiya dı bı wezifeyê edati şıxuliyaya, kelimeya *ke* zi bestoğ a (Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ, yo kelimeya Erebki u yo kelimeya Zazaki ra yeno meydan. Kelimeya *badê* zıwanê Erebki ra kelimeya (بعد) ra yena (Mutçalı, 2019:90). Kelimeya *ke* zi Zazaki ya.

Varyanti cê: Zê *badê ke*, *badê ku* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Badê ke: **Badê ke** ma nan werd dore ameye engure ser (Lezgîn, 2015b:50).

Badê ku: **Badê ku** mexluq mireno hem ca de / Yew mexluq nêmaneno hem dinya de (Kavari, 2004:58).

21. Badê pey zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u ifadeyi ki hetê wexti ra binateyê inan dı munasebet esto inan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, ifadeyanê ki besteno yobinan ra binateyê inan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo edat, yo name u yo bestoği ra yeno meydan. Kelimeya *badê* tiya dı bı wezifeyê edati şıxuliyaya, kelimeya *pey* name ya u kelimeya *zi* bestoğ a (Edat+Name+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ, yo kelimeya Erebki u dı kelimeyanê Zazaki ra yeno meydan. Kelimeya *badê* zıwanê Erebki ra kelimeya (بعد) ra yena (Mutçalı, 2019:90). Kelimeyi *pey* u *zi* Zazaki yi.

Badê pey zî: Ti zanî vals zî verê verkan Fransa de yew govenda dewijan bîya. La dima Vîyana de, **badê pey zî** Londra de tadîyayo bîyo reqsêko modern, bîyo reqsê salonan (Lezgîn, 2015a:77).

22. Bahdo

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, dı cumleyi ki binateyê cê dı mınasebetê wexti esto, inan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ina kelime hetê cınsê kelime ra zerf a labelê tiya dı bı wezifeyê bestoği şıxuliyaya (Zerf).

Kokê cê: Kelimeya *bacê*, zıwanê Erebi ra kelimeya (بعد) ra yena (Mutçalı, 2019:90).

Varyanti cê: *Zê bacê, bajnê, badinê, bahdo, bandini, behdo* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Bahdo: No ağuy anceno **ba'hdo** goştê dındanandê ey pêro rışyeno. (Todd, 2002:133).

Badînê: Ez çowras rûêj xwu itya d' biqedîn **badînê** ez vêjîyen şin cayna ûnîyen yo cay rakowtîş (Bor, 2015:113).

Bandini: Tı ewlî şo **bandini** ez şona (Kaymak, 2016:17).

Behdo: Dayê, nê qalikê balûyan rind kûwayên, kerdê zey ardan, bîyê ardê zerdî.

Behdo, na meşka xwo kerdên a cifti mîyan ew na cifti rind sawitên heme cadê meşki, bi ci dayên werden (Ayyıldız, 2014:130).

23. Bahdo zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyi ki hetê wexti ra binateyê inan dı munasebet esto ê cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, binateyê cumleyan dı ca geno.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo edat u yo bestoği ra yeno meydan. Kelimeya *bahdo* tiya dı bı wezifeyê edati şıxuliyaya u kelimeya zi bestoğ a (Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ, yo kelimeya Erebi u yo kelimeya Zazaki ra yeno meydan. Kelimeya *bahdo* zıwanê Erebi ra kelimeya (بعد) ra yena (Mutçalı, 2019:90). Kelimeya zi Zazaki yi.

Bahdo zî: Xezali; sifte îsotî roncinay u lèn di kerdî sûrî, bahdo zî hâkî şiknay piro (Can, 2012:32).

24. Belka ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê ihtimali şıxuliyeno u cumleyi ki hetê ihtimali ra binateyê inan dı munasebet esto, inan besteno yobinan ra. Kelimeya peyina bestoği ki tiya dı qey şedinayişê mena şıxuliyena.

Cayê cê: Bestoğ, binateyê cumleyan dı şıxuliyeno u sareyê cumleya ihtimali dı ca geno.

Cınsê cê: *Bel* bestoğ o, her dı ki zi bestoğ i. Tiya dı gerekê çiyêk têmiyan nêbıbo, bestoğê ki yo ki parçeyê *belki* yo u ino bestoğ dı bı şekilê *ka* ca gureto u bestoğê ki yo ki parçeyo xuser o, eyni ki nêyi. Ki ya ze ciya nusiyaya hemmenaya bestoğê zi dı şıxuliyena (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ, yo kelimeya Ereki u dı kelimeyanê Zazaki ra ameyo meydan. *Bel* Ereki ya (𐪎𐪌) (Mutçalı, 2019:95), *ka(ki)* u *ki* zi Zazaki yi.

Belka ki: Mordem vatêne, belka ki na dina sero teyna vore esta (Çiya, 2001:6).

25. Belka zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê ihtimali şıxuliyeno u cumleyi ki hetê ihtimali ra binateyê inan dı munasebet esto besteno yobinan ra. Kelimeya peyina bestoği zi tiya dı qey şedinayişê mena şıxuliyena.

Cayê cê: Ino bestoğ, binateyê cumleyan dı şıxuliyeno u sareyê cumleya ihtimali dı ca geno.

Cınsê cê: Ino bestoğ, hiri bestoğan ra ameyo meydan. *Bel*, *ki* u *zi* xuser bestoğ i. Tiya dı bestoğê ki bı varyantê *ka* bestoğê *bel* dır yo kelimeya newe vıraşta. (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ yo kelimeya Erebki u dı kelimeyanê Zazaki ra ameya meydan. *Bel* Erebki ya (بـ) (Mutçalı, 2019:95), *ka(ki)* u *ki* zi Zazaki yi.

Belka zî: Hurdî kutikî zî xeylek xurt bî. Belka zî hurdî pîya eşkayenî yew heş bierzî erd (Akdağ, 2020:33).

26. Belki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê ihtimali şıxuliyeno u cumleyi ki hetê ihtimali ra binateyê inan dı munasebet esto, inan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, binateyê cumleyan dı şıxuliyeno u sareyê cumleya ihtimali dı ca geno.

Cinsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan vıraziyayo. Hem *bel* hem zi *ki* bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ yo kelimeya Erebki u yo kelimeya Zazaki ra ameyo meydan. *Bel* Erebki ya (بـ) (Mutçalı, 2019:95), *ki* Zazaki ya.

Varyanti cê: Zê *belki*, *belka*, *belkia*, *belkiya* varyanti inı bestoği tesbit biyi.

Belki: Lacê mi ita vace, belki ez şıma rê yardım kena (Koêkorta, 2001:64).

Belka: Pasqule hên kerde, çêberê çê Eziz de diye puru. Mı va, belka çêber köke ra qılayna ra (Çarekız, 2001:69).

Belkia: Se vajine, belkia şıyaene tenêna cı rê bena xêre (Mirza, 2020:44).

Belkîya: Ez dîwan de hewnê xo vacî, belkîya kesêk mi rê yew mana pado, tebîr bikero (Bor, 2014:19).

27. Belki...u belki zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra yeno meydan. Kelimeya *belki* her dı parçeyan dı tekrar bena; parçeyê diyin dı verni u peyniya ina kelime dı zobi kelimeyi ca geni.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey yobinan ra bestışê cumleyanê ihtimali şıxuliyeno. Kelimeya peyin a bestoği zi ifade şedinena.

Cayê cê: Bestoğ, bî şêkîlêko parçebiyayi şıxuliyeno. Kelimeya esasa ki bestoği vırazena u yena tekrarbiyayiş dorêk sareyê cumleya verin dı yena şıxuliyayiş dıma ifade yeno vatış, ay ra pey zi zobi parçeyi yeni verni u peyniya kelimeya esas u bestoğ bî ino şêkîlo peyin şıxuliyeno u cumleya dıyın ini parçeyê bestoği ra pey ca gena.

Cınsê cê: Kelimeya esasa bestoği *belki*, dı parçeyan ra yena meydan. *Bel* bestoğ a, *ki* bestoğ a; parçeyi bini bestoği “*u*, *zi*” her yo xu ser yo bestoğ i. (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Bestoğ kelimeyanê Erebkî u Zazakî ra ameyo meydan. *Bel* Erebkî ya (بەل) (Mutçalı, 2019:95), *ki*, *u*, *zi* Zazakî yi.

Belkî...û belkî zî: Belkî awe hêrsê xwu nîşanê mi dana û belkî zî zerrîya xwu bi mi veşnena (Lezgîn, 2019:66).

28. Belkia...belkia

Şêkîlê cê: Ino bestoğ yo bestoğo tekrarbiyayi yo. Bestoğ pê tekrarbiyayişê bestoğê *belkia* ameyo meydan. *Belkia* varyantê *belki* ya.

Wezîfeyê cê: Bestoğ, qey ihtimali şıxuliyeno u cumleyi ki tede gureyi ihtimali beni rêz ê cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, dı ya zi dı ra ziyed cumleyan besteno yobinan ra. Bestoğ çiqas cumle bıbesto yobinan ra her dor sareyê ê cumleyan dı tekrar beno.

Cınsê cê: Ino bestoğ, dı bestoğan ra yeno meydan. Kelimeyi *bel* u *ki* bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ yo kelimeya Erebkî u yo kelimeya Zazakî ra yeno meydan. Kelimeya *bel* Erebkî ya (بەل) (Mutçalı, 2019:95), kelimeya *ki* Zazakî ya.

Varyanti cê: Zê *belkia...belkia*, *bêlka...bêlka* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Belkia...belkia: Kam çî zoneno, belkia haqa yinu biye; belkia neqî vi (Mirza, 2020:165).

Bêlka...bêlka: Ço bê rêyo g' tu muet 'alêm yo rêyo bin d' nêbiyo şa / Bêlka biyo mir bêlka biyo şah lakin asla nêbiyo şa (Beki, 2015:122).

29. Beno

Şêkîlê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, semedê ifadekerdışê ihtimala gureyi yeno şıxuliyayış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, fiilê *biyayişi* ra viraziyayo. *Beno*, halê wextê hirayi ê fiilê *biyayişi* yo. (Fiil)

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Beno: Ma şı bigêr beno ma raşt heywonêk bê u ma xu ri bıwer (Akban, 2020:28).

30. Beno ke...beno ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo tekrarbiyayi yo. Bestoğ, pê tekrarbiyayışê bestoğê *beno ke* ameyo meydan. Bestoğê *beno ke* zi yo bestoğo piyabeste yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey yobinan ra bestışê cumleyanê ihtimali şıxuliyeno. Tiya dı tor tay gereka dı cumleyi ihtimali bibi.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği sareyê yo cumle dı ca geno. Çıqas cumleyi ihtimali têdima rêz bibi, bestoğ sareyê her cumleya ihtimali dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê yocaameyişê yo fiili u yo bestoği viraziyayo. Kelimeya verina bestoği *beno* wexto hira ê fiilê *biyayişi* ya, kelimeya diyin zi varyantê bestoğê *ki* ya (Fiil+Bestoğ+Fiil+Bestoğ).

Kokê cê: Bestoğ, kelimeyanê Zazaki ra ameyo meydan.

Beno ke...beno ke: Beno ke vay ra o na şimşer, *beno ke* awe ra o; kam çı zoneno...(Mirza, 2020:465).

31. Benu ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê ihtimali şıxuliyeno. Cumleyi ki pê inı bestoği bestiyeni yobinan ra ê cumleyan ra tor tay yo cumle gereka cumleya ihtimali bo.

Cayê cê: Bestoğ, binateyê cumleyan dı şıxuliyeno u sareyê cumleya ihtimali dı ca geno.

Cınsê cê: Bestoğ, yo fiil u yo bestoği ra yeno meydan. Kelimeya *benu* wexto hira ê fiilê *biyayişi* ya, kelimeya *ke* zi varyantê bestoğê *ki* ya (Fiil+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *benu ke*, *benu ku* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Benu ke: Nıka jiara Şise biye vindi. Marê ki xora ju name jiara Şise mend. Benu ke waxt ra têpia, namê jiara Şise ki vindi bu (Çarekız, 2005:17).

Benû ku: Ma şî co ay merdûmî, benû ku wi hinîya bizono ma se biker (Kaya, 2018:99).

32. Beyta

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ihtimali şıxuliyeno. Bestoğ, tor tay dı cumleyan besteno yobinan ra. Ini cumleyan ra tor tay yo cumle gereka cumleya ihtimali bo.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayiş u sareyê cumleya ihtimali dı ca geno.

Cınsê cê: Kelimeya *beyta* hetê cınsi ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Kelimeya *beyta* hetê koki ra Zazaki ya.

Beyta: *Ma ez çi zanon, beyta mêrde xo de do pêro* (Astare, 1994:43).

Beyta: *Walîe suke de qese bikere, beyta teyara yena* (Astare, 1994:59).

33. Bê ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışe menaya menfî şıxuliyeno. Bestoğê *bê ki* çınbiyayişê yo weziyeti ifade keno.

Cayê cê: Cayê şıxuliyayişê ini bestoği bedıliyeno. Hem miyanê cumleya verin dı hem zi sareyê cumleyan dı şıxuliyayişê cê mumkun o.

Cınsê cê: Bestoğ, yo edat u yo bestoği ra yeno meydan. Kelimeya *bê* edata menfîti ya, kelimeya *ki* zi bestoğ a (Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği zi Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *bê ki*, *bê ke* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

*Bê ki: Yew deme **bê ki** bizano çi fikirîyêno vengane ra ewnîya* (Espar,2004a:25).

*Bê ke: **Bê ke** o tey vejo, ez diqetê xo dana rîyê ey ser* (Topaç, 2012:69).

34. Ca bî ca...ca bî ca

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo tekrarbiyayi yo. Bestoğ, pê tekrarbiyayişê kelimeyanê *ca bî ca* ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şixuliyeno.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, qısımi ki bestiyeni yobinan ra sareyê ê qısıman dî ca geno.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tekrarbiyayişê yo nameyi u yo edati ameyo meydan. Kelimeya *ca* name ya, kelimeya *bî* zi edat a. Kelimeya *bî* kota binateyê kelimeya *ca* u her yo parçeyê bestoği ardo meydan. (Name+Edat+Name+Name+Edat+Name).

Kokê cê: Kelimeyi ki inî bestoği ani meydan Zazaki yi.

*Ca bî ca....ca bî ca: Binê bacarî de yew deşte, hîna cêr de yew royo qijkalek **ca bî ca** hêdî-hêdî, **ca bî ca** lezkanî vîyareno ra, şino Royê Muradî ser* (Bor, 2014:17).

35. Ca ca ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şixuliyeno. Tor tay, dî cumleyi bestiyeni yobinan ra. Kelimeya peyina bestoği *ki* ifade kena zıxm u şedinena.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dî yeno şixuliyayiş.

Cınsê cê: Bestoğ pê tekrarbiyayişê yo nameyi u yo bestoği ameyo meydan. Kelimeya *ca* name ya, kelimeya *ki* zi bestoğ a (Name+Name+Bestoğ).

Kokê cê: Her dî kelimeyi ki bestoğ ardo meydan, Zazaki yi.

*Ca ca ki: Pelgunê daru çequer kerdêne; **ca-ca ki** sur kerdêne* (Çağlayan, 2015:7).

36. Ca ca...ca ca

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo tekrarbiyayi yo. Bestoğ pê tekrarbiyayişê kelimeya *ca* ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şîxuliyeno.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, qısımi ki bestiyeni yobinan ra sareyê ê qısıman dı ca geno.

Cınsê cê: Kelimeya *ca* name ya, tiya dı ına kelime tekrar bena u bestoği ana meydan (Name+Name+Name+Name).

Kokê cê: Kelimeya *ca* Zazaki ya.

*Ca ca...ca ca: **Ca ca** herî, **ca ca** qatirî û tek-tûk zî estorî estê* (Bor, 2014:17).

*Ca-ca...ca-ca: Herd **ca-ca** şia, **ca-ca** sîpê bi* (Çağlayan, 2015:12).

37. Ca ca...ca ca ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra yeno meydan. Îfadeyê *ca ca* her dı parçeyan dı tekrar biyo u parçeyê dıyın ra dıma kelimeya *ki* ameya.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şîxuliyeno.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, qısımi ki bestiyeni yobinan ra sareyê ê qısıman dı yeno şîxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tekrarbiyayîşê yo nameyi u yo bestoği ameyo meydan. Kelimeya *ca* name ya, kelimeya *ki* zi bestoğ a. Kelimeya *ca* her dı parçeyan dı, dı dori tekrar biya u peyni dı zi bestoğê *ki* ca gureto (Name+Name+Name+Name+Bestoğ).

Kokê cê: Kelimeyi ki ini bestoği ani meydan Zazaki yi.

*Ca ca...ca ca ki: **Ca-ca** koy xofîn , berz bi, **ca-ca ki** bebin bi bîné ho xori bi* (Çağlayan, 2015:140).

38. Ca ca...ca ca zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra yeno meydan. Îfadeyê *ca ca* her dı parçeyan dı tekrar biyo; parçeyê dıyın ra dıma, kelimeya *zi* ameya.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şîxuliyeno.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, qısımi ki bestiyeni yobinan ra sareyê ê qısıman dı yeno şîxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ pê tekrarbiyayişê yo nameyi u bestoğêk ameyo meydan. Kelimeya *ca* name ya, *zi* bestoğ a. Kelimeya *ca* her dı parçeyan dı, dı dori tekrar biya u peyniya parçeyê dıyın dı bestoğê *zi ca gureto* (Name+Name+Name+Name+Bestoğ).

Kokê cê: Kelimeyi ki ini bestoği ani meydan Zazaki yi.

Ca ca...ca ca zî: Vaşê xo zî ca-ca bi qirime, ca-ca zî bi vaştîrîye çînitêne. (Dêrsim, 2014:23).

39. Cey

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya *cey* hetê cınsê kelime ra zerf a labelê tiya dı bı wezifeyê bestoği şıxuliyaya (Zerf).

Kokê cê: Kelimeya *cey* hetê koki ra Zazaki ya.

Cey: Dat Şemdîn va “Serey’ şima buro Xûn’ rî, biewn’ ha uca d’ a. Şîr veynî cey mi şima depîştî.” (Yazar, 2018:26).

40. Cı ra pê

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyan keno rêz.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zemir, yo edat u yo nameyi ra yeno meydan. *Cı* zemir o, *ra* edat a, *pê* zi name yo (Zemir+Edat+Name).

Kokê cê: Hiri heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Cira pê: Mellê va; “gelê cemeatî ez yo dua wonena, cira pê herr mezêlî ser kerên.” (Kaya, 2018:136).

41. Co ra

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno u cumleyan hetê sebebi ra besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo zemir u yo edati ra ameyo meydan. Kelimeya co varyantê zemirê *cı* ya. Ina kelime misalanê dıyın u çarın dı bı şekilê *coy* u *cuwe* dı ca gureto. Kelime tiya dı semedê rehetiya vatişi biya hira. Kelimeya *ra* zi edat a (Zemir+Edat).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *co ra*, *coy ra*, *cû ra*, *cuwe ra* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Co ra: *Cınêki ay mordimi ra va: Mêrday mun amo; ez kay kena, ağay bêslımay mino; co ra ya zi kay kena. Ini mordimiz perêy xu guroti; kay keno. Tı çı ra kay kêni?* (Hadank, 1932:339).

Cora: *Kalikê în Eledîn o, cora vanê Eldînan* (Yıldız, 2017:147).

Coy ra: *Vanê kı qeçanê Quşan no hewş dı şeker diyo coy ra ma yê geyrem* (Pamukçu, 2020:19).

Cû ra: *Koşkarî tanî çekur û çekalî vistî a aw mîyan ki pey nerm bê, cû ra aw gemarin a, pîs a* (Malmîsanij, 2000:230).

Cuwe ra: *Derdî ser o meseleyê inasarênî rojo rojên ra vajîyênî. Cuwe ra çi cayî, çi xerîb, îllehîm zî şewî, gama ki tîya ra vêreno, seki mezeli ver ra bivêro, selewatan ano...* (Espar, 2004a:8).

42. Co ra zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno u cumleyan hetê sebebi ra besteno yobinan ra. Kelimeya peyina bestoği zi tiya dı qey şedinayışê mena şıxuliyena.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo zemir, yo edat u yo bestoği ra ameyo meydan. Co varyantê zemirê *cı* yo, *ra* edat a, *zi* bestoğ a (Zemir+Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Varyanti cê: Zê *co* *ra* *zi*, *cû* *ra* *zî* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Cora *zi*: *Ma hetî yew qalî esta vanî “ Cenî kê rezil zî kena wezîr zî”.* **Cora zî** *may û pî, keyna ser o zaf hesas bî* (Espar, 2004b:16).

Cû ra zî: *Mevajî ki a wela ki o xwî ser ro keno, hima newe firnî ra veta, arda weyra rokerda, cû ra zî hima tanî kozirey adirî yê wirdî mîyan di mendê* (Malmîsanij, 2000: 229).

43. Coka

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ cumleyan hetê sebebi ra besteno yobinan ra. Eğleb cumleya verin sebebê cumleya dıyn a.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya *coka* hetê cınsî ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Varyanti cê: Zê *coka*, *cokana*, *cokao*, *coku*, *cuka* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Coka: *Mî ju hewnêde xirabin dî coka ez nîya bîya nerehet* (A. Çîçek, 2014:30).

Cokana: *Fikrê ey de mumkin nîyo ke amike karode rind bikero. Se kena bikero êy çim de tim xirab o. Cokana radyo de kî rike de bî* (Karakaş, 2016:24).

Cokao: *Pilu temey kerd vi, ey ra vat vi: “Nune to dîma nina, tî nuna xo dîma so!” Cokao nuna xo dîma nata bota vostenê* (Mirza, 2020:18).

Coku: *Hem zerar danê hardê dewreşi u hem ki rîsqê dewîzu kenê kê. Coku derdê dewîzu nêqediyêne* (Çarekız, 2005:15)

Cûka: *La emsarr gurey gureyinî ameybî Hesên Axay serî ser di, cûka nîşabi ebi zerri ba xo tetun bierîno* (Espar, 2004:9).

44. Coka ke

Şekilê cê: Ino bestoğ yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno u cumleyan hetê sebebi ra besteno yobinan ra. Cumleya verin dı, sebebê cumleya dıyın yeno eşkerakerdış. Kelimeya peyina bestoği ke qey şedinayişê mena şıxuliyena.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan vıraziyayo. Kelimeyi *coka* u *ke* her yo xuser zi bestoğ i. (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *coka ke*, *cokau ke* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Coka ke: Şaîsmayîl, zonê çûçika zano. **Coka ke** vatena çûçika fam keno (Beytaş, 2012:19).

Cokau ke: Wucud ra barikek biyo. **Cokau ke** Çarekızı Mehmed Ali ra “Cığız” vatu (Çarekız, 2001:18).

45. Coka ro

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno u cumleyan hetê sebebi ra besteno yobinan ra. Cumleya verin dı, sebebê gureyê cumleya dıyın yeno eşkerakerdış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ u yo edati ra yeno meydan. Kelimeya *coka* bestoğa, kelimeya *ro* edat a (Bestoğ+Edat).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Coka ro: Ana Fatma vake: “Dêma ke Hz. Uşê seid beno, **cokaro** tora heni vake (Mükan, 2017a:72).

46. Coka zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno u cumleyan hetê sebebi ra besteno yobinan ra. Cumleya verin dı, sebebê cumleya dıyın yeno eşkerakerdış. Kelimeya peyina bestoği zi semedê şedinayişê mena şıxuliyena.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan vıraziyayo. *Coka* u *zi* her yo xuser yo bestoğ o (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Coka zî: Dewe de rika Dewranî çiqas xirabin a dewijan pêrunê rind zanitêne coka zî kesî ey ra çîyê nêvatêne, çiqas ke dest ra bêro ey ra dûrî şîyêne (A. Çîçek, 2014:60).

47. Cokay rê

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno u cumleyan hetê sebebi ra besteno yobinan ra. Cumleya verin dı sebebê gureyê cumleya dıyın yeno eşkerakerdış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ u yo edati ra yeno meydan. Kelimeya *cokay* bestoğ a, kelimeya *rê* edat a (Bestoğ+Edat).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Cokay rê: Veri rayo Diktol u Buderaniya na tapek sero dewar çeraynenê, vaşê dewari çinenê. Cokay rê mabêndê nê dıdı dewan tap sero tım lej biyo (Pamukçu, 2020:60).

48. Cokê ra

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno u cumleyan hetê sebebi ra besteno yobinan ra. Cumleya verin dı, sebebê gureyê cumleya dıyın yeno eşkerakerdiş.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ u yo edati ra yeno meydan. Kelimeya *cokê* bestoğ a, kelimeya *ra* edat a (Bestoğ+Edat).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *cokê ra*, *cokı ra*, *cok ra* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Cokê ra: Şêxmahmedê Hesenan mixtar bı, **cokê ra** hukmat ra nezdi bı; meymanê cı boli bi (Pamukçu, 2020:81).

Cokıra: Ma ucadê bimê...Tek teyna... bêkeşiyê nê, *çokê ma şıkayayê bi*. **Cokıra** ma niya deşt kerdê xo verra (Sariataş, 2016:22).

Cok ra: Silo qicî Tirkî nêzanitêne, **cok ra** veng ju tarcuman da (Astore, 1994:91).

49. Cuapê

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyan hetê wexti ra besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumlayanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo zemir u yo edati ra ameyo meydan. Kelimeya *cu* varyantê zemirê *cı* ya. Ina kelime, tiya dı semedê rehetiya vatişi biya hira. Misala verin dı vengê *a*, misala dıyın dı zi vengê *wa* biyi kelime ser. Kelimeya *pê* zi edat a (Zemir+Edat).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *cuapê*, *cuwa pey* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Cuapê: Umî Medina niweş kot uja mend / Cuapê xeber umê va wî uja merd
(Muşeki, 2020:16).

Cûwa pey: Kûar destmûrê gêren çûwê xwu in beynat id tucar xwu yi ver ra ken zeri şin xwu nimnen. Bineyna cûwa pey kûar îz yen zeri...(Bor, 2015:46).

50. Cuwa pê z'

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şixuliyeno u cumleyan hetê wexti ra besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumlayanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dî yeno şixuliyayış.

Cînsê cê: Ino bestoğ, yo zemir, yo edat u yo bestoği ra ameyo meydan. Kelimeya *cu* varyantê zemirê *cî* ya. Ina kelime, tiya dî semedê rehetiya vatişi biya hira u wa gureta. Kelimeya *pê* edat a, zi bestoğ a (Zemir+Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi îni bestoği Zazaki yi.

Cûwa pê z': De ti şûer keyê xwu, xwu niweşik û cûwa pê z' bierz erd...(Bor, 2015:108).

51. Çağ

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şixuliyeno u cumleyi ki binateyê inan dî munasebetê wexti esto inan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumlayanê ki besteno yobinan ra, sareyê ê cumleyan dî yeno şixuliyayış.

Cînsê cê: Kelimeya *çağ*, hetê cînsi ra name ya labelê tiya dî bî wezifeyê bestoği şixuliyaya (Name).

Kokê cê: Ino bestoğ, hetê koki ra Tırki yo (TDK, 2011: 478).

Çağ: Çağ dara xurma rona ê nebî / Dest di xurmey da û her kes meywe dî
(Babij, 2018:192).

52. Çend ki...labelê

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê tezadi şıxuliyeno u cumleyi ki zidê yobinani inan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği sareyê cumleya ki alaqaşê ay bı bestoği esto, o ca dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê yocaameyişê yo zerfı u dı bestoğan vıraziyayo. Kelimeya *çend* zerf a, ki u *labelê* bestoğ i (Zerf+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Hiri heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Çend ki...labelê: Çend ki cennet bîyo min rê mekan / Labelê adirdê 'eşqî di ez veşan (Babij, 2018:194).

53. Çend...hendı zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê miqdari şıxuliyeno u cumleyi ki binateyê inan dı munasebetê miqdari esto ê cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği sareyê cumleya ki alaqaşê ay bı bestoği esto, o ca dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, dı zerfan u yo bestoği ra ameyo meydan. Kelimeya *çend* u *hendı* zerf i, zi bestoğ a (Zerf+Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Hiri heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Çend...hendı zi: Çend pêşenê pêro hendı zi adirê heskerdeneyda ninan beno vêşi u beno gür (Berz, 2001:266).

54. Çı çax ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyan hetê wexti ra besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, sareyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo sıfeti, yo nameyi u yo bestoği vıraziyayo. Çı sıfet o, çax name yo u ki bestoğ a (Sıfet+Name+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ, yo kelimeya Tırki u dı kelimeyanê Zazaki ra ameyo meydan. Çax Tırki yo (TDK, 2011: 478), çı u ki Zazaki yi.

Çi çax ki: Çiçax ki *ma resayên ci, a fina perayên, ma biyên nêzdîyên ci a fina perayên* (Ayyıldız, 2014:18).

55. Çı qaydeyo ke...otur

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey eşkerakerdışi şıxuliyeno. Ino eşkerakerdış pê teşbih vıraziyeno.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği ifadeyo ki alaqaqê ey u bestoği esto sareyê ê ifadeyi dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo sıfet, yo name, yo bestoğ u yo zerfi ra vıraziyayo. Çı sıfet a, qayde name ya, *ke varyantê* bestoğê ki ya, *otur* zerf a. (Sıfet+Name+Bestoğ+Zerf).

Kokê cê: Bestoğ, hiri kelimeyanê Zazaki u yo kelimeya Erebki ra yeno meydan. Kelimeyi çı, ke u otur Zazaki yi, qayde Erebki ya (قاعدة) (Mutçalı, 2019: 755).

Çi qaydeyo ke...otur: **Çi qaydeyo ke** *Almanya tarî ya otur* *hewrê tarîyî mi zerrî de bî* (B. Bor, 2013:39).

56. Çı ra

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê nışka ra biyayışi şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra bıateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo name u yo edati ra ameyo meydan. Çı name ya, *ra* edat a (Name+Edat).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Çi ra: Eyşe senî ke şimêlê kurêkî wedarena, çira yew merre bin ra nêremeno (Lezgîn, 2018:7).

Çira: Îna berma, werîşt nişt herda xu şî, şî, şî; çira murekêda kihoy nêdî (Yıldız, 2017:124).

57. Çı wext

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê wexti şıxuliyeno u cumleyan hetê wexti ra besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra sareyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo sıfet u yo nameyi ra yeno meydan. Kelimeya *çı* sıfet a, *wext* name yo (Sıfet+Name).

Kokê cê: Ino bestoğ, dı zıwanan ra yeno meydan. Kelimeya *çı* Zazaki ya, kelimeya *wexti* Erebi ya (وقت) (Mutçalı,2019:1015).

Çı wext: Çı wext tı xo a xezalî resnê a do zi to heskerdoğda to resno (Berz, 2001: 123).

58. Çı wext ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê wexti şıxuliyeno u cumleyan hetê wexti ra besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra sareyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ yo sıfet, yo name u yo bestoği ra yeno meydan. Kelimeya *çı* sıfet a, *wext* name yo u *ki* bestoğ a (Sıfet+Name+Bestoğ).

Kokê cê: Bestoğ, dı zıwanan ra yeno meydan. Kelimeyi *çı* u *ki* Zazaki yi, kelimeya *wexti* Erebi ya (وقت) (Mutçalı,2019:1015).

Varyanti cê: Kelimeya *wexti* Zazaki dı egleb metnanê klasikan dı bı şekilê *weqt*, metnanê neweyan dı zi bı şekilê *wext* viyerana.

Çi wext ki: Çi wext ki derdêndê to bî fîna bê vaj (Adabeyî, 2005:86).

Çi weqto ki: Çi weqto ki roşenî bi sofrî ser o / We roşî gerek ti bi tertîb ser o (Ensarî, 2018:114).

59. Çı...çı

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço tekrarbiyayi yo. Bestoğ, pê tekrarbiyayişê kelimeya *çı* vıraziyayo. Zeg misalan dı zi êseno îni bestoği, kelimeyi ki eyni wezifeyi dı yi, eyni fiili ser besti yobinan ra.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, ifadeyanê ki besteno yobinan ra, sareyê ê ifadeyan dı yeno şıxuliyayiş.

Cınsê cê: Kelimeya *çı* sıfet a u tiya dı bı wezifeyê bestoği şıxuliyaya (Sıfet).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Çı...çı: Mı sareyê ê kueyona çı tengasi, çı cefa u çı zuari diya çı nidiya... (Akban, 2020:85).

Çi...çı: Ti ehwalê qebri bizan ey wezîr / Ki mes'ul o, weyra çi şah çi kizîr (Ensarî, 2018:98).

60. Çı...u çı zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey tezadi şıxuliyeno u ifadeyanê zıddan besteno yobinan ra. Kelimeya peyina bestoği *zi* mena kena zıxm u şedinena.

Cayê cê: Bestoğ, ifadeyanê ki besteno yobinan ra sareyê ê ifadeyan dı yeno şıxuliyayiş.

Cınsê cê: Bestoğ, yo sıfet u dı bestoğan ra yeno meydan. Sıfet, her dı parçeyan dı tekrar biyo (Sıfet+Bestoğ+Sıfet+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi îni bestoği Zazaki yi.

Çı...u çı zi: **Çi** bimana **û çî zî bêmana**, **çi** erjayeyî **û çî zî** veng û pûcî, bi hezaran xeberî ser zirçayîrê payizî, sey vaşê serê wesarî serê ziwanê mi de benê zergun (Lezgîn, 2019:70).

61. Çıqa ke...ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ dı parçeyan ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê dereca şıxuliyeno.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği ifadeyo ki alaqaşê ey u bestoği esto sareyê ê ifadeyi dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zerf u dı bestoğan ra ameyo meydan. *Çıqa* zerf a, *ke* zi varyantê bestoğê *ki* ya. Parçeyê dıyın ê bestoği *ki* zi xuser yo bestoğ o (Zerf+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ki ini bestoği ani meydan Zazaki yi.

Çıqa ke...ki: Ez **çıqa ke** lajê xo ra hes bikerî **kî** gere no karê mi de bipeşo (Ballıkaya, 2014:111).

62. Çıqa ke...oncia ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê weziyetanê tezan şıxuliyeno. Bestoğ, cumleyi ki zıddê yobinan i inan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği ifadeyo ki alaqaşê ey u bestoği esto sareyê ê ifadeyi dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı zerfan u tekrarbiyayışê yo bestoği vıraziyayo. Bestoğê *ke* her dı parçeyan dı zi mena şedineno. *Çıqa* u *oncia* zerf i, *ke* bestoğ a (Zerf+Bestoğ+Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Çıqa ke....oncia ke: **Çıqa ke** qal bikerime, **oncia ke** letê de xo tebera maneno (Çiya, 2001:41).

63. Çıqa...honde ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê dereca şıxuliyeno u cumleyan bı munasebetê dereca besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği ifadeyo ki alaqayê ey u bestoği esto sareyê ê ifadeyi dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, dı zerfan u yo bestoği ra ameyo meydan. *Çıqa u honde* zerf i, ki bestoğ a (Zerf+Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Çıqa...honde ke: Kemerê Bimbareki berz bi. Çıqa berz bi, honde ki serd bi (Çağlayan, 2015:7).

64. Çıqa...ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê dereca şıxuliyeno u cumleyan bı munasebetê dereca besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği ifadeyo ki alaqayê ey u bestoği esto sareyê ê ifadeyi dı yeno şıxulnayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo zerf u yo bestoği ra ameyo meydan. *Çıqa* zerf o, ki bestoğ a (Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoğ Zazaki yi.

Çıqa...ki: Çıqa venga Heq bıdeme ki, ma zaf kotime herey (Çarekız, 2001:79).

65. Çıqas

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti ya zi miqdari şıxuliyeno. Bestoğ, cumleyi ki bınatayê inan dı alaqayê wexti ya zi miqdari esto inan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, sareyê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya *çiqas* hetê cınsê kelime ra zerf a labelê tiya dı bı wezifeyê bestoği şıxuliyaya (Zerf).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Çiqas: Çiqas yi şî, hurmet dî yin, peyxembêr ma veca Mîrac (Hunî, 2004:45).

Çiqas: Çiqas goş nayêne ser, a game ameyêne vîr (Akkaş, 2017:96).

66. Çiqas ke...hende ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği ifadeyo ki alaqaşê ey u bestoği esto sareyê ê ifadeyi dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, dı zerfan u dı bestoğan ra ameyo meydan. Kelimeyi *çiqas* u *hende* zerf i, *ke* u *ki* zi bestoğ i (Zerf+Bestoğ+Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Çiqas ke...hende ki: Nika nîyadana ke mêrato elektrîk çiqas ke rind o, hende kî xirab o (Çem, 2019:20-21).

67. Çiqas ke...rena zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği ifadeyo ki alaqaşê ey u bestoği esto sareyê ê ifadeyi dı yeno şıxulnayış.

Cınsê cê: Bestoğ, dı zerfan u dı bestoğan ra ameyo meydan. Parçeyo verin ê bestoği dı kelimeyi *çiqas* u *ke* est i. Kelimeya *çiqas* zerf a, *ke* bestoğ a. Parçeyê dıyın ê bestoği dı kelimeyi *rena* u *zi* est i. *Rena* zerf a, kelimeya *zi* yo bestoço xuser a (Zerf+Bestoğ+Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Çıqas ke...rena zi: Teber ra çıqas ke aşme şewle bido zî zereyê banê Ap Silêmanî rena zî tingûtarî bî (A. Çiçek 2014:73).

68. Çıqas ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, dor dor qey wexti şıxuliyeno dor dor zi qey miqdari şıxuliyeno. Bestoğ, ifade ya zi cumleyi ki hetê wexti ra ya zi hetê miqdari ra binateyê inan dî alaqa esto inan besteno yobinan ra. Kelimeya *ki* mena şedinena u kena zıxm.

Cayê cê: Hem binateyê cumleyan dî hem zi miyanê cumle dî şıxuliyayışê ini bestoği mumkun o.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zerf u yo bestoği ra ameyo meydan. Kelimeya *çıqas* zerf a, kelimeya *ki* zi bestoğ a (Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *çiqra ke, çıqas ki, çıqas ke* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Çıqas ki: Ez kewta bexti tu, biye mı berî kiyê Evdulah ağay, ma piya weşî ke, çıqas ki keyfî tu wazenu ez mal dana tu (Lerch,1857; Neqıl: Aslanoğulları, 2014:47).

Çıqas ke: O çıqas ke tîya ra vîyartêne wina xo çarnayêne ser û pirdî de nîyadayêne (Gunduz, 2010:200).

Çıqa ke: Çûçika anqûte, çıqa ke werd wazena, Sultan piranê mîr û piranê dime erzeno fekê aye (Beytaş, 2012:101).

69. Çıqas...çıqas...zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço tekrarbiyayi yo. Bestoğ, pê tekrarbiyayışê kelimeya *çıqas* u bestoğê zi ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey tezadi şıxuliyeno. Cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê inan dî hetê mena ra tezadi est a.

Cayê cê: Bestoğ, ifade ya zi cumleyanê ki besteno yobinan ra her dor sareyê inan dî tekrar beno.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zerf u yo bestoği ra ameyo meydan. Kelimeya *çıqas* zerf a u tekrar biya, zi bestoğ a (Zerf+Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Çiqas...çiqas: Çiqas derse bîyê, çiqas nêbîyê o zî çîyêde bîn bi (Çalagan, 2014:18).

70. Çıqaşi ke...oncia

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê weziyetanê tezadan şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği ifadeyo ki alaqaşê ey u bestoği esto sareyê ê ifadeyi dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı zerfan u yo bestoği vıraziyayo. *Çıqaş* u *oncia* zerf i, *ke* bestoğ a (Zerf+Bestoğ+Zerf).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Çıqaşi ke...oncia: Mêrdê Jêle, Silêmani, na mesela çıqaşi ke horê jêde derd nêkerdêne, oncia gegane amêne fikrê ey, sarê ey daznêne (Çağlayan, 2015:8).

71. Çıtur ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno. Cumleyi ki hetê wexti ra bıateyê inan dı alaqa esto ê cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Hem sareyê cumleyan dı hem zi miyanê cumleya verin dı şıxuliyayışê ini bestoği mumkun o.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfî u yo bestoği vıraziyayo. Kelimeya *çıtur* zerf a, kelimeya *ke* varyantê bestoğê ki ya (Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *çıtur ke*, *çitu ke*, *çito ke* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Çitur ke: Çitur ke çime pîyê lazek ginênî peru, xape xo vîra kenu (Gül, 2018:212).

Çitu ke: Çitu ke dısmen amêne, yi ki hêni amêne (Çarekız, 2005:49).

Çito ke: Xelîl çito ke berê oda ra kewt zere, ramit verê oldane (Karakaş, 2016:39).

72. Çitur ke...ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno. Cumleyi ki hetê wexti ra bınateyê inan dı alaqa esto, bestoğ ê cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği ifadeyo ki alaqaeyê ey u bestoği esto sareyê ê ifadeyi dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zerf u dı bestoğan ra ameyo meydan. *Çitur* zerf a, *ke* u *ki* bestoğ i (Zerf+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Çitur ke...ki: Çitur ke o heşna kî cayê xo de ame pêser, destê xo şî bişkoka çaketî, bi leze vete têw (Çem, 2019:364).

73. Çıxa ke...honde

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê dereca şıxuliyeno u cumleyan bı munasebetê dereca besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği ifadeyo ki alaqaeyê ey u bestoği esto sareyê ê ifadeyi dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı zerfan u yo bestoği vıraziyayo. *Çıxa* u *honde* zerf i, *ke* bestoğ a (Zerf+Bestoğ+Zerf).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Çıxa ke...honde: Çıxa ke vengê mı esto honde zirçune, çı fayde! (Çiya, 2020:62).

74. Çıxaş ke...unca honde ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê tezadi şıxuliyeno u cumleyi ki zıddê yobinan i inan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği ifadeyo ki alaqaşê ey u bestoği esto sareyê ê ifadeyi dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê hiri zerfan u tekrarbiyayışê yo bestoği vıraziyayo. Çıxaş, unca, honde zerf i, ke bestoğ a (Zerf+Bestoğ+Zerf+Zerf+Bestoğ)

Kokê cê: Heme kelimeyi ki ini bestoği ani meydan Zazaki yi.

Çıxaş ke...unca honde ke: Çıxaş ke husk o, çıxaş ke serdın o, unca honde ke riyê dina de vi, haqa yisoni yinkar nêkeno (Mirza, 2020:180).

75. Çun

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey eşkerakerdışi şıxuliyeno. Sebebê hukumê cumleya verin cumleya dıyın dı izah beno u her dı cumleyi pê bestoğê çuni yobinan ra gırdıyeni.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ina kelime hetê cınsi ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Bestoğê çun (چون) Pehlewki yo (Kantar, 2015:612).

Çun: Çunkî îta kerd tamam ma mu'cizat / Arê bin pêser, biwanin es-selat

Çun tamam bî mu'cizatê ê nebî / Qal keran mî'racê ci to rê, se bî (Babij, 2018:192).

76. Çunki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey eşkerakerdışi şıxuliyeno. Sebebê gureyê cumleya verin cumleya dıyın dı yeno eşkerakerdış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı ca geno.

Cınsê cê: Bestoğ, bestoğanê *çun* u *ki* ra vıraziyayo (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ, yo kelimeya Pehlewki u yo kelimeya ki Zazaki ra ameyo meydan. *Çun* (چون) Pehlewki ya (Kanar, 2015: 612), *ki* Zazaki ya.

Varyanti cê: Zê *çunki*, *çımki*, *çımke*, *çımka*, *çike*, *çıkı* varyant inı bestoği tesbit biyi.

Çunki: Hem gelek wesfî yi vatû ewlîya/Mend muheyyer medhî yi di esfîya/**Çunkî** eslî her çî wo o Ehmedi/Hem hebîb û hem resûl û emcedi (Muradan, 2003:20).

Çımka: Destê inan vınderê, fekê cı nêvindeno. Fekê cı vındero, destê cı, hal u hereketê cı nêvindeno. **Çımka** fitneyey, bênamusey, bêbextey, qeleşey, bêşerefey, u herwina kermo inan miyan dı (Berz, 2001:280).

Çımke: Ma zaf kengera biya'me. **Çımke** ez gêrmia doy ra zaf hes kena (Koêkorta, 2001:45).

Çımki: Mı zanayê o mura zahf duri niyo, labırê mı nêzanayê keydê mıdı ro. **Çımki** tim vengê cı, goşandê mı miyan dı canqı kerdê u vengê şemşêrdê cı mı xo kıştı, goşandê xo miyan dı aşnawitê (Berz, 2001:226).

Çike: Na xebere ser pî kî zaf bîbî şa. **Çike** her diyan kî Roze ra zaf hes kerdêne (Tekîn, 2013:69).

Çi ke: Alîcan a sate zaf qefelîayî bî, **çi ke** sodir lêle ra şîbî hega u hata son vas çînitbî (Astare, 1994:8).

Çiki: Kesî nêwetardên ki nezdîyê holikandê nê baxbancîyan bo. **Çiki** jew finî bêhem vijîyayên werte (Ayyıldız, 2014:103).

77. De uncina

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey yobinan ra bestışê cumleyanê zıddan şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cînsê cê: Bestoğ, yo edat u yo zerfi ra yeno meydan. Kelimeya *de* edat a, kelimeya *uncina* zerf a (Edat+Zerf).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

De ûncîna: Ez vatê cinîyû qebul nêkeno de ûncîna vaje (Mîrvanî, 2012:13).

78. Demo ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyi ki bîateyê inan dı munasebetê wexti esto inan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra sareyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cînsê cê: Bestoğ, yo name u yo bestoği ra yeno meydan. Kelimeya *dem* name ya, kelimeya *ke* zi varyantê bestoğê *ki* ya (Name+Bestoğ).

Kokê cê: Bestoğ, yo kelimeya Pehlewki u yo kelimeya Zazaki ra ameyo meydan *Dem* Pehlewki ya (Kanar, 2015:727), *ke* Zazaki ya.

Varyanti cê: Zê *demo ke*, *demewo ki* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Demo ke: Demo ke to xo resna şehêrê çêneke, çê çewres dêvî pers ke û hênî şo (Beytaş, 2012:88).

Demo ke: Demo ke tîje şîyêne awan reyna wenîştêne qamyon xo û ageyrêne amêne çadiranê xo (Nêşite, 2012:74).

Demewo ki: Demewo ki lacek ya zî keynek bînî 15-16 serre, yanî lacek bînî xort u keynek zî bînî keynay zewacî, têgerayış, weriştîş û ronîştîşê yînî heme heway ra bedeliyaynî (Espar, 2004b:11).

79. Derê

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey eşkerakerdîşi şıxuliyeno. Gureyê cumleya verin, cumleya dıyın dı yeno eşkerakerdîş.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra bîateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cînsê cê: Kelimeya *derê* hetê cînsî ra edat a labelê tiya dı bı wezîfeyê bestoği şıxuliyaya (Edat)

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Varyanti cê: Zê *derê*, *dıray* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Derê: Sareyê xu kena berz vona **derê** ez bîni in çıtayo? (Akban, 2020:17).

Diray: Ez hey şîyero **diray** aya mêşnaya lengi ha awca da se ez yê deko bewlê mêşnûn mîyûn xû ya bero dewi (Mîrvanî, 2012:93).

80. Dê

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezîfeyê cê: Bestoğ, qey eşkerakerdîşi şıxuliyeno. Gureyê cumleya verin, cumleya dıyın dı yeno eşkerakerdîş.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra bînatyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayîş.

Cînsê cê: Kelimeya *dê* hetê cînsî ra edat a labelê tiya dı bı wezîfeyê bestoği şıxuliyaya (Edat).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Dê: Xûnimê axayî nîmitkî ra qerwaşe teqîb kena **dê** a kîncûn senî şuwena (Bor, 2015:17).

81. Dê vana

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezîfeyê cê: Bestoğ, qey eşkerakerdîşi şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra bînatyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayîş.

Cînsê cê: Bestoğ, yo edat u yo fiilî ra ameyo meydan. *Dê* edat a, *vana* zî halê wextê hirayî ê fiilê *vatîşî* ya (Edat+Fiil).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Dê vana: Xelîl şêmuqe ra nîzdî bî zînaqêlê. **Dê vana** mix kerdo, hen payanî ra zelegîya hard vînet (Karakaş, 2016:65).

82. Dêma ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey eşkerakerdışi şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfı u bestoği vıraziyayo. *Dêma zerf a, ke bestoğ a. Ke varyantê bestoğê ki ya (Zerf+Bestoğ).*

Kokê cê: Bestoğ, yo kelimeya Tırki u yo kelimeya Zazaki ra ameyo meydan. *Dêma*, Tırki ra kelimeya demek ra ameya (TDK, 2011: 618), *ke* Zazaki ya.

Dêma ke: Ana Fatma vake: “Dêma ke Hz. Uşê seid beno, cokaro tora heni vake (Mükan, 2017a:72).

83. Dêmek

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey eşkerakerdışi şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya *dêmek* hetê cınsê kelime ra zerf a labelê tiya dı bı wezifeyê bestoği şıxuliyaya (Zerf).

Kokê cê: *Dêmek*, Tırki ra kelimeya *demek* ra ameya (TDK, 2011:618).

Varyanti cê: *Zê dêmek, demeg* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Dêmek: Mı zana Ahmedo werdêk veng niyo. Dêmek to o heme çi musna u kerd lejwanê do zahf zanayê u wusta (Berz, 2001:226).

Demeg: Eyr rûej qral wihar na xincîyer vecîyo, demeg, qetilkar babîyê mi qral (İ. Bor, 2013:301).

84. Dima ra

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı şıxuliyeno.

Cınsê cê: Bestoğ, yo name u yo edati ra yeno meydan. Kelimeya *dima* name ya, kelimeya *ra* zi edat a (Name+Edat).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Dima ra: Şamîya xo werde. Dima ra engura xo zî werde, engura verên ya rezê xo (Zengelan, 2007:96).

85. Dıray...nuk ney

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey tezati şıxuliyeno u cumleyi ki zıdê yobinani ê inan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, dı parçeyan ra yeno meydan. Her parçeyê bestoği cumleya ki alaquadarê parçeyê bestoği ya, sareyê a cumle dı ca geno.

Cınsê cê: Bestoğ, dı edatan u yo bestoği ra ameyo meydan. *Dıray* u *ney* edat i, *nuk* bestoğ o (Edat+Bestoğ+Edat).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Diray...nûk ney: De hey mi dima bî ez yew şiwûne nawneno tû, diray ti raştâ ûna bêtersî nûk ney tû zî sey mi tersinok î ma pîya bivênî (Mîrvanî, 2012:102).

86. Eg otir o

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, weziyetê şerti dı şıxuliyeno u cumleyanê şerti besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino estoğ, yo bestoğ u yo zerf u kopula ra yeno meydan. Kelimeya *eg* varyantê bestoğê *egeri* ya, kelimeya *otur* zerf a, o zi kopula yo (Bestoğ+Zerf+Kopula).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Eg otir o: Mîyerik xwu xwu vûn eg ofîr o ez qey hend ezab dûn, hend cit ken, hend şin diwar şarî d', hend kirîncalê şar ken (Bor, 2015:112).

87. Ega

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *ega* qey ifadekerdişê menaya waştışi yeno şıxuliyayış u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya *ega* hetê cınsi ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Ega: ...mi ci rê yo xalî viraştîn ega wu cemat id rakir û hewna wedar xwu çeng fîn (İ. Bor, 2013:28).

88. Eger

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey şerti şıxuliyeno. Gureyê dıyın, bı şertê biyayışê gureyê verini yeno meydan. Cumleya verin şertê cumleyanê binan a u pê bestoğê *eger* bestiyena cumleyanê binan a.

Cayê cê: Hem sareyê cumleyan dı hem zi binateyê cumleyan dı şıxuliyayışê ini bestoği mumkun o.

Cınsê cê: Kelimeya *egeri* hetê cınsi ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Varyanti cê: Zê *eger*, *egi*, *eg*, *ek*, *eka*, *eke*, *ekı* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Eger: Se'îd kerda to ez ezel di eger / Ti vêşî biki ay, se'îdey meber (Ensarî, 2018:122).

*Eger: **Eger** dewda madî Tixtor bibiyayê u wextê cîdî derdê mirê derman bîdiyayê, ez do nê derdi ver bireyayê (Berz, 2001:234).*

*Egi: Ti îr çowras rûej musaedi, **egi** ti zerê in çowras rûejî d' nimûsê awk vûna se ez sarê ti dûn tirakerdîş (Î. Bor, 2013:88).*

*Eg: **Eg** qissê yî vila bibu dor o ver / Ma nêşkenî kîyonî xu ra bitever (Çolig, 2012:12).*

*Eka: Ez hetûn vêşûnê ver di mereno ez xû rî şîyero hewnê paşay mana biderdo, **eka** mi zûna ez xû rî dades hebûn zernûnê xû gîyeno, **eka** mi nêzûna ez paşay rî dades serrî xizimkarî ra zî razî beno (Mîrvanî, 2012:43-44).*

*Eke: **Eke** esparî ameyî mîyanê şaristanî xo çarna banê adlîye (Demîrel, 2014:42).*

*Eki: **Eki** ti mirê keynera filan merdimi biyarê, ezdo poça to bîda, zewmbina poça to nêdana (Hayîg, 2007:33).*

Varyanti bestoğê egeri dordor menaya nîşka ra pê hêşiyayişi u diyayişi ifade keni u ino hal dî bînatayê cumleyan dî ca geni.

*Eg: Oniyeno lu ra **eg** lu ha yi ra wet kışta koti ya (Akbanî, 2020:27).*

*Egi: Gulalxatûn ûnîyena ci, **egi** yo bûeça barçîyeka qijkalek ha merrî ya (Î. Bor, 2013:20).*

*Ek: Bawo, mî emşew yew hewn di, **ek** cenîyê tu bîray mî kıştu, eştu zeyndan (Lerch, 1857; Neqıl: Aslanoğulları, 2014:58).*

*Eke: ...Unîyeno ci **eke** di merdimi qaxitûn nusênî u erzên zerê awê ruêyî (Bor, 2015:92).*

Varyanti bestoğê egeri dordor zi qey ifadekerdîşê menaya wextî şîxuliyenî u ino hal dî zi sare u bînatayê cumleyan dî şîxuliyenî.

*Eke: **Eke** luye bêdoçik manena cêrena ra pîre ver vana (Ballikaya, 2010:121).*

Varyanti bestoğê egeri ge ge zi semedê ifadekerdîşê menaya qediyayişê gureyî şîxuliyenî.

*Eke: Şayîder xo dano we, beno şand **eke** se keno kuno zerê çeyî xo dano we, pîre kar-marê xo dana arê, şamyaxo wena kuna ra (Ballikaya, 2014:99).*

89. Eger ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey şerti şıxuliyeno u cumleyi ki binateyê inan dı musabetê şerti esto inan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra sareyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan vıraziyayo. Kelimeya *eger* bestoğê şerti ya, kelimeya *ke* zi xuser bestoğ a (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Eger ke: Eger ke dejê ey çin bîyêne waştêne ke bikuyo hewno xorî (Sertkaya, 2013:71).

90. Eke...eke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço tekrarbiyayi yo. Bestoğ, pê tekrarbiyayişê *eke* ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ihtimali şıxuliyeno u cumleyanê ihtimali bı şekilê rêzkerdişi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği sareyê yo cumleya ihtimali dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tekrarbiyayişê kelimeya *eke* ameyo meydan. Kelimeya *eke* varyantê bestoğê *eger* a (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Eke...eke: Eke hîn hewayî ey ra bî, eke awka ey ra bî yan herra ey ra bî kesî nêzanaynê (Bor, 2014:17)

91. Eke...eke...yan

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, hiri parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ihtimali şıxuliyeno. Bestoğ, cumleyanê weziyetanê ihtimalan bı şekilê rêzkerdişi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği sareyê yo cumleya ihtimali dı yeno şıxuliyayış u cumleyi bı ino hal bestiyeni yobinan ra.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tekrarbiyayışê bestoğê *eke* u peyni dı zi şıxuliyayışê bestoğê *yan* vıraziyayo. (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Kelimeyi ki ini bestoği ani meydan Zazaki yi.

Eke...eke...yan: Eke hîn hewayî ey ra bî, eke awka ey ra bî yan herra ey ra bî kesî nêzanaynê (Bor, 2014:17).

92. Eke...la eke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey şerti şıxuliyeno. Her dı parçeyan dı zi menaya şerti est a. Bestoğ, dı cumleyan besteno yobinan ra labelê cumleyi ki bestiyeni yobinan ra hetê mena ra zıddê yobinan i. Her dı leteyanê bestoği dı kelimeya *eke* tekrar bena, leteyê dıyın dı *eke* ra ver kelimeya *la* yena u bı ino qeyde bestoğ yeno meydan.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği sareyê yo cumle dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan vıraziyayo. *Eke* yo varyantê bestoğê *eger* a, ina kelime her dı parçeyan dı zi şıxuliyaya. Kelimeya *la* zi xuser bestoğ a (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *eke...la eke, egi...la egi* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Eke...la eke: Eke gozî bikewtêne zereyê çale keyfê aye ameyêne la eke nêkewtêne çale bijangê xo antêne pêser û mûr kerdêne (Yılmaz, 2018: 7).

Egi...la egi: Egi cûmîyerd, xwura şima erzen adir, veyşnen, la egi kêna wa se, şima niheqî ken (İ. Bor, 2013:245).

93. Enê ra dım

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo lete ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdişi şıxuliyeno. Tor tay dı hukumi ki tidıma yeni, bestiyeni yobinan ra.

Cayê şıxuliyayişi: Bestoğê *enê ra dım* binateyê cumleyan dı ca geno u cumleya verniya xu besteno cumleya peyniya xu wa.

Cınsê cê: Bestoğ yo zemir, yo edat u yo nameyi ra ameyo meydan. *Enê* zemir o, *ra* edat a, *dım* name yo (Zemir+Edat+Name).

Kokê cê: Kelimeyi *enê*, *ra* u *dım* Zazaki yi.

Enê ra dım: Ma imun kerd, ma vun Allahu Ekber / Enê ra dım ma vun Muhammed rehber (Narin, 2018:8).

94. Eslê xo de

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey eşkerakerdışı şıxuliyeno. Cumleya ki bestoği ra dıma yena cumleya verniya xu kena eşkera.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayiş.

Cınsê cê: Bestoğ, yo name, yo zemir u yo edati ra yeno meydan. Kelimeya *esl* name ya, *xo* zemir o, *de* edat a (Name+Zemir+Edat).

Kokê cê: Bestoğ, yo kelimeya Erebi u dı kelimeyanê Zazaki ra ameyo meydan. Kelimeya *esl* Erebi ya, (اصل) (Mutçalı, 2019:33), kelimeyi *xo* u *de* Zazaki yi.

Eslê xo de: Engıştê inan, sey di waştîyan, sey di heskerdoxan, sey di qaçaxanê eşqî tênizd benê. Eslê xo de her di engıştî zî bêhed yewbînî wazenê (Lezgîn, 2015a:9).

95. Esto çin yo

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ qey weziyetê ihtimali şıxuliyeno. Bestoğ, cumleyanê ihtimali besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğê *esto çin yo* cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayiş.

Cınsê cê: Bestoğ, dı nameyan u yo kopula ra yeno meydan. Kelimeyi *est* u *çin* name yi, her dı kelimeyi bı halo ante şıxuliyayi u kopula gureta (Name+Name).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Esto çin yo: Şak xo rê vano esto çin yo ena xezal a ku çîke ardo serey biranê min (Licokic, 2007:10).

96. Feqet

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê tezadî şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya *feqeti* hetê cınsi ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Erebki yo (فقط) (Mutçalı, 2019:710).

Feqet: Homay mubdîê pêro fi'landê ma / Feqet cuzî îxtiyarey da destê ma (Ensarî, 2018:78).

Feqet: Welî waşt inbazî xu bîdilno, feqet ardimî jey fayde nîkerd (Kaymak, 2012:47).

97. Gama

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno. Bestoğ, cumleyi ki binateyê inan dı hetê wexti ra alaqa esto inan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, sareyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya *gam* name ya labelê tiya dı bı wezifeyê bestoği şıxuliyaya (Name).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Gama: *Gama resa qilê dîyarî ser, uca de vindert û xo pey ra ewnîya* (Nêşite, 2012:32).

98. Gama ke.....a hînge de

Şekilê cê: Ino bestoğ, bestoğêko piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezîfeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno. Bestoğ, cumleyi ki bînatyê inan dı hetê wexti ra alaqa esto inan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, dı parçeyan ra yeno meydan. Parçeyo verin sareyê cumleya verin dı ca geno u parçeyê dıyın zi sareyê cumleya dıyın dı ca geno.

Cınsê cê: Bestoğ, dı nameyan, yo bestoğ, yo sıfet, u yo edati ra yeno meydan. Parçeyo verin ê bestoği dı kelimeyi *gam* u *ke* est i. Kelimeya *gam* name ya, *ke* zi bestoğ a. Parçeyê dıyın ê bestoği hiri kelimeyan ra yeno meydan. A sıfet a, *hînge* name ya u *de* zi edat a (Name+Bestoğ+Sıfet+Name+Edat).

Kokê cê: Panc heme kelimeyi ki ini bestoği ani meydan Zazaki yi.

*Gama ke....a hînge de: **Gama ke** to pîranê nanê xo da mastî ro û kerd fekê xo a hînge de berê teberî gîna pîro* (Lezgîn, 2015a:14).

99. Gama ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezîfeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyi ki bînatyê inan dı hetê wexti ra alaqa esto inan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Hem sareyê cumleyan dı hem zi miyane cumleya verin dı şıxuliyayîşê bestoğê *gama ki* mumkun o.

Cınsê cê: Bestoğ yo name u yo bestoği ra yeno meydan. Kelimeya *gam* name ya kelimeya *ki* zi bestoğ a (Name+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*Gama ki: Eyniwo Cêrên **gama ki** bînî yere, tena xizmetê keynekandê pîranijan di bi* (Espar, 2004b:12).

*Gama ke: **Gama ke** kewt zereyê çarşî Emîna bi meraq û hesrete qayîte dormeyê xo kerd* (Topaç, 2012:35).

100. Gami...gami zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno. Bestoğê zi tiya dı qey şedinayışê mena şıxuliyayo.

Cayê cê: Parçeyi bestoği, ifadeyi ki bestiyeni yobinan ra sareyê ê ifadeyan dı yeni şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo nameyi u yo bestoği vıraziyayo. Kelimeya *gam* name ya, kelimeya *zi* bestoğ a. Kelimeya *gam* tekrar biya. (Name+Name+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*Gamî...gamî zî: **Gamî** şîî Welî ra **gamî** zî şîî Hesên ra disayî* (Kaymak, 2012:8).

101. Gegane...gegane

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço tekrarbiyayi yo. Bestoğ, pê tekrarbiyayışê bestoğê *gegane* ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno u cumleyan bı şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, ifade ya zi cumleyi ki yeni rêzkerdış inan ra sareyê yo qısımi dı ca geno.

Cınsê cê: Kelimeya *gegane* xuser zi yo bestoğ a. Ino bestoğ pê tekrarbiyayışê ina kelime vıraziyayo (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

*Gegane...gegane: **Gegane** umud amene cı, **gegane** teqe ra onciyêne* (Çağlayan, 2015:106).

102. Gegane...gegane ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şîxuliyeno u cumleyan bî şekîlê rêzkerdîşi besteno yobinan ra. Kelimeya peyina bestoği ki qey şedinayîşê mena şîxuliyaya.

Cayê cê: Parçeyi bestoği, cumleyanê ki besteni yobinan ra sareyê ê cumleyan dî ca geni.

Cînsê cê: Bestoğ, pê tekrarbiyayîşê bestoğê *gegane* u ey dîma zi ameyîşê bestoğê ki vîrazîyayo. (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi îni bestoği Zazaki yi.

*Ge gane...ge gane kî: **Ge-gane** berdo niyaz û qurban vila kerdo, **ge-gane kî** şîyo arê dayo* (Tekîn, 2013:26).

103. Gegane...u gegane ki

Şekîlê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dî parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şîxuliyeno. Bestoğ, ifade ya zi cumleyan bî şekîlê rêzkerdîşi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, ifade ya zi cumleyi ki yeni rêzkerdîş inan ra sareyê yo qîsîmî dî ca geno.

Cînsê cê: Bestoğ, pê tihetameyîşê hiri bestoğan vîrazîyayo. *Gegane, u, ki* her yo xuser bestoğ i. Kelimeya *gegane* tekrar biya (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi îni bestoği Zazaki yi.

*Gegane...u gegane kî: **Gegane** sonde **u gegane ki** sodır, dewiji Ecemi ra sate perskenê* (Çarekız, 2001:22).

104. Gegane...u gegane zi

Şekîlê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dî parçeyan ra ameyo meydan. *Gegane* hem parçeyo verin dî u hem parçeyê dîyîn dî tekrar beno; parçeyê dîyîn dî verniya *gegane* dî u, peyniya cê dî zi est i.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şîxuliyeno. Kelimeyi *u* u zi yi ki verni u peyniya parçeyê dîyîn ê bestoği dî ca geni qey şedinayîşê mena şîxuliyayi.

Cayê cê: Parçeyi bestoği, cumle ya zi ifadeyanê ki besteni yobinan ra sareyê inan dî ca geni.

Cınsê cê: Bestoğê *gegane* her dı parçeyan dı şıxuliyayo. Parçeyê diyın dı verniya *gegane* dı bestoğê *u*, peyniya cê dı bestoğê *zi* şıxuliyayi. Heme kelimeyi ki ini bestoği ani meydan xuser *zi* bestoğ i. (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Ge gane...û ge gane zî: Ge-gane bi cazûtî û ge-gane zî bi ziwanode şeker gêrayêne û kila eşqî zerrîya ciwanan de fistêne ta, mabeynê azaban kerdêne nerm û germ (Karakaş, 2016:110).

105. Ge ge zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan. Bestoğ, pê dı dori tekrarbiyayişê kelimeya *ge* u ay ra pey ameyişê kelimeya *zi* viraziyayo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışı şıxuliyeno. Cumleyi ki hetanê ciyayan ra beni rêz, bestoğ ê cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayiş.

Cınsê cê: Ino bestoğ, dı bestoğan ra ameyo meydan. Kelimeya *ge* tekrar biya. Hem kelimeya *ge* hem kelimeya *zi* bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Ge ge zî: Dijne varaynî, hewr guraynî, ge-ge zî virsik akewtinî (Zengelan, 2007:26).

Ge ge zî: Yanî tîya di ma û pî tena lacê xwi nêzewecnaynî ‘eynî zeman di kare keydê xwi zî dînî. Ge ge zî çaxo ki maya ya zî pîyê lacekî rew bimerdinî lacek rew zewecnaynî (Espar, 2004b:11).

106. Ge ge...ge ge

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo tekrarbiyayi yo. Her qısmê bestoği *zi* pê tekrarbiyayişê kelimeya *ge* ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışı şıxuliyeno u cumleyan bî şekilê rêzkerdışı besteno yobinan ra.

Cayê cê: Parçeyi bestoği, cumle ya zi ifadeyanê ki besteni yobinan ra sareyê inan dı ca geni.

Cınsê cê: Her dı parçeyanê bestoği dı kelimeya *ge* tekrar biya. Kelimeya *ge* xuser zi yo bestoğ a (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Ge ge...ge ge: Ge-ge qisey kerdêne, ge-ge goş nayênê vengê tebîetî ser (Akkaş, 2017:20).

Ge ge...ge ge: Ge-ge lajê xo kerdêne virara xo, lew kerdêne ge-ge derbî werdêne, laj û xeyalî vîndî bîyêne (Sertkaya, 2013:72).

107. Ge ge...ge ge ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışı şıxuliyeno. Kelimeya peyina bestoği *ki* tiya dı b1 wezifeyê şedinayışê mena şıxuliyaya.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, sareyê qısımê alaquadar ra ver yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, dı bestoğan ra ameyo meydan labelê bestoğê *ge* her dı hetan dı, dı dori tekrar biyo. Hem kelimeya *ge* hem zi kelimeya *ki* her yo xuser zi bestoğ i. (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ kelimeyanê Zazaki ra ameyo meydan.

Ge ge...ge ge kî: Guve-guva vayî ver pêşê qaputê xo ge-ge hetê verî ser, ge-ge kî hetê peyî ser ameyêne û şîyêne (Beytaş, 2014:10).

108. Ge ge...ge ge zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışı şıxuliyeno. Kelimeya peyina bestoği *zi* tiya dı b1 wezifeyê şedinayışê mena şıxuliyaya.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, qısımo alaquadar ra ver yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, dı bestoğan ra ameyo meydan labelê bestoğê *ge* her dı hetan dı, dı dori tekrar biyo. Hem kelimeya *ge* hem zi kelimeya *zi* her yo xuser bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ kelimeyanê Zazaki ra ameyo meydan.

*Ge ge...ge ge zî: **Ge-ge** huyêne, **ge-ge zî** yew destê xo kerdêne berz* (Sertkaya, 2013:193).

*Ge-ge...ge-ge zî: Zimistanî **ge-ge** nêçîrê xozan, **ge-ge zî** ê pezkovîyan kerdêne* (Akkaş, 2017:143).

109. Ge ge...la ge ge zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno. Kelimeya sareyê parçeyê diyin ê bestoği *la* tiya dı qey tezadi şıxuliyena u bı ino şekıl ino bestoğ cumleyanê zıddan besteno yobinan ra. Kelimeya *zi* tiya dı qey şedinayışê mena şıxuliyaya.

Cayê cê: Parçeyi bestoği, cumleyanê ki besteni yobinan ra sareyê ê cumleyan dı yeni şıxuliyayış.

Cınsê cê: Heme kelimeyi ki ino bestoğ ardo meydan, her yo xuser zi bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi bestoği Zazaki yi.

*Ge ge...la ge ge zî: **Ge-ge** bawerîya xo pê çinê bîye **la ge-ge zî** bawer kerdêne* (Akkaş, 2017:94).

110. Ge ge...u ge gane zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno. Bestoğ, ifade ya zi cumleyan bı şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra. Kelimeya peyniya bestoği *zi*, qey şedinayışê mena şıxuliyaya.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, ifade ya zi cumleyi ki yeni rêzkerdış inan ra sareyê yo qısmi dı ca geno.

Cınsê cê: Kelimeyi ki ini bestoği ani meydan heme xuser zi bestoğ i. (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Ge ge...u ge gane zi: Bextîyarî nîya ge-ge şit, mast û ge-gane zî hâkî berdêne suke de rotêne (Dêrsim, 2014:22).

111. Ge...dima ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno. Bestoğ, cumleyan bî şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra. Kelimeya peyina bestoği ki tiya dı mena şedinena.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, ifadeyi ki bestiyeni yobinan ra sareyê ê ifadeyan dı ca geno.

Cınsê cê: Ino bestoğ, dı bestoğan u yo nameyi ra ameyo meydan. *Ge* xu ser yo bestoğ o, *dima* name yo u ki zi xuser yo bestoğ o (Bestoğ+Name+Bestoğ).

Kokê cê. Hiri heme kelimeyi ki bestoği ani meydan Zazaki yi.

Ge...dima kî: *Ge vengê beqan kewtêne mîyanê vengê awe ver, dima kî vengê tuye (teyra şewe) tey ca girewtêne* (Aldatmaz, 2016a:51).

112. Ge...dima ki...ge gane ki...yan ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, çar parçeyan ra ameyo meydan. Parçeyo verin dı teyna *ge* est o; parçeyê diyin dı *dima ki*, parçeyê hiriyn dı *ge-gane ki* u parçeyê çarin dı zi *yan kî* est o. Her parçeyê bestoği xuser zi yo bestoğ o.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno u cumleyan bî şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra. Kelimeya ki hiri parçeyanê bestoği dı şıxuliyaya. Ina kelime hiri heme cayan dı zi mena şedinena.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği sareyê cumleya alaquadar dı yeno şıxulnayış.

Cınsê cê: Kelimeya ki hiri parçeyanê ini bestoği dı şıxuliyaya. *Ki* xuser yo bestoğ a. Kelimeyi *ge*, *gegane* u *yan* zi xuser bestoğ i. Kelimeya *dima* name ya (Bestoğ+Name+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*Ge...dima kî...ge-gane kî...yan kî: **Ge** vengê beqan kewtêne mîyanê vengê awe ver, **dima kî** vengê tuye (teyra şewe) tey ca girewtêne. **Ge-gane kî** vengê teyrade bîne **yan kî** vengê luye kewtêne mîyanê orkestra (Aldatmaz, 2016a:51).*

113. Ge...ge

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo tekrarbiyayi yo. Bestoğ pê tekrarbiyayişê bestoğê *ge* viraziyayo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışê kelimeyan, grubanê kelimeyan u cumleyan şıxuliyeno.

Cayê cê: Ino bestoğ, ifadeyi ki bestiyeni yobinan ra sareyê ê ifadeyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, pê tekrarbiyayişê kelimeya *ge* viraziyayo. Kelimeya *ge* xuser yo bestoğ a (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Varyanti cê: Kelimeya *ge* ca ca şekilê *geh* dı zi şıxuliyena.

*Ge...ge: Dinya dorî ya, **ge** yê qerî ya **ge** yê gewrî ya (Lezgîn, 2015a:14).*

*Ge...ge: **Ge** destê xo kerdêne berz, **ge** vengê xo biyêne berz (Çiya, 2001:23).*

*Ge...ge: **Ge** tu d' wiyena zê gulon wusari / **Ge** nurnena zê bulbulon behari (Beki, 2015:154).*

*Ge...ge: Bîbî hewtay serre, dewa xo de bi. **Ge** vêşan **ge** zilut, resabî inê serran. (Ersoz, 2013:55).*

*Geh...geh: Tajî zî **geh** înan dima **geh** înan ver çeçeyena, heta şînê şûnê cit (Licokic, 2007:42).*

114. Ge...gegane ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno. Bestoğ, ifade ya zi cumleyan bı şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, ifade ya zi cumleyi ki yeni rêzkerdış inan ra sareyê yo qısmi dı ca geno.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê hiri bestoğan vıraziyayo. Kelimeyi *ge*, *gegane* u *ki* xuser zi bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Ge...gegane ki: Ge ma kotime ser, gegane ki iyê bini kotê ra ser (Çiya, 2001:39).

Ge...ge gane kî: Hewn de ge dîyêne ke dinya esta la tede aye ra qeyîr kes çin o, her ca bêveng o. Ge-gane kî dîyêne ke dinya bi însanan pirr a la ne a kesî nas kena ne kî kes aye nas keno (Aldatmaz, 2016a:142).

115. Ge...gegane ki...ya ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, hiri parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şıxuliyeno. Bestoğ, ifade ya zi cumleyan bî şekilê rêzkerdîşi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, ifade ya zi cumleyi ki yeni rêzkerdîş inan ra sareyê yo qısımi dî ca geno.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê çar bestoğan vıraziyayo. Kelimeyi *ge*, *gegane*, *ki* u *ya* her yo xuser zi bestoğ i. Kelimeya *ki* dî parçeyan dî tekrar biya (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ki ino bestoğ dî şıxuliyayi Zazaki yi.

Ge...gegane ki...ya ki: Onciya zê rocê virênan, ge mabênê xo de dênê pero, gegane ki şiyêne dewe, ya ki wareyê binan, uca de dênê pero (Çiya, 2020:11).

116. Ge...ge ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dî parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şıxuliyeno. Bestoğ, ifade ya zi cumleyan bî şekilê rêzkerdîşi besteno yobinan ra. Kelimeya peyina bestoği *ki* semedê şedinayişê mena şıxuliyena.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, ifade ya zi cumleyi ki yeni rêzkerdîş inan ra sareyê yo qısımi dî ca geno.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan vıraziyayo. Bestoğê *ge* her dı parçeyanê bestoği dı şıxuliyayo (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Kelimeyi ki ini bestoği ani meydan Zazaki yi.

Ge...ge kî: Kal, ge çîyo ke sey filmî zereyê awe de seyr kenê ey de nîyadano, ge kî rîyê Pîltane de (Aldatmaz, 2016a:18).

Ge...ge kî: Ge bi xo, ge kî bi qeseykerdişê ayê bînan bi zor amebî ra xo (Çem, 2019:444).

117. Ge... ge zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdişi şıxuliyeno. Bestoğê *zi* tiya dı qey şedinayişê mena şıxuliyayo.

Cayê cê: Parçeyi bestoği, ifadeyi ki bestiyeni yobinan ra sareyê ê ifadeyan dı yeni şıxuliyayiş.

Cınsê cê: Ino bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan vıraziyayo. Kelimeya *ge* her dı parçeyan dı şıxuliyaya, parçeyê dıyın pê *zi* tamam biyo. Hem *ge* hem *zi* xuser bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Ge...ge zi: Şukrî ge pê kardî ge zî bi meqes engure tera kerdêne (Doğuç&Doğuç, 2019:26).

Ge...ge zî: Ge xo odanê germ û xas xalîyan ser o dîyêne, ge zî no çenem de (Sertkaya, 2013:293).

118. Ge...ge...gegane ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, hiri parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdişi şıxuliyeno. Bestoğ, ifade ya *zi* cumleyan bı şekilê rêzkerdişi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, ifade ya *zi* cumleyi ki yeni rêzkerdiş inan ra sareyê yo qısımi dı ca geno.

Cınsê cê: Ino bestoğ, hiri bestoğan ra ameyo meydan. Kelimeyi *ge*, *gegane* u *ki* xuser zi bestoğ i. Bestoğê *ge* dı dori tekrar biyo (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Kelimeyi ki ino bestoğ ardo meydan Zazaki yi.

Ge...ge...gegane ki: Sewle tiji owa Muziri sero bereqiyêne. Ge çequer, ge surela osêne. Gegane ki wertê sîlsîla kounê Muziri de khêwe, kesk kerdêne (Çağlayan, 2015:7).

Ge...ge...ge-gane kî: Ge vewre ge şîlûşepelî varayêne, ge-gane kî paka bîyêne... (Aldatmaz, 2016a:25).

119. Ge...ge...ge zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, hiri parçeyan ra ameyo meydan. Kelimeya *ge* heme parçeyan dı tekrar biya, peyniya parçeyê hiriyın dı bestoğê zi ca gureto.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şıxuliyeno. Bestoğê zi tiya dı qey şedinayîşê mena şıxuliyayo.

Cayê cê: Parçeyi bestoği, ifadeyi ki bestiyeni yobinan ra sareyê ê ifadeyan dı yeni şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyîşê dı bestoğan vıraziyayo. Kelimeya *ge* hiri parçeyan dı şıxuliyaya, parçeyê hiriyın pê zi tamam biyo. Hem *ge* hem *zi* xuser bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Ge...ge...ge zi: Ma ge eşire ge bajar ge zî siyaset ser o qisey kenê (Yılmaz, 2018:140).

120. Ge...ge...ge...ya ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, çar parçeyan ra ameyo meydan. Hiri parçeyan dı bestoğê *ge* tekrar biyo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şıxuliyeno u ifade ya zi cumleyan bî şekilê rêzkerdîşi besteno yobinan ra. Kelimeya peyina bestoği *ki* tiya dı qey şedinayîşê mena şıxuliyena.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, ifade ya zi cumleyi ki yeni rêzkerdış inan ra sareyê yo qısmi dı ca geno.

Cınsê cê: Ino bestoğ, hiri bestoğan ra ameyo meydan. Kelimeyi *ge, ya u ki* xuser zi bestoğ i. Bestoğê *ge* hiri dori tekrar biyo. (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Kelimeyi ki ini bestoği ani meydan heme Zazaki yi.

*Ge...ge...ge...ya kî: **Ge** kincî dayene xo ra , **ge** postalî kerdêne pay, **ge** çenteyî kerdêne xo dest **ya kî** fistêne ra harmeyê xo* (Çem, 2019:251).

121. Ge...u ge ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışı şıxuliyeno. Bestoğ, ifade ya zi cumleyan bı şekilê rêzkerdışı besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, ifade ya zi cumleyi ki yeni rêzkerdış inan ra sareyê yo qısmi dı ca geno.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê hiri bestoğan vıraziyayo. Kelimeyi *ge, u, ki* her yo xuser bestoğ i, *ge* dı dori tekrar biya (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*Ge...u ge ki: **Ge** kotêne binê awe **u ge ki** kotêne wertê kemeru* (Çarekız, 2005:9).

122. Ge...u ge zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışı şıxuliyeno u ifade ya zi cumleyan bı şekilê rêzkerdışı besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, ifade ya zi cumleyi ki yeni rêzkerdış inan ra sareyê yo qısmi dı ca geno.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê hiri bestoğan vıraziyayo. Kelimeyi *ge, u, zi* her yo xuser bestoğ i, *ge* dı dori tekrar biya (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*Ge...û ge zî: Welika ke ereba dima darîya we, **ge** sey estuna asmênî bîye gijgoleke **û ge zî** sey kenger û kinkorê verê vayî dima ra gindir biye* (Karakas, 2016:33).

123. Ger

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *ger* semedê şerti şixuliyeno. Gureyê dıym, bî şertê biyayişê gureyê verini yeno meydan.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, sareyê ê cumleyan dı yeno şixuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya *geri* hetê cınsi ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ, Farıski yo (گَر) (Kanar, 2015:1262).

*Ger: **Ger** pey malo helal hajê xu kerdo / Cenetê ala de yê rê ca ferd o* (Kavari, 2004:55).

*Ger: **Ger** ti bulbul' aqliqê baxî cemal / Bid' selatû weselamî, ey heval* (Muradan, 2003:19)

124. Gılangan

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şixuliyeno u cumleyan bî şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şixuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya *gılang* zerfê wexti ya. Tiya dı pê wesıla zafomari -an ameya şixuliyayış (Zerf).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

*Gılangan: Keyneyê ki ameynî yînî virî, pêrû hûmaritînî. **Gılangan** çend aşmî hûmatitişê namey keynan reydi viyartinî* (Espar, 2004b:15).

*Gılanton: Terson ra, yewerî nîşnaynî cay ra boyno. **Gılanton**, çand gedey qîraynî û hema lez xu bin fistononî mayanî/daykanî x udi xu limnaynî* (Kaymak, 2012:70).

125. Gılangan zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno u cumleyan bî şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dî yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zerf u yo bestoği ra ameyo meydan. Kelimeya *gılang* zerfê wexti ya u tiya dî pê wesıla zafomari anciyaya, kelimeya *zi* bestoğ a (Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Her dî kelimeyi ki ini bestoği ani meydan Zazaki yi.

Gılangan zî: Helbet sa 'nayışê fekdê mar û pêrdê keyneki ra, ge ge zî polê laceki yew cewabo zelal nêgirewtinî rayna şînikeyna waştinî. Ê polê keyneki vatinî "ney".
Gılangan zî, polê lacekî rizaya marda keyneki girewtinî û bawer kerdinî ki ko pî keyneki zî vaco "e" (Espar, 2004b:17-18).

126. Gılanton...u gılanton

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, dî parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno. Bestoğ, cumleyan bî şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, sareyê qısımê alaquadari dî yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zerf u yo bestoği ra ameyo meydan. Kelimeya *gılang* zerfê wexti ya, tiya dî pê wesıla zafomari anciyaya u tekrar biya; kelimeya *u* bestoğ a (Zerf+Bestoğ+Zerf).

Kokê cê: Her dî kelimeyi ki ini bestoği ani meydan Zazaki yi.

*Gılanton...u gılanton: **Gılanton** şîynî heywonon ver û **gılanton** şîynî hêgon* (Kaymak, 2012:73).

127. Goya ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno. Sebebê gureyê cumleya verin, cumleya dıyın dı yeno eşkerakerdış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zerf u yo bestoği ra ameyo meydan. Goya zerf a, ki bestoğ a (Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Bestoğ, yo kelimeya Farıski u yo kelimeya Zazaki ra ameyo meydan. Goya Farıski ya (Kanar, 2015:1302), ki Zazaki yo.

Goya ki: Yew manga mi bî, mi a zî şima rî sere birnay goya ki şima enî (inî) namî mi ser ra widarî (Malmîsanij, 2000:252).

128. Ğeyri

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey istisna şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya ğeyri hetê cınsê kelime ra sıfet a (Sıfet).

Kokê cê: Ino bestoğ Erebiyo (غير) (Mutçalı, 2019: 682).

Varyanti cê: Zê ğeyri, ğêr, ğêray varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Ğeyri: Allê emır kerd meleku secde berd / Ğeyri İblisi le'ini wı teyna mend (Muşeki, 2020:24).

Ğêr: Allah bes ğêr yi ebes qê İslumu / Zerrê şuma wa bivêş qê mezlumu (Narin, 2018:14).

Ğêray: Hekiman va: Dermani tu çinyo ğêray roni şah maran (Hadank, 1932:319).

129. Ha

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, bı şekilo sade qey şedinayışê mena yeno şıxuliyayış.

Cayê cê: Bestoğ, binateyê kelimeyan, grubanê kelimeyan u cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ina kelime hetê cınsê kelime ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

*Ha: Tamê xo zaf weş bî. Nîya ma werd **ha** werd.* (Karakaş, 2016:21).

130. Ha...ha

Şekilê cê: Ino bestoğ yo bestoğo tekrarbiyayi yo. Bestoğ, pê tekrarbiyayişê kelimeya *ha* vıraziyayo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, ge ge qey şedinayişê mena şıxuliyeno ge ge zi qey ihtimal şıxuliyeno. Wext tesire bestoği fiil ser bo bestoğ mena şedineno. Cumleyanê cêrinan ra cumleya yoyin u dıyın dı menaya fiili ameya şedinayiş. Cumleya hiriyın dı weziyetê ihtimal est o.

Cayê cê: Cayanê ciyayan dı şıxuliyayişê ini bestoği mumkun o. Bestoğ ge ge kelimeyan ge ge zi cumleyan besteno yobinan ra u bestoğ her dor sareyê inan dı yeno şıxulnayiş.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tekrarbiyayişê kelimeya *ha* ameyo meydan. *Ha* xuser yo bestoğ a (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

*Ha...ha: Awa înan eynî sey çirra şitî sipî û wina zî şîrîn a. **Ha** bişime **ha** bişime, merdim ci ra mird nêbeno* (Lezgîn, 2015b:70).

*Ha...ha: Ez ge ameyo paca ver, ge şîyo berî ver, ge cila xo de ronışto ge weriştö. Mi va, **ha** yenî **ha** yenî. Mi bawer nêkerd ke nimaj beno* (Zengelan, 2007:30).

*Ha...ha: Hemed peê xezale sonu **ha** naza pêbîjêr **ha** uza pêbîjêr xezale hewze de bena vînd* (Gül, 2018:156).

*Ha...ha: De hîni **ha** vergi ez pışta de **ha** ez xelisiyawawa* (Akbana, 2020:17).

*Ha...ha: - Seba şima dimil û zaza ferq keno? -Ferq nêkeno, **ha** dimil **ha** zaza* (Yıldız, 2017:146).

131. Hasılı

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey eşkerakerdışı şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya *hasılı*, hetê cınsê kelime ra zerf a labelê tiya dı bı wezifeyê bestoği şıxuliyaya (Zerf).

Kokê cê: Ino bestoğ, Erebkî yo (حاصل) (Mutçalı,2019:211).

Hasılı: Yo bi şew amew kul oma ma bizan / Kufrî dunya kerdibî şew bêguman

Hasilî qet nêni vatış wesfê yê / Ma bi fek tarîf biker hem medhê yê (Xasî, 2008:23-25).

132. Halbuki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey eşkerakerdışi şıxuliyeno u cumleya xu ra pey dı gureyê cumleya verniya xu keno eşkera.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo name, yo zemir u yo bestoği ra ameyo meydan. *Hal* name yo, *bu* zemir o, *ki* bestoğ o (Name+Zemir+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ, kelimeyanê Erebkî, Tırkî u Zazakî ra ameyo meydan. *Hal* Erebkî yo (حال) (Kantar, 2010:264), *bu* Tırkî yo (TDK, 2011:401), *ki* Zazakî yo.

Varyanti cê: Zê halbuki, haybık varyanti cê tesbit biyi.

Halbuki: Tay İslami qê şuhret mewlid duni / Yı vuni sewab u ‘emel ma geni

Halbuki sewab ‘emel çinu yı ri / Lakin ‘ezab ceahnim qê yı ri (Muşeki,2020:14).

Haybık: Wexto kı no vano, ‘ax Gulê, wax Gulê’, wexta paşa vano: “ Willı, tı şêxê, çiki to zana kı na quti miyan dı gul esta.” Haybık gawani nêzanayê quti miyan dı gul esta (Hayıg, 2007:56).

133. Hela

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *hela* qey ifadekerdışê netice şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya *hela* hetê cınsê kelime ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ, Tırki ra ameyo guretiş (TDK, 2011:1080).

Varyanti cê: Zê *hela*, *hera* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

*Hela: Ma yin itiya dı verd u bionî **hela** bira ho çı hal dı yo?* (Akban, 2020: 51).

*Hela: Wezîrî va “ vindi ki ez tecribey nê aqilî kera, **hela** rast o rast niyo.”* (Malmîsanîj, 2000: 247).

*Hera: Mêrdek gay poste keno qedînenî û Mehme'yre vono: **Hera** şo zere xu derg ki ma veyni senevayo* (Kaymak, 2016: 17).

134. Hela ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezîfeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê wexti şıxuliyeno u cumleyan hetê wexti ra besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, egleb sareyê cumleyan dı şıxuliyeno labelê ge ge miyanê cumle dı zi şıxuliyeno.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo name u yo bestoği ra ameyo meydan. Kelimeya *hel* name ya, kelimeya *ke* zi bestoğ a (Name+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zazaki dı hem varyanti kelimeya *hel* (hal, hil) hem zi varyanti kelimeya *ki* (k', ke, gi) est i.

*Hela ke: **Hela ke** nefes dono gêno, bena xira-xira sîneyê ey* (Gomayîj, 2017:130).

*Hala ki: Qey pîyê ma **hala ki** cilê mêrgî di b' ma rî wasî nêkîyerdib* (Sîmserkîsîj, 2018:113).

*Halek: **Halek** ez rasayo wextey zewajî pîy mi yew dubare kîyerdî şîma, şîma xapînayî* (Mîrvanî, 2012:56).

*Hela gi: **Hela gi** aya tura tuncÎn şiwûnî fek ra vejîyena asi gi şiwûni hûn ra aya bo* (Bor, 2015:63).

*Hela k': **Hela k'** lûw hema dest pê davazdayîş nêkîyerdo, kerce xû erzeno serî bewçay lûw, aw c adi ca dûno xû* (Mîrvanî, 2012:80).

*Hila ki: **Hila ki** millet Mehemedî dî se, sey barsî hingon piro yenê pêser* (Gomayij, 2017:126).

135. Hem

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *hem* qey ifadekerdişê menaya ilawekerdîşi yeno şixuliyayîş.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dî yeno şixuliyayîş. Ge ge zi miyanê cumleya verin dî şixuliyayîşê cê mumkun o.

Cînsê cê: Kelimeya *hem* hetê cînsê kelime ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ, Zazaki yo.

Varyanti cê: Zê *hem*, *him* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

*Hem: Ma tesdiq kên la ilahe illallah / **Hem** qebul kên Muhemmed Resulullah* (Narin, 2018:8).

*Hem: Hurmetê ey yari ğarê Ehmedî / **Hem** 'Umer Farûq u şahê sermedî* (Babij, 2018:200).

*Him: We **him** mumîn û mumînata hemîn / Bidi xatirê ay hebîbdê xu hemîn* (Ensarî, 2018:68).

136. Hem ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdişî şixuliyeno u cumleyan bî şekilê rêzkerdişî besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dî yeno şixuliyayîş.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan vıraziyayo. Kelimeyi *hem* u *ki* her yo xuser zi bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Varyanti cê: Zê *hem ki*, *hemı ki*, *hemi ke* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

*Hem ki: Niya sodır rew ra nêşiyêne teber, **hem ki** hata nika teyna veyve de xo niya xemelnêne* (Çiya, 2020:25).

*Hem kî: Ez vana qey no yew hewno xirab o. **Hem kî** zaf xirab...* (Topaç, 2012:6).

*Hemı ki: A Altuna rındekı merdı bi. **Hemı ki** senık mandı bı kı Xarpıt resê, cipı tepia ica ra peyser gêray bı ya, Altunı ardı bı dewı* (Aslan, 2011:241).

*Hemi ke: Bere bikise, **hemî ke** pirenê daye gonî tira ke gonîya daye bîje bîya* (A.Çiçek, 2020:40).

137. Hem zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno u cumleyan bı şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra bınateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Her dı kelimeyi ki bestoği ani meydan xuser zi bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Varyanti cê: Zê *hem zi*, *hem iz* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

*Hem zi: Zereyê xo ra çitur ameyêne winî qisey kerdêne, bêters û bêxem. **Hem zî** demo ke qisey kerdêne winî qayîte rîyê merdimi kerdêne ke ti vatêne qey sebrê merdimi peymitêne* (Kalan, 2014:50).

*Hem îz: Yi dî mabên ‘erş û ferşî, yi dî **hem îz** tûrî wehşî* (Hunî, 2004:47).

138. Hem...hem

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço tekrarbiyayî yo. Bestoğ, pê tekrarbiyayîşê kelimeya *hem* ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şıxuliyeno.

Cayê cê: Cayanê ciyayan dî şıxuliyayîşê ini bestoği mumkun o.

Cınsê cê: Kelimeya *hem* xuser zi yo bestoğ a (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Varyanti cê: Zê *hem...hem*, *hum...hum* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Hem...hem: *Wi berma va: “ Ez rehber a, ez a **hem** pî ya **hem** bira* (Hunî, 2004:50).

Hem...hem: *Kêneka feqirî **hem** lal, **hem** kherr, sa vatêni, beli nêbiyêni.* (Aslan, 2011:243).

Hem...hem: *Ti **hem** rayîr şîyîne **hem** to piranê nanê huşkî fekê xo de cawitêne* (Lezgîn, 2015a:16).

Hum...hum: *Zewnbi zi, mî bişermayno a rınd zana kî **hum** no dinya dî **hum** axiret dî destê mî do cî gıryaneya bo!* (Pamukçu, 2020:11).

139. Hem...hem ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dî parçeyan ra ameyo meydan. Kelimeya *hem* her dî parçeyan dî şıxuliyaya.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şıxuliyeno.

Cayê cê: Cayanê ciyayan dî şıxuliyayîşê ini bestoği mumkun o.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dî bestoğan ameyo meydan. Kelimeyi *hem* u *ki* xuser bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Her dî kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*Hem...hem kî: **Hem** wina şîretî vatêne, **hem kî** ver kerdîbî ber şîyêne* (Gunduz, 2010:121).

*Hem...hemî ki: **Hem** dısmenê xo kistêne, **hemî ki** dardêni we* (Aslan, 2011:238).

*Hem...hem kî: Demê ra dime **hem** paşayî rê, **hem kî** baxçewanî rê lajê beno* (Beytaş, 2012:86).

140. Hem...hem zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dî parçeyan ra ameyo meydan. Kelimeya *hem* her dî parçeyan dî şıxuliyaya.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şıxuliyeno.

Cayê cê: Cayanê ciyayan dî şıxuliyayîşê ini bestoği mumkun o.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dî bestoğan ameyo meydan. Kelimeyi *hem* u zi xuser bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Her dî kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *hem...hem zî, hem...hem îz, hem...hem ji, hum... hum zi* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

*Hem...hem zî: Tepîya leyê vaye de **hem** şî **hem** zî milqî kerd* (Topaç, 2012:30).

*Hem...hem îz: Ez **hem** ziyaret ken **hem** îz belîya pironêk nûn biwêr* (Bor, 2015:103).

*Hem...hem zî: Şande asmên **hem** bi roşnîya aşme **hem** zî bi ya astareyan roşn bîyêne* (Dêrsim, 2014:24).

*Hem...hem ji: A ji tersena, vona inkey ço pêbîhesiyo **hem** eskeriya mı vêşena **hem** ji babîyê mı hêna oni esker* (Akbana, 2020:90).

*Hum... hum zi: Qeçî dirê mengan dî **hum** wenden u nusten mısayê **hum** zî şayê Tırki qısey bikerê* (Pamukçu, 2020:26).

141. Hem...hem...hetê ra zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, hiri parçeyan ra ameyo meydan. Kelimeya *hem*, dî parçeyan dî tekrar biya.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şıxuliyeno. Bestoğ, cumleyan bî şekilê rêzkerdîşi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra sareyê ê cumleyan dî yeno şıxuliyayîş.

Cınsê cê: Bestoğ, pê dî bestoğan, yo nameyi u yo edati viraziyayo. *Hem* u zi bestoği, *het* name yo, *ra* edat a (Bestoğ+Bestoğ+Name+Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ki ini bestoği ani meydan Zazaki yi.

*Hem...hem...hetê ra zî: **Hem** bîbî vêşan **hem** qefelîyaybî, **hetê ra zî** kewtêne xo ver ke rayîre kerde vînî* (Akkaş, 2017:54).

142. Hem...u hem zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan. Kelimeya *hem* her dı parçeyan dı zi tekrar biya.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno u cumleyan bı şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra. Kelimeya *zi* qey şedinayışê mena şıxuliyena.

Cayê cê: Bestoğ, dı parçeyan ra yeno meydan. Kelimeya *hem* her dı parçeyan dı zi tekrar biya labelê leteyê dıyn dı verniya cê dı *û*, peyniya cê dı *zi* est a.

Cınsê cê: Ino bestoğ, hiri bestoğan ra ameyo meydan. Heme kelimeyi xuser zi bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme parçeyi bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: *Zê hem...û hem zî, him...û him zî* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

*Hem...û hem zî: Mi zî **hem** qayîte aye kerdêne **û hem zî** Kile de qısey kerdêne* (Kalan, 2014:17).

*Hem... û hem zî: Na bêtera girane, no xışimo bêmedet kam hetî ra ameyo înan ser, **hem** zelal bî **û hem zî** her çî ting û tarî de* (Karakaş, 2016:43).

*Him...û him zî: Ey **him** tetunî ra qirm-mirmê girdi weçînaynî **û him zî** sênî ser ra vila kerdinî ki bineyna ziwa bibo* (Espar, 2004a:9).

143. Hem...u heme ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan. Kelimeya *hem* her dı parçeyan dı zi tekrar biya.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno u cumleyan bı şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra. Kelimeya *ki* qey şedinayışê mena şıxuliyena.

Cayê cê: Bestoğ, dı leteyan ra yeno meydan. Kelimeya *hem* her dı parçeyan dı zi tekrar biya labelê parçeyê dıyn dı verniya cê dı *u*, peyniya cê dı *ki* est a.

Cınsê cê: Ino bestoğ, hiri bestoğan ra ameyo meydan. Heme kelimeyi xuser zi bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme parçeyi bestoği Zazaki yi.

*Hem...u heme ki: **Hem** zerar dane hardê dewreşi **u heme ki** risqê dewızu kenê kêm* (Çarekız, 2005:15).

144. Hema

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *hema* cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğê *hema* binateyê dı cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya *hema* hetê cınsê kelime ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Bestoğê *hema* hetê koki ra Erebi ki yo (اما) (Mutçalı, 2019: 44).

Varyanti cê: Zê *hema*, *hama*, *hıma*, *ama* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Hema: Way tayi fom niken **hema** pizyê cı ruej bı ruej beno gırd (Akbana, 2020: 46).

Hama: Derdê Bertali ki kitabı bi. **Hama** na suka peyniya dina de kam kitab waneno ke (Çiya, 2020:46).

Hıma: Na dêmarri zi boll bınpizi bena, na pêrdê nina hetek dı nina sinena, **hıma** pey dı ninarê tahda kena (Hayıg, 2007:3)

Ama: Ez pire xo rê themburê vıraconı, **ama** dara kî ez gêronı cı, nêvênı (Aslan, 2011:189).

145. Hema kî

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê wexti şıxuliyeno u cumleyan hetê wexti ra besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo name u yo bestoği ra ameyo meydan. Kelimeya *hema* name ya, kelimeya *kî* zi bestoğ a (Name+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *hema kî*, *hama kî*, *hıma kî* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Hema kî: Ê deman dı çoşmedê Barmazi dı eşqiyay estibiyê; **hema kî** hırg şew estê Keydani ser (Pamukçu, 2020:109).

Hama kî: Wanê yew zimanî di yew lû bî, mîrati cay kergî, çikalî çî nêverday. **Hama kî** merxeb bînî, ramitî kiyan miyan (Malmîsanij, 2000:211).

*Hima ki: Cendirmeyê ki binê tînca telaya amnanî di hal ra kewtîbî **hima ki** binê seya nalbêrî resay-nêresay tîfîngê xo yê mawzerî xo pol ra ronay û ebi exîni-puffayîş ronîştî* (Espar, 2004a:41).

146. Hema ra zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdîşê wexti şixuliyeno u cumleyan hetê wexti ra besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dî yeno şixuliyayîş.

Cînsê cê: Bestoğ, yo name, yo edat u yo bestoği ra ameyo meydan. Kelimeya *hema* name ya, *ra* edat a, *zi* bestoğ a (Name+Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: *Zê hama ra zi, hema ra zî, hema ra z'* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

*Hema ra zî: Ez bi xwi yew şew raşt amewo, dîkanê sibhay veynda **hema ra zî** kinarê lacekî u ey keyneki qalînî ser o pê nêkerdbi* (Espar, 2004b:20).

*Hama ra zî: Hêvî zaf derdî û cefayî dîbî. **Hama ra zî** cefayê aye nêqedîyaybî* (B.Bor, 2013:29).

*Hema ra z' : Sêrr yên vîyerên ra, qij ben xûert ben pûnciyesserri. **Hema ra z'** nîye eşken xwu ser nûn biwer nîye eşken xwu ser şîyor desmaj* (Bor, 2015:11).

147. Hend...hend...hend

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo tekrarbiyayi yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şixuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, ifadeyanê ki besteno yobinan ra sareyê ê ifadeyan dî yeno şixuliyayîş.

Cînsê cê: Kelimeya *hend* zerf a labelê tiya dî bî wezifeyê bestoği şixuliyaya. (Zerf).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Hend...hend...hend: Ez 'hend dewi, 'hend duweli, 'hend tıxtori geyraya, mı dari lingda xo nêdi (Hayıg, 2007:20).

148. Hend...hend...hunc

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, hiri parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno. Kelimeya peyina bestoği qey ifadekerdışê tezadi şıxuliyena u wezifeyê cumleyanê zıddan yobinan ra bestış gena xu ser.

Cayê cê: Cumleyi ki pê *hend* bestiyeni yobinan ra hetê mena ra dewamê yobinan i. Ini cumleyi çend hebi beni wa bibi *hend* sareyê inan dı şıxuliyena u inan bestena yobinan ra. Kelimeya *hunc* zi cayê ini cumleyanê verinan ra qileyayişi dı şıxuliyena u sareyê cumleya newe dı ca gena.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı zerfan vıraziyayo. Zarfê *hend* bı şekilê tekrarbiyayişi şıxuliyayo. Hem *hend* hem zi *hunc* hetê cınsê kelime ra zerf i (Zerf+Zerf+Zerf).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Hend...hend...hunc: Ez in yega hend ver gêren, hend awk dîn, hend kulbi ken, hend kalûn ken, hend sil ken de, hunc mehsul nîyedûn (İ. Bor, 2013:106).

149. Hende ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê dereca şıxuliyeno.

Cayê cê: Cayanê ciyayan dı şıxuliyayişê ini bestoği mumkun o. Bestoğ ge ge sareyê cumleyan dı ge ge binateyê cumleyan dı ge ge zi miyanê cumleya verin dı şıxuliyeno.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zerf u yo bestoği ra ameyo meydan. Kelimeya *hend* zerf a, *ke* zi bestoğ a (Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Kelimeyi ki ini bestoği ani meydan Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê hande ke, hende ke, hendi g', hendo g', hendo 'k, hendi kî, hendîk, hendo ki varyanti îni bestoği tesbît biyi.

*Hende ke: Memî çîyê nêvat **hende ke** rîyê xo kerd tirş û qayîte Çerçî kerd (A. Çîçek 2014:23).*

*Hande ke: Suka Erzingonî amnon de vêsena pêsenâ. **Hande ke** germ o, mordem germ ver hurînda xo de nêvindeno, germ ra helmê mordemî birîno (Astare, 1994:53).*

*Hendi g': In beynati d' way **hendi g'** miqatê kalî bîya, kal ze marî verrî eşto bîyo cûn...(Î. Bor, 2013:80).*

*Hendo g': ...ti çî vaj ez sey ti ken **hendo g'** mi d bizewîj (Î. Bor, 2013:99).*

*Hendo k': **Hendo k'** bîya xasek kes ci nas nêkeno (Adabeyî, 2005:87).*

*Hendi kî: **Hendîkî** mî dest ra bêro, ez do nam u şanê to, şeref u berzeya to bîdomna, rayda tora şîra u rîyê to tum sîpe veja (Berz, 2001:231).*

*Hendo ki: Mî **hendo ki** vêşî werdi bi pîzeyê mi bibi ze niqara (Ayyıldız, 2014:69).*

150. Hende...la

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, dî parçeyan ra yeno meydan.

Wezîfeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdişê cumleyanê zıddan şîxuliyeno. Îfadeyi ki pê *hende* bestiyeni, hetê mena ra yobinan ra nîzd î feqet bestoğê *la* tiya dî tezađê qısımanê verniya xu u peyniya xu ramocneno.

Cayê cê: Her parçeyê îni bestoği sareyê cumleya alaquadarê xu dî yeno şîxuliyayiş.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfî u yo bestoği vîraziyayo. *Hende* zerf a, *la* bestoğ a (Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Kelimeyi ki îni bestoği ani meydan Zazaki yi.

*Hende...la: To **hende** emr kerd, ti hende dinya ra gêrayî, to hende manzarayê rindekî dîyî **la** tu manzarayêk sey ê sîfreyî rindek nêbî (Lezgîn, 2015a:17).*

151. Heni ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey biyayişê wextê gureyi şıxuliyeno u cumleyan hetê wexti ra besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zerf u yo bestoği ra ameyo meydan. Kelimeya *henî* zerf a, kelimeya *kî* bestoğ a (Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi inı bestoği Zazaki yi.

*Henî kî: Se vînenê **henî kî** beno maşiqê çênêka zerê resmî* (Beytaş, 2012:87).

152. Heni...heni

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo tekrarbiyayi yo. Bestoğ, pê tekrarbiyayişê kelimeya *heni* ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey şedinayişê mena şıxuliyeno. İfadeyo ki waziyeno biyero şedinayiş ino bestoğ ê ifadeyi dano tekrarkerdış u menaya cê şedineno.

Cayê cê: Bestoğ, ifade ya zi cumleya ki yena tekrarkerdış sareyê ay dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tekrarbiyayişê yo zerfî ameyo meydan. Kelimeya *henî* xuser zerf a (Zerf+Zerf).

Kokê cê: Kelimeya *heni* Zazaki ya.

*Henî...henî: Nîyadano ke cinîya xo **henî** bîya qefçile **henî** bîya qefçile ke sas beno maneno* (Aldatmaz, 2016b:12).

153. Her çıqa ke...oncia ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê tezadi şıxuliyeno u cumleyi ki zıddê yobinani ê cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Hem sareyê cumleya verin dı hem zi miyanê cumleya verin dı şıxuliyayışê parçeyê verin ê bestoği mumkun o. Parçeyê dıyın ê bestoği zi sareyê cumleya dıyın dı şıxuliyeno.

Cınsê cê: Bestoğ, yo sıfet, dı zerfan u dı bestoğan ra ameyo meydan. *Her* sıfet a, *çiqas* u *oncia* zerf i, *ke* u *ki* bestoğ i (Sıfet+Zerf+Bestoğ+Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Her çiqas ke...oncia ki: Pêt her çiqas ke domonê dewe têde nas kerdêne, oncia ki tenê serm kerdêne (Çağlayan, 2015:24).

154. Her çiqas

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, sareyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo sıfet u yo zerfı ra ameyo meydan. Kelimeya *her* sıfet a, *çiqas* zi zerfê miqdari ya (Sıfet+Zerf).

Kokê cê: Ino bestoği Zazaki yo.

Her çiqas: Her çiqas rewşade nedîyare bîye zî, hîsanê înan henî nêvatêne (Akkaş, 2017:50).

155. Her çiqas ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, sareyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo sıfet, yo zerf u yo bestoği ra ameyo meydan. Kelimeya *her* sıfet a, *çiqas* zerfê miqdari ya u *ki* bestoğ a (Sıfet+Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*Herçiqas ki: **Herçiqas ki** hukmatî çend ray termê Serdarî waştô zî yunanan timo vato “ Ma yew termo inasarên nêdîyo ” (Espar, 2004a:10).*

156. Her çiqas...zî

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, sareyê cumleya alaquadar dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo sıfet, yo zerf u yo bestoği ra ameyo meydan. Kelimeya *her* sıfet, *çiqas* zerfê miqdari ya, *zî* bestoğ a (Sıfet+Zerf +Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*Her çiqas...zî: **Her çiqas** na mesela estanikan di ana ba **zî** kes nîşno vajo ‘emrê zewacî îllehim çares o (Espar, 2004b:11).*

157. Her çi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey eşkerakerdişi şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, sareyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo sıfet u yo nameyi ra ameyo meydan. Kelimeya *her* sıfet a, kelimeya *çi* name ya (Sıfet+Name).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*Her çi: **Her çi** nêgeyro bi eksê emrê ma / Heqqê yê firdews û dîtîş wechê ma (Xasî, 2008:53).*

158. Her çi ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyan bî munasebetê wexti besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, miyanê cumleya verin dî u qısımanê ki besteno yobinan ra sareyê ê qısıman dî yeno şıxulnayiş.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo sıfet, yo name u yo bestoği ra ameyo meydan. Kelimeya *her* sıfet a, *çi* name ya, *ke* bestoğ a (Sıfet+Name+Bestoğ).

Kokê cê: Hiri heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*Her çi ke: Na sistîye **her çi ke** şîyêne bîyêne giran* (Sertkaya, 2013:341).

*Her çi ke: Veng **her çi ke** şî bî zêde* (Beytaş, 2014:95).

159. Her ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyan bî munasebetê wexti besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ dor dor sareyê cumleyan dî dor dor zi miyanê cumleya verin dî ca geno.

Cınsê cê: *Her* name yo, *ke* bestoğ a (Name+Bestoğ).

Kokê cê: Her dî kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*Her ke: **Her ke** tenefus bî, mi xo eşt verê berê şima* (Canşad, 2015:73).

*Her ke: **Her ke** veng da, ci rê çever kena ra* (Aldatmaz, 2016b:28).

*Her ke: Kênaya ap Husî **her ke** kurmancî mûsena kirdkî kena xwu vîr ra* (Lezgîn, 2018:58).

160. Herga kî

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyan bî munasebetê wexti besteno yobinan ra.

Cayê cê: Hem sareyê cumleyan dî hem zi miyanê cumleya verin dî şıxuliyayişê ini bestoği mumkun o.

Cınsê cê: Bestoğ, yo name u yo bestoği ra ameyo meydan. *Herg* name ya, *ki* bestoğ a (Name+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *herga ki*, *hirga ki* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Herga ki: **Herga ki** *destê ci vera qutêr bîyên ma vetên, “ no fin keno rebabî biceno.”* (Ayyıldız, 2014:119).

Herga ki: Ez **herga ki** a rayo şîyên, o merdim rezdê xwo mîyandi bi (Ayyıldız, 2014:101)

Hirga ki: Kes **hirga ki** wîja ra ravêrdê, temê kesî kewtê meywandê ci (Can, 2012:9).

161. Heskena...heskena

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço tekrarbiyayi yo. Bestoğ, pê tekrarbiyayişê kelimeyanê *heskena* ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışı şıxuliyeno u cumleyan bî şekilê rêzkerdışı besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, sareyê inan dı bî şekilê tekrarbiyayişi şıxuliyeno.

Cınsê cê: Bestoğ, yo name u yo fiili ra ameyo meydan. Ini her dı kelimeyan yo fiilo piyabeste ardo meydan. (Name+Fiil+Name+Fiil).

Kokê cê: Bestoğ, yo kelimeya Erebi u yo kelimeya Zazaki ra ameyo meydan. *Hes* Erebi ya (حَسَّ) (Mutçalı, 2019: 214), *kena* Zazaki ya.

Heskena...heskena: **Heskena** *bivîne, heskena* *nêvînê, ez ancî talde ra şorî* (Akkaş, 2017:108).

162. Heta

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *heta* qey ifadekerdışê wexti yeno şıxuliyayiş u ifade ya zi cumleyan hetê wexti ra besteno yobinan ra.

Cayê cê: Hem sare hem zi bînatyê ifadeyan u cumleyan dı şıxuliyayişê ini bestoği mumkun o.

Cînsê cê: Kelimeya *heta*, hetê cînsê kelime ra zerf a labelê tiya dı bı wezifeyê bestoği şıxuliyaya (Zerf).

Kokê cê: Ino bestoğ Erebkî yo (حتى) (Mutçalı, 2019: 186).

Varyanti cê: Zê *heta*, *heyân*, *heyon*, *hatan*, *heton*, *hetonî*, *hetani*, *hetta*, *hetûn*, *heya*, *heyonî*, *hetana* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Heta: Ez şîbîya hewn a, **heta** ez wişta we ez hanyawa hanî yo joy enî cay kerdê pak û şamê ma zî viraşta (Licokic, 2007:75).

Hatan: Wile ti **hatan** çênanê axayî nîyare mi ser o nîreqisne, ez axwe nidana to (Ballıkaya, 2010:122).

Hetani: Ez kî lewê astorê to de vindeno **hetanî** ti ama (Beytaş, 2012:38).

Heton: **Heton** mêrdek şono hemali veyneno Mehme heme hiri cıvalonzi beno (Kaymak, 2016:13).

Hetonî: Del şî dîyarî kerrêka nêwîn îmkonî cit çinîye benû, **hetonî** ez omîya vergon ga kerdibi birîndar (Kaya, 2018:161).

Hetta: Ednan ra **hetta** Ebdullê vist u yo / Buabi Ehmedi tı bızun yo bı yo (Muşekî, 2020:30).

Hetûn: Ez **hetûn** vêşûnê ver di mereno ez xû rî şîyero hewnê paşay mana biderdo (Mîrvanî, 2012:43).

Heya: Şefeq ra **heya** tînc zikir sew bikî / Sewabêdo zav ti qazanc ko bikî (Ensarî, 2018:110).

Heyonî: **Heyonî** ti mi ra nîvajî ina mendil çita wa ez nîdona ti. (Kaya, 2018:109).

Hetana: Verî ma **hetana** ciwênê hewadayê, ganê ma vijîyayê (Can, 2012:28).

163. Heta ki

Şekîlê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u ifade ya zi cumleyi ki hetê wexti ra alaqayê inan yobinan dır esto inan besteno yobinan ra.

Caye cê: Hem sare hem zi bînatêyê ifadeyan u cumleyan dı şıxuliyayişê ini bestoği mumkun o.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfi u yo bestoği ameyo meydan. *Heta* zerfê wexti ya, ki bestoğ a (Zerf+Bestoğ).

Koke cê: Bestoğ, yo kelimeya Erebkî u yo kelimeya Zazakî ra ameyo meydan. Kelimeya *heta* Erebkî ya (حتى) (Mutçalı, 2019: 186), ki Zazakî ya.

Varyanti cê: Zazakî dı hem zaf varyanti kelimeya *heta* u hem zi zaf varyanti kelimeya *ki* est i.

Heta ke: To heta ke dênê xo nêda, wayirê deni roca Heqi yeno çêberê to cineno (Çiya, 2001:38).

Hatan ke: Hatan ke ez ama hurinda mi de şima qayt kere (Ballıkaya, 2010:15).

Heta ki: Peki, efendim, Allah conî tu sağ bîdu, heta ki peynay ma nêmeru, tu ri çî çiniyu (Lerch, 1857; Neqıl: Aslanoğulları, 2014:47).

Heta ke: Awe, pêl bî pêl yena û gama ke tepîya agêrena, heta ke ci ra yeno kevze kaş kena hetê xwu wa. (Lezgîn, 2019:68)

Heta g': Adnan'a cêr heta g' Abdullay rasu / Vist u yew babi d' pa doxru durust u (Pueği, 2003:4)

Heta ku: Heta ku mi (ez) eşkayne bar wegîrî wahîrî min ez kerdêne wey (Licokic, 2007:64)

Hetana ki: Vaji "çû çû!" hetana ki ti şêra berdê mexera ver (Malmîsanîj, 2000:201)

Hetanî g': ...arwûnçî hetanî g' yin şuwen yin ra hendek zerd û sîm yenî war (İ.Bor, 2013:30).

Hetanî ke: Hetanî ke ame hetê înan, Xalitî sere u çimê Îbî kerdîbî pire gonî (Çalagan, 2014:12)

Hetanî ki: Maranê xortan hetanî ki lacê xwi bizewecnaynî hêşê yînî keynekan ser o bî (Espar, 2004b:14).

Hetûna g': Ti hetûna g' îtya ra vîyerta ra, to henzar zowt dawa mi îr... (İ. Bor, 2013:126).

Hetûnîya g': Wakê, înyo mi ti ra vaez dekûn û dolabûn seyardûn hol zûn hetûnîya g' ez vêr tui d' bî kes niêşkîyen zerar bîd' tui u tui dûm fîn (Bor, 2015:50).

Heyan ki: Heyan ki çimandê ma vera bîyên vinî halê ma tim no bî (Ayyıldız, 2014:17).

Heyana ki: **Heyana ki** tetun erinaynî çend muyê porê rotoxî sipî kerdinî (Espar, 2004a:9).

Heyanî ki: **Heyanî ki** germ o ti wardiş meki / We qaydê ki sard bo sebir biki (Ensarî, 2018:118).

Heyon ki: Mî ra va, **heyon ki**, tî keyna Paşay mî ri neeri, ez to rehet werra nî dena (Kaymak, 2016:44).

164. Hetê ju ra ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê hemzemanti şixuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dî yeno şixuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfî, yo nameyi, yo edati u yo bestoği vıraziyayo. Kelimeya *heti* zerf a, kelimeya *ju* name ya, kelimeya *ra* edat a, kelimeya *ki* bestoğ a (Zerf+Name+Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Hetê ju ra ki: Hardo dewres de jiyar u diyarê ma bêkes mende. Hetê ju ra ki zon u zagonê (kultur) ma vindbiyene deru (Çarekız, 2001:107).

Heto ju ra ki: Yison çitury dustê emrê Haqi de vındeno. Heto ju ra ki na qonağ teniya yê ma niyo, yê dewuzuno, yê aşir o (Mirza, 2020:457).

165. Hetê ju ra...u hetê ju ra ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dî parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê hemzemanti şixuliyeno.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, sareyê qısımê alaquadarê parçeyê bestoği dî yeno şixuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfî, yo nameyi, yo edati, dî bestoğan vıraziyayo. Kelimeyi *het*, *ju* u *ra* her dî parçeyan dî tekrar biyi. *Het* zerf o, *ju* name yo, *ra* edat a, *u* u *ki* bestoğ i (Zerf+Name+Edat+Bestoğ+Zerf+Name+Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Kelimeyi ki ini bestoği ani meydan heme Zazaki yi.

*Hetê ju ra...u hetê ju ra ki: **Hetê ju ra** xorti u **hetê ju ra ki** çenekê azebi ebe çêf amay veyve u kincanê rindeku ra xu musna jubini* (Çarekız, 2001:110).

166. Hetê ju ra...u heto bin ra ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê hemzemanti şıxuliyeno.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, sareyê qısıimê alaquadarê parçeyê bestoği dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfı, dı nameyan, yo edati, dı bestoğan vıraziyayo. Kelimeyi *het* u *ra* her dı parçeyan dı tekrar biyi. *Het* zerf o, *ju* u *bin* name yi, *ra* edat a, *u* u *ki* zi bestoğ i (Zerf+Name+Edat+Bestoğ+Zerf+Name+Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Kelimeyi ki ini bestoği ani meydan heme Zazaki yi.

*Hetê ju ra...u heto bin ra ki: Ebe na hal u mezal, **hetê ju ra** Gınızı u **heto bin ra ki** Çarekızı pışt dane Murad Pasay* (Çarekız, 2001:41).

167. Hetê ra...hetê ra ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê hemzemanti şıxuliyeno.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, sareyê cumleya alaquadarê parçeyê bestoği dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfı, yo edati u yo bestoği vıraziyayo. Kelimeyi *het* u *ra* her dı parçeyan dı tekrar biyi. Kelimeya *heti* zerf a, *ra* edat a, *ki* bestoğ a (Zerf+Edat+Zerf+Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Kelimeyi ki ini bestoği ani meydan heme Zazaki yi.

*Hetê ra...hetê ra ki: **Hetê ra** mirozın biye, **hetê ra ki** riyê ho tene huyêne* (Çağlayan, 2015:9).

*Hete ra...hete ra kî: **Hete ra** goinênê, **hete ra kî** cenc u xortê nikaenu ra qail nêbîenê* (Astare, 1994:23).

168. Hetê ra...heto bin ra zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê hemzemanti şıxuliyeno.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, sareyê cumleya alaquadarê parçeyê bestoği dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfî, yo edati, yo nameyi u yo bestoği vıraziyayo. Kelimeyi *het* u *ra* her dı parçeyan dı tekrar biyi. Kelimeya *heti* zerf a, *ra* edat a, *bin* name yo u *zi* bestoğ a (Zerf+Edat+Zerf+Name+Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Kelimeyi ki ini bestoği ani meydan heme Zazaki yi.

*Hetê ra...heto bîn ra zi: **Hetê ra** derse dayene ma wendekaran, **heto bîn ra zî** binê çıman ra ewnîyayêne bi mi û embazê mi Heyderî* (Çalagan, 2014:17).

169. Hetê ra...u hetê ra ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê hemzemanti şıxuliyeno.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, sareyê cumleya alaquadarê parçeyê bestoği dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfî, yo edati u dı bestoğan vıraziyayo. Kelimeyi *het* u *ra* her dı parçeyan dı tekrar biyi. Kelimeya *heti* zerf a, *ra* edat a, *u* u *zi* bestoğ i (Zerf+Edat+Bestoğ+Zerf+Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Kelimeyi ki ini bestoği ani meydan heme Zazaki yi.

*Hetê ra....u hetê ra kî: Atîlayî şekero sûr eştîbî fekê xo **hetê ra** litêne û **hetê ra** kî qayîte zereyê çımanê Memî kerdêne* (A. Çiçek 2014:22).

170. Hetêk ra...hetêk ra zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê hemzemanti şıxuliyeno.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, sareyê cumleya alaquadarê parçeyê bestoği dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfî, yo edati u yo bestoği vıraziyayo. Kelimeyi *het* u *ra* her dı parçeyan dı tekrar biyi. Kelimeya *heti* zerf a, *ra* edat a, *zi* bestoğ a (Zerf+Edat+Zerf+Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Kelimeyi ki ini bestoği ani meydan heme Zazaki yi.

Hetêk ra...hetêk ra zî: Ti hetêk ra arayîya xo kenî, hetêk ra zî kincanê xo danî xo ra (Lezgîn, 2015a:14).

Hetê ra...hetê ra zî: Hetê ra na tîjîya şodirî ver de kerdêne ke xo germ bikerê, hetê ra zî qayîtê koyan kerdêne (Akkaş, 2017:61).

171. Heto bin ra ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê hemzemanti şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfî, yo nameyi, yo edati u yo bestoği vıraziyayo. *Het* zerf a, *bin* name ya, *ra* edat a, *ki* bestoğ a (Zerf+Name+Edat+ Bestoğ).

Kokê cê: Kelimeyi ki ini bestoği ani meydan heme Zazaki yi.

Heto bin ra ki: Ter kewt zere mı u mı xo xode va: Ez teyna se kena, eke bibo tarih eşi estê, cinauri estê.” Heto bin ra ki diyağa dan xo u van: Ma se biyo? Hona şodiro! Hona nebiyo tari, ez gaa cêna ana dewe.” (Koêkorta, 2001:29-30).

172. Heto ju ra...heto bin ra

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê hemzemanti şıxuliyeno.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, sareyê cumleya alaquadarê parçeyê bestoği dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfî, yo edati, dı nameyan vıraziyayo. Kelimeyi *het* u *ra* her dı parçeyan dı tekrar biyi. Kelimeya *heti* zerf a, *ra* edat a, *ju* u *bin* name yi (Zerf+Name+Edat+Zerf+Name+Edat).

Kokê cê: Kelimeyi ki ini bestoği ani meydan heme Zazaki yi.

*Heto ju ra...heto bin ra: **Heto ju ra** berveme, **heto bin ra** hetê boa merdi ser vozeme some* (Mirza, 2020:60).

173. Heto yew ra...heto bin ra zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê hemzemanti şıxuliyeno.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, sareyê cumleya alaquadarê parçeyê bestoği dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfî, yo edati, dı nameyan u yo bestoği vıraziyayo. Kelimeyi *het* u *ra* her dı parçeyan dı tekrar biyi. Kelimeya *heti* zerf a, *ra* edat a, *yew* u *bin* name yi, *zi* bestoğ a (Zerf+Name+Edat+Zerf+Name+Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Kelimeyi ki ini bestoği ani meydan heme Zazaki yi.

*Heto yew ra...heto bin ra zî: **Heto yew ra** ez tersena, **heto bin ra zî** ez vana, ez ha bena wayîra yew tilsimê efsûnini* (B. Bor, 2013:27).

174. Hetta ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey şedinayişê mena şıxuliyeno u cumleyan bî şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfî u yo bestoği vıraziyayo. Kelimeya *hetta* zerf a, *ke* varyantê bestoğê ki ya (Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Bestoğ, yo kelimeya Erebkî u yo kelimeya Zazakî ra ameyo meydan. Kelimeya *hetta* Erebkî ya (حتى) (Mutçalı, 2019: 186), kelimeya *ke* zi Zazakî ya.

*Hetta ke: Lengo ke ti hetê ey kenî, ti ardimê ey kenî, nê firsendî xo rê sey xenîmet vînenê, to zî keno sey xo. **Hetta ke**, ti ey ra xirabêr benî* (Lezgîn, 2015a:71).

175. Hetta...ji

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey şedinayışê mena şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, dı parçeyan ra yeno meydan. *Hetta* miyanê cumle dı ca gena, *ji* zi peyniya cumle dı ca gena u mena şedinena.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfî u yo bestoği vıraziyayo. Kelimeya *hetta* zerf a, *ji* varyantê bestoğê zi ya (Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Bestoğ, yo kelimeya Erebkî u yo kelimeya Zazakî ra ameyo meydan. Kelimeya *hetta* Erebkî ya (حتى) (Mutçalı, 2019:186), kelimeya *ji* Zazakî ya u varyantê bestoğê zi ya.

*Hetta...jî: Tim fek erzenê putan, **hetta** merdandê ma **jî*** (Babîj, 2009:20).

176. Hewna

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wextî şıxuliyeno u cumleyî ki hetê wextî ra bınateyê inan dı munasebet esto besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra eğleb sareyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya *hewna* zerfê wextî ya (Zerf).

Kokê cê: Ino bestoğ, hetê koki ra Zazakî yo.

*Hewna: **Hewna** kisey înan nêqedîyay bî, Cemîl u Hesik'ya keyber'a asay* (Can, 2012:23).

177. Hewna ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno. Bestoğ, cumleyan bî munasebetê wexti keno rêz u besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra sareyê cumleyan dî yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zerf u yo bestoği ra ameyo meydan. Kelimeya *hewna* zerf a, ki zi bestoğ a (Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Her dî kelimeyi ki bestoği ani meydan Zazaki yi.

Hewna ki: **Hewna ki** *nê resayo dew, nê kutikê xû wija d' cayên di nimneno û winî şino warda xû hetek* (Adabeyî, 2005:97).

178. Hını

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *hını* qey netice şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dî yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya *hını* hetê cınsê kelime ra zerf a (Zerf).

Kokê cê: Ino bestoğ, Zazaki yo.

Varyanti cê: Zê *hını*, *hîn*, *henî* varyanti cê tesbit biyi.

Hını: *Gawon şono hını* veyve roneno (Kaymak, 2016:21).

Hîn: *Ez zaf bibîya vêşûn mi ard tay rûn kellî na sêr nûn a ez ha wen a deqa ti kowta zeri. Hîn tersûn ver mi nîzûna se bikêrî mi nûn pa rûn a eşt bîn kilawê xwu* (Bor, 2015:91).

Henî: *Ez nêzana henî* werdekê bînî zî merdîbî yan nê (Doğuç&Doğuç, 2019:19).

179. Hin ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê dereca şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê piyabesteyan ra miyanê cumleya verin dî u fail ra pey yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfî u yo bestoği vıraziyayo. Kelimeya *hin* zerf a, kelimeya *ke* zi bestoğ a (Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Hin ke: Fekê aye hin ke bîbî ziwa, êdî nêşikîyêne ke qisey bikero (Topaç, 2012:41).

180. Hina ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyi ki hetê wexti ra bınateyê inan dı munasebet esto besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra egleb sareyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfî u yo bestoği vıraziyayo. *Hina* zerfê wexti ya, *ke* bestoğ a (Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *hina ke*, *hona ke* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Hina ke: Hina ke bar nêkerdo nêşîyê, ez şorî reyê bivînî (Tekîn, 2013:8).

Hona ke: Hona ke roze soder nêbiya amenê verê çeveri, verê xo çarrnenê vilê Qılı... (Mirza, 2020:183).

Hona ke: Ti, ti be; hona ke asmên de zeqê tîjî esto, xo rê cayê vinetene bivîne û tede biheseliye (Beytaş, 2012:42).

181. Hol aya wa g'

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê tercihi şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra bınateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo nameyi, yo zemiri, kopula u yo bestoği vıraziyayo. *Hol* name yo, *ay* zemirê şexısı ya u pê wesıl -a anciyaya, *wa* kopula ya, *g'* varyantê bestoğê *ki* ya (Name+Zemir+Kopula+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Hol aya wa g': Zeri xwu ra vûna, hol aya wa g' Wus ez eşta zerê ina tendûr (İ.Bor, 2013:214).

182. Holê gureyi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê tercihi şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı nameyan vıraziyayo. (Name+Name).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *holê gureyî*, *holê gurî* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Holê gureyî: Xo bi xo vano, holê gureyî ez emşo şîyerî dîwan (Bor, 2014:19).

Holê gurî: In merdim xwu xwu fikirîyen vûn holê gurî ez in welat terk bikêr (Bor, 2015:72).

183. Holê yı

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê tercihi şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo name u yo zemiri ra ameyo meydan. *Hol* name yo, *yı* zemirê şexısı yo (Name+Zemir).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Holê yı: Yo seyad yo kutik bîyor ma xwu îr se kên holê yı ez xwu îr şîyêr (Bor, 2015:50).

184. Holê yî aya wa

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê tercihi şixuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ran binateyê ê cumleyan dı yeno şixuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo name, dı zemiri u kopula ra ameyo meydan. *Hol* name yo, *yî* zemirê şexısı yo, *ay* zemirê ramotışi ya u pê wesıla -a anciyaya, *wa* kopula ya (Name+Zemir+Zemir+Kopula).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Holê yi aya wa: Vûna, holê yi aya wa ez çimûn xwu best, xwu sêr kueşk ra berz war (Î. Bor, 2013:194).

185. Holê yî aya wa g'

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê tercihi şixuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şixuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo name, dı zemiran, kopula u yo bestoği ra vıraziyayo. *Hol* name yo, *yî* zemirê şexısı yo, *ay* zemirê ramotışi ya u pê wesıla -a anciyaya, *wa* kopula ya, *g'* varyantê bestoğê *ki* ya (Name+Zemir+Zemir+Kopula+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Holê yi aya wa g': ...ma îhna şûer keye rî ma ben sîya, holê yi aya wa g' ma încêk bikiş û sayûn yi û zerdûn yi big û ma hema şî keye (Î. Bor, 2013:42).

186. Holê yî ina wa ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê tercihi şixuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo nameyi, dı zemiran, kopula u yo bestoği vıraziyayo. *Hol* name yo, *yı* zemirê şexısı yo, *ina* zemirê ramotışi ya, *wa* kopula ya, *ki* bestoğ o (Name+Zemir+Zemir+Kopula+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği bestoği Zazaki yi.

Holê yi ina wa ki: Wulay ma în ber birûeş ken yo çend qurîş, holê yi ina wa ki ma ber bid qral, qral belkîya hîna zêd perûn bid ma (Î. Bor, 2013:73).

187. Homa hes bikero

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey waştışi şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı nameyan u yo fiili vıraziyayo. Kelimeya *Homa* u *hes* name yi, fiile *kerdışi* zi şekilê emırî dı şıxuliyayo (Name+Name+Fiil).

Kokê cê: Ino bestoğ, dı kelimeyanê Zazaki u yo kelimeya Ereki ra ameyo meydan. Kelimeyi *Homa* u *kerdış* Zazaki yi, kelimeya *hes* Ereki ya (حَصَّ) (Mutçalı, 2019:214).

Homa hes bikero: Seke ti zî vînenî, darê ke mi ronayê, hema xerz ê. Şaxê teze yê. Homa hes bikero, serrêk-di serrî dima ra êdî do fêkîyan bidê (Lezgîn, 2015b:84)

188. Homa nêkero ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey waştışi şıxuliyeno. Fiilê *kerdışi* miyanê bestoği dı bî şekilo menfi anciyayo, bî ino qeyde menfîti ifade keno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê kê besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo nameyi, yo fiili u yo bestoği vıraziyayo. *Homa* name yo, fiile *kerdışi* şekilo menfi dı şıxuliyayo, *ke* zi varyantê bestoğê *ki* ya (Name+Fiil+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Homa nêkero ke: Şarê mehlaya ma zaf vatvatok o. Homa nêkero ke teqê çîyêk bikerê, eynî danê def ro! (Lezgîn, 2015b:57).

189. Homa zano

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışe şedinayişê mena şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bbestoğ, pê tihetameyişê yo nameyi u yo fiili vıraziyayo. Kelimeya *Homayi* name ya, *zano* halê wextê hirayi ê fiilê *zanayişi* yo (Name+Fiil).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Homa zano: Çîyo ke mi dîyo, ez do to rê qal bikî. Homa zano, xîlaf mi de çin o (Lezgîn, 2015a: 49).

190. Honde ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey miqdari şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Hem sareyê cumleyan dı hem miyanê cumleya verin dı hem zi binateyê cumleyan dı şıxuliyayışê ini bestoği mumkun o.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfi u yo bestoği vıraziyayo. *Honde* zerfê miqdari yo, *ke* bestoğ a (Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Honde ke: Gunê çarê ey ra araq bêro, araq dılapa vo gîlê pırnîke ra waro gîno. Honde ke çare ra araq nêamo, xêrê xo çin o (Mirza, 2020:181).

*Honde ke: Jêle endi **honde ke** na qese gos daybi, gosê ho bibi giran* (Çağlayan, 2015:7).

*Hondê ke: Cenikê Cenikê yaw to deme çîqa bicikê ronin powtê anîya mîyanê mi kulî bîyo lipûlinc. **Hondê ke** cira ron receno* (A. Çîçek, 2012:21).

*Honde ke: Ca be ca zaf aseyo, zil u tîrr o, raye pa çin a. **Honde ke** heliyê çali be tayê heywanê bini çerexinê, perrenê ra* (Çiya, 2020:7).

191. Hoyna hoyna

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê şerti şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo zerf o. Bestoğ, cumle dı semedê şedinayışê mena tekrar biyo (Zerf).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

*Hoyna hoyna: Inaray to ri xatır, **hoyna hoyna** tı çiyi inava bika, ez to kışena* (Kaymak, 2016: 62).

192. In beynat id

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdişi şıxuliyeno u cumleyan bı şekilê rêzkerdişi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo sıfeti, yo nameyi u yo edati vıraziyayo. Kelimeya *ın* sıfetê ramotışı ya, *beynat* nameyo u *id* zi varyantê edatê *dı* yo (Sıfet+Name+Edat).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *in beynat id*, *no beyntar di* varyanti cê tesbit biyi.

In beynat id: Kûar destmûrê gêren çûwê xwu in beynat id tucar xwu yi ver ra ken zeri şin xwu nimnen (Bor, 2015:46).

No beyntar dı: Weyra xwi rî xebitiyaynî. No beyntar di zewiciyabi û dey rî yew laj zî bibi. (Malmîsanij, 2000:250).

193. In rid ra

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno u cumleyan hetê sebebi ra besteno yobinan ra. Cumleya verin dı sebebê cumleya dıyın yeno eşkerakerdış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo sıfet, yo name u yo edati ra ameyo meydan. *In* sıfetê ramotışi yo, *rid* name yo u *ra* zi edat a (Sıfet+Name+Edat).

Kokê cê: Heme kelimeyi bestoği Zazaki yi.

In rid ra: Bawo, ûmbaz tui çînîk in rid ra ti îhna vûn (Bor, 2015:56).

In rid ra: Ez ti ra zaf hes ken, in rid ra mi ti ra towê nîva (İ. Bor, 2013:186).

194. Ina hew

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno u cumleyan bî şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo sıfeti u yo nameyi vıraziyayo. *Ina* sıfetê ramotışi ya, *hew* zi name ya (Sıfet+Name).

Kokê cê: Her dı kelimeyi inî bestoği Zazaki yi.

Ina hew: ...pa o lete wa howt nûn û yo letê nûn îz ser wena hûncê mird nîbena. Ina hew şina çi ardî zere d' êst ayin îz alawena otîr erzena bîn welê adirgûn mîr binêk lemidîyen ya ay îz wena (Bor, 2015:40).

195. Ina ray

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şixuliyeno u cumleyan bî şekilê rêzkerdîşi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dî yeno şixuliyayış.

Cînsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo sîfeti u yo nameyi vîraziyayo. *Ina* sîfetê ramotîşi ya, *ray* name ya (Sîfet+Name).

Kokê cê: Her dî kelimeyi inî bestoği Zazaki yi.

Ina ray: Gede qireno. Inaray vîrdîzi xu aqlîni û vazdeni şoni heyat... (Kaymak, 2016:29).

196. Ina yew ra

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şixuliyeno u cumleyan hetê sebebi ra besteno yobinan ra. Cumleya verin dî sebebê cumleya dîyîn yeno eşkerakerdîş.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dî yeno şixuliyayış.

Cînsê cê: Bestoğ, yo sîfet, yo name u yo edati ra ameyo meydan. *Ina* sîfetê ramotîşi ya, *yew* name ya, *ra* edat a (Sîfet+Name+Edat).

Kokê cê: Heme kelimeyi inî bestoği Zazaki yi.

Ina yew ra: Welakîn ki mena jey qet'î nîya / Ina yew ra me'na jey zennî bîya (Ensarî, 2018:130).

197. Inke gi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyi ki binateyê inan dı hetê wexti ra munasebet esto besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyi ki bestiyeni yobinan ra sareyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfi u yo bestoği vıraziyayo. *Înke* zerfê wexti yo, *gi* varyantê bestoğê *ki* yo (Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Înke gi: İnke gi ma cûîn, ma eşkîyen heq belûn ra bîye, ma extîyarî b' ma senî bîn belûn ra vecîyen (Î. Bor, 2013:141).

198. İhna

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *ihna* qey eşkerakerdışı yeno şıxuliyayış u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, hetê cınsi ra zerf o (Zerf).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

İhna: ...cinîyek qîj xwu kuwena mîyerdê xwu wa, wû qîj xwu kuwen cinîyê xwu wa ihna pê qîj xwu bîn şa... (Bor, 2015:28).

199. İlam ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê qetiyeti yeno şıxuliyayış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo bestoği u yo zerfî vıraziyayo. *Îlam* zerf a, *ke bestoğ a* (Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Bestoğ, yo kelimeya Zazaki u yo kelimeya Erebi ra ameyo meydan. *Îlam* Erebi ya (ٱ) (Mutçalı, 2019: 37), *ke* Zazaki ya.

Îlam ke: Sona mêrdê ho ra vana: “Îlam ke tı bêrê a manga sarre bibîrnê.”
(Mükan, 2017b: 38).

200. Ju ju fin....ju ju fin zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan. Kelimeya *ju* her parçe dı, dı dori tekrar biya, kelimeya *fin* her parçe dı dorêk tekrar biya.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno u cumleyan bı şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, cumleya alaquadar ra ver yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo sıfet, yo name u yo bestoği ra ameyo meydan. *Ju sıfet a, fin* name ya, *zi* bestoğ a; *ju* u *fin* tekrar biyi (Sıfet+Name+Sıfet+Name+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Jû jû fin....jû jû fin zî: Jû jû fin qeçanê Tiwêreki dayê qeçandê Gozêrek ro, jû jû fin zî qeçanê Gozêreki kutikî verdayê qeçandê Tiwêrek ro (Can, 2012: 40).

201. Kam gama ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyan hetê wexti ra besteno yobinan ra.

Cayê cê: Hem sareyê cumleyan dı hem zi miyanê cumleya verin dı şıxuliyayışê cê mumkun o. Cumleya cêrin dı miyanê cumleya verin dı şıxuliyayo. Cayê ini bestoği goreyê şedinayışê faili bedıliyo.

Cınsê cê: Bestoğ, yo sıfet, yo name u yo bestoği ra ameyo meydan. *Kam* sıfetê pers o, *gam* name ya u *ki* bestoğ a (Sıfet+Name+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*Kam gama ki: Hesên **kam gama ki** nê qiseyan pey hesîyaynî hêrsan ver hewa kewtinî* (Espar, 2004a:59).

202. Key ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyan bî munasebetê wexti besteno yobinan ra.

Cayê cê: Hem sareyê cumleyan dî hem zi faili ra pey miyanê cumleya verin dî şıxuliyayışê ini bestoği mumkun o.

Cınsê cê: Ino bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfî u yo bestoği vıraziyayo. *Key zerfê pers a, ki bestoğ a* (Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Her dî kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *key ki*, *key ke*, *key g'* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

*Key ki: Metersi, yi Tırki, yi nêseni qewğê biki, ma canmirdi eşironi, metersi, ez ha şıma ver, **key ki** ez merda şıma hema şiyeri qewğê* (Lerch,1857; Neqıl: Aslanoğulları, 2014:52).

*Key ke: **Key ke** şıma karê xo baskerd, mı rê xevere birusnê ez nêvîndon, yon* (Mirza, 2020:200).

*Key ke: Bertal **key ke** amêne suke şiyêne bazar* (Çiya, 2020:46).

*Key g': **Key g'** sare ti kowt teng, bîye biûn astûn mi* (Î. Bor, 2013:230).

203. Ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *ki* eğleb qey eşkerakerdış u zelalkerdışê mena yeno şıxuliyayış. Ino bestoğ dordor zi qey ifadekerdışê wexti şıxuliyeno u dî gureyan hetê wexti ra besteno yobinan ra. Bestoğê *ki* ge ge zi qey ilawekerdışê yona gureyi yan zi yona menaya newe yeno şıxuliyayış.

Cayê cê: Hem binateyê cumleyan dî hem zi miyanê cumleya verin dî şıxuliyayışê ini bestoği mumkun o.

Cınsê cê: Kelimeya *ki* hetê cınsê kelime ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Varyanti cê: Zê *ke, kî, ki, ko, ku, ık, ig, go, g', kî* varyanti cê tesbit biyi.

G': Homa mekir ti g' cey bûetûn mi bikêr (Bor, 2015:45).

Ge: Min zanayne ge zimistanî werdekî yenê awgermikanê fekê çemî (Doğuş&Doğuş, 2019: 19).

Go: A go yena ezman qeleşnena / a go yena erdu hem bedelnena (Kavari, 2004:51).

Ik: Ma zun ık ti qadir pil, ma aciz i / Tı zengin sexi yê, ma zaf feqir i (Narin, 2018:14).

İg: Şeytuni va ez qulun tu şaş kena / Ay ig zeif yın heq ra ez kaş kena (Muşeki, 2020:24).

Ke: Bi namê wahîrê no erd û azmin / Ke ma dest kerd bi no girwedo rengîn (Babij, 2018:175).

Ke: Wertê na kou de dewuzu ke weşiya xo ramitene Silêman eve Yivrayimi ra vejıyay amey (Mirza, 2020:32).

Kı: Kaşo kı kewti diyar hında roj şı bı awa (Pamukçu, 2020:50).

Kı: Roşeno dı rıkat nımaji xu keno qedneno di kı keyneki tırba xu ra varıştı û hamey teber (Kaymak, 2016:25).

Kî: Ez imeya kî ti ina estorê mi nale bikirî (Mîrvanî, 2012:25).

Ko: Vera heqqî omê pîser herb Bedrî / Qesem wendi ko nîverdê yo tenî (Çolig, 2012:15).

Ku: Ay ku gunah kerdo bawe wo ti şefa'et bikerî / Badê kerdişê gunahî va ez go xo rê se kerî? (Kavari, 2004:11).

204. Ki...ki

Şekılê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo tekrarbiyayi yo. Bestoğ pê tekrarbiyayişê *ki* ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdişê ifadeyan ya zi cumleyan yeno şıxuliyayiş u inan bı şekılê rêzkerdişi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, ifade ya zi cumleyi ki cı ser tesir keno, inan ra pey yeno şıxuliyayiş.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tekrarbiyayişê *ki* ameyo meydan (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Ki...ki: *Derd ki, derman ki zerê mordemi dero* (Çiya, 2001:15).

Kî...kî: *Qezencê xo kî, çêneke kî to rê ca verdano* (Beytaş, 2012:70).

Ki...ki: *Rındiye ki na dina de ra, xıraviniye ki* (Mirza, 2020:455).

Kî...kî: *Bon kî yê min o, bax u bostan kî yê min o* (Astare, 1994:39).

205. La

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *la* qey ifadekerdişê tezadi yeno şıxuliyayiş u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê *ki* besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayiş.

Cınsê cê: Kelimeya *la* hetê cınsê kelime ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

La: Bi Qur'anî ay bînî mensûxî / La hukmê ê wendiş mubeddel niyî (Ensarî, 2018:62).

La: Lu dormaleyê sini dı gêrena, nata yena, weta şına, uniyena mêsin ra la tayi in guri ra ay sarî nêkuenu (Akbana, 2020:8).

206. La a hıngê de

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê *ki* besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayiş.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ, yo sıfê, yo name u yo edatî ra ameyo meydan. *La* bestoğ a, a sıfê, ramotîşi ya, *hıngê* name ya, *de* edat a (Bestoğ+Sıfê+Name+Edat).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

La a hînge de: Heme maseyan kuçe ra vila bikî. Pay bigeyrî ser...La a hînge de çime to gineno piro ke yew kardîya kalanî ha serê erebeyî de, kışta terazî de (Lezgîn, 2015a:47).

207. La anci zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra. Kelimeya *zi* qey şedinayışê mena şıxuliyaya.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan u yo zerfî vıraziyayo. *La u zi* bestoğ i, *anci* zerf a (Bestoğ+Zerf+Bestoğ).

Koke cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *la anci zi*, *la ancina zi* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

La ancî zî: Ez çend sêrrî yo şîna-yena, la ancî zî her rey eynî heyecan mi geno (Kuriş, 2013:22).

La ancîna zî: Bêwayîr û bêkes nêbî la ancîna zî bêrîya înan kerdinî (Zengelan, 2007:16).

208. La ancina

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo bestoği u yo zerfî vıraziyayo. *La bestoğ a, ancina* zerf a (Bestoğ+Zerf).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *la ancina*, *la anca*, *la huncê* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

*La ancîna: Ti veyveyî ra zaf hes nêkenî **la ancîna** şerman ra ti şan de şinî salone* (Lezgîn, 2015a:74).

*La anca: Çîyêkê to çin o. **La anca** ez çend îlacan dana to* (Yılmaz, 2018:101).

*La hûncê: Cini xwu ra zûna **la hûncê** pê qetikîn a persena* (Bor, 2015:115).

209. La anciya ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra. Kelimeya *ki* qey şedinayışê mena şıxuliyaya.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan u yo zerfî viraziyayo. *La u ki* bestoğ i, *anciya* zerf a (Bestoğ+Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*La ancîya kî: Ez nêşikîna heqa înan biderî **la ancîna kî** ez wazena înan binusnî, ez na bawerîye der a ke ê mi ra memiradîyê* (Asmîn, 2013:70).

210. La badê ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyi ki binateyê inan dı hetê wexti ra munasebet esto inan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan u yo edati viraziyayo. *La u ke* bestoğ i, *badê* tiya dı bî wezifeyê edati şıxuliyaya (Bestoğ+Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Bestoğ, dı kelimeyanê Zazaki u yo kelimeya Erebkî ra ameyo meydan. Kelimeyi *la u ke* Zazaki yi, kelimeya *badê* zıwanê Erebkî ra kelimeya (بعد) ra yena (Mutçalı, 2019: 90).

*La badê ke: Ez rebenê Homayî seke here ser o bî, xwu rê cayê xwu de şeqizîyaya. **La badê ke** mi ceryan tamîr kerd û a keyneka rinde mi rê yew qehwe girêna, na Pîra Eyşe verê çokanê mi de ronîşte û dest pêkerd, mi rê qalê meselaya Perşe kerde* (Lezgîn, 2015b:58).

211. La bê bîvine ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezîfeyê cê: Bestoğ, tiya dî çiqas semedê tesdîqî şîxuliyayo zi wezîfeyê cî yo esas ifadeyanê zıddan yobinan ra bestîş o.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra bînatyê ê cumleyan dî yeno şîxuliyayîş.

Cînsê cê: Bestoğ, dî bestoğan u dî fiilan ra ameyo meydan. *La* bestoğ a, *bê* şekilê emirî ê fiilê ameyîşî yo, fiilê *vinayîşî* zi şekilê emirî dî şîxuliyayo, *ke* bestoğ a (Bestoğ+Fiil+Fiil+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi inî bestoği Zazaki yi.

*La bê bivîne ke: Mi xo zere de wina yew name nabi pa, **la bê bivîne ke** a raşt a zî xalfetîyije vejîya.* (B. Bor, 2013:59).

212. La çî heyf

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabetse yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezîfeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdîşê tezadî şîxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra bînatyê ê cumleyan dî yeno şîxuliyayîş.

Cînsê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ u dî nameyan ra ameyo meydan. *La* bestoğ a, *çî* u *heyf* name yi (Bestoğ+Name+Name).

Kokê cê: Ino bestoğ, Zazaki u Erebkî yo. *La* u *çî* Zazaki yi, *heyf* Erebkî yo (حيف) (Mutçalı, 2019:247).

La çi heyf: Babîyê ey hende waştêne ke o biwano û bibo merdimêko zanaye la çi heyf, ey nêdî ke lajê ey nika doxtorîye waneno (Lezgîn, 2015b:23).

213. La çi heyf ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, dı bestoğan u dı nameyan ra ameyo meydan. *La* bestoğ a, *çi* u *heyf* name yi, *ke* bestoğ a (Bestoğ+Name+Name+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ, kelimeyanê Zazaki u Ereki ra ameyo meydan. *La, çi u* ke Zazaki yi, *heyf* Ereki yo (حيف) (Mutçalı, 2019:247).

La çi heyfke: Camêrdî va “Tebîet hekîm o. La çi heyfke ma ziwanê tebîetî ra zêde fam nêkenê (Lezgîn, 2015b:85).

214. La dıma ra ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan, yo nameyi u yo edati vıraziyayo. *La* bestoğ a, *dıma* name yo, *ra* edat a, *ke* bestoğ a (Bestoğ+Name+Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

La dıma ra ke: Wexto ke merdim newe eşnaweno ke ziwanê ma de numreyê telefonan wina yenê vatiş, merdim şaş beno. La dıma ra ke hiş yeno sereyê merdimi, na rey zaf keyfê merdimi yeno (Lezgîn, 2015a:21).

215. La eg

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê şerti şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan vıraziyayo. *La* bestoğ a, *eg* varyantê bestoğê şerti *egeri* ya (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği zi Zazaki yi.

La eg: Mîyerik tersen, xwu xwu vûn “La eg cinîyê mi raştâ vûna o wext în qîj pîyor telef bên, zûrîyêt mi ben kûar (Bor, 2015:115-116).

216. La gama ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pe tihetameyişê dı bestoğan u yo nameyi vıraziyayo. *La* bestoğ a, *gam* name ya u wesıla mayti -a gureta, *ke* bestoğ a (Bestoğ+Name+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

La gama ke: To vengê ey nêşinasna. La gama ke nameyê to va û persê to kerd, to zana ke yew camêrd o (Lezgîn, 2015a:15).

217. La ge ge zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan. Kelimeya *ge* tekrar biya.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê rêzkerdışı şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê hiri bestoğan vıraziyayo. Bestoğê *ge* tekrar biyo (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

La ge ge zî: Kamera rayîr nîşan dana, zereyê ereba nîşan dana, şoferî nîşan dana, rîyê înan nîşan dana. La ge-ge zî destanê înan nîşan dana (Lezgîn, 2015a:9).

218. La hem...hem zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan. Kelimeya *hem* her dı parçeyan dı tekrar biya.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey hemzemanti şıxuliyeno labelê kelimeya sareyê bestoği *la* tezađê menaya cumleya verin u cumleya dıyın kena eşkera, kelimeya peyin ê bestoği *zi* tiya dı mena şedinena.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği sareyê qısıme alaquadare xu ra ver yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê hiri bestoğan vıraziyayo. Bestoğê *hem* her dı parçeyan dı tekrar biyo (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

La hem...hem zî: Nê hardlerzî de keyeyê Êsivî ra kes nêmerdîbî. La hem dewa înan hem zî dewanê bînan de zaf merdimê înan merdîbî (Dêrsim, 2014:13).

219. La hend zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê tezađi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra. *Zi* tiya dı mena şedinena.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan u yo zerfî vıraziyayo. Kelimeyi *la* u *zi* bestoğ i, kelimeya *hend* zerfê miqdari ya (Bestoğ+Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*La hend zi: Halê cı rınd bı **la hend zi** çıkos bı; maldê xo sero gan daye*
(Pamukçu, 2020:37).

220. La hende ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra. *Ki tiya dı mena şedinena.*

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan u yo zerfı vıraziyayo. Kelimeyi *la* u *ki* bestoğ i, kelimeya *hende* zerfê miqdari ya (Bestoğ+Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*La hende kî: Destê mi semedê na raywanîye bêsebr ê. **La hende kî** tersenê*
(Topaç, 2012:6).

221. La her çi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, bı şekılêko zıxm istisna ifade keno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ, yo sıfet u yo nameyi ra ameyo meydan. *La* bestoğ a, *her* sıfet o, *çi* name yo (Bestoğ+Sıfet+Name).

Kokê cê: Kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*La herçî: Sewbîna guran ser o nê, **la herçî** qaydê tetunî rê pîzze peran*
nêveşnaynî (Espar, 2004a:9).

222. La hetani ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê wexti şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan u yo zerfî vıraziyayo. *La u ke* bestoğ i, *hetanî* zerfê wexti ya (Bestoğ+Zerf+ Bestoğ).

Kokê cê: Kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*La hetanî ke: Ti vanî, ez hewla xo nîmcet nêverdî. **La hetanî ke** ti camêrdî rayîr ra xelisnenî, linga to zî bena lenge* (Lezgîn, 2015a:71).

223. La hin di ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyi ki hetê wexti ra binateyê inan dı alaqa esto besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan, yo zerfî u yo fiili vıraziyayo. Kelimeyi *la u ki* bestoğ i, kelimeya *hin* zerfê hali ya, kelimeya *di* wexto viyerte dı ancıyayışê fiilê diyayışi ya (Bestoğ+Zerf+Fiil+Bestoğ).

Kokê cê: Kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*La hin di ki: Hêrsan ver lewê Geloyî reciŕiyay **la hin di ki** yew espar neqebê Eynî Sayêreki ra asa* (Espar, 2004a:61).

224. La ila

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê qetiyeti yeno şıxuliyayış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo bestoği u yo zerfî vıraziyayo. *La bestoğ a, ila* zerf a (Bestoğ+Zerf).

Kokê cê: Bestoğ, yo kelimeya Zazaki u yo kelimeya Erebki ra ameyo meydan. *La* Zazaki ya, *ila* Erebki ya (ٲ) (Mutçalı, 2019: 37).

La ila: Vêşêri deran u layan dı bena la ila awa cı do pak u zelal bo; çoşmey cı do sersey bo (Pamukçu, 2020:47).

225. La ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê şerti şıxuliyeno u cumleyan hetê şerti ra besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan viraziyayo. *La* bestoğ a, *ku* zi varyantê bestoğê *ki* yo (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

La ki: Willah ti şêra hec se ez zî to reydi yena. La ki to towbe kerdo ow ti şona hec, ez zî yena to reydi (Malmîsanij, 2000:211).

La ku: Eger ti şertanê min bi ca bîyarê, tamam. La ku ti şertanê min bi ca nîyarê û ti kar ra poşman bibê karê min ca verdê ezo zolêke mîyanê paştê to ra biancî (Licokic, 2007:41).

226. La miratê

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ u yo zerfî ra ameyo meydan. *La* bestoğ a, *mirat* zerf a (Bestoğ+Zerf).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*La mîratê: To linga xo depîşte. **La mîratê** goni nêvinderte, mîyanê engîştanê to ra da teber* (Lezgîn, 2015a:13).

227. La na rey ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şıxuliyeno u cumleyan bî şekilê rêzkerdîşi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dî yeno şıxuliyayış.

Cînsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dî bestoğan, yo sıfeti u yo nameyi vîraziyayo. *La u ki bestoğ i, na sıfetê ramotişi ya, rey name ya* (Bestoğ+Sıfet+Name+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*La na rey kî: Ma zulmê ey ra xelesîyayîme **la na rey kî** vêşanîyê, xizanîye ma nêverdaymê ra* (Asmîn, 2013:43).

228. La qe nêbo

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Ino bestoğ qey istisna şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dî yeno şıxuliyayış.

Cînsê cê: Ino bestoğ, bestoğê *la*, zerfê *qe* u halo menfî ê wextê hira ê fiilê *biyayîşi* ra vîraziyayo (Bestoğ+Zerf+Fiil).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*La qe nêbo: Qedrê to sêma, altuna, nêsenceyeno **la qe nêbo** nay bıgi kî kêfê mî bêro* (Pamukçu, 2020:15).

229. La seni ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyi ki hetê wexti ra munasebetê inan esto besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, dı bestoğan u yo zerfî ra ameyo meydan. *La* bestoğ a, *seni* zerfê hali ya, *ke* bestoğ a (Bestoğ+Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Hiri heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

La seni ke: Ti ewnîyenî dest erzeno biska porê xo yê qertebozê xelekinî, mîyanê çimanê xo ra gêno, apey dano. La seni ke destê ey mîyanê porê ey ra yeno war, biska porî zî apey semetyena, eynî sey verî kewena mîyanê ey (Lezgîn, 2015a:79).

230. La seni kerd

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo bestoği, yo zerfî u yo fiili vıraziyayo. *La* bestoğ a, *seni* zerfê hali ya, *kerd* wexto viyerte ê fiilê kerdîşi yo (Bestoğ+Zerf+Fiil).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

La seni kerd: Hukmati namedê cı ya panqa dı hisab akerd, menganiya kokimey kerd hisabdê cı la seni kerd a nêşi perey panqa ra nêanti (Pamukçu, 2020:13).

231. La seni kî biyo

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê weziyetê meçhuli şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, dı bestoğan, yo zerf u yo fiili ra ameyo meydan. *La* bestoğ a, *seni* zerfê hali ya, *kı* bestoğ o, *biyo* riwayetê wextê viyerteyi ê fiilê biyayişi yo (Bestoğ+Zerf+Bestoğ+Fiil).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

La seni kı biyo: Dukan miyaniki akerdo la seni kı biyo xeber resaya qeraxoli, yuzbaşı pey hesiyayo (Pamukçu, 2020:58).

232. La...hem...hem zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, hiri parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê hemzemanti şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğê *la*, binateyê cumleyan dı yena şıxuliyayiş; bestoği *hem* u *hem* zi qısımanê alaquadarê yobinan ra ver şıxuliyeni u ê qısıman kenî rêz.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê hiri bestoğan vıraziyayo. *La*, *hem* u *zi* xuser zi bestoğ i. *Hem* dı dori tekrar biya. (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

La...hem...hem zî: Fikrê xo gore ver bi Çarçela şîyêne la rayîra xo hem zaf kerd bî derg hem zî mîyanê daran de bêke rayîre bibo gerayiş zehmet bî (Akkaş, 2017:53).

233. Labelê

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *labelê* qey ifadekerdişê tezadi yeno şıxuliyayiş u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayiş.

Cınsê cê: Kelimeya *labelê* hetê cınsê kelime ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Varyanti cê: Zê *labelê*, *labirê*, *labreye*, *labrê*, *labrey* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

*Labelê: **Labelê** ma zanî rehma bê hîsab / To hete esta û ma bî dilkebab* (Xasî, 2008:17).

*Labirê: İnsanê Hesperani hend telef nêbiyo, **labirê** tengey anta* (Pamukçu, 2020:107).

*Labreye: Temam ez a to birişa veyve. **Labreye** ti do rew bêrê* (Adabeyî, 2005:87).

*Labrê: Min û Kej a pêra bol hes kerdê **labrê** ma tim vistê pê* (Adabeyî, 2018:86).

*Labrey: Dimilîyan kurmancî zanayên, **labrey** kurmancan dimilî bol nêzanayên.* (Ayyıldız, 2014:19).

234. Labelê eke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê şerti şixuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şixuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan vıraziyayo. *Labelê* u *eke* xuser zi bestoğ i, *eke* varyantê eger a (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi inı bestoği Zazaki yi.

*Labelê eke: Ma vajî eke lacek wayîrê yew kare bibînî ya zî biney hal u wextê yînî weş bibînî abi gore keyney hûmaritînî. **Labelê eke** karê lacekî çinê binî, feqîr bibînî hûmaritişê yînî zî abi gore bi* (Espar, 2004b:15).

235. Labelê ge ge

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şixuliyeno. Kelimeya verina bestoği *labelê* cumleyanê neweyan cumleya verin ra qilênena, *ge ge* rêzkerdişi ifade kena.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şixuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, dı bestoğan ra ameyo meydan. Kelimeyi *labelê* u *ge* her yo xuser bestoğ i; *ge* tekrar biya (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Labelê ge ge: Qiymetê qalinî tim û tim peran reyra beylu kerdinî. Labelê ge ge herunda peran di, polê lacekî şiyaynî hêga, bostan, heywanan, tîfing, şeşderb(dabançe) yan zî sewbî çî bido pêrdê keyneki (Espar, 2004b:22).

236. Labelê ge ge zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno. Kelimeya verina bestoği *labelê* cumleyanê neweyan cumleya verin ra qılênena, *ge ge zî* rêzkerdışı ifade keno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, hiri bestoğan ra ameyo meydan. Kelimeyi *labelê*, *ge* u *zi* her yo xuser bestoğ i; kelimeya *ge* tekrar biya (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Labelê ge ge zî: Ez bi xwi yew şew raşt amewo, dikanê sibhay veynda hema ra zî kinarê lacekî u ey keyneki qalinî ser o pê nêkerdbi. Labelê ge ge zî polê lacekî û keyneki verî pê ameynî (Espar, 2004b:20).

237. Labelê hewna zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, dı bestoğan u yo zerfî ra ameyo meydan. *Labelê* bestoğ o, *hewna* zerf a, *zi* bestoğ a (Bestoğ+Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Labelê hewna zî: Yew-yew hewi zî, polê lacekî niyetê poldê keynek zanaynî labelê hewna zî çend xwazgînê giregirî girewtinî şînî keydê keyneki û ya waştinî (Espar, 2004b:18).

238. Labelê reyna ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zerf u dı bestoğan ra ameyo meydan. *Labelê* bestoğ o, *reyna* zerf a, *ki* bestoğ a (Bestoğ+Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Labelê reyna kî: Mexsudê Kesî agêrabî keye labelê reyna kî rika xo ramitêne fekê xo nan û awe ra nênayêne (Gunduz, 2010:234).

239. Labelê seni ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, dı bestoğan u yo zerfî ra ameyo meydan. *Labelê* bestoğ o, *seni* zerfê wexti yo u *ke* bestoğ a (Bestoğ+Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Labelê seni ke: Verî bineyke şaş mend, labelê senî ke o hût hewna gurrîniya xwu dir kewt rayîr û şî, hema newe heş ame bi sereyê ey (Lezgîn, 2015b:36).

240. Lakim ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cinsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan vıraziyayo. Kelimeyi *lakim* u ki her yo xuser bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ yo kelimeya Erebki (لكن) (Mutçalı,2019: 835) u kelimeya Zazaki ki ra ameyo meydan.

Lakim ki: Ez Nêribıc a, ameya mali tu, dızdey bıkeri bıra, tu ez dian, lakim ki ez ha bena, zor bena (Lerch,1857; Neqıl: Aslanoğulları, 2014:44)

241. Lakin

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *lakin* qey ifadekerdişê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cinsê cê: Kelimeya *lakin* hetê cinsê kelime ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Erebki yo (لكن) (Mutçalı,2019: 835).

Varyanti cê: Zê *lakin*, *lakim* varyanti mı bestoği tesbit biyi.

Lakin: Allê va o çi g' şıma wazên buwerên / Lakin darê gelli şıma mwerên. (Muşeki, 2020:26).

Lakim: Dedkêne yi, yi ra zaf hes kena, lakim in heskerdiş xwu nêşkîyena bid tever (İ. Bor, 2013:9).

242. Lawrek

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *lawrek* qey ifadekerdışê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya *lawrek* hetê cınsê kelime ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Lawrek: Paşay mi tû ino pîlêkî (kîsey) zernûn dayo mi seba hûnerî mi, mi we qebul kîyerdo, lawrek yew çî mî ri xudik (ecêb) imewo (Mîrvanî, 2012:38).

243. Letê ju ra...u letê bin ra ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: bestoğ, qey ifadekerdışê hemzemanti şıxuliyeno.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, sareyê cumleya alaquadarê parçeyê bestoği dı yeno şıxulnayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê hiri nameyan, yo edati u dı bestoğan vıraziyayo. Kelimeyi *letê* u *ra* her dı parçeyan dı tekrar biyi. *Letê, ju* u *bin* name yi, *ra* edat a, *u* u *ki* bestoğ i (Name+Name+Edat+Bestoğ+Name+Name+Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Kelimeyi ki ini bestoği ani meydan heme Zazaki yi.

Letê ju ra...u letê bin ra ki: Nêy meseli letê ju ra hem zagonê ma u letê bin ra ki tarixê mîletê maê (Çarekız, 2001:12).

244. Ma vaji

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê ihtimali şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, zemirê şexîsê dıyno zafomar *ma* u wexto hira dı anciyayışê fiilê vatışi ra ameyo meydan (Zemir+Fiil).

Kokê cê: Her dı kelimeyi bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: *Zê ma vaji, ma vacime, ma vajime, ma vazım varyanti ini bestoği tesbit biyi.*

*Ma vaji: Mi va **ma vaji** ez Hezretî Xidir a şima mi ra çi waştên (Bor, 2015:73).*

*Ma vacîme: Mesela, hişê ma qelbê m ara nêvano gonî laşe ma de kom bike, vila bike. O bi xo nê karî keno. **Ma vacîme**, cayê ma ke birîya, gonî bi xo qesyena bena keseg ke gonîya laşê ma kêmî mebo, gonî nêşoro (Akkaş, 2017:106).*

*Mavajîme: Şono şono seke **mavajîme** şono kuno Hîniyo Serdin (M. Çiçek, 2014:37).*

*Ma vazım: No ardwan hırg roz xorê kilêncey yazi kılora pewzeno. **Ma vazım**, ekı des kilêncey yazi kılora pewzeno, no dıma weyneno kı ekı dire kilêncey ney tiriyayê (Hayıg, 2007:33).*

245. Ma vaji eke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê ihtimali şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, zemirê şexısê diyıno zafomar *ma*, wexto hira dı anciyayışê fiilê *vatışi* u varyantê bestoğê eger *eke* ra ameyo meydan (Zemir+Fiil+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi bestoği Zazaki yi.

*Ma vajî eke: Demewo ki keyney hûmaritînî realist bî. **Ma vajî eke** lacek wayîrê yew kare bibînî ya zî biney hal u wextê yînî weş bibînî abi gore keyney hûmaritînî (Espar, 2004b:15).*

246. Madem

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *mademi* qey ifadekerdışê sebebi yeno şıxuliyayış u cumleyan hetê sebebi ra besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, sareyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cînsê cê: Kelimeya *madem* hetê cînsê kelime ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Erebi ya (مادام) (Kanar, 2010:862).

Madem: Wa zê şîma bo, temom madem waya şîma in gure nikerdo pizêyê yay çî ra hîna masayo? (Akban, 2020:46).

247. Madem ina ya

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezîfeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şîxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra bînatêyê ê cumleyan dî yeno şîxuliyayış.

Cînsê cê: Bestoğ, pê tîhetameyişê yo bestoği, yo zemirî u kopula vîrazîyayo. *Madem* bestoğ o, *ina* zemirê îşareti ya, ya zi kopula ya (Bestoğ+Zemir+Kopula).

Kokê cê: Bestoğ, yo kelimeya Erebi u yo kelimeya Zazaki ra ameyo meydan. Kelimeya *madem* Erebi ya (مادام) (Kanar, 2010: 862), *ina* Zazaki ya.

Varyanti cê: Zê *madem ina ya, madem ineyayo* varyanti îni bestoği tesbîti bîyi.

Madem inaya: Wayê mî kingeri nîwerdi la tî mî ra inom nîkena. Madem inaya pîzeyê mî bîqîlaşn u bîoni zerreyê pîzeyê mî hela mî werdi yan nîwerdi. (Akban, 2020:20).

Madem ineyayo: Doxtor vono: Madem ineyayo ez to mane nî kena (Kaymak, 2016:26).

248. Madem ke...a game

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ piyabeste yo. Bestoğ, dî parçeyan ra ameyo meydan.

Wezîfeyê cê: Bestoğ, cumleyî ki bînatêyê înan dî munasebetê sebebi esto ê cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê îni bestoği, cumleyanê ki besteno yobinan ra, înan ra sareyê cumleya alaqa dî yeno şîxuliyayış.

Cînsê cê: Bestoğ, pê tîhetameyişê dî bestoğan, yo sîfet u yo nameyî vîrazîyayo. *Madem u ke bestoğ î, a sîfeta, game* zi name ya (Bestoğ+Bestoğ+Sîfet+Name).

Kokê cê: Ino bestoğ, yo kelimeya Ereki u hiri kelimeyanê Zazaki ra ameyo meydan. *Madem* Ereki ya (مادم) (Kantar, 2010: 862), *ke*, *a* u *game* zi Zazaki yi.

*Madem ke: Heyran, **madem ke** şima dadî ra vanê “maye” a game babî ra zî mevajê “pî”! (Lezgîn, 2018:19).*

249. Madem kî...ay çax

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, dî parçeyan ra ameyo meydan.

Wezîfeyê cê: Bestoğ, cumleyi ki binateyê inan dî munasebetê sebebi esto ê cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê inî bestoği, cumleyanê ki besteno yobinan ra, inan ra sareyê cumleya alaqaq dî yeno şixuliyayış.

Cînsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dî bestoğan, yo sıfet u yo nameyi vîrazîyayo. *Madem* u *ki* bestoğ i, *ay* sıfet a, *çax* zi name yo (Bestoğ+Bestoğ+Sıfet+Name).

Kokê cê: Bestoğ, yo kelimeya Ereki, yo kelimeya Tırki u dî kelimeyanê Zazaki ra ameyo meydan. *Madem* Ereki ya (مادم) (Kantar, 2010: 862), *kî* u *ay* Zazaki yi, *çax* Tırki yo (TDK, 2011: 478).

*Madem kî...ay çax: **Madem kî** tî xelet nî ronîştî se, **ay çax** şîrtî mı estî (Kaymak, 2016:42).*

250. Madem kî

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezîfeyê cê: Bestoğ, cumleyi ki binateyê inan dî munasebetê sebebi esto ê cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra sareyê ê cumleyan dî yeno şixuliyayış.

Cînsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dî bestoğan vîrazîyayo. Kelimeyi *madem* u *ki* her dî zi xuser bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ, yo kelimeya Ereki u yo kelimeya Zazaki ra ameyo meydan. *Madem* Ereki ya (مادم) (Kantar, 2010: 862), *ki* Zazaki ya.

Varyanti cê: Zê, *madem kî, madem ki* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Madem kî: Ey va: **Madem kî** tî erbabê, mîn hetî bîmane (Hadank, 1932:206).

Madem kî: De baş o, **madem kî** ti wazenî, ma ber (Espar, 2004b:154).

251. Mera

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *mera* qey ifadekerdışê istisna yeno şıxuliyayış u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cinsê cê: Kelimeya *mera* hetê cinsê kelime ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Varyanti cê: Zê *mera, mela, mele* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Mera: O kueli va wellahi mı nêşnawit / In vatı **mera** mı tu ra eşnawit (Muşeki, 2020:62).

Mela: Heş siyepare dı tuşk weno **mela** binêk astı u puestê cı moneni... (Akbana, 2020:26).

Mele: Fikrê ey de mumkin nîyo ke amike karode rind bikero. Se kena bikero êy çim de tim xirab o. Cokana radyo de kî rike de bî. **Mele** dizdîya kerdêne ra û binê orxanî de goşdarî kerdêne (Karakaş, 2016:24).

252. Merdım vano qey

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey teşbihi şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cinsê cê: Bestoğ, yo name, yo fiil u yo edati ra ameyo meydan. *Merdım* name yo, *vano* wexto hira dı anciyayışê fiilê vatışi yo, *qey* zi edat a (Name+Fiil+Edat).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*Merdim vano qey: Zimbêlanê dergan senê ke fek nimito, birûyanê sey qevda vaşê telîyinî zî çimî nimitê. **Merdim vano qey** sere nîyo perçeyêk pîrço xav o, hema bigêro bierzî rêstikan ver* (Canşad, 2015:50).

253. Mesela

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *mesela* qey eşkerakerdış u zelalkerdışi yeno şixuliyayış. Yani wext misal dayış icab keno, ino bestoğ yeno şixuliyayış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı yeno şixuliyayış.

Cinsê cê: Kelimeya *mesela* hetê cinsê kelime ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Erebkî yo (مثلا) (Mutçalı, 2019:847).

*Mesela: Esas ti her çî mîyanê zemanêkê dergi de, mîyanê zemanêkê hîrayî de fikirîyenî. **Mesela**, eke yew doman hema ha pîzeyê maya xo de, ti hetanî pîrîya ey fikirîyenî* (Lezgîn, 2015a:78).

254. Mevac

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *mevacî* qey eşkerakerdışi şixuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı yeno şixuliyayış.

Cinsê cê: Kelimeya *mevac* halo menfî ê fiilê vatışi ya, yani hetê cinsê kelime ra fiil a (Fiil).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazakî yo.

*Mevac: Lu dormaleyê sini dı gêrena, nata yena, weta şîna, uniyena mîsin ra la tayî in gurî ra ay sarî nêkuenu. **Mevac** legleg dehni poti u kerdi zerreyê mîsina fekteng u ardi verê lu dı nayî ru* (Akbanî, 2020:8).

255. Mevajî kî

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğê *mevaji* ki qey eşkerakerdîşi şixuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, sareyê ê cumleyan dî yeno şixuliyayîş.

Cînsê cê: Kelimeya *mevaji* halo menfî ê fiilê vatîşi ya, kelimeya *ki* bestoğ a (Fiil+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Mevaji ki: Mevaji ki cawo ki dewij şîyo, dikanê yew koşkarî (solderzî) yo û wayîrê dikani solan derzeno, ta'mîr keno (Malmîsanij, 2000:230).

256. Na rey

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şixuliyeno u cumleyan bî şekilê rêzkerdîşi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra bînatêyê ê cumleyan dî yeno şixuliyayîş.

Cînsê cê: Bestoğ, yo sîfet u yo name ra ameyo meydan. *Na* sîfetê ramotîşi ya, *rey* name yo (Sîfet+Name).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Na rey: La dima ra ke hiş yeno sereyê merdimi, na rey zaf keyfê merdimi yeno (Lezgîn, 2015a:21).

257. Na rey ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şixuliyeno u cumleyan bî şekilê rêzkerdîşi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra bînatêyê ê cumleyan dî yeno şixuliyayîş.

Cînsê cê: Bestoğ, yo sîfet, yo name u yo bestoği ra ameyo meydan. *Na* sîfetê ramotîşi ya, *rey* name yo, *kî* bestoğ o (Sîfet+Name+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Na rey kî: Parkê mîyanê suke de çay şimit û reyna kewtî bi raye. Na rey kî hetê keyeyanê xo ser şî (Aldatmaz, 2016a:152).

258. Nata ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şixuliyeno u cumleyi ki hetê wexti ra binateyê inan dî munasebet esto besteno yobinan ra.

Cayê cê: Hem sareyê cumleyan dî hem zi miyanê cumleya verin dî şixuliyayişê ini bestoği mumkun o.

Cînsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo nameyi u yo bestoği viraziyayo. *Nat* name ya, *ke* bestoğ a (Name+Bestoğ).

Kokê cê: Her dî kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *nata ke*, *nata g'*, *nata gi* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Nata ke: Nata ke çimê xo kerdî a, bi yew hêvîya girde hetê pencera ya vazda û ewnîya cayo ke gayo belek tede girêdaye yo (Bor, 2014:25).

Nata g': ...pîr nata g' çim ginena Nasî, vûna: Ero ti kûm? (İ. Bor, 2013:82).

Nata gi: Nas nata gi kueşkê qralî ra vecîyo şîyo tîr û tîrkemûmey xal xwu guret û xwu pey yo bûnî ya nimit (İ. Bor, 2013:87).

259. Nay ra

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şixuliyeno. Bestoğ, sebebê cumleya verin, cumleya xu ra pey dî keno eşkera.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dî yeno şixuliyayiş.

Cînsê cê: Bestoğ, yo zemir u yo edati ra ameyo meydan. *Nay* zemirê ramotışi ya, *ra* edat a (Zemir+Edat).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Nay ra: O deqe dest u lingê heme lejkerdoğan tepışênê, sist benê u lerzenê. Nay ra heme lejkeri a gami fek lejkerdeni ra viradanê u winênê heybet u xışmdê nê lejwani ra (Berz, 2001:163).

260. Nay ra yo ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno. Bestoğ, sebebê cumleya verin, cumleya xu ra pey dı keno eşkera.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zemir, yo edat, kopula u yo bestoği ra ameyo meydan. *Nay* zemirê ramotışi ya, *ra* edat a, yo kopula ya, *ki* bestoğ a (Zemir+Edat+Kopula+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Nayrayo ki: Qerejdax, zimistanî çendi serdino, Amnanî zî hendi haniko. Nayrayo ki ê ki çarwey warî kene, wesarî ew amnanî çarwanê xwo benê Qerejdax (Ayyıldız, 2014:93).

261. Naye ra ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno. Bestoğ, sebebê cumleya verin, cumleya xu ra pey dı keno eşkera.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zemir, yo edat u yo bestoği ra ameyo meydan. *Naye* zemirê ramotışi ya, *ra* edat a, *kî* bestoğ a (Zemir+Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Naye ra kî: Ey zanitêne ke tawo ke ey pêbihesîye bêrê çêverê ey. Naye ra kî Qemer bi hadirîye bî (Asmîn, 2013:50).

262. Ne ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra hem sareyê inan dı hem zi binateyê inan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo edati u yo bestoği vıraziyayo. *Ne* edata menfiti ya, *ke* bestoğ a (Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *ne ke*, *nê ke*, *nê ki* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Neke: Neke tena merdimî meyweyanê aye wenê, gelek heywanê kovî zî pê weye benê (Lezgîn, 2015a:72).

Nêke: Çand gomon tede fineno, hewra hoynîno, vono ma veynî çarey remayîşî estî nêke çinî (Kaymak, 2012:20-21).

Nê ke: Taqet tede nêmendbi, nê ke betelîyaye bi. Betelîyaye nêbi. Extîyar bi, bêhevî û keyfxirabe bi (Zengelan, 2007:107).

Nê ki: Şima ewta ra hesir benî û şonî şêrê, nê ki ez şima pêrûni kişeno (Espar, 2004b:115).

263. Ne tede

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê istisna şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı edatan vıraziyayo (Edat+Edat).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoğ Zazaki yi.

Ne tede: Wicdanê Welî Axayî û Xidî ne tede, her çî Sake rê zîbêne u berbêne (Beytaş, 2014:93).

264. Ne zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan vıraziyayo. Kelimeyi *ne* u *zi* her dı piya xuser *zi* bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi *zi* Zazaki yi.

Ne zi: Ay bixo perre pança ra nêant, ne zi verda zewbina kes sıro name dê ciya banco (Pamukçu, 2020:13).

265. Ne...ne

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço tekrarbiyayi yo. Bestoğ, pê tekrarbiyayişê *ne* ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno. Ino bestoğ kelimeyan, grubanê kelimeyan u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, kelime, ifade ya *zi* cumleyanê ki besteno yobinan ra, sareyê inan bı şekilê tekrarbiyayişi şıxuliyeno.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tekrarbiyayişê bestoğê *ne* vıraziyayo (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ, hetê koki ra Zazaki yo.

Varyanti cê: Zê *ne...ne*, *nê...nê* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Ne...ne: Ez ne jêde, ne senık, halê ma an verê çımunê to (Çiya, 2001:33).

Nê...nê: Aye ra nêşkeno perso eqreba / Nê nêmrojî, nê şew de, nê siwa, siba (Kavari, 2004:58).

Ne...ne: Ez raya xo ra şona, ne ti ne kesode bîn nêşikîno mi raya mi ra biçarno (Asmîn, 2013:45).

Ne...ne: Ne bi xo hetê mi ser yena ne musade dana mi (Canşad, 2015:74).

Ne...ne: Ne şewdirê mi şewdir o, ne şanê mi şan o cîgera mi (Çem, 2019:349).

266. Ne...ne ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan. Kelimeya *ne* her dı leteyan dı tekrar biya

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno u cumleyan bı şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, dı parçeyan ra yeno meydan. Her parçe, sareyê yo cumle dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan vıraziyayo. Kelimeyi *ne* u *ki* xuser zi bestoğ i. Bestoğê *ne* dı dori tekrar biya (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *ne...ne ki*, *nı...nı ki* varyanti ini bestoği tesbit biyi

Ne...ne kî: Silêman ameybî pêser bibî qasê lapê, ne him vatêne ne kî gim (Gunduz, 2010: 34)

Nı...nı ki: Herdisa mı biya sıpi, ma nı çiyô nanen diyo, nı ki vênito (Aslan, 2011:237).

267. Ne...ne zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan. Kelimeya *ne* her dı leteyan dı tekrar biya

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, dı parçeyan ra yeno meydan. Her parçe, sareyê yo qısımi ya zi yo cumle dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan vıraziyayo. Kelimeyi *ne* u *zi* xuser zi bestoğ i. Bestoğê *ne* dı dori tekrar biya (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *ne...ne zi*, *ne...ne z'*, *nê...nê zi*, *ne...ne ci*, *ne...ne ji*, *ni...ni zi*, *niye... niye ji* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Ne...ne zi: Wınyenê ne merdımı ne zi 'teyr û tur, 'teva çınıyo (Todd, 2002:134).

Ne...ne z' : ...wulay qralî ra nêbîn ne mi yo çîkê ti berdîn ne z' mi ti ardîn... (İ.Bor, 2013:87).

Nê...nê zî: La deşt dûz a, nê kolî nê zî leme esta (Licokic, 2007:42).

*Ne...ne cî: ...bê ê xocay **ne** kes yeno zere **ne cî** o şeno bivijyo teber* (Adabeyî, 2005:29).

*Ne...ne jî: Çimê jey sîya bî we rindî bî zav / **Ne** wurdêkî bî **ne jî** xişnî bî zav* (Ensarî, 2018:88).

*Ni...ni zi: Willahi **ni** ina kurk ê mî ya **ni zi** ez zona kurkon vîrazi* (Akbanî, 2020:16).

*Niye...niye ji: Tor ay lajona **niye** gêrena **niye ji** kay kena* (Akbanî, 2020:89).

268. Ne...ne...ne

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo tekrarbiyayi yo. Bestoğ, pê tekrarbiyayişê *ne* ameyo meydan.

Wezîfeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şixuliyeno. Ino bestoğ kelimeyan, grubanê kelimeyan u cumleyan besteno yobinan ra. Bestoğ, hetê şekîlî ra unsuranê menfîyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, kelime, ifade ya zi cumleyanê ki besteno yobinan ra, her dor sareyê inan dî yeno tekrarbiyayiş.

Cînsê cê: Ino bestoğ, pê tekrarbiyayişê bestoğê *ne* ameyo meydan (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ, hetê koki ra Zazaki yo.

Varyanti cê: Zê *ne...ne...ne*, *nê...nê...nê*, *niye...niye...niye* varyanti inî bestoği tesbit biyi.

*Ne...ne...ne: Heqîqetê Homay yew nêzano bira / **Ne** însî **ne** cînnî **ne** melek xo ra* (Kavari, 2004:62).

*Nê...nê...nê: La ti **nê** axa yî, **nê** şêx î, **nê** wayîrî eşîr ê. Ser de zî wende û nuştayî to est o* (Kurij, 2013: 13).

*Nîye...nîye...niye: **Nîye** wen **nîye** gen pira **nîye** şîmen* (Bor, 2015: 13).

269. Ne...ne...ne ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, hiri parçeyan ra ameyo meydan. Kelimeya *ne* hiri dori tekrar biya.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdişî şıxuliyeno. Ino bestoğ kelimeyan, grubanê kelimeyan u cumleyan besteno yobinan ra. Bestoğ, hetê şekılı ra unsuranê menfiyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, kelime, ifade ya zi cumleyanê ki besteno yobinan ra, her parçeyê cê, inan ra sareyê yoyi dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, pê tekrarbiyayışê bestoğê *ne* u dıma zi ameyişê bestoğê *kî* ameyo meydan (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ, hetê koki ra Zazaki yo.

Ne...ne...ne kî: Ne vayo honik ferq kerdêne, ne vengê kutik û tomoфіlan heşnêne ne kî hesirê çımanê xo ra haydar bîye (Çem, 2019:71).

Ne...ne...ne kî: Lajo ne pîyê xo ra ne maya xo ra ne kî hevalanê xo ra çîyê mevaje (Gunduz, 2010:459).

Ne...ne...ne kî: Rast a kî heta a roje ne pî ne may ne kî birayan ra kesî zerrîya aye nêşikitbî (Tekîn, 2013:66).

270. Ne...ne...ne zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, hiri parçeyan ra ameyo meydan. Kelimeya *ne* hiri dori tekrar biya.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdişî şıxuliyeno. Ino bestoğ kelimeyan, grubanê kelimeyan u cumleyan besteno yobinan ra. Bestoğ, hetê şekılı ra unsuranê menfiyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, kelime, ifade ya zi cumleyanê ki besteno yobinan ra, her parçeyê cê, inan ra sareyê yoyi dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tekrarbiyayışê bestoğê *ne* u dıma ameyişê bestoğê *zî* vıraziyayo (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ hetê koki ra Zazaki yo.

Ne...ne...ne zî: Êdî inan ne seba xo ne seba domanan ne zî seba mektebî mesref nêkerdêne (Dêrsim, 2014:34).

271. Ne...u ne zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan. Kelimeya *ne* dı dori tekrar biya.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno. Bestoğ, hetê şekılı ra ifade ya zi cumleyanê menfiyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, her parçeyê cê, inan ra sareyê yo qısmi dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê hiri bestoğan vıraziyayo. Kelimeyi *ne*, *u*, *zi* xuser bestoğ i. Kelimeya *ne* tekrar biya. (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Ne...û ne zî: To rê ne çîyê bar û ne zî kar o (Espar, 2004a:25).

272. Ney ra dıma

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyi ki bınateyê inan dı hetê wexti ra munasebet esto besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra bınateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zemir, yo edat u yo nameyi ra ameyo meydan. *Ney* zemirê ramotışi ya, *ra* edat a, *dıma* name yo (Zemir+Edat+Name).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Ney ra dıma: Çend saetî bêveng mend, **ney ra dıma** bol nêşî / Çıman akêrd, qısey kerd, zere ra vıcyay hewşî (Babij, 2009:14).

273. Ney ser o

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno u cumleyi ki bınateyê inan dı alaqaqê sebebi esto besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zemiri u yo edati vıraziyayo. Ney zemirê ramotışi ya, *ser o* edat o (Zemir+Edat).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Ney ser o: Çend kesî kewtbîn dînî u bîbîn muslîmanî / Bahdo Ellay emir da, Ey îlan kerd cîhanî / Ney ser o kafiran ra vıcyay werte duşmenî / Pexemberî xu ver da, teksîr nêkerd beyanî (Babij, 2009:17).

274. Nê

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *nê* qey ifadekerdişê tezadi yeno şıxuliyayış u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya *nê* hetê cınsê kelime ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Varyanti cê: Zê *nê*, niyu varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Nê: Mi nêzanena yewbînan ra hes kenî nê yewbînan reyde dewa kenî (Zengelan, 2009:76).

Nîyû: Mîyerik, bo zobîna qîj ma z' est, û Ella hama qijûn dûn ma. Nîyû ma pîyor qirbûn Elik û Fatik ib, bimir (İ. Bor, 2013:223).

275. Nêbo

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê halê menfi ê fiilê *biyayışi* vıraziyayo (Fiil).

Kokê cê: Ino bestoğ hetê koki ra Zazaki yo.

Nêbo: Niştêne piştîya estoran û qantiran, binê yew xemlê sûrî de, kewtêne rayîr.
Nêbo, cuyayîşê xo mîyanê dewa xo de vîyartêne şîyêne (Ersoz, 2013:48).

276. Nêbo ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ihtimali şixuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şixuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo fiil u yo bestoği ra ameyo meydan. Bo fiilê biyayîşi yo u wesıla menfîti *nê/me* gureta, ke varyantê bestoğê ki ya (Fiil+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *nêbo ke, nêvo ke, mebo ke* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

*Nêbo ke: Ap Hesên to birame a wo yamaç ra kemere esta **nêbo ke** a bêro ma ra gino* (A.Çiçek, 2020:67).

*Nêvo ke: Tayê ca ke şî aqil yeno ci, vano **nêvo ke** na hewn de vo, nêvo ke na carîye vo!* (Aldatmaz, 2016b:143).

*Mebo ke: Ma vat **mebo ke** teyera raa ra vecîo u ju ju hega kuyo, gindir bo şîero* (Astare, 1994:63).

277. Nêvanê

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Ino bestoğ qey eşkerakerdîşi şixuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şixuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya *vanê* wexto hira dı ancıyayîşê fiilê vatîşi ya, tiya dı wesıla menfîti gureta (Fiil).

Kokê cê: Ino bestoğ hetê koki ra Zazaki yo.

*Nêvanê: Hema hîrg roz qeçî baxçan miyan ro şîyê hewzda gîrd. Baxçedê Ap Nezoy pey dı ronîştê temaşeyê henaran kerde. **Nêvanê** hîrg fina cı o percini pey ra miyaniki raya qeçan pawitê* (Pamukçu, 2020:97).

278. Nika ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyi ki bınateyê inan dı hetê wexti ra munasebet esto besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra bınateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo nameyi u yo bestoği vıraziyayo. *Nika* name yo, *ke* bestoğ a (Name+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoğ Zazaki yi.

Nika ke: Beno son, vana Şa Hemed, xo rê so cayê. Nika ke biraye mi amey, hem to kisenê hem kî mi kisenê (Aldatmaz, 2016b:95).

279. Ni...Ni

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço tekrarbiyayi yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdişi şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, dı parçeyan ra yeno meydan. Her parçeyê bestoği, cumleya ki bestoği dır alaquadara sareyê a cumle dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tekrarbiyayişê bestoğê *ni* vıraziyayo (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ, hetê koki ra Zazaki yo.

Ni...ni: Waxti xû dı hadre bı, ez mêştı şeqaq dı yena duzi Hemye ra, tı eskeri xû bigı, biye pey rezon, metırsı, ma qewge bıki, ni tı sarê mı wêni, ni ez sarê tu wena.” (Lerch,1857; Neqıl: Aslanoğulları, 2014:55).

280. Niye...niye z’ ...niye zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, hiri parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdişi şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra bınateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyiş u tekrarbiyayişê dı bestoğan vıraziyayo. Kelimeyi *nîye* u *zî* xuser zi bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Nîye...nîye z' ...nîye zî: Îhna qisey kênî lakim peynîya peyîn id her di zî fûm kênî ke nîye aya bîye yi nîye z' o bîye yê daymiş beno u nîye zî yobînûn ser ra zewijîyênî (Bor, 2015:109).

281. Niyu niye

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Ino bestoğ qey tezadi şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayiş.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan vıraziyayo. Kelimeyi *nîyû* u *nîye* xuser bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Nîyû nîye: Fatik, qîjdî xwu ra vejena, vûna: Qarşîyê kel mebîn, ez yen war. Laj qral vûn: De bîye war, ma kel verad, nîyû nîye ma saribirnên (İ. Bor, 2013:226).

282. Niyu z'

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayiş.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan vıraziyayo. *Nîyu* bestoğ o, *z'* varyantê bestoğê zi ya (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Nîyû z': Ez...howt berûn asinînûn şiknen yen ti pey d' wen, nîyû z' ti mi îr giştê xwu wa qûel zurbê berî ra kena tever, ez sipena (İ. Bor, 2013:206).

283. Niyu...niyu z'

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan. Kelimeya *niyu*, tekrar biya.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, dı parçeyan ra yeno meydan. Her parçeyê bestoği, cumleya ki bestoği dır alaquadara sareyê a cumle dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan vıraziyayo. *Nîyû* u *zi* xuser bestoğ i. *Niyu*, bı şekilê tekrarbiyayışi şıxuliyaya (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Nîyû...nîyû z': Wullah *nîyû* ti çutê telîyûn mi dûna *nîyû z'* ti yo çutê nûnûn dûna (Î. Bor, 2013:25).

284. No semed ra

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra yeno meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno. Bestoğê *no semed ra* tor tay dı cumleyan besteno yobinan ra. Cumleya verin dı sebebê gureyê cumleya dıyın beno eşkera.

Cayê cê: Bestoğ, binateyê cumleyan dı ca geno u cumleya verniya xu besteno cumleya peyniya xu wa.

Cınsê cê: Bestoğ, yo sıfet, yo name u yo edati ra yeno meydan. *No* sıfetê ramotışi yo, *semed* name yo u *ra* edat a (Sıfet+Name+Edat).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

No semed ra: Xalitî zî na xuya Îbê Parî zanitêne. No semed ra wexto ke selxê xo berdêne dormeyê Hênîyê Asare, xo dayene verê qalibanê vaşî ke wa selx vaşî mewero (Çalagan, 2014:10).

285. Nuk ney

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ u yo edati ra yeno meydan. *Nuk* bestoğa, *ney* edata menfîti ya (Bestoğ+Edat).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *nuk ney*, *nuk nê* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

*Nuk ney: Ekse kermat ay asin id bîy se bîy, **nuk-ney** ez nêşîyen bivirazû* (Sîmserkîsij, 2018:57).

*Nûk-nê: Sewbîna çare çîn o, **nûk-nê** yîn itîya di tû kişenî* (Mîrvanî, 2012:26).

286. O bînati d'

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê wexti şıxuliyeno u cumleyi ki binateyê inan dı alaqaqê wexti esto besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo sıfeti, yo nameyi u yo edati vıraziyayo. O sıfetê ramotışi yo, *bînati* name yo, *dı* edat a (Sıfet+Name+Edat).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*O bînati d' : Cinîyek bermena û lînêk aw nûna adirî ser **o bînati d'** malla cinîyek ra vûn* (Bor, 2015:108).

287. O çağ

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê wexti şıxuliyeno u cumleyi ki binateyê inan dı alaqaqê wexti esto besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo sıfeti u yo nameyi viraziyayo. O sıfetê ramotışi yo, *çağ* name yo (Sıfet+Name).

Kokê cê: Ino bestoğ, yo kelimeya Zazaki u yo kelimeya Tırki ra ameyo meydan. O Zazaki ya, *çağ* Tırki ya (TDK, 2011: 478).

O çağ: Hay u edeb kurê 'ard zê Adın ken / O çağ ez mezêl xu d' bena zaf ason (Beki, 2015:410).

288. O dıma ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno u cumleyi ki tidıma beni rêz ê cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, dı bestoğan u yo nameyi ra yeno meydan. Kelimeya o *varyantê* bestoğ u ya, *dıma* name yo, *ki* bestoğ a (Bestoğ+Name+Bestoğ).

Kokê cê: Hiri heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

O dıma kî: Zilfe bêçika xo berde serê lewanê xo, o dıma kî berde ne çareyê xo ra (Topaç, 2012:42).

289. O hınge de

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyan hetê wexti ra besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo sıfet, yo name u yo edati ra ameyo meydan. O sıfetê ramotışi yo, *hınge* name ya u *de* zi edat a (Sıfet+Name+Edat).

Kokê cê: Hiri heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

O hînge de: Hema ê qijînanê rebenan çend nekulî nêdaybî hebanê kurekî ro, mîyanê damanê ma de perpetîyayne. O hînge de zereyê oda de şîqînî kewtêne ma ser (Lezgîn, 2019:23).

290. O ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezîfeyê cê: Bestoğ, qey eşkerakerdîşi şîxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Hem bînatyê cumleyan dî hem zi sareyê cumleyan dî şîxuliyayîşê ini bestoği mumkun o.

Cînsê cê: Bestoğ, pê tihetameyîşê yo zemirî u yo bestoği vîrazîyayo. O zemirê ramotîşi yo, *ke* bestoğ a (Zemir+Bestoğ).

Kokê cê: Her dî kelimeyi ini bestoği Zazakî yi.

O ke: Lolo bîyarê o ke teyrê paşay nîştî sare ra, ma xo rê bijeme paşa keme (M. Çîçek, 2014:55).

O ke: O ke îta dewe û ko nîyo, o ke îta sûke ya, o ke îmkanî estê, qey nê îmkanan ra mahrum bimendêne (Sertkaya, 2013:121).

291. O ra dîme kî

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezîfeyê cê: Bestoğ, qey wextî şîxuliyeno u cumleyan bî munasebetê wextî keno rêz.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê kî besteno yobinan ra bînatyê ê cumleyan dî yeno şîxuliyayîş.

Cînsê cê: Bestoğ, yo zemir, yo edat, yo name u yo bestoği ra vîrazîyayo. O zemir o, *ra* edat a, *dîme* name yo u *kî* bestoğ a (Zemir+Edat+Name+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazakî yi.

O ra dîme kî: Pey ra ame adîrî ser hewnê xo adîrî ra va. O ra dîme kî ame serê nanî û gêra ser va (Demîrel, 2014:57).

292. O ri ra

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno. Sebebê cumleya dıyın, cumleya verin dı yeno eşkerakerdış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo sıfet, yo name u yo edati ra ameyo meydan. O sıfetê ramotişi yo, *rî* name yo, *ra* edat a (Sıfet+Name+Edat).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

O rî ra: Raya pî û kalikê xo ramitêne, qedr û qîymetê îqraran zanitêne. O rî ra orteyê şarî de her tim cayê xo estbî (Tekîn, 2013:23).

293. O semed ra

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno. Sebebê cumleya dıyın, cumleya verin dı yeno eşkerakerdış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişe yo sıfeti, yo nameyi u yo edati viraziyayo. O sıfetê ramotişi yo, *semed* name yo, *ra* edat a (Sıfet+Name+Edat).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

O semed ra: Bıra, herhal çimê tu zaf deja o semed ra hindêk bı tal (Akbana, 2020:29).

294. O tewir

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey eşkerakerdîşi şıxuliyeno. Cumleyan ra yo, weziyetê cumleya bin kena eşkera.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo sıfeti u yo nameyi viraziyayo. O sıfetê ramotîşi yo, *tewir* name yo (Sıfet+Name).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

O tewîr: De ti şûer keyê xwu, xwu niweşik û cûwa pê z' bierz erd asi gi ti mêrd, o tewîr xwu merg in (Bor, 2015:108).

295. O zamun

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyan bı munasebetê wexti besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo sıfeti u yo nameyi viraziyayo. O sıfetê ramotîşi yo, *zamun* name yo (Sıfet+Name).

Kokê cê: Bestoğ, yo kelimeya Zazaki u yo kelimeya Erebki ra ameyo meydan. Kelimeya o Zazaki ya, kelimeya *zamun* Erebki ya (زمان) (Mutçalı, 2019: 401).

O zamun: Weqta gu umı teverı wı şeru / Ma yo darbı dun pırı wa bimiru / O zamun insuni rahetı beni / Put u senem xu r' huzur vineni (Muşeki, 2020:24).

296. Oja ra pê

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyan bı munasebetê wexti besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo sıfê, yo name u dı edatan ra ameyo meydan. O sıfê ramotişi yo, *ja* varyantê kelimeya *ca* yi ya u hetê cınsê kelime ra name ya, *ra* edat a, *pê* edat a (Sıfê+Name+Edat+Edat).

Kokê cê: Kelimeyi ki ini bestoği ani meydan heme Zazaki yi.

*Oja ra pê: Wı heşt serrı b' Ebdulmutelib merd/Buabi dadi piyor keyi ço nimend/
Oja ra pê ap yi Ebutalib berd / Wı yi hetı b' hetta wı bı yo cumerd* (Muşeki, 2020:16).

297. Oxmo ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğê *oxmo ki*, semedê eşkerakerdışı şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan vıraziyayo. *Oxmo u ki* her yo xuser zi bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Oxmo ki: Mêrdek vano: Cênekî, ma herê xwi biroşî pey lacê xwi bizewecni. Cêneki zî rotişê herî munasib veynena. Oxmo ki lacek zî nêrakewto, yîni goştareno. Zaf keyfê lacekî nê qalan rê yeno (Espar, 2004b:14).

298. Oxro ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğê *oxro ke*, semedê eşkerakerdışı şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan vıraziyayo. *Oxro u ke* her yo xuser zi bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê oxro ke, yoxro ke varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Oxro ke: Winî bêhal asayêne ke mi va qey cayê de xo ra bîyo dirbetin çik o.

Oxro ke vêşanîye ver nêşikîyêne rawurzo (Kalan, 2014:16).

Yoxro ke: Rusnena kengeru, kulvîk dana cı sonê, thurîko ke dana cıthurîkê ho dıriae viyo. Ni ki nianêdanê. Yoxro ke thurîko dıriae dana cı ke, şêrê nêrê (Mükan, 2017c:25).

299. Peê coy ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê wexti şıxuliyeno u cumleyan hetê wexti ra besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra bıateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo edati, yo zemiri u yo bestoği vıraziyayo. *Pe* edat o, coy varyantê zemirê cı yo, ki bestoğ a (Edat+Zemir+Bestoğ).

Kokê cê: .Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Peê coy ki: Milet pê mı dest riyê ho şüno, ho keno pak, peê coy ki tüyê mı keno (Mükan, 2017a:45).

300. Pey

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey eşkerakerdışi şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra sareyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya *pey*, edat a labelê tiya dı bı wezifeyê bestoği şıxuliyaya (Edat).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Pey: Pey gedey jinî binî hîy nibî, Welî tikîna qeyme şî û qedey xu, xu vera girotî şî ay kinarî roy (Kaymak, 2012:45).

301. Pey ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey eşkerakerdîşî şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra hem sareyê ê cumleyan dî hem zi binateyê ê cumleyan dî yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo edatî u yo bestoği vıraziyayo. *Pey* edat a, ki bestoğ a (Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Her dî kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *pey ki*, *pê gi* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

*Pey ki: Berî meğara kerron reydi girot, **pey ki** va niro zere (Kaymak, 2012:45).*

*Pey ki: **Pey ki** dewijon nidejno, cenîya xu û gedonî xu gîno şono Koyî Hillênî, yew meğara zere di ronenî (Kaymak, 2012: 37).*

*Pê gi: Ciniyek mêrdeyê ya mireno, **pê gi** tena nêcûyo, lajê ya şino dadîyê xo ano keyeyê xo (İ. Bor, 2013:340).*

302. Peyê cu

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdîşê wextî şıxuliyeno u cumleyan hetê wextî ra besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dî yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo edatî u yo zemirî vıraziyayo. *Pey* edat o, *cû* varyantê zemirê *cı* yo (Edat+Zemir).

Kokê cê: Her dî kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*Peyê cû: Ge-ge rîyê ey ra yew awirêde weş û dostane bîyêne vila, **peyê cû** no awir bi rep ewnîyayîşê çimanê girsan bîyêne vîndi (Gunduz, 2010:202).*

303. Peyniya peyni de

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey netice şixuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra bînatyê ê cumleyan dî yeno şixuliyayîş.

Cînsê cê: Bestoğ, pê tihetameyîşê yo nameyi u yo edati vîrazîyayo la name dî dori tekrar biyo. Kelimeya *peyni* name ya, *de* zi edat a (Name+Name+Edat).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *peyniya peyni de*, *peyniya peyniyan de* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

*Peynîya peynî de: Mi tefatalê aye şana pê, şana pê. **Peynîya peynî de** mi puncê aye di (Nêşite, 2012:36).*

*Peynîya peynîyan de: Tam vîst û heşt rojî îşkence de mende. Veyşan, teyşan. **Peynîya peynîyan de** şansê înan bîyo ke nêkiştê û tew nêvetê mehkema zî (Lezgîn, 2019:16).*

304. Pê ku...zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dî parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey eşkerakerdîşi şixuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra. Kelimeya parçeyê dîyîn ê bestoği *zi* mena kena zıxm.

Cayê cê: Parçeyo verin ê bestoği bînatyê cumleyan dî ca geno, parçeyê dîyîn ê bestoği miyanê cumleya dîyîn dî şixuliyena.

Cînsê cê: Bestoğ, pê tihetameyîşê dî bestoğan u yo edati vîrazîyayo. Parçeyo verin dî edata *pê* u varyantê bestoğê ki *ku* esti, parçeyê dîyîn dî bestoğê *zi* est a (Edat+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Pê ku...zi: Ma serê mehsereyê xwu girotbî. Pê ku vartî bivaro zî ma nêbîn hî
(Doğuç&Doğuç, 2019:26).

305. Qandê coy

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno. Sebebê cumleya dıyın, cumleya verin dı yeno eşkerakerdış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo edat u yo zemiri ra ameyo meydan. Kelimeya *qandê* edat a, kelimeya *coy* zi varyantê zemirê *cı* ya (Edat+Zemir).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *qandê coy*, *qandê coya* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Qandê coy: Zanê şırê do bêrê kıştênî. Qandê coy mecbur manenê, leji ra fek vıradê (Berz, 2001:114).

Qandê coy: Zêra aslani pêşê min dırna, qandê coy nêwetanan şıran (Hadank, 1932:196).

Qandê coya: Ma wija di xerîbey antê qandê coya ma tim remayê şiyê keydê nê merdimandê xo (Adabeyî, 2018:79).

306. Qandê ney

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno. Sebebê cumleya dıyın, cumleya verin dı yeno eşkerakerdış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo edat u yo zemiri ra ameyo meydan. Kelimeya *qandê* edat a, kelimeya *ney* zi zemir a (Edat+Zemir).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Qandê ney: Çiki ma wexto ki qalê nê girwî bikerdên, ma hurduna do zî pey biqehrîyayên. Qandê ney ma hurdunan zî, hetan kî şayên na vatenira remayê (Ayyıldız, 2014:112).

307. Qando ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno. Sebebê cumleya dıyın, cumleya verin dı yeno eşkerakerdış.

Cayê cê: Hem binateyê cumleyan dı hem zi miyanê cumleya verin dı şıxuliyayışê ini bestoği mumkun o.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo edat u yo bestoği ra ameyo meydan. Kelimeya *qandê* edat a, kelimeya *kı* zi bestoğ a (Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *qando kı*, *qandê kı* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Qando ki: Xal Hus'î qando ki rebab xesarey nêvîno bol miqaytey ci biyên (Ayyıldız, 2014:120).

Qandê kı: Çiyê do werdi zi ri bıdayê, bıbiyayê, dewiji hıma biyê tıfingandê xoro u hêriş berdê pêser. Qandê kı ma pêro cahili bi u ma miyan dı wendey u zanayey çınê bi (Berz, 2001:110).

308. Qaso ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê dereca şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfî u yo bestoği vıraziyayo. *Qas* zerfê miqdari yo, *ke* varyantê bestoğê *ki* ya (Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Qaso ke: Waxto ke ez mektebe ra hameyne keye, min werê xwu werdêne û dima ra zî qaso ke ez eşkaynê min pîlanê xwu dir xebate kerdêne (Doğuç&Doğuç, 2019:22).

309. Qe ke nê

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfî, yo bestoği u yo edati vıraziyaya. *Qe zerf a, ke bestoğ a, nê edata menfîti ya (Zerf+Bestoğ+Edat).*

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *qe ke nê, qe ke ne, qet ke ney* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Qe ke nê: Hora vatena mi pere nêkena, qe ke nê qesa zerrê ho vajine ret bikerine (Çağlayan, 2015:253).

Qe ke ne: Xora lajê mi merdo şîyo, qe ke ne wa lajê to bixelesîyo ra (Gunduz, 2010:193).

Qet ke ney: Mi kî vat qet ke ney ci rê binusa, rojê miheqeq vînena û wanena (Aldatmaz, 2016a:175).

310. Qe ke nêvo

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Ino bestoğ qey istisna şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfî, yo bestoği u yo fiili vıraziyayo. *Qe zerf a, ke bestoğ a, vo varyantê fiilê biyayışi yo u wesıla menfîti gureta. (Zerf+Bestoğ+Fiil).*

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*Qe ke nêvo: Mireno ki harrdê xo de bîmîro. **Qe ke nêvo**, ju cî rê xêre wazeno; dîma minete keno (Mirza, 2020:45).*

311. Qe nê

Şekîlê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezîfeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê tezadi şîxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra bînatyê ê cumleyan dî yeno şîxuliyayış.

Cînsê cê: Bestoğ, pê tîhetameyişê yo zerfî u yo edatî vîrazîyayo. *Qe* zerf a, *nê* edata menfîti ya (Zerf+Edat). Ino bestoğ ca ca zê yo kelîme zî şîxuliyeno.

Kokê cê: Ino bestoğ Zazakî yo.

Varyantî cê: Zê *qe nê*, *qenî* varyantî inî bestoği tesbîti biyî.

*Qe nê: Ez xû rê nînan tîzbey kera, **qe nê** sebrê mi paya yeno (Adabeyî,2005:94).*

*Qenî: Ma gunehkari quli axîr zemun / Tî şefaet bîk gunê ma yî hemun / **Qenî** ma xelas bîvin la ey Nebî / Ruh u cun ma bib fîda qê cun tu bî (Muşekî, 2020:8).*

*Qenîye: ...Xwu xwu vûn, se ben, se nîben, cê raşt a yo bela yen ma ser, **qenîye** wa zerd ma, ma dest ver di b' (Î. Bor, 2013:141).*

312. Qenêka

Şekîlê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezîfeyê cê: Bestoğê *qenêka*, qey ihtîmalî yeno şîxuliyayış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, bînatyê ê cumleyan dî yeno şîxuliyayış.

Cînsê cê: Bestoğ, pê tîhetameyişê yo zerfî, yo edatî u yo bestoği vîrazîyayo. *Qe* zerf a, *nê* edat a, *ka* zî varyantê bestoğê *ki* ya (Zerf+Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelîmeyî inî bestoği Zazakî yî.

*Qenêka: Ez a kena şîra Mehmudî ra vaja, wa xo rê nayê bigêro, **qenêka** yena ma rê nan û şamî kena (Adabeyî, 2018:67).*

313. Qet ke çinê bo

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê dereca şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo zerf, yo bestoğ, yo name u yo fiili ra ameyo meydan. *Qet zerf a, ke bestoğ a, çin name yo, bo halo ante ê fiilê biyayışi yo (Zerf+Bestoğ+Name+Fiil).*

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*Qet ke çinê bo: Cêro qîyame ra ancîyayış xeylê zehmet bî. **Qet ke çinê bo**, qasê di saetî antene (Akkaş, 2017:52).*

314. Qet nêbo

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfî u yo fiili vıraziyayo. *Qet zerf a, bo halo ante ê fiilê biyayışi yo u wesıla menfîti gureta (Zerf+Fiil).*

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *qet nêbo*, *qe nêbo* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

*Qet nêbo: Mi vat, 'xora destê mi ra teba nêno **qet nêbo** ez şora û xirabeyê xo ser o lorikan vaja (Kalan, 2014:50).*

*Qe nêbo: Qeçi hema kî hîrg roz, **qe nêbo** dî rozan ra finê şiyê doldê Sîyer, kewtê la, heta roz şiyê awa aw û qûm dî leyri biye...(Pamukçu,2020:47).*

315. Qey ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno. Sebebê cumleya dıyın, cumleya verin dı yeno eşkerakerdış.

Cayê cê: Hem binateyê cumleyan dı, hem sareyê cumleyan dı şıxuliyayışê ini bestoği mumkun o.

Cınsê cê: Bestoğ, yo edat u yo bestoği ra ameyo meydan. Kelimeya *qey* edat a, kelimeya *ki* zi bestoğ a (Edat+Zemir).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *qey ki*, *qey ku* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Qey ki: Wa meyman mecemediyo qey kî ma bicemedîme. (Beytaş, 2012:53).

Qey ku: Ademî va: Ez wazena biv'nî nûr / Qey ku qelb' mi bivînû rahet, surûr (Muradan, 2003:21).

316. Qeybê a jo

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno. Sebebê cumleya dıyın, cumleya verin dı yeno eşkerakerdış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, dı edatan, yo sıfet u yo nameyi ra ameyo meydan. Kelimeya *qeybê* yo kelimeya piyabeste ya u edatanê *qey* u *bı* ra ameya meydan. A sıfetê ramotişi ya, *jo* name yo (Edat+Edat+Sıfet+Name).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Qeybê a jo: Xo bi xo vano "Eger bimanê go tera pîsîtî virazîyo" qeybê a jo kişeno (Licokic, 2007:51).

317. Ra ray zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, semedê rêzkerdışi şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tekrarbiyayışê zerfê *ray* u bestoğê *zi* ameyo meydan (Zerf+Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoğ Zazaki yi.

Ra-ray zî: Labelê di gamê ey pê nêmendinî. Ra-ray zî wina qisey kerdnî ki cemat rik vindertinî fekê ey ra ewnîyaynî, merdimi bawer kerdinî ki alimêdo pîl o (Espar, 2004a:20).

318. Rasta ey

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, semedê eşkerakerdışi yeno şıxuliyayış u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo nameyi u yo zemiri viraziyayo. *Rast* name yo, ey zemirê şexısi yo (Name+Zemir).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Rasta ey: Ti nêşkayî hetê keyeyê xo ser yew game zî bierzî. Rasta ey vêşanîye ver ti êdî taqet ra kewtbî (Lezgîn, 2015a:17).

319. Raştê cı

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, semedê eşkerakerdîşî yeno şıxuliyayîş u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dî yeno şıxuliyayîş.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyîşê yo nameyî u yo zemirî vıraziyayo. *Rast* name yo, *cı* zemir o (Name+Zemir).

Kokê cê: Her dî kelimeyî inî bestoği Zazakî yî.

Raştê ci: Xal Hus, qay şermayayên vajo. Raştê ci, mi nû umbazdê xwoya zî edizyayey bî (Ayyıldız, 2014:128).

320. Rew rew....gegane ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğî piyabeste yo. Bestoğ, dî parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşî şıxuliyeno u cumleyan bî şekilê rêzkerdîşî besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê inî bestoği, cumleyanê ki besteno yobinan ra, sareyê ê cumleyan dî yeno şıxuliyeno.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyîşê yo zerfî u dî bestoğan vıraziyayo; kelimeya *rew* zerfa u tekrar biya. Kelimeyî *geganê* u *ki* bestoğî (Zerf+Zerf+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Her dî kelimeyî inî bestoği Zazakî yî.

Rew rew...gegane ki: Nu Qopo ke Dêrsim de rınd yeno naskerdene, kewraê mino. Ez pêşê yî dera. Ez ebe xu, rew rew şiyêne çê Qopi. Gegane ki minê maya xu şiyêne (Çarekız, 2001:24).

321. Rey...rey...rey rey ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğî piyabeste yo. Bestoğ, hiri parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşî şıxuliyeno u cumleyan bî şekilê rêzkerdîşî besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê inî bestoği, cumleyanê ki besteno yobinan ra, sareyê ê cumleyan dî şıxuliyeno.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfî u yo bestoği vıraziyayo. Kelimeya rey zerf a tiya dı tekrar biya, ki zi bestoğ a (Zerf+Zerf+Zerf+Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Rey...rey...rey-rey kî: Eşparî rey bîyêne vila, rey cayê de ameyêne pêser. Rey-rey kî cayê de vinetêne (Gunduz, 2010:452).

322. Reyê...u reyê

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, semedê rêzkerdîşi yeno şıxuliyayış u ifade ya zi cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê ini bestoği, ifade ya zi cumleyanê ki besteno yobinan ra, sareyê inan dı yeno şıxuliyeno.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zerf u yo bestoği ra ameyo meydan. Kelimeyi rey zerfa u tekrar biya, kelimeya u bestoğ a (Zerf+Bestoğ+Zerf).

Kokê cê: Ino bestoğ hetê koki ra Zazaki yo.

Reyê...u reyê: Gınize hardi ser caê xo de reyê nata u reyê bota lewiye, waşt ke raurzu (Çarekız, 2001:112).

323. Reyna

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra bıateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zerfî ra ameyo meydan. Kelimeya reyna hetê cınsî ra zerf a labelê tiya dı bı wezifeyê bestoği şıxuliyaya (Zerf).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Reyna: Hingê yabanî yê belekin û sîyayî yê ke hendê gilê engişta berane girs ê, nê vilikanê zaf qijan ser o fetelîyayêne û hingmên anitêne halînê xo yo ke zereyê zelikanê dimegayan de viraştö. Reyna tewir-tewir hingê yabanî yê qijî bi rengeyê xo yê sur, çequer û şalênî binê tija wareyî de kerdêne henge-henge (Gunduz, 2010:314).

324. Reyna zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Ino bestoğ qey rêzkerdışi şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfı u yo bestoği vıraziyayo. *Reyna* zerf a, *zî* bestoğ a (Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Reyna zî: Şitê keyeyê Zerîfa zîyade nêbî. Reyna zî seba lazimîya keyeyî tayê şit rotêne (Dêrsim, 2014:21).

Reyna zî: No mekteb keyeyê ma ra dûrî bi. Reyna zî nêmroje de ez amêne keye... (Nêşite, 2012:34).

325. Rê rê...rê rê

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço tekrarbiyayi yo. Bestoğ, pê tekrarbiyayışê bestoğê *rê rê* ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, semedê rêzkerdışi yeno şıxuliyayış u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, sareyê ê cumleyan dı bî şekilê tekrarbiyayışi şıxuliyeno.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tekrarbiyayışê zerfê *rê* vıraziyayo. (Zerf+Zerf+Zerf+Zerf).

Kokê cê: Ino bestoğ hetê koki ra Zazaki yo.

Rê rê...rê rê: Rêrê ben şah rêrê ben cem rêrê ben mar (Beki, 2015:158).

326. Ruej yo...ruej yo

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço tekrarbiyayi yo. Bestoğ, pê tekrarbiyayışê bestoğê kelimeyanê *ruej yo* ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğê *ruej yo*, semedê rêzkerdışi şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê ini bestoği, cumleyanê ki besteno yobinan ra, sareyê ê cumleyan dı şıxuliyeno.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı nameyan vıraziyayo. Kelimeyi *ruej* u *yo* name yi (Name+Name+Name+Name).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Ruej yo...ruej yo: Ruej yo şın diyar ruej yo yen war bêqerar / Rêrê ben şah rêrê ben cem rêrê ben mar (Beki, 2015:158).

327. Sata ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, *yo* bestoğo piyabeste *yo*. Bestoğ, *yo* parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyan hetê wexti ra besteno yobinan ra.

Cayê cê: Hem sareyê cumleyan dı hem zi miyanê cumleya verin dı şıxuliyayişê ini bestoği mumkun o.

Cınsê cê: Bestoğ, *yo* name u *yo* bestoği ra ameyo meydan. *Sat* name ya, *ki* bestoğ a (Name+Bestoğ).

Kokê cê: Bestoğ, *yo* kelimeya Erebkî u *yo* kelimeya Zazakî ra ameyo meydan. *Sat* Erebkî ya (ساعة) (Mutçalı, 2019: 457), *ki* Zazakî ya.

Sata ki: Sata ki Şîyar rezî bin ra asa, ze ki çihar serîo ki rişto eskerey, kok ra îzna nîyameyo, qedînaya o newe yeno, xo o babeta percîndê rezî ser ra eşt war u şî vera ci (Can, 2012:33).

328. Se kî

Şekilê cê: Ino bestoğ, *yo* bestoğo piyabeste *yo*. Bestoğ, *yo* parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyi *ki* bînatyê inan dı munasebetê wexti esto besteno yobinan ra.

Cayê cê: Hem sareyê cumleyan dı, hem miyanê cumleya verin dı hem zi bînatyê cumleyan dı şıxuliyayişê ini bestoği mumkun o.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zerf u yo bestoği ra vıraziyayo. *Se* zerf a, *kı* varyantê bestoğê *ki* yo (Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *se kı, se ke, segi, zeke* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Se kı: Se kı çımê xo gına Altunı, theji can ro şı, matê Esı bi, iy bı Es'a amay bı têtçimo (Aslan, 2011:237).

Segi: Segi kinc paşay dê ti ra, ti sey tûnedîyûn kincûn ra meûîn (İ. Bor, 2013:173).

Se ke: Al se ke kewt zere oda meymana, xoçıke sera zerveti diye (Koêkorta, 2001:20).

Seke: Seke vere maxara ra vêrd ra, di teneî qilancikî perrai (Astare, 1994:10).

Zeke: Ez sono nano kurik dime zeke mêrik hetê mi ser de ame to xo berze here (A.Çiçek, 2020:61).

329. Seba ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno. Cumleyan ra yo, sebebê gureyê cumleya bin kena eşkera.

Cayê cê: Hem sareyê cumleyan dı hem zi binateyê cumleyan dı şıxuliyayişê ini bestoği mumkun o.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo edati u yo bestoği vıraziyayo. *Seba* edat a, *ki* bestoğ a (Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *seba ki, seba ke* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Seba ki: Ina xelay ma erda tû rî seba ki tû ma dûw ra reynayî (Mîrvanî, 2012:31).

Seba ke: Seba ke ti biresî mekteb, ti rew werzenî (Lezgîn, 2015a:16).

330. Seba naye zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno. Sebebê cumleya dıyın, cumleya verin dı yeno eşkerakerdış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo edat, yo zemir u yo bestoği ra ameyo meydan. *Seba* edat a, *naye* zemirê ramotışi ya, *zî* bestoğ a (Edat+Zemir+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Seba naye zî: Karêde ey bivecîyêne û sinife ra bişîyêne teber, sinifê teslîmê ma kerdêne. Seba naye zî mîyanê ma û mamostayî weş bî (Çalagan, 2014:18).

331. Semedê a ra

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno. Sebebê gureyê cumleya dıyın, cumleya verin dı yeno eşkerakerdış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo name, yo zemir u yo edati ra ameyo meydan. *Semed* name yo, *a* zemirê ramotışi ya, *ra* edat a (Name+Zemir+Edat).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Semedê a ra: Hesên Axa pey hesîyayo ki yew embazê Serdarî teskere girewto, ameyo keye. Semedê a ra werîştô şîyo dewa ay lacekî ki nîzdî Dîyarbekirî bîya (Espar, 2004a:10).

332. Semedi neway ra

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno. Sebebê gureyê cumleya dıyın, cumleya verin dı yeno eşkerakerdış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo name, yo zemir u yo edati ra ameyo meydan. *Semed* name yo, *ine* zemirê ramotışi ya, *ra* edat a (Name+Zemir+Edat).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Semedî ineway ra: Mabîni Welî î pîlî Qonaqi zaf rind bi. Semedî ineway ra, jey xu Qonaq ti deha vêşî emaneti di veynaynî (Kaymak, 2012:5).

333. Samedo ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey sebebi şıxuliyeno. Cumleya verin dı sebebê gureyê cumleya dıyın yeno eşkerakerdış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra sareyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo nameyi u yo bestoği vıraziyayo. *Semed* name yo, *ki* bestoğ a (Name+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Semedo ki: Samedo ki heyne keyfê yî bîyero ca we yew zergeşî pûrî dano (Mîrvanî, 2012:37).

Semedo ki: Samedo ki yewerî jey çinibi, dewijî jey rî deha vêş dejaynî (Kaymak, 2012:14).

334. Seni

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *seni* qey ifadekerdişê wexti yeno şıxuliyayış u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Hem sareyê cumleyan dı hem zi miyanê cumleya verin dı şıxuliyayışê ini bestoği mumkun o.

Cısnê cê: Kelimeya *seni* hetê cınsi ra zerf a u tiya dı bı wezifeyê bestoği şıxuliyaya (Zerf).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Varyanti cê: Zê *seni*, *sini*, *sînî* varyanti ini bestoği tesbiti biyi.

Senî: **Senî** *qutî abîyê ma heme pîya winîyay mîyandê ci* (Ayyıldız, 2014:119).

Seni: Lu **seni** *hına vona heş çargomi vazdono* (Akbana, 2020:30).

Sinî: We **sînî** *ay nîyt yi eşnawenû, awca di vindenû* (Sîmserkîsij, 2018:70).

Sînî: **Sînî** *mase kerd pak tepeya, zerrî ra ew veng do nerma va: “Keko qisur meweynî. Ez ha êtir nêkena ki serê masan pak kera.”* (Can, 2012:276).

335. Seni ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyan bı munasebetê wexti besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra sareyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zerf u yo bestoği ra ameyo meydan. *Seni* zerf a, *ke* bestoğ a (Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *seni ke*, *senê ki*, *seni g’* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Senê ki: **Senê ki** *teluy vejena, ninga jey honik bena* (Malmîsanij, 2000:205).

Sênî g’: **Sênî g’** *lajek rasen çarşî yo merdimî pûersûr û çimaşîl ken verni* (Bor, 2015:117).

Senî ke: *Hamnanî **senî ke** çînenê, aw veradanê firêzeyî ser, erd beno nerm* (Lezgîn, 2018:9).

336. Sire ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şixuliyeno u cumleyan hetê wexti ra besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, sareyê ê cumleyan dı yeno şixuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo name u yo bestoği ra ameyo meydan. *Sire* name yo, *ke* bestoğ a (Name+Bestoğ).

Kokê cê: Bestoğ, yo kelimeya Tırki u yo kelimeya Zazaki ra ameyo meydan. *Sire* Tırki ya (TDK, 2011: 2098), *ke* Zazaki ya.

Sire ke: Eke sonu hêga, tıfongê xu binê arabi ra vezenu, kaleka xode nanu ro.

Sire ke arabe bar kerd, tıfongê xu uncia kenu sap (Çarekız, 2001:73).

337. Ta

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *ta* qey ifadekerdişê wexti yeno şixuliyayış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı yeno şixuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya *ta* hetê cınsê kelime ra zerfa labelê tiya dı bı wezifeyê bestoği şixuliyaya (Zerf).

Kokê cê: Bestoğê *ta* Fariski yo (تا) (Kanar, 2015: 448).

Ta: Şad kerên sultanê ê hurna dinî / Ta bibî cennet di enbazê nebî (Babij, 2018:180).

Ta: Va Amîne: “Ta bî new mengî tamam / Ame gâib ra meleken, da selam (Babij, 2018: 185).

Ta: Hukmî yi qaîm o ta weqtî qîyam / Pê yi cehdey xwi flinasnen xas û ’am (Muradan, 2003:27).

338. Ta ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, semedê ifadekerdişê wexti şixuliyeno u cumleyan bı munasebetê wexti besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zerf u yo bestoği ra ameyo meydan. *Ta zerfê wexti ya, ki bestoğ a (Zerf+Bestoğ).*

Kokê cê: Bestoğ, yo kelimeya Farıski u yo kelimeya Zazaki ra ameyo meydan. *Ta Farıski ya (Kınar, 2015:448), ki Zazaki ya.*

Ta ki: Qur'e berzên va cema'tî ci rê / Ta ki no girwe bi qur'e sağ kerê (Babij, 2018:181).

339. Tawo ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyan bı munasebetê wexti besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra sareyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo name u yo bestoği ra ameyo meydan. *Taw name yo, ke bestoğ a (Name+Bestoğ).*

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Tawo ke: Tawo ke peroj ame, biroşî girewtî, şîyê hênî ser (Çem, 2019:16).

Tawo ke: Tawo ke Us qiyame ra anciya we, şî verba çê khalikê xo; ters kewt zere, nêzana ke çiko (Koêkorta, 2001:59).

340. Tayêne...tayêne zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Ino bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, sareyê qısimê alaquadarê xu ra ver yeno şıxulnayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zemir u yo bestoği ra ameyo meydan. Zemirê *tayêne* wırdi leteyan dı zi tekrar beno; leteyê dıyn dı ına kelime ra pey bestoğê zi yena (Zemir+Zemir+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Tayêne...tayêne zî: Tayêne hawayê yarenîye de tayêne zî sey dejnayene veng û vateyî kerdêne têra (Karakaş, 2016:110).

341. Tayin ...tayinan

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço tekrarbiyayi yo. Bestoğ pê tekrarbiyayişê zemirê *tayin* vıraziyayo.

Wezifeyê cê: Ino bestoğ, semedê rêzkerdışi şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, ifadeyi ki bestiyeni yobinan ra sareyê inan dı bı şekilê tekrarbiyayişi şıxuliyayo.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tekrarbiyayişê zemirê *tayin* vıraziyayo. Kelimeya *tayin* parçeyê dıyn dı wesıla zafomari -an gureta (Zemir+Zemir).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Tayin...tayinan: Hûrîyê cennetî tim amê u şiyîn/Tayin temaşa tayinan xizmet dîyin (Babij, 2018:187).

342. Tenê...tenê ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Ino bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, ifadeyi ki bestiyeni yobinan ra sareyê inan dı yeno şıxuliyayiş.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zerf u yo bestoği ra ameyo meydan. Zerfê *tenê* wırdi leteyan dı tekrar biyo; leteyê dıyn dı bestoğê *kî* cı ra pey ameyo (Zerf+Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yo.

Tenê...tenê kî: No semed ra maya mi tenê bize ra tenê kî mi ra hêrs bîye û dot ra milqî varnayî (Karakaş, 2016:21).

343. Têpia ra

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno u cumleyan bı şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfı u yo edati vıraziyayo. *Têpia* zerf o, ra edat a (Zerf+Edat).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Têpia ra: Ma cênike ki uza caverdê. Têpia ra ebe çimiyê xora peyser uncia ma amayme Dêrsım (Çarekız, 2001:29).

344. Têpia ra ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno u cumleyan bı şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zerfı, yo edati u yo bestoği vıraziyayo. *Têpia* zerf o, ra edat a, ki bestoğ a (Zerf+Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Têpia ra ki: Pêsewe Cığji ravêri veng a mı da. Têpia ra ki veng a ambazanê xu da (Çarekız, 2001:29).

345. Tı mevaj ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey eşkerakerdışi şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zemir, yo fiil u yo bestoği ra ameyo meydan. *Tı* zemirê şexısı yo, *mevaj/nêvajê* menfiya emirê fiilê vatişi ya, *ke* bestoğ a (Zemir+Fiil+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: *Zê tı mevaj ke, tı nêvajê ke* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Tı mevaj ke: Mı girewt berd şibaki di rona û mi va ez karê xwu biqedeyno, bîyro inê felqê toraqî biwero. Tı mevaj ke ino dîko nefsek bêxeberda mi şîyo ay felqê toraqî mi tirawito werdo (Gomayij, 2017:153).

Tı nêvajê ke: Ez a winî xo rê dêrî kena, ti nêvajê ke xalê min o zî wija di teyêr binde awdaz (odaz) gêno (Adabeyî, 2018:64).

346. Tı nêvanê

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey eşkerakerdışı şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zemir u yo fiili ra ameyo meydan. *Tı* zemirê şexısı yo, *vanê* wexto hira dı halo antê ê fiilê vatişi yo u bı şekilo menfi şıxuliyayo (Zemir+Fiil).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Tı nêvanê: Rozê, no seydwana nê lazê xo gêno u şîno cadê kerredê zerezandê meşuran. Tı nêvanê, zerezê meşuri 'heme zi o kerre dı benê (Hayig, 2007:63).

347. Tı vajê kî

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey eşkerakerdışı şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zemir, yo fiil u yo bestoği ra ameyo meydan. *Tı* zemirê şexısı yo, *vajê* halê emırî ê fiilê vatışi yo, *ke* bestoğ a (Zemir+Fiil+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Ti vajê ki: Banê ki dewidi bî hendi girdi zî nêbî. Ti vajê ki hîrê çihar çimêyini bî (Ayyıldız, 2014:9).

348. Tı vana

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê weziyetê teşbihi şıxuliyeno u cumleyan bı munasebetê teşbihi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zemiri u yo fiili viraziyayo. *Tı* zemirê şexısı yo, *vana* şekilê wexto hira dı anciyayışê fiile vatışi ya (Zemir+Fiil).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê *ti vana*, *ti vanê*, *ti vani*, *ti vun* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Ti vana: Çimê xo kerdê qij ke, ti vana wezîr û nazir o vejîyayo verê hezar miletî, xo xo hazir keno ke deqayêna çîyêde zaf muhîmî eşkera bikero (Tekîn, 2013:46).

Tivanê: Çimê to şüya koyu de, zerria to tum dûri dera. Tivanê verba phêlunê gzezebu azney kena (Çiya, 2001:34).

Tivanî: Na qisa ke fekê Memî ra vecîye, tivanî derbe de canê Ap Silêmanî ra (A. Çiçek, 2014:76).

Ti vûn: Rindî ra hemina şoq şemal dona dûna dûrmalê xwu ti vûn tîjê aşm a (Bor, 2015:30).

349. Tı vana belki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê ihtimali şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zemir, yo fiil u dı bestoğan ra ameyo meydan. *Tı* zemirê şexısı yo, *vana* şekilê wexto hira dı anciyayışê fiilê vatışi yo, *bel* u *ki* bestoğ i (Zemir+Fiil+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ, kelimeyanê Zazaki u Erebki ra ameyo meydan. *Tı*, *vana* u *ki* Zazaki yi, *bel* Erebki ya (ب) (Mutçalı, 2019:95).

Tı vana belkî: Qamçîyêde hênên erzeno binê pîzê astorî ra ke Tivana belkî şito ke çewres de lito firnanê astorî ra êno tever (Ballıkaya, 2010:25).

350. Tı vana qey

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê teşbihi şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zemir, yo fiil u yo edati ra ameyo meydan. *Tı* zemirê şexısı yo, *vana* şekilê wexto hira dı anciyayışê fiilê vatışi yo, *qey* edat a (Zemir+Fiil+Edat).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: *Zê ti vana qey, tı vanê qey* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Tı vana qey: Gurra-gurra awa Hênîyê Çimî bîye. Tı vana qey zereyê awe ra vengê domanan ameyêne (Kalan, 2014:18).

Tı vanê qey: Sere orteyê duyî de maneno. Tı vanê qey dayo kile ver, hurdî-hurdî xo zere ra veşeno (Canşad, 2015:52).

351. Tı vani derey

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Ino bestoğ qey teşbih şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zemir, yo fiil u yo edati ra ameyo meydan. *Ti* zemirê şexısi yo, *vanî* şekılê wexto hira dı anciyayışê fiilê *vatişi* yo, *derey* edat o (Zemir+Fiil+Edat).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Ti vanî derey: Yew vengo teniko barî fek de. Ti vanî derey zerence ha wanena (Ersoz, 2013:49).

352. Tikê...tikê

Şekılê cê: Ino bestoğ, yo bestoço tekrarbiyayi yo. Bestoğ, pê tekrarbiyayışê zemirê *tike* vıraziyayo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışı şıxuliyeno u kelime ya zi cumleyan bı şekılê rêzkerdışı besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, ifadeyi ki besteno yobinan ra, sareyê ê ifadeyan dı bı şekılê tekrarbiyayışı şıxuliyeno.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tekrarbiyayışê yo zemiri ameyo meydan. Kelimeya *tikê* zemir a (Zemir+Zemir).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Tikê...tikê: Tikê 'erdî ser îbadet kên dewam / Tikê ezmûn di îbadet kên tamam (Muradan, 2003:20).

Tikê...tikê: Tikê sıpi tikê zerdi tikê wırdê tikê gırdi / Tikê esmer tikê rındi tikê Sindi tikê Hindi (Beki, 2015:404).

353. To di

Şekılê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey eşkerakerdışı şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra sareyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, zemirê şexısı *to* u weziyetê wextê viyerteyi ê fiilê diyayişi ra yeno meydan (Zemir+Fiil).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

To dî: To dî kalikê toy yê rehmetî vatê “Kirdasî meke nasî, to kerd nasî ci ra nêbenî xilasî!” (Lezgîn, 2015a:71).

354. To heni zonêne ke

Şekılê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Ino bestoğ qey teşbihi şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zemir, yo zerf, yo fiil u yo bestoği ra ameyo meydan. *To* zemirê şexısı yo, *heni* zerf a, *zonêne* şekılê hikayeya wextê viyerteyi ê fiilê zanayişi ya, *ke* bestoğ a (Zemir+Zerf+Fiil+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

To heni zonêne ke: Ostorê ho fişri bi kay, to heni zonêne ke lingê ostori hard ra nênisenê (Çağlayan, 2015:13).

355. To va

Şekılê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Ino bestoğ qey şedinayişê mena şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zemir u yo fiili ra ameyo meydan. *To* zemirê şexısı yo, *va* şekılê wexto viyerte dı anciyayişê fiilê *vatışı* yo (Zemir+Fiil).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

To va: Senî ke vengê mi şi Peterî, to va ci rê berê cenetî bîyo a (Bor, 2014:79).

356. To vatê ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Ino bestoğ qey teşbihi şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zemir, yo fiil u yo bestoği ra ameyo meydan. *To* zemirê şexısı yo, *vatê* şekilê hikayeya wextê hirayi dı anciyayışê fiilê vatışi yo, *ke* bestoğ a (Zemir+Fiil+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

To vatê ke: Deqe û saetî têpêy de vêrdî ra labelê halê şarê Pezgêreke qet nêvuriya. Sayê ke kesî de can nêmendîbî. To vatê ke merdimî nê, kolîyê huşkî bî, binê dêsan de vinetîbî (Çem, 2019:22).

357. To vatêne

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Ino bestoğ qey teşbihi şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tilhetameyişê yo zemiri u yo fiili vıraziyayo. *To* zemirê şexısı yo, *vatêne* şekilê hikayeya wextê hirayi dı anciyayışê fiilê vatışi yo (Zemir+Fiil).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Varyanti cê: Zê *to vatêne*, *tu vatêne* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

To vatêne: Winî tey xebetîyayêne to vatêne kar qebale girewto keno ke gamê raver bixelesnayo. (Gunduz, 2010:220).

Tu vatêne: Zerrê de huzır, retiye, haştiye çine biye. Tu vatêne ejdiyerê de bêderman puleşiyo roê eyre, ra nêverdano (Çağlayan, 2015:163).

358. To vatêne belki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey şedinayişê mena şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zemir, yo fiil u dı bestoğan ra ameyo meydan. *To* zemirê şexısı yo, *vatêne* şekilê hikayeya wextê hirayi dı anciyayışê fiilê vatişi yo, *bel* u *ki* bestoğ i (Zemir+Fiil+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ, kelimeyanê Zazaki u Erebkî ra ameyo meydan. *To*, *vatêne* u *ki* Zazaki yi, *bel* Erebkî ya (بَل) (Mutçalı, 2019:95).

To vatêne belki: Surrê de serdın amêne, to vatêne belki ciğere isani kerdêne qule (Koêkorta, 2001:7).

359. To vatêne qey

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Ino bestoğ qey şedinayişê mena şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zemir, yo fiil u yo edati ra ameyo meydan. *To* zemirê şexısı yo, *vatêne* şekilê hikayeya wextê hirayi dı anciyayışê fiilê vatişi yo, *qey* edat a (Zemir+Fiil+Edat).

Kokê cê: Heme kelimeyi inî bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: *Zê to vatêne qey, ti vatêne qey, to vatên qay* varyanti inî bestoği tesbit biyi.

To vatêne qey: Çimê xo çem ra nêbîyêne. To vatêne qey ameyo heyfa xo çem ra bigîro (Tekîn, 2013:61).

Ti vatêne qey:wexto ke bişenayîye huyayêne ti vatêne qey feleko gol o asmêne hewtîne ra ameyo war leşkerî ey ra tersayêne (Gunduz, 2010:129).

To vatên qay: Şewqê aşmî pêro bibi vinî, kokra nêmend bi. To vatên qay, aşmî zî goştarey û temaşeyê Xal Hus'î kerd bi (Ayyıldız, 2014:130).

360. To wetrê

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Ino bestoğ qey şedinayişê mena şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cinsê cê: Bestoğ yo zemir, yo fiil u yo edati ra ameyo meydan. *To* zemirê şexîsî yo, kelimeya *wetrê* tiya dı zê yo kelimeya nusiyya la zeg êseno kelimeyanê *vat* u *rê* ra ameya meydan. *Vat* fiil o, *rê* edat a (Zemir+Fiil+Edat).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği hetê koki ra Zazaki yi.

To wetrê: Zereyê xo bî teng. Bîna xo bîye zêde û kêmi. Sêneyê xo bî berz u nîşt ro. To wetrê zereyê şewatê adirî de vêşeno (Beytaş, 2014:131).

361. U

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê uyi qey ifadekerdışê rêzkerdışi şıxuliyeno. Bestoğê uyi, kelimeyan, grubanê kelimeyan u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, unsuranê ki besteno yobinan ra, binateyê ê unsuran dı yeno şıxuliyayış.

Cinsê cê: Kelimeya u hetê cinsê kelime ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Varyanti cê: Zê u, o, ow, ew, w', wu, yu, we, nu varyanti cê tesbit biyi.

U: Lu u kiring beni way u bira (Akbana, 2020:11).

Ew: Nê çiçi ki dane ci a nêwena ew nêwena (Todd, 2002:134).

Nû: A gam zî Da Cemoy tîsbêhê xwi nû mesîna xwi girotî, 'eba xwi vista polandê xwi ser, kilawa xwi xwi ser naya, şonû desmac (Malmîsanij, 2000:208).

O: Perçemê heq dêstî Musab Umeyrî / Muhacîr o Ensar, Muaz o Elî (Çolig, 2012:15).

Ow: Yew waya ma bî, ma berdî yew ca di verday ow ino estî kurtikî yû ina lulî aynan manenî, cûka zerra mi zîz bî (Malmîsanij, 2000:206).

W': Yanî ne haça w' tîya enka w' verî / Qet çinêbî hem çinîkê zey verî (Xasî, 2008:37).

We: Şehadet ti vaji we bawer biki / Eger ki ti şênî telefuz biki (Ensarî, 2018: 42).

Wû: Nê keko, nê. Ella wû Pêxember to ra razî bo. Mi rê bes o (Malmîsanij, 2000:245)

Yû: Bebekî danê ci yû vijyenê şinê teber...(Adabeyî, 2005:158).

362. U anci

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şixuliyeno u cumleyan bî şekilê rêzkerdîşi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dî yeno şixuliyayiş.

Cînsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo bestoği u yo zerfî viraziyayo. *U* bestoğ o, *anci* zerf a (Bestoğ+Zerf).

Kokê cê: Her dî kelimeyi inî bestoği Zazaki yi.

Û ancî: Emrê xo de qasê na roje venga Homayî nêdaybî. Û ancî qasê na şewe xo ra hêrs nêbîbî û xeberî nêdaybî (Akkaş, 2017:107).

363. U dîma ra zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ qey rêzkerdîşi şixuliyeno u cumleyan bî şekilê rêzkerdîşi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dî yeno şixuliyayiş.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan, yo nameyi u yo edati vıraziyayo. *Û* bestoğ o, *dima* name yo, *ra* edat a, *zî* bestoğ o (Bestoğ+Name+Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Û dima ra zî: Kam gama ke o sifre yeno vîrê to, fekê to beno pirr awe, seke ti çîyê biqurtnî, ti winî awa fekê xo qurtnenî. Û dima ra zî, ti mîyanê ereqî di manenî (Lezgîn, 2015a:18).

364. U ge ge zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şıxuliyeno u cumleyan bî şekilê rêzkerdîşi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê hiri bestoğan vıraziyayo. *Û*, *ge*, *zî* xuser zi bestoğ i. Kelimeya *ge* tekrar biya (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Û ge ge zî: Kotî tarîf kerdêne, qayîte ucayî kerdêne û ge-ge zî ci ra çî pers kerdêne (Akkaş, 2017:14).

365. U hem zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şıxuliyeno u cumleyan bî şekilê rêzkerdîşi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê hiri bestoğan vıraziyayo. Kelimeyi *u*, *hem*, *zi* her yo xuser zi bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Û hem zî: Cinî zaf hesûd a. Xwu ra wêtiyer kesî nîwazena. Û hem zî cazûyêka sêhrbaz a (Bor, 2015:59).

366. U ma vaj

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey cumleyanê ihtimali şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ, yo zemir u yo fiili ra ameyo meydan. *Û* bestoğ o, *ma* zemirê şexısı yo, *vaj* halê emiri ê fiilê vatışi yo (Bestoğ+Zemir+Fiil).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Û ma vaj: Kênek xo xo vûna, e mavaj ez îнке zewjîyawa, siba ra bîr mi îr qij bi, ez ûmeya keye babîyê xwu, ez ûmeya vêr çirr id mi lîyen na ser, ûhû qij mi îн çiçekûn hesîya û ûme gêra çiçekûn tira bikir. Û ma vaj lingê yi resikîya ra û kowt ina gûel xeniqîya ez xwu ir se ken (İ. Bor, 2013:303).

367. Uwo ke

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ qey sebebi şıxuliyeno u cumleyan ra yo, sebebê gureyê cumleya bin kena eşkera.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo zemir, kopula u yo bestoği ra ameyo meydan. *Uwo* zemirê ramotışi *u* u kopula *wo* ra yeno meydan. *Ke* bestoğ a (Zemir+Kopula+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Uwo ke: Cinîk hal-mezal nîya, jare nîya va. Uwo ke ma pêro geste ra bimirîme ez vatena jare ken (Aldatmaz, 2016b:10).

368. Vatêne qey

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Ino bestoğ qey teşbihi şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo fiil u yo edati ra ameyo meydan. Kelimeya *vatêne*, hikayeya wextê hirayi ê fiilê vatışi ya, kelimeya *qey* zi edata a (Fiil+Edat).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Vatêne qey: Merdimî ke dûrî ra nîyadayêne, vatêne qey ko serê hewranê sipîyan der o (Tekîn, 2013:65).

369. Waxt amêne...waxt amêne

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço tekrarbiyayi yo. Bestoğ pê tekrarbiyayışê kelimeyanê *waxt amêne* vıraziyayo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno u cumleyan bı şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, sareyê cumleyanê alaquadaran dı bı şekilê tekrarbiyayışi yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tekrarbiyayışê yo nameyi u yo fiili vıraziyayo. *Waxt* name ya, *amêne* hikayeya wextê hirayi ê fiilê *ameyişi* ya (Name+Fiil+Name+Fiil).

Kokê cê: Bestoğ, yo kelimeya Erebi u yo kelimeya Zazaki ra ameyo meydan. *Wext* Erebi ya (وقت) (Mutçalı,2019: 1015), *amêne* Zazaki ya.

Waxt amêne...waxt amêne: Xecz Bome ki waxt amêne, hurmetkare biye, waxt amêne ke ar-edev, serm, ters, nezaket çıkı, nêzonenê (Çağlayan, 2015:13).

370. Waxtê beno...waxtê beno

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço tekrarbiyayi yo. Bestoğ pê tekrarbiyayışê kelimeyanê *waxtê beno* vıraziyayo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno u cumleyan bı şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, sareyê cumleyanê alaquadaran dı bı şekilê tekrarbiyayışi yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ pê tekrarbiyayişê kelimeyanê *waxt* u *beno* vıraziyayo. *Waxt* name yo, *beno* şekilê *wextê* hirayi ê fiilê biyayişi yo (Name+Fiil+Name+Fiil).

Kokê cê: Bestoğ, yo kelimeya Ereki u yo kelimeya Zazaki ra ameyo meydan. *Wext* Ereki ya (وقت) (Mutçalı,2019: 1015), *beno* Zazaki ya.

Waxtê beno...waxtê beno: Waxtê beno bon vırazeno kuno bin, waxtê beno mezele ser ro nanê ro (Mirza, 2020:180).

371. Wazenê...wazenê

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo tekrarbiyayi yo. Bestoğ pê tekrarbiyayişê kelimeya *wazenê* vıraziyayo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno u cumleyan bı şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, sareyê cumleyanê alaquadaran dı bı şekilê tekrarbiyayişi yeno şıxuliyayiş.

Cınsê cê: Bestoğ pê tekrarbiyayişê kelimeya *wazenê* vıraziyayo. *Wazenê* şekilê *wexto* hira dı anciyayişê fiilê waştışi yo (Fiil+Fiil).

Kokê cê: Ino bestoğ, hetê koki ra Zazaki yo.

Wazenê...wazenê: Waxenê bêrê mı bıkişê, waxenê bêrê mı berê dardakerê (Berz, 2001:54).

372. Welakin

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayiş.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan vıraziyayo. Kelimeyi *we* u *lakin* her yo xuser bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Kelimeyi *we* u *lakin* Ereki yi (ولكن) (Mutçalı,2019: 977).

Welakîn: Cemî'bê resûla ti bawer biki / Tefazuldê jîn ra xu ser behs meki / Welakîn delil esto qay fezlê jîn / Delîl zî ki ness o bizan heqdê jîn (Ensarî, 2018:66).

Welakin: Şima go bivînî însan serxoşo / Welakîn serxoş nêyo belkî bêhêş o (Kavari, 2004:53).

Welakin: Mêrdeki va: Haqqê tu est o. Gereka ez bikişin. We lakin nê xîrxîzi tasên awê dê bi min (Hadank, 1932:201).

373. Welakin ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê hiri bestoğan vıraziyayo. Kelimeyi *we*, *lakin* u *ki* her yo xuser bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ kelimeyanê Erebkî u Zazakî ra ameyo meydan. Kelimeyi *we* u *lakin* Erebkî yi (ولكن) (Mutçalı, 2019: 977). Kelimeya *ki* Zazakî ya.

Welakîn ki: Çîmkî di Qur'an di qay fi'lê jey / Emir hamew vato ki îcra ki jey Welakîn ki mena jey qet'î nîya / Ina yew ra me'na jey zennî bîya (Ensarî, 2018:130).

374. Welhasil

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ qey eşkerakerdişî şıxuliyeno u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo bestoği u yo zerfî vıraziyayo. Kelimeya *we* bestoğ a, kelimeya *hasil* zi zerf a (Bestoğ+Zerf).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Erebki yi (حاصل و) (Mutçalı, 2019: 977-211).

Varyanti cê: Zê *welhasil*, *welasılı*, varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Welhasil: Lîy cey wena. Rojo bîn wergi zî wena, **welhasil** wirgu yew ri yew ma'ne veynena, cînî wena (Malmîsanij, 2000:209).

Welasılı: Yanê, mêrdê xorê mektube rusnena. **Welasılı** çı ke rusnena, rusnena (Çarekız, 2001:34).

375. Wext

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdişê wexti şıxulyeno u cumleyan hetê wexti ra besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, sareyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cinsê cê: Kelimeya *wexti* hetê cinsê kelime ra name ya labelê tiya dı bı wezifeyê bestoği şıxuliyaya (Name).

Kokê cê: Ino bestoğ Erebki yo (وقت) (Mutçalı,2019: 1015).

Varyanti cê: Zê *wext*, *weqt*, *wexto*, *weqto*, *wexta* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Wext: **Wext** *xıyalê werunê weşun kena aw kuena fek* (Akbana, 2020:8).

Weqto: **Weqto** *nûrê Ehmedî anya tera / Bê hîsab yê kerd heya Rabbê xu ra* (Xasî, 2008:43).

Wexta: *Bulbul secdê şukur berd vêr bêr Rawza d' / Fek şî pıra wexta di destî beyza d'* (Beki, 2015:100).

Wexto: **Wexto** *qiyamet bêro ay zaman / Ser erdan d' yew nemanen ay mekan* (Kavari, 2004:52).

376. Wext...eg

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, cumleyan hetê wexti ra besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ dı parçeyi yo, kelimeya *wext* sareyê cumleya verin dı, kelimeya *eg* zi sareyê cumleya dıyın dı yena şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo nameyi u yo bestoği vıraziyayo. *Wext* name yo, *eg* bestoğ o (Name+Bestoğ).

Kokê cê: Bestoğ, yo kelimeya Ereki u yo kelimeya Zazaki ra ameyo meydan. *Wext* Ereki yo (وقت) (Mutçalı,2019: 1015), *eg* Zazaki ya.

Wext...eg: Wext biyero keye fom kena eg inson omeyo itiya (Akbana, 2020:42).

377. Wexto ... o wext

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno. Bestoğ, pê qısimê dıyın, mena şedineno u keno qeti.

Cayê cê: Bestoğ, dı parçeyi yo. Parçeyo verin, sareyê cumleya verin dı, parçeyê dıyın zi sareyê cumleya dıyın dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tekrarbiyayışê yo nameyi u yo sıfeti ameyo meydan. Kelimeya *wexti* name ya, kelimeya *o* sıfetê ramotışi ya (Name+Sıfet+Name).

Kokê cê: Kelimeya *wexti* Ereki ya(وقت) (Mutçalı,2019: 1015), kelimeya *o* Zazaki ya.

Wexto...o wext: Wexto o ma mîyan ra vejya o wext ma xo rê mehrum bîy (Kavari, 2004:44).

378. Wexto ke...o çax

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno. Bestoğ, pê qısimê dıyın, mena şedineno u keno qeti.

Cayê cê: Bestoğ, dı parçeyi yo. Parçeyo verin, sareyê cumleya verin dı, parçeyê dıyın zi sareyê cumleya dıyın dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı nameyan, yo bestoği u yo sıfeti vıraziyayo. Kelimeya *wext* name, *ke* bestoğ, *o* sıfetê ramotışi u *çağ* zi name ya. (Name+Bestoğ+Sıfet+Name).

Kokê cê: Bestoğ, kelimeyanê Zazaki, Erebki u Tırki ra ameyo meydan. Kelimeya *wext* Erebki ya (وقت) (Mutçalı,2019: 1015), kelimeyi *ke* u *o* Zazaki yi, kelimeya *çax* zi Tırki ya (TDK, 2011:478).

Wexto ke...o çağ: Wexto ke mi de endîşeyê şaş kerdene vecîna meydan, o çax qetî ez şaşîye kena (Akkaş, 2017:104).

379. Wexto ke...o taw

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno. Bestoğ, pê qısımê diyın, mena şedineno u keno qeti.

Cayê cê: Bestoğ, dı parçeyi yo. Parçeyo verin, sareyê cumleya verin dı, parçeyê diyın zi sareyê cumleya diyın dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı nameyan, yo bestoği u yo sıfeti vıraziyayo. Kelimeya *wext* name, *ke* bestoğ, *o* sıfetê ramotışi u *taw* zi name ya. (Name+Bestoğ+Sıfet+Name).

Kokê cê: Ino bestoğ, kelimeyanê Zazaki u Erebki ra ameyo meydan. Kelimeyi *ke*, *o* u *taw* Zazaki yi, kelimeya *wexti* Erebki ya (وقت) (Mutçalı,2019:1015).

Wexto ke...o taw: Wexto ke Çerçî rind kewt nêzdîyê dewe o taw çime Atîlayî ginayî Çerçî ra. (A. Çîçek, 2014:21).

380. Wexto ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey wexti şıxuliyeno u cumleyan hetê wexti ra besteno yobinan ra.

Cayê cê: Hem sareyê cumleyan dı hem zi miyanê cumleya verin dı şıxuliyayışê mi bestoği mumkun o.

Cînsê cê: Bestoğ, yo name u yo bestoği ra ameyo meydan. *Wext* name yo, *ki* bestoğ a (Name+Bestoğ).

Kokê cê: Bestoğ, yo kelimeya Erebkî u yo kelimeya Zazakî ra ameyo meydan. *Wext* Erebkî ya (وقت) (Mutçalı, 2019: 1015), *ki* Zazakî ya.

Varyanti cê: *Zê wextano ki, waxto ki, waxto ke weqta g', weqta gu, weqta ku, wext ig, wexto g', wexto ke, wexto ki, wexton kî* varyanti inî bestoği tesbit biyi.

Waxto ke: **Waxto ke** uwe bisimo sewlê çêneke erzeno serê uwe (Aldatmaz, 2016b:11).

Waxto kî: **Waxto kî** pey ra safaq berco, kiberê Xanî oncia cîniya (Aslan, 2011:241).

Wextano ki: **Wextano ki** va yenû, kuy leqena, veng ti ra vecênû (Malmîsanij, 2000:209).

Wextono ki: **Wextono ki** linga xu fînenî zerey bazarî heywonon, veyneno *ki* yew kermeta şarî ha weyra ya (Kaymak, 2012:6).

Weqta g': **Weqta g'** yîn emîr vira kerd gellî werd / Allê yi cennet xu ra şawitî erd (Muşekî, 2020:13).

Weqta gu: *Dara wışk ez şîna bin yê bena pel / Weqta gu bîna şîna bena biyê pel* (Muşekî, 2020:15).

Weqta ke: *Îrado Ezeli weqta ke ume hal / Waşt Allay Adêm vîrazu zaf delal* (Pueği, 2003:2).

Weqta ku: *Guna wışk weqta ku cubê ya bi rêz / Rahibu kitabû ra sare kê berz* (Muşekî, 2020:16).

Wext ig: *Amina va o wext ig ez wêlîdya / Mî zuna Muhemmed şeref dun dunya* (Narin, 2018:11).

Wexto g': **Wexto g'** dadîye yi şîna awkî bîyar, *Nas ca di sînîye pîlaw taden...* (Î.Bor, 2013:81).

Wexto ke: **Wexto ke** biyêne esparê estorî u serê estorî de rast vindertêne însan qiymiş nêkerdene biawniyo înan ra (Doğuş&Doğuş, 2019:22).

Wexto ki: *Maya keynan wexto ki rew bîmerdinî keyney zî rew zewecnaynî.* (Espar, 2004b:11).

Wextê ku: **Wextê ku** vacê “Zan tu çîba (çi) wo?”, ma vanê “dimlî”. (Malmîsanij, 2009:80).

Wexton kî: Wexton kî tî şoni dewî zere tî veyneni kî şar barreno. (Kaymak, 2016:23).

381. Xas kî

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Ino bestoğ qey waştîşi şixuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dî yeno şixuliyayîş.

Cînsê cê: Bestoğ, yo name u yo bestoği ra ameyo meydan. *Xas* name yo, *kî* bestoğ a (Name+Bestoğ).

Kokê cê: Her dî kelimeyi inî bestoği Zazaki yi.

Xas kî: Dêso xuj biyayen dî henik amebiya qetûri pasti ser gunabiyo erro. Xas kî gunabiyo çaran ro, bigunayê quç ro nêreyayê (Pamukçu, 2020:57).

382. Xo ra

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ ya parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğê *xo ra* qey eşkerakerdîşi yeno şixuliyayîş.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dî yeno şixuliyayîş.

Cîsnê cê: Bestoğ, yo zemir u yo edati ra ameyo meydan. *Xo* zemir o, *ra* edat a (Zemir+Edat).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Varyanti cê: Zê *xora*, *xwura* varyanti inî bestoği tesbit biyi.

Xora: Xeyrê ey to rê çin o. Xora ti bibî ferîşteh, ti ey şew û roje paştîya xo de biçarnî zî, pere nêkeno (Lezgîn, 2015a:68).

Xwura: Eg ti kueşk ra memnûn nibî xwura badî çowras rûej wuhar kueşk yen kueşkê xwu pey d' gen (Bor, 2015:113).

383. Xulasa

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *xulasa* qey netice yeno şıxuliyayış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cısnê cê: Kelimeya *xulasa* hetê cısnê kelime ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Ereki yo (خلاصة) (Mutçalı, 2019: 278).

Varyanti cê: Zê *xulasa*, *xulase* varyanti mi bestoği tesbit biyi.

Xulasa: Xulasa nûr resa 'Ebdulmüttelîb/Mîyn qureyflûn di reîs û hem hebîb (Muradan, 2003:21).

Xulase: Heman behsê Mî'racî zav o bizan / Xulase ti inka ineni biwan (Ensarî, 2018:90).

384. Ya

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *ya* qey rêzkerdışi şıxuliyeno.

Cayê cê: Ino bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cısnê cê: Kelimeya *ya* hetê cısnê kelime ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Varyanti cê: Zê *ya*, *yan* varyanti mi bestoği tesbit biyi.

Ya: Çımun xu véc xu kuar kerî / Ya xu bıkiş qatıl kerî (Pueği, 2020:8).

Yan: Mî va, cay weyra vengê ereban yeno, yan nêno (Zengelan, 2007:24).

385. Ya ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno u cumleyan bî şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan vıraziyayo. *Ya u ki* her yo xuser zi bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: *Zê ya ki, yan ki* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Ya ki: Îsan hata ke saye nêwerde, nêzoneno ke tırş a ya ki şirên a (Çiya, 2020:46).

Yan kî: Kaş û kemeran ra gindir bo yan kî hard raqîlaşîyo tiro şêro war ci rê kar a (Karakaş, 2016:31).

386. Ya nê...zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, semedê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Parçeyo verin ê bestoği binateyê cumleyan dı ca geno, parçeyê diyin ê bestoği peyniya cumleya peyin dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan u yo edati vıraziyayo. *Ya* bestoğ a, *nê* edata menfiti ya, *zî* bestoğ a (Bestoğ+Edat+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Ya nê...zî: Ma ko Sîrî ver xo rê şîn, ya nê ko çîke bîyaro serey ma zî (Licokic, 2007:46).

387. Ya zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şıxuliyeno u cumleyan bî şekilê rêzkerdîşi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan vıraziyayo. *Ya u zi* her yo xuser zi bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: Zê ya zi, yan zi varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Ya zi: Serrey u çımandê mı ser, şıma şenê çarwandê mı miyan dı, ya zi şenê komda bin dı rakewê (Hayıg, 2007:29).

*Yan zî: Eke sewbîna kesî bivînê **yan zî** biheşnê halê mi se beno? (Topaç, 2012:5).*

388. Ya...niyu z'

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ihtimali şıxuliyeno u cumleyan bı şekilê rêzkerdışı besteno yobinan ra. Bestoğê zî tiya dı mena şedinena.

Cayê cê: Parçeyo verin ê bestoği sareyê cumleya verin dı, parçeyê dıyın ê bestoği zi sareyê cumleya dıyın dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê hiri bestoğan vıraziyayo. Kelimeyi ya, niyu u zi her yo xuser bestoğ i (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

*Ya...niyu z': **Ya** ez cê çî dûn dûest ti r' yi kişen **nîyû z'** wû cê çî dûn mi ro, mi kişen (İ. Bor, 2013:321).*

389. Ya...ya

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço tekrarbiyayi yo. Bestoğ, pê tekrarbiyayişê bestoğê ya ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey cumleyanê ihtimali yobinan ra bestış şıxuliyeno.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, sareyê qısımê alaquadarê xu ra ver yeno şıxuliyayış u bı tekrarbiyayişi wezifeyê bestoği ano ca.

Cınsê cê: Bestoğ, yo bestoço tekrarbiyayi yo u pê bestoğê ya vıraziyayo (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Varyanti cê: Zê ya, yan varyantş ini bestoği tesbit biyi.

*Ya...ya: **Ya** peyê banî de **ya** kaleka banî de niştêne ro, destî kerdêne xo ver ra, qet çîyê nêvatêne, winî nîyadêne (Çem, 2019:62).*

Yan...yan: Yan kerdêne dims yan meşlûlî yan kesmeyî yan zî bastêq
(Doğuş&Doğuş,2019:26).

390. Ya...ya ki

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ qey cumleyanê ihtimali yobinan ra bestış şıxuliyeno.

Cayê cê: Parçeyo verin ê bestoği sareyê cumleya verin dı, parçeyê dıym ê bestoği zi sareyê cumleya dıym dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan vıraziyayo. *Ya u ki* her yo xuser bestoğ i. *Ya* her dı parçeyan dı tekrar biya (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: *Zê ya...ya ki, ya...yan ki, yan...yan ki* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Ya...ya ki: Her mordem eve fam u izanê xo; ya ağaê xo goynenê, ya ki karê ağay rê rındiye nêvatenê (Mirza, 2020:381).

Ya...ya kî: Ya ez wayîra nê resmî ana ya kî kîştina min a (Ballıkaya, 2014:96).

Ya...yan kî: Ya ceza dane yan kî verdanê ra (Aldatmaz,2016a:167).

Yan...yan kî: Yan a kî ne kewtîbî ci yan kî zaf nêfetelîyayêne (Aldatmaz, 2016a:45).

391. Ya...ya zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey cumleyanê ihtimali yobinan ra bestış şıxuliyeno.

Cayê cê: Parçeyo verin ê bestoği sareyê cumleya verin dı, parçeyê dıym ê bestoği zi sareyê cumleya dıym dı yeno şıxulnayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê dı bestoğan vıraziyayo. *Ya u zi* her yo xuser bestoğ i. *Ya* her dı parçeyan dı tekrar biya. (Bestoğ+Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: *Zê ya...ya zi, ya...ya ci, yan...yan zi* varyanti bestoği tesbit biyi.

Ya...ya zi: Qe reyayena to çiniya; ya ti zi benê xoca, ya zi tîdo mî biternê.
(Hayîg, 2007:55).

Ya...ya cî: Ya ti tîya ra şîna, ya cî ez a to mêrdedê to rê vaja (Adabeyî, 2005:49).

Ya...yan zi: Ya ez do ganê xo serna yan zi heyfê ey bîgira (Berz, 2001:15).

Yan...yan zî: Yan ti go vacê yan zî ez to rê cênîti nêkena. (Licokic, 2007:54).

392. Yan nê

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey ifadekerdışê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan bî şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dî yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ u yo edati ra ameyo meydan. *Yan* varyantê bestoğê *ya ya, nê* edata menfîti *ya* (Bestoğ+Edat).

Kokê cê: Her dî kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Yan nê: Heq bîyaro werê henî bo. Yan nê, hem emegê ma hem erzaqê ma şono
(Akkaş, 2017:64).

393. Yani

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *yani* qey eşkerakerdış u zelalkerdışê mena yeno şıxulnayış u cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dî yeno şıxuliyayış.

Cısnê cê: Kelimeya *yani* hetê cınsê kelime ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Erebki yo (يعنى) (Mutçalı,2019: 648).

Varyanti cê: Zê *yani, yanê* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Yanî: Almanan de yew edet esto, merdimo ke ti nêşinasnî, yanî ti samimî nîyî, ti gereka bi peynameyê ey a bivendî ey (Bor, 2014:77).

Yanê: Cenêki, willi, gırwey mı Ellay ra raşt ame, yanê mı tevayê nêzanayê (Hayîg, 2007:58).

394. Yani bı kılmiye

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezîfeyê cê: Bestoğ, qey eşkerakerdîşi şıxuliyeno. Cumleya ki bestoği ra dıma yena, cumleya verniya bestoği kena eşkera.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ, yo edat u yo nameyi ra yeno meydan. *Yanî* bestoğ a, *bi* edat o, *kılmi* name ya (Bestoğ+Edat+Name).

Kokê cê: Kelimeya *yani* Erebkîya (يعنى) (Mutçalı, 2019: 648), *bı* u *kılmiye* Zazaki yi.

Yanî bi kilmîye: Nêweşiye, nêardena ca ya wezîfeyê xo ya. Yanî bi kilmîye bêke hîşê ma ra talîmat bigêrê, hucreyî karê xo kenê (Akkaş, 2017:106).

395. Yeqina

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ sade yo.

Wezîfeyê cê: Bestoğê *yeqina* qey ifadekerdîşê ihtimali yeno şıxulnayış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Kelimeya *yeqina* hetê cınsê kelime ra name ya (Name).

Kokê cê: Bestoğ, kelimeya Erebkî *yeqin* ra yeno (يقين) (Mutçalı, 2019: 1033).

Yeqîna: Ez kûar a yeqîna reyar ra cinîye min u yi kerda pîye... (Bor, 2015:42).

396. Yew yew hewı zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezîfeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdîşi şıxuliyeno u cumleyan bı şekilê rêzkerdîşi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo sıfet, yo name u yo bestoği ra ameyo meydan. Kelimeya yew bı şekılê tekrarbiyayışi şıxuliyaya. Kelimeyi yew sıfet a, *hew* name ya, *zî* bestoğ a (Sıfet+Name+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Yew yew hewi zî: Ge ge zi 'eksê inheway bînî. Yew-yew hewi zî, polê lacekî niyetê poldê keynek zanaynî labelê hewna zî çend xwazgînê giregirî girewtinî şînî keydê keyneki û ya waştinî (Espar, 2004b:18).

397. Yew yew hewi zi... labelê hewna zi

Şekılê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, semedê tezadi şıxuliyeno u cumleyanê zıddan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, cumleyi ki bestiyeni yobinan ra inan ra sareyê yo cumle dı yeni şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo sıfet, yo name, dı bestoğan u yo zerfî ra ameyo meydan. Kelimeyi yew sıfet a, *hew* name ya, *zî* u *labelê* bestoğ i, *hewna* zerf a. Kelimeya yew bı şekılê tekrarbiyayışi şıxuliyaya, kelimeya *zi* qey zıxmkerdışê mena peyniya her dı parçeyanê bestoği dı şıxuliyaya (Sıfet+Name+Bestoğ+Bestoğ+Zerf+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Yew-yew hewi zî... labelê hewna zî: Ge ge zi 'eksê inheway bînî. Yew-yew hewi zî, polê lacekî niyetê poldê keynek zanaynî labelê hewna zî çend xwazgînê giregirî girewtinî şînî keydê keyneki û ya waştinî (Espar, 2004b:18).

398. Yew...yew ki

Şekılê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno u cumleyan bı şekılê rêzkerdışi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, qısmê alaquadarê xu ra ver yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo name u yo bestoği ra ameyo meydan. Yew name ya, *kî* bestoğ a, yew bî şekilê tekrarbiyayışi şıxuliyaya. (Name+Name+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Yew...yew kî: Nîya çend rojî vêrdî ra kes nêzaneno. Yew Heq yew kî to zanena (Demîrel, 2014:65).

399. Yew...yew zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço piyabeste yo. Bestoğ, dî parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno u cumleyan bî şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, qısmê alaquadarê xu ra ver yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo name u yo bestoği ra ameyo meydan. Yew name ya, *zî* bestoğ a, yew bî şekilê tekrarbiyayışi şıxuliyaya (Name+Name+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Varyanti cê: *Zê yew...yew zi, jew...jew zi* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Yew...yew zî: Ez bi xo hende zeîf kewtbîya, hende zeîf kewtbîya, yew ez mendbîya yew zî esteyê mi (B. Bor, 2013:36).

Jew...jew zi: Jew ci ra Hewwa cinîya Adem nebî / Jew zî Asiya cinîya Fîr'ewnî bî (Babij, 2018:186).

400. Yeweri...yeweri

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoço tekrarbiyayi yo. Bestoğ, pê tekrarbiyayışê kelimeya yeweri ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno u bî şekilê tekrarbiyayışi cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, sareyê cumleya xu dır alaquadar ra ver yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Her dî parçeyan dî kelimeya yeweri tekrar biya. Kelimeya yeweri zemir a (Zemir+Zemir).

Kokê cê: Ino bestoğ hetê koki ra Zazaki yo.

Yeweri...yeweri: Keynani jey ra, **yeweri** va mı ri yow meqes beeri, **yeweri** va nızan mı ri çı beeri yeweri zi va, mı ri yow dısmalı beeri (Kaymak, 2016:55).

401. Yeweri...yeweri zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ piyabeste yo. Bestoğ, dı parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno u cumleyan bı şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, sareyê cumleya xu dır alaquadar ra ver yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zemiri u yo bestoği vıraziyayo. Zemirê yeweri tekrar biyo, zi bestoğ a (Zemir+Zemir+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Yeweri...yeweri zi: Keynani jey ra, yeweri va mı ri yow meqes beeri, **yeweri** va nızan mı ri çı beeri **yeweri zi** va, mı ri yow dısmalı beeri (Kaymak, 2016:55).

402. Yeweri...yeweri...yeweri zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ piyabeste yo. Bestoğ, hiri parçeyan ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey rêzkerdışi şıxuliyeno u cumleyan bı şekilê rêzkerdışi besteno yobinan ra.

Cayê cê: Her parçeyê bestoği, sareyê cumleya xu dır alaquadar ra ver yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, pê tihetameyişê yo zemiri u yo bestoği vıraziyayo. Zemirê yeweri tekrar biyo, zi bestoğ a (Zemir+Zemir+Zemir+Bestoğ).

Kokê cê: Heme kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Yeweri...yeweri...yeweri zi: Keynani jey ra, **yeweri** va mı ri yow meqes beeri, **yeweri** va nızan mı ri çı beeri **yeweri zi** va, mı ri yow dısmalı beeri (Kaymak, 2016:55).

403. Zewnbi zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ piyabeste yo. Bestoğ, yo parçe ra ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Ino bestoğ qey ilawekerdışi şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cınsê cê: Bestoğ, yo name u yo bestoği ra ameyo meydan. Kelimeya *zewnbi* name ya, zi bestoğ a (Name+Bestoğ).

Kokê cê: Her dı kelimeyi ini bestoği Zazaki yi.

Zewnbi zi: Piranê şife mı pize dı bıbo nê zewazi rê razi nina la semedê nê seykuri ez do Zin bida to, a do cı rê marey bikero. Zewnbi zi, mı bişermayno a rınd zana kı hum no dınya dı hum axiret dı destê mı do cı gıryaneya bo! (Pamukçu, 2020:11).

404. Zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê zi semedê ifadekerdışê menaya ilawekerdışi şıxuliyeno.

Cayê cê: Bestoğ, hem kelimeyan, hem grubanê kelimeyan hem zi cumleyan besteno yobinan ra. Bestoğ, binateyê ini unsuran dı şıxuliyeno.

Cınsê cê: Kelimeya zi hetê cınsê kelime ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Varyanti cê: Zê zi, ci, ji varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Zi: Lutıf bı bık bun mezelun ra / Wellahi tu zi bîn ita (Pueği, 2020:70).

Cî: Herkes istanika xû vano, sira yen ana keyneker, na cî roşena serede ci ra çiçi ravêrdo se kena istanik vana (Adabeyî, 2005:18).

Ji: Waka delal, gestver zerra mı nasılıyena. Ez ji zaf biya vêşon (Akbana, 2020:23).

405. Zi...zi

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğ tekrarbiyayi yo. Bestoğ, pê tekrarbiyayışê zi ameyo meydan.

Wezifeyê cê: Bestoğ, qey şedinayişê mena şıxuliyeno u kelime, grubanê kelimeyan ya zi cumleyan besteno yobinan ra.

Cayê cê: Bestoğ, kelime ya zi ifadeyi ki inan ser tesir cı esto, inan ra pey yeno.

Cınsê cê: Kelimeya zi bı xu yo bestoğ a (Bestoğ+Bestoğ).

Kokê cê: Ino bestoğ Zazaki yo.

Varyanti cê: Zê *zi...zi*, *ji...ji* varyanti ini bestoği tesbit biyi.

Zi...zi: Keynan **zî** lacan **zî** waştinî mar û pêrdê xwi, der û cîrananê xwi binawnî ki yê ameyî çaxdê zewacî (Espar, 2004b:11).

Jî...jî: Ma dimil **jî** vanê, ma zaza **jî** vanê (Yıldız, 2017:146).

406. Zira

Şekilê cê: Ino bestoğ, yo bestoğo sade yo.

Wezifeyê cê: Bestoğê *zira* semedê eşkerakerdışi yeno şıxuliyayış.

Cayê cê: Bestoğ, cumleyanê ki besteno yobinan ra, binateyê ê cumleyan dı yeno şıxuliyayış.

Cısnê cê: Kelimeya *zira* hetê cınsê kelime ra bestoğ a (Bestoğ).

Kokê cê: Bestoğê *zira* Pehlewki yo (زیرا) (Kanar, 2015: 836).

Zira: Guna mı ra 'af tım tu ra **zira** tı pil ez tu çık niya (Beki, 2015:286).

NETİCE

Ina xebat, bestoğanê Zazaki ser biya. Bestoği ki ina xebat dı tehlil biyi neway hebi eseranê Zazaki ra ameyi aridayiş. Ini neway hebi eseri her diyaletk u fekanê Zazaki ra viciyayi. Ini eseri, mewlidan, diwanan, eseranê folklori zê meselayan u estanikan ra u roman u hikayeyan ra ameyi meydan. Dıma bestoği ki ini eseran dı viyerti tesbit biyi. Cı ra pey zi bestoği ki aridiyayi hetê şekılı, wezifeyi, cayê şıxuliyayişi, cınsê kelimeyan u kokê kelimeyan ra tetqiq biyi. Peyniya xebat dı tesbit bı ki Zazaki hetê şıxuliyayişê bestoğan ra zıwanêko zengin a; zaf bestoği Zazaki est i. Sebebê zaf ya zi tay şıxuliyayişê bestoğanê yo zıwani bınêk zi tabiyê şekilê zıwani yo. Mesela Tırki dı herında bestoğan dı ge ge pê wesılan eyini weziyet yeno ifadekerdiş labelê zê Zazaki, Farıski zıwananê İraniyan dı bê bestoğan ifadekerdişê ini weziyeti mumkun niyo. Ino hal zi ini zıwanan dı bestoğan keno mecburi u zaf bestoği şıxuliyeni.

Neticeyê ina xebat dı ma eşkeni derheqê bestoğan dı ini çıyan vac:

1. Ina xebat dı 90 eser ra 406 bestoği tesbit biyi. Eseranê gramerê Zazaki dı dormaleyê 100 heb bestoği ca gureto. Ina xebat dı epey bestoği neweyi tesbit biyi. Ino weziyet zi ehemiyetê ina xebat keno eşkera.

2. Xebat dı heme fek u diyalektanê Zazaki ra eseri waniyayi u cı ra bestoği ameyi vicnayış. Sayeyê inay dı zi zaf varyanti bestoğan tesbit biyi. Çıqas varyant tesbit biyo, ina xebat dı ca diyayo inan hemın. Ino hal zi varyantanê çıyayan yo ca dı diyayişê ma keno mumkun.

3. Bestoği ki tesbit biyi hetê şekılı ra gıraniya inan bestoğanê piyabesteyan ra yena meydan. 406 bestoğan ra 55 hebi bestoği sade yi, 324 hebi bestoği piyabesteyi u 27 bestoği tekrarbiyaye yi. Ino weziyet zi mocneno ma ki zafiya bestoğanê Zazaki tor tay dı kelimeyan ra yeni meydan.

4. Vırziyayişê bestoğanê piyabesteyan dı bara bestoğê ki zaf ziyed a. 324 bestoğanê piyabesteyan ra miyanê 102 bestoğan dı bestoğê ki bı şekılanê çıyayan ca gureto. Şıxuliyayişê ini bestoği zi hema hema reseno hiri ra yo yê bestoğanê piyabesteyan.

5. Vırziyayişê bestoğanê piyabesteyan dı rola bestoğê zi/ki diqet ancena. Ino bestoğ, diyalektanê merkez u verroc dı bı şekilê zi, diyalekta zımeyî dı bı şekilê ki

şixuliyeno. 324 bestoğanê piyabesteyan ra 62 heban dı bestoğê zi şixuliyayo, 45 heban dı zi bestoğê ki şixuliyayo, yani piser dı vıraziyayişê 107 bestoğan dı zi/ki ca gureto. Ino hal zi mocneno ma ki hema hema hiri ra yo yê bestoğanê piyabesteyan dı bara ini bestoği est a.

6. Vıraziyayişê bestoğan ser tesirê edatê ra zi qet tay niyo. Ino edat miyanê 48 bestoğan dı ameyo şixuliyayiş.

7. Wext ma hetê wezifeyi ra bîni tera, bestoği ki ina xebat dı tesbit biyi 21 wezife dı şixuliyeni. Bestoği tor zaf qey rêzkerdîşi şixuliyayi. İnani ra pey zi wext, teze, sebeb u eşkerakerdîş yeni. 406 bestoğan ra 100 heb qey rêzkerdîşi, 71 heb qey wexti, 52 hebi qey teze, 42 hebi qey sebebi, 36 hebi qey eşkerakerdîşi, 22 heb qey ihtimal, 13 hebi qey hemzemanti, 10 hebi qey şedinayişi, 9 hebi qey şerti, 9 hebi qey istisna, 8 hebi qey teşbihi, 8 hebi qey dereca, 6 hebi qey tercihi, 5 hebi qey netice, 4 hebi qey waştîşi, 3 hebi qey miqdari, 3 hebi qey îlawekerdîşi, 2 hebi samedê qetiyeti şixuliyayi. Bê inani 1 heb qey nîşkarabiayişi, 1 heb qey meçhuli u 1 heb zi qey ifadekerdîşê menfeti şixuliyaya.

8. Hetê cayê şixuliyayiş ra bestoği tor zaf binateyê cumleyan dı ca geni. 406 bestoğan ra 227 hebi binateyê cumleyan dı yeni şixuliyayiş. 112 bestoği sareyê cumleyan dı şixuliyeni. 40 bestoğ binateyê kelimeyan dı ca geno. 21 bestoğ miyanê cumleya verin dı şixuliyeno labelê sareyê cumleyan dı zi şixuliyayişê ini bestoğan mumkun o. Ini bestoği goreyê şedinayişi ya faili ra ver yeni u sareyê cumleyan dı ca geni ya zi faili ra dîma yeni u miyanê cumleya verin dı ca geni.

9. Têkî bestoği cayanê ciyayan dı yeni şixuliyayiş. Goreyê tesbitê ma 26 bestoği cayanê ciyayan dı şixuliyayi. Bestoği, *hela, heta, key ki, o ke, pey ki, qey ki u seba ke* hem sareyê cumleyan dı hem zi binateyê cumleyan dı yeni şixuliyayiş.

10. Goreyê tesbitê ma hem sareyê cumleyan dı hem zi miyanê cumleya verin dı şixuliyayişê bestoğanê *bê ki, hela ke, her ke, herga ki, heta ki, hina ke, kam gama ki, nata ke, ne ke, sata ke, seni, wexto ki* mumkun o. Bestoği ki hem sareyê cumle dı hem zi miyanê cumleya verin dı şixuliyayişê cê mumkuno egleb bestoği wexti yi. Eger fail ini betoğan ra ver biyero şixuliyayiş o wext ini bestoği miyanê cumle dı ca geni.

11. Hem binateyê cumleyan dı hem zi miyanê cumleya verin dı şixuliyayişê bestoğanê *çiqas ki, çitur ke, hem, ki* mumkun o.

12. Zaf tay bestoği zi hem sareyê cumleyan dı hem binateyê cumleyan dı hem zi miyanê cumleya verin dı yeni şıxuliyayiş. Goreyê tesbitê ma bestoği *hende ke, honde ke u se kî* ini hiri heme cayan dı zi şıxuliyeni.

13. Hetê cinsê kelime ra bara giran ê bestoğan a. Viraziyayişê 102 bestoğan dı teyna kelimeyi ki hetê cinsi ra bestoği ca geni.

14. Edati zuser zaf bı wezifeyê bestoği nêşıxuliyayi. Teyna 4 bestoği kelimeyanê hetê cinsi ra edatan ra viraziyayi la miyanê bestoğanê zafcınsan dı edati zaf şıxuliyayi. 96 bestoğan dı tor tay yo kelimeya edati tesbit biya.

15. Fiili zi xuser zaf bı wezifeyê bestoği nêşıxuliyayi. 4 bestoği teyna fiil ra ameyi meydan. 40 bestoği dı zi tor tay yo kelimeya ki hetê cinsi ra fiila ca gureto.

16. Hetê cinsê kelime ra name zi xuser zaf bı wezifeyê bestoği nêşıxuliyayo. Name teyna 7 dori bı wezifeyê bestoği şıxuliyayo la viraziyayişê bestoğanê zafcınsan dı rola nameyi zaf a. 114 bestoğan dı tor tay yo kelimeya ki hetê cinsi ra nameya tesbit biya.

17. Sıfeti zi xuser zaf bı wezifeyê bestoği nêşıxuliyayi. Teyna 2 bestoği hetê cinsi ra sıfetan ra ameyi meydan. Miyanê bestoğanê zafcınsan dı zi 48 bestoğan dı tor tay yo kelime hetê cinsi ra sıfet a.

18. Zemiri zi xuser zaf tay bı wezifeyê bestoği şıxuliyayi. 3 bestoği teyna zemir ra ameyi meydan. Heto bin ra 61 bestoğê zafcınsi dı tor tay yo kelimeya ki hetê cinsi ra zemira ca gureto.

19. Zerfî hem xuser hem zi miyanê bestoğanê zafcınsan dı şıxuliyayi. 19 bestoği hetê cinsê kelime ra zerfan ra ameyi meydan. Heto bin ra viraziyayişê 89 bestoğanê zafcınsan dı zi tor tay yo kelimeya ki hetê cinsi ra zerfa ca gureto.

20. Ma wext hetê koki ra bionî bestoğan ra zafiya bestoğan ya teyna Zazaki ya ya zi bı kelimeyêka Zazaki, kelimeyanê zobi zıwan ya zi zıwanan dır ameya şıxuliyayiş. Bê Zazaki, zıwananê Erebkî, Fariskî, Pehlewki u Tırkî ra kelimeyi bı wezifeyê bestoğan şıxuliyayi.

21. 406 bestoğan ra 331 bestoği, hetê kokê kelime ra Zazaki yo. 16 bestoği Erebkî ra, 4 hebi Tırkî ra, 2 hebi Fariskî ra u 2 hebi zi Pehlewki ra ameyi.

22. 48 bestoği pê tihetameyişê kelimeyanê dı zıwanan viraziyayi. İnân ra 27 hebi Erebkî u Zazaki yi, 13 hebi Zazaki u Erebkî yi, 3 hebi Zazaki u Tırkî yi, 2 hebi Fariskî u Zazaki yi, 2 hebi Pehlewki u Zazaki yi, 1 heb zi Tırkî u Zazaki yo.

23. Bestoği ki ma ina xebat dı tesbit kerdi miyanê inan dı teyna 3 bestoği hiri zıwanan ra ameyi meydan. Ini hiri heme bestoği zi kelimeyanê Erebki, Tırki u Zazaki ra ameyi meydan.

24. Zeg ma cor dı zi va hetê koki ra miyanê bestoğan dı bestoği zıwananê ğeriban zaf tay i. Bestoği Farıski u Pehlewki miyanê eseranê edebiyatê klasiki ra veciyayi. Zazaki, Farıski u Pehlewki çıqas zıwani eyne familya bı zi Zazaki ser tesirê ini zıwanan çin o labelê kelimeyi şırıkı ini zıwanan zaf i. Heto bin ra bestoğanê Zazaki ser tesirê Tırki zi hema hema qet çin o. Teyna 4 bestoği safi Tırki tesbit biyi; 7 bestoği zi Zazaki, Tırki ya zi zobi zıwan ra ameyi meydan.

25. Miyanê bestoğanê Zazaki dı kelimeyi ğeribi tor zaf zıwanê Erebki ra tesbit biyi. 16 bestoği teyna kelime/kelimeyanê Erebki ra ameyi meydan. 42 bestoği ki tor tay dı zıwanan ra ameyi meydan, miyanê inan dı zi tor tay yo kelimeya Erebki şıxuliyaya.

ÇİMEYİ ARİDAYİŞÊ BESTOĞAN

Adabeyî, F. (2005), *Estanekanê Sêwregi ra*, Vate: İstanbul.

Adabeyî, F. (2018), *Lolikper*, Nas: İstanbul.

Akbana, M. (2020), *Waka Lu*, Vir: İstanbul.

Akdağ, İ. (2020), *Ti Tewrê Payîza Şîya*, Peywend: Van.

Akkaş, S. (2017), *Heyf*, Roşna: Dîyarbekir.

Aldatmaz, N. G. (2016a), *Pîltane*, Vate: İstanbul.

Aldatmaz, N. G. (2016b), *Sanikanê Mamekîye Ra*, Roşna: Dîyarbekir.

Asmîn, Ş. (2013), *Zeman Sey Fekê Kardî Bî*, Roşna: Dîyarbekir.

Aslan, C. (2011) *Moriber*, Kardelen: İstanbul.

Aslanoğulları, M. (2014), “Lerch’in Zazaki Derlemelerinin Çevrimyazımı ve Türlerine Göre Sözcüklerin Tahlili”, *Bingöl Üniversitesi Yaşayan Diller Enstitüsü*, Bingöl, Tezê Mastero Neşîrnêbiyayi.

Astare, K. (1994), *Cer Hard Cor Asmen*, Doz: İstanbul.

Ayyıldız, Z. (2014), *Hersê Zerrî*, Elif Matbaası: Şanlıurfa.

Babij, M. C. (2009), *Sîyerê Nebî*, Nûbihar: İstanbul.

Babij, O. E. (2018) *Biyîşa Pêxemberî*, Vate: İstanbul.

Ballikaya, H. (2010), *Dêvo Kor*, Vate: İstanbul.

Ballikaya, H. (2014), *Hemedok*, Vate: İstanbul.

Beki, M. A. (2015), *Diwon Cebexçuri*, Bingöl Üniversitesi: İstanbul.

Berz, K. (2001), *Begê Dımiliyan*, Tij: İstanbul.

Beytaş, A. (2012), *Şaîsmayîl*, Vate: İstanbul.

Beytaş, A. (2014), *Solê Sûrî*, Roşna: Dîyarbekir.

- Bor, B. (2013), *Hêvîya Macire*, Roşna, Dîyarbekir.
- Bor, Î. (2013), *Vistonikê Dadîyê Mi*, Roşna: Dîyarbekir.
- Bor, Î. (2014), *Estareyê Koyê Hesarî*, Roşna: Dîyarbekir.
- Bor, Î. (2015), *Mesel û Vistonikî*, Roşna: Dîyarbekir.
- Can, M. (2012), *Barkerdena Zerrî*, Kayhan Matbaacılık: İstanbul.
- Canşad, M. (2015), *Waştî*, Roşna: Dîyarbekir.
- Çağlayan, H. (2015), *Pêt ve Pelge Ra*, Fam: İstanbul.
- Çalagan, H. (2014), *Ters*, Vate: İstanbul.
- Çarekız, C. (2001), *Qoçgiri u Qerebel*, Tij: İstanbul.
- Çarekız, C. (2005), *Domanê Qoçgiriye*, Tij: İstanbul.
- Çem, M. (2019), *Gula Çemê Pêrre*, (Neşîrê 2.), Vate: İstanbul.
- Çîçek, A. A. (2014), *Lêl*, Vate: İstanbul.
- Çîçek, A. A. (2020), *Dewrêş*, Vate: İstanbul.
- Çîçek, M. (2014), *Mêşa Dengize*, Vate: İstanbul.
- Çiya, S. (2001), *Her Çi Beno Sanike*, Tij: İstanbul.
- Çiya, S. (2020), *Hirê Kıtabi*, Vir: İstanbul.
- Çolig, F. B. (2012), *Mewlîdê Pêximbêr*, Diwan, İstanbul.
- Demîrel, L. (2014), *Vîndîbîyaye*, Vate: İstanbul.
- Dêrsim, H. D. (2014), *Deyndar*, Vate: İstanbul.
- Doğuç, W. & Doğuç, U. (2019). *Baba Vano*, Roşna: Dîyarbekir.
- Ensarî, Ş. M. (2018), *Raro Raşt & Melumatê Dînîye*, Nubihar: İstanbul.
- Ersoz, U. F. (2013), *Berenge*, Roşna: Dîyarbekir.
- Espar, J. Î. (2004a), *Beyi Se Bena?*, Vate: İstanbul.

- Espar, J. İ. (2004b), *Tanî Estanikî û Deyîrê Ma*, Vate: İstanbul.
- Gomayij, M. (2017), *Darule*, Roşna: Dîyarbekir.
- Gunduz, D. (2010), *Soro*, Vate: İstanbul.
- Hadank, K.(1932), *Mundarten Der Zaza, Hauptsächlich aus Siwerek und Kor*, Preussischen Akademie Der Wissenschaften: Berlin.
- Gül, E. (2018). *Tof*, Nas: İstanbul.
- Hayîg, R. (2007), *Mahmeşa*, Tij: İstanbul.
- Huni, M.M. (2004), *Mewlid*, Vate: İstanbul.
- Kalan, A.R. (2014), *Lêlê Şodirî De Yew Rayîrwan*, Vate: İstanbul.
- Karakaş, H. (2016), *Rêça Binbareke*, Roşna: Dîyarbekir.
- Kavarî, M. M. (2004), *Diwanê Muhammedê Kavari*, Diyarbekir.
- Kaya, A. (2018), *Estanikê Bongilanî*, Vate: İstanbul.
- Kaya, A. (2019), *Vartî Kerda Pero, Tehm Tera Şiyo*, Roşna: Dîyarbekir.
- Kaymak, W. (2012), *Welîyê Hediki û Ez Qelbînij*, Arya: İstanbul.
- Kaymak, W. (2016), *Zazaki Istaneki*, Arya: İstanbul.
- Koêkorta, M. (2001), *Reuka Doy*, Tij: İstanbul.
- Kurij, S. (2013), *Grev*, Roşna: Dîyarbekir.
- Lezgîn, R. (2015a), *Tarîyîya Adirî de*, (Neşîrê 2.), Roşna: Dîyarbekir.
- Lezgîn, R. (2015b), *Halîn*, (Neşîrê 2.), Roşna: Dîyarbekir.
- Lezgîn, R. (2018), *Ap Hûs*, Roşna: Dîyarbekir.
- Lezgîn, R. (2019), *Binê Dara Valêre De*, (Neşîrê 4.), Roşna: Dîyarbekir.
- Licokic, M. (2007), *Sanikan û Deyîranê Licê ra*, Vate: İstanbul.

- Malmîsanij. M. (2000), *Folklorê Ma Ra Çend Numûney*, (Neşîrê 2.), Berdan Matbaacılık: İstanbul.
- Malmîsanij, M. (2009), *Mi Şêx Seîd Dî*, Vate: İstanbul.
- Mîrvanî, S. (2012), *Kal Mûsênî Zeydûnû*, Vate: İstanbul.
- Mirza, Y. (2020), *Sileman I-II-III*, Ceylan, İstanbul.
- Muradan, M.M. (2003), “Mewlidî Zazakî”, *Vate*, Omar: 19, 18-32.
- Muşekî, M. A. (2020), *Mewlidê Nebî*, Vir: İstanbul.
- Mûkan, M. (2017a), *Taê Hêkati-1*, Fam: İstanbul
- Mûkan, M. (2017b), *Sanîkê Ma-1*, Fam: İstanbul
- Mûkan, M. (2017c), *Sanîkê Ma-2*, Fam: İstanbul
- Narin, A. (2018), “Mewlidi Nebî”, *Vir*, Omar: 7, 6-15.
- Nêşite, M. (2012), *Çakêto Sipî*, Vate: İstanbul.
- Pamukçu, F. (2020), *Welato Şîrîn*, Vir: İstanbul.
- Pueği, M. K. (2003), *Mewlidi Nebî*, İstanbul.
- Pueği, M. K. (2020), *Diwan*, Vir: İstanbul.
- Sariataş, S.(2016), *Darend*, Fam, İstanbul.
- Sertkaya, Î. (2013), *Sosine û Gulîzare*, Vate: İstanbul.
- Sîmserkîsij, Î. (2018), *Sîmserkîs*, Roşna: Dîyarbekir.
- Tekîn, E. (2013), *Sewdaya Belekine*, Roşna: Dîyarbekir.
- Todd, T.L. (2002), *A Grammar Of Dimili*, (Neşîrê 2.), İremet Förlag: Stockholm.
- Topaç, B. (2012), *Bero Sûr*, Roşna: Dîyarbekir.
- Xasî, M. E. (2008), *Mewlîd*, Hivda: İstanbul.
- Yazar, Î. (2018), *Cimê Aşîkan ra Hewt Hîkayeyê Gelêrî*, Roşna: Dîyarbekir.

Yıldız, P. (2017), *Mehelî û Kirmanckîya Înan*, Vate: İstanbul.

Yılmaz, E. (2018), *Bena Hol*, Nas: İstanbul.

Zengelan, J. (2007), *Gorse*, Vate: İstanbul.

Zengelan, J. (2009), *Zifqêra Berî*, Vate: İstanbul.

ÇİMEYİ

- Alanoğlu, M. (2019), “Zazalar”, *DİA*, Cild: EK-2, TDV: Ankara, 688-690.
- Arslan, İ. & Arslan, S.A. (2013), “Zaza Dilinde Partikeller”, *Tunceli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cild:1, Omar:2, 135-155.
- Arslan, İ. (2018), “Zaza Dilinde Lehçe Farklılıkları”, *Bingöl Üniversitesi Yaşayan Diller Enstitüsü Dergisi*, Cild:4, Omar:7, 51-66.
- Aslanoğulları, M. (2014), “Lerch’in Zazaki Derlemelerinin Çevrimyazımı ve Türlerine Göre Sözcüklerin Tahlili”, *Bingöl Üniversitesi Yaşayan Diller Enstitüsü*, Bingöl. Tezê Mastero Neşîrnêbiyayi.
- Banguoğlu, T. (1990), *Türkçenin Grameri*, (Neşîrê 3.), TTK: Ankara.
- Beki, A. (2015), *Gramêr Zon Zazaki*, Bingöl Üniversitesi: İstanbul.
- Çem, M. (2013), *Türkçe Açıklamalı Kirmancca (Zazaca) Gramer*, (Neşîrê 2.), Deng: İstanbul
- Çiftçi, H. (2013), *Uygulamalı Farsça Grameri*, Eser Ofset: Erzurum.
- Gippert, J. (1996), “Die Historische Entwicklung Der Zaza-Sprache”, *Ware*, Omar:10, 148-154.
- Gunduz, D. (2009), *Türkçe Açıklamalı Kürtçe Kirmancca/Zazaca Dil Dersleri*, Vate: İstanbul.
- Grûba Xebate ya Vateyî, (2005), *Rastnuştîşê Kirmanckî (Zazakî)*, Vate: İstanbul.
- Hadank, K.(1932), *Mundarten Der Zaza, Hauptsächlich aus Siwerek und Kor*, Preussischen Akademie Der Wissenschaften: Berlin.
- Hesendust, M. (1393) *Ferhengê Rişêşênaxtiyê Zebanê Farsi, Ferhengêstanê Zeban o Edebê Farsi*: Tahran.
- Kanar, M. (2010), *Arapça-Türkçe Sözlük*, (Neşîrê 2.), Say: İstanbul.
- Kanar, M. (2015), *Farsça-Türkçe Sözlük*, (Neşîrê 4.), Say: İstanbul.

- Keskin, M. (2015), “Zaza Dili”, *Bingöl Üniversitesi Yaşayan Diller Enstitüsü Dergisi*, Cild:1, Omar:1, 93-114.
- Korkmaz, Z. (2017), *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*, (Neşirê 5.), TDK: Ankara.
- Lerch, P. (1857), *Forschungen über die Kurden und die Iranischen Nordchaldäer*, Leopold Voss: Leipzig.
- Malmîsanij. M. (2015), *Kurmancca İle Karşılaştırmalı Kırmancca (Zazaca) Dilbilgisi*, Vate: İstanbul.
- Mutçalı, S. (2019), *Arapça-Türkçe Sözlük*, Dağarcık: İstanbul.
- Pamukçu, F. (2001), *Gıramerê Zazaki*, Tij: İstanbul.
- Paul, L. (2011), “Zazacanın Kökeni ve Konumu ve Etnik Kökeni ile Dilin İlişkisi”, *I. Uluslararası Zaza Dili Sempozyumu*, Bingöl Üniversitesi: İstanbul, 19-24.
- Paul, L. (2017), “Zaza” (Tercume: Murat Alanoğlu), *Bingöl Üniversitesi Yaşayan Diller Enstitüsü Dergisi*, Cild: 3 Omar:6, 111-113.
- Selcan, Z. (1998), *Grammatik Der Zaza-Sprache*, Wissenschaft & Technik Verlag: Berlin.
- Şahinoğlu, N. (1997), *Farsça Grameri*, Kitabevi: İstanbul.
- Todd, T.L. (2002), *A Grammar Of Dimili*, (Neşirê 2.), İremet Förlag: Stockholm.
- Turgut, H. (2009), *Zazaca Dilbilgisi*, Tij: İstanbul.
- Türk Dil Kurumu, (2011), *Türkçe Sözlük*, (Neşirê 11.), TDK: Ankara.
- Ürün, A. K.(1989), “Arapçada Bağlaçlar”, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara, Tezê Mastero Neşirnebiyayi.

İLAWEYİ

Tablo:1 Hetê Şekî Ra Bestoği

No	Bestoğ	Bestoği Sadeyi	Bestoği Piyabest eyi	Bestoği Tekrar biyayeyi
1	A dewa ra		X	
2	A hînge de		X	
3	A ri ra		X	
4	A yewe ra		X	
5	A yewe ra zi		X	
6	Ancax	X		
7	Anci	X		
8	Anci zi		X	
9	Ancia ki		X	
10	Aw semed ra zi		X	
11	Axîri	X		
12	Ay cixtu		X	
13	Ay ra		X	
14	Ay ra ki		X	
15	Ay ra o		X	
16	Ay zemon		X	
17	Aye ra dîma zi		X	
18	Aye ra tepiya		X	
19	Badê cu		X	
20	Badê ke		X	
21	Badê pey zi		X	
22	Bahdo	X		
23	Bahdo zi		X	
24	Belka ki		X	
25	Belka zi		X	
26	Belki		X	
27	Belki u belki zi		X	
28	Belkia...belkia		X	
29	Beno	X		
30	Beno ke...beno ke			X
31	Benu ke		X	
32	Beyta	X		
33	Bê ki		X	
34	Ca bî ca...ca bî ca			X
35	Ca ca ki		X	
36	Ca ca...ca ca			X
37	Ca ca...ca ca ki		X	
38	Ca ca...ca ca zi		X	
39	Cey	X		
40	Cî ra pê		X	
41	Co ra		X	
42	Co ra zi		X	
43	Coka	X		
44	Coka ke		X	
45	Coka ro		X	
46	Coka zi		X	

No	Bestoğ	Bestoği Sadeyi	Bestoği Piyabesteyi	Bestoği Tekrar biyayeyi
47	Cokay rê		X	
48	Cokê ra		X	
49	Cua pê		X	
50	Cuwa pê z'		X	
51	Çağ	X		
52	Çend ki...labelê		X	
53	Çend...hendi zi		X	
54	Çi çax ki		X	
55	Çi qaydeyo ke...otur		X	
56	Çi ra		X	
57	Çi wext		X	
58	Çi wext ki		X	
59	Çi...çi			X
60	Çi...u çi zi		X	
61	Çiqa ke...ki		X	
62	Çiqa ke...oncia ke		X	
63	Çiqa...honde ki		X	
64	Çiqa...ki		X	
65	Çiqas	X		
66	Çiqas ke...hende ki		X	
67	Çiqas ke...rena zi		X	
68	Çiqas ki		X	
69	Çiqas...çiqas...zi		X	
70	Çiqashi ke...oncia		X	
71	Çitur ke		X	
72	Çitur ke...ki		X	
73	Çixa ke...honde		X	
74	Çixaş ke...unca honde ke		X	
75	Çun	X		
76	Çunki		X	
77	De uncina		X	
78	Demo ke		X	
79	Derê	X		
80	Dê	X		
81	Dê vana		X	
82	Dêma ke		X	
83	Dêmek	X		
84	Dıma ra		X	
85	Dray...nuk ney		X	
86	Ego tir o		X	
87	Ega	X		
88	Eger	X		
89	Eger ke		X	
90	Eke...eke			X
91	Eke...eke...yan		X	
92	Eke...la eke		X	

No	Bestoğ	Bestoği Sadeyi	Bestoği Piyabest eyi	Bestoği Tekrar biyayeyi
93	Enê ra dım		X	
94	Eslê xo de		X	
95	Esto çin yo		X	
96	Feqet	X		
97	Gama	X		
98	Gama ke...a hıngê de		X	
99	Gama ki		X	
100	Gami...gami zi		X	
101	Ge gane...ge gane			X
102	Ge gane...ge gane ki		X	
103	Ge gane...u ge gane ki		X	
104	Ge gane...u ge gane zi		X	
105	Ge ge zi		X	
106	Ge ge...ge ge			X
107	Ge ge...ge ge ki		X	
108	Ge ge...ge ge zi		X	
109	Ge ge...la ge ge zi		X	
110	Ge ge...u ge gane zi		X	
111	Ge...dima ki		X	
112	Ge...dima ki...ge gane ki...yan ki		X	
113	Ge...ge			X
114	Ge...ge gane ki		X	
115	Ge...ge gane ki...ya ki		X	
116	Ge...ge ki		X	
117	Ge...ge zi		X	
118	Ge...ge...ge gane ki		X	
119	Ge...ge...ge zi		X	
120	Ge...ge...ge...ya ki		X	
121	Ge...u ge ki		X	
122	Ge...u ge zi		X	
123	Ger	X		
124	Gılangan	X	X	
125	Gılangan zi			
126	Gılanton...u gılanton		X	
127	Goya ki		X	
128	Ğeyri	X		
129	Ha	X		
130	Ha...ha			X
131	Hasılı	X		
132	Halbuki		X	
133	Hela	X		
134	Hela ke		X	
135	Hem	X		
136	Hem ki		X	
137	Hem zi		X	
138	Hem...hem			X
139	Hem...hem ki		X	

No	Bestoğ	Bestoği Sadeyi	Bestoği Piyabesteyi	Bestoği Tekrar biyayeyi
140	Hem...hem zi		X	
141	Hem...hem...hetê ra zi		X	
142	Hem...u hem zi		X	
143	Hem...u heme ki		X	
144	Hema	X		
145	Hema kî		X	
146	Hema ra zi		X	
147	Hend...hend...hend			X
148	Hend...hend...hunc		X	
149	Hende ke		X	
150	Hende...la		X	
151	Heni ke		X	
152	Heni...heni			X
153	Her çîqa ke...oncia ki		X	
154	Her çîqas		X	
155	Her çîqas ki		X	
156	Her çîqas...zi		X	
157	Her çî		X	
158	Her çî ke		X	
159	Her ke		X	
160	Herga ki		X	
161	Heskena...heskena			X
162	Heta	X		
163	Heta ki		X	
164	Hetê ju ra ki		X	
165	Hetê ju ra...u hetê ju ra ki		X	
166	Hetê ju ra...u heto bin ra ki		X	
167	Hetê ra...hetê ra ki		X	
168	Hetê ra...heto bin ra zi		X	
169	Hetê ra...u hetê ra ki		X	
170	Hetêk ra...hetêk ra zi		X	
171	Heto bin ra ki		X	
172	Heto ju ra...heto bin ra		X	
173	Heto yew ra...heto bin ra zi		X	
174	Hetta ke		X	
175	Hetta...ji		X	
176	Hewna	X		
177	Hewna ki		X	
178	Hîni	X		
179	Hin ke		X	
180	Hina ke		X	
181	Hol aya wa g'		X	
182	Holê gureyi		X	
183	Holê yî		X	
184	Holê yî aya wa		X	
185	Holê yî aya wa g'		X	

No	Bestoğ	Bestoği Sadeyi	Bestoği Piyabestey i	Bestoği Tekrar biyayeyi
186	Holê y1 ina wa ki		X	
187	Homa hes bikero		X	
188	Homa nêkero ke		X	
189	Homa zano		X	
190	Honde ke		X	
191	Hoyna hoyna	X		
192	In beynat ıd		X	
193	In rıd ra		X	
194	Ina hew		X	
195	Ina ray		X	
196	Ina yew ra		X	
197	Inke gı		X	
198	İhna	X		
199	İlam ke		X	
200	Ju ju fin...ju ju fin zi		X	
201	Kam gama ki		X	
202	Key ki		X	
203	Ki	X		
204	Ki...ki			X
205	La	X		
206	La a hıngê de		X	
207	La anci zi		X	
208	La ancina		X	
209	La anciya ki		X	
210	La badê ke		X	
211	La bê bıvine ke		X	
212	La çı heyf		X	
213	La çı heyf ke		X	
214	La dıma ra ke		X	
215	La eg		X	
216	La gama ke		X	
217	La ge ge zi		X	
218	La hem...hem zi		X	
219	La hend zi		X	
220	La hende ki		X	
221	La her çi		X	
222	La hetani ke		X	
223	La hın di ki		X	
224	La ila		X	
225	La ki		X	
226	La miratê		X	
227	La na rey ki		X	
228	La qe nêbo		X	
229	La seni ke		X	
230	La seni kerd		X	
231	La seni k1 biyo		X	

No	Bestoğ	Bestoği Sadeyi	Bestoği Piyabesteyi	Bestoği Tekrar biyayeyi
232	La hem...hem zi		X	
233	Labelê	X		
234	Labelê eke		X	
235	Labelê ge ge		X	
236	Labelê ge ge zi		X	
237	Labelê hewna zi		X	
238	Labelê reyna ki		X	
239	Labelê seni ke		X	
240	Lakim ki		X	
241	Lakin	X		
242	Lawrek	X		
243	Letê ju ra u letê bin ra ki		X	
244	Ma vaji		X	
245	Ma vaji eke		X	
246	Madem	X		
247	Madem ina ya		X	
248	Madem ke...a game		X	
249	Madem kî...ay çax		X	
250	Madem ki		X	
251	Mera	X		
252	Merdım vano qey		X	
253	Mesela	X		
254	Mevac	X		
255	Mevaji ki		X	
256	Na rey		X	
257	Na rey ki		X	
258	Nata ke		X	
259	Nay ra		X	
260	Nay ra yo ki		X	
261	Naye ra ki		X	
262	Ne ke		X	
263	Ne tede		X	
264	Ne zi		X	
265	Ne...ne			X
266	Ne...ne ki		X	
267	Ne...ne zi		X	
268	Ne...ne...ne			X
269	Ne...ne...ne ki		X	
270	Ne...ne...ne zi		X	
271	Ne...u ne zi		X	
272	Ney ra dım		X	
273	Ney ser o		X	
274	Nê	X		
275	Nêbo	X		
276	Nêbo ke		X	
277	Nêvanê	X		

No	Bestoğ	Bestoği Sadeyi	Bestoği Piyabesteyi	Bestoği Tekrar biyayeyi
278	Nıka ke		X	
279	Ni...ni			X
280	Niye...niye z'...niye zi		X	
281	Niyu niye		X	
282	Niyu z'		X	
283	Niyu...niyu z'		X	
284	No semed ra		X	
285	Nuk ney		X	
286	O bēnatı d'		X	
287	O çağ		X	
288	O dıma ki		X	
289	O hınge de		X	
290	O ke		X	
291	O ra dıme ki		X	
292	O ri ra		X	
293	O semed ra		X	
294	O tewır		X	
295	O zamun		X	
296	Oja ra pê		X	
297	Oxmo ki		X	
298	Oxro ke		X	
299	Peê coy ki		X	
300	Pey	X		
301	Pey ki		X	
302	Peyê cu		X	
303	Peyniya peyni de		X	
304	Pê ku...zi		X	
305	Qandê coy		X	
306	Qandê ney		X	
307	Qando ki		X	
308	Qaso ke		X	
309	Qe ke nê		X	
310	Qe ke nêvo		X	
311	Qe nê		X	
312	Qe nê ka		X	
313	Qet ke çine bo		X	
314	Qet nêbo		X	
315	Qey ki		X	
316	Qeybê a jo		X	
317	Ra ray zi		X	
318	Rasta ey		X	
319	Raştê cı		X	
320	Rew rew...ge gane ki		X	
321	Rey...rey...rey rey ki		X	
322	Reyê...u reyê		X	
323	Reyna	X		

No	Bestoğ	Bestoği Sadeyi	Bestoği Piyabestey i	Bestoği Tekrar biyayeyi
324	Reyna zi		X	
325	Rê rê...rê rê			X
326	Ruej yo...ruej yo			X
327	Sata ki		X	
328	Se kî		X	
329	Seba ki		X	
330	Seba naye zi		X	
331	Semedê a ra		X	
332	Semedî ineway ra		X	
333	Semedo kî		X	
334	Seni	X		
335	Seni ke		X	
336	Sîre ke		X	
337	Ta	X		
338	Ta ki		X	
339	Tawo ke		X	
340	Tayêne...tayêne zi		X	
341	Tayîn...tayînan			X
342	Tenê...tenê ki		X	
343	Têpia ra		X	
344	Têpia ra ki		X	
345	Tî mevaj ke		X	
346	Tî nêvanê		X	
347	Tî vajê ke		X	
348	Tî vana		X	
349	Tî vana belki		X	
350	Tî vana qey		X	
351	Tî vani derey		X	
352	Tikê...tikê			X
353	To di		X	
354	To heni zonêne ke		X	
355	To va		X	
356	To vatê ke		X	
357	To vatêne		X	
358	To vatêne belki		X	
359	To vatêne qey		X	
360	To wetrê		X	
361	U	X		
362	U anci		X	
363	U dîma ra zi		X	
364	U ge ge zi		X	
365	U hem zi		X	
366	U ma vaj		X	
367	Uwo ke		X	
368	Vatêne qey		X	
369	Waxt amêne...waxt amêne			X

No	Bestoğ	Bestoğ Sadeyi	Bestoğ Piyabesteyi	Bestoğ Tekrar biyayeyi
370	Waxtê beno...waxtê beno			X
371	Wazenê...wazenê			X
372	Welakin		X	
373	Welakin ki		X	
374	Welhasil		X	
375	Wext	X		
376	Wext...eg		X	
377	Wexto...o wext		X	
378	Wexto ke...o çax		X	
379	Wexto ke...o taw		X	
380	Wexto ki		X	
381	Xas kî		X	
382	Xo ra		X	
383	Xulasa	X		
384	Ya	X		
385	Ya ki		X	
386	Ya nê...zi		X	
387	Ya zi		X	
388	Ya...niyu z'		X	
389	Ya...ya			X
390	Ya...ya ki		X	
391	Ya...ya zi		X	
392	Yan nê		X	
393	Yani	X		
394	Yani bî kîlmiye		X	
395	Yeqîna	X		
396	Yew yew hewî zi		X	
397	Yew yew hewî zi...labelê hewna zi		X	
398	Yew...yew ki		X	
399	Yew...yew zi		X	
400	Yeweri...yeweri			X
401	Yeweri...yeweri zi		X	
402	Yeweri...yeweri...yeweri zi		X	
403	Zewnbi zi		X	
404	Zi	X		
405	Zi...zi			X
406	Zîra	X		

Tablo:2 Hetê Wezifeyi Ra Bestoği

No	Bestoğ	Dereca	Eşkerakerdiş	Hemzemanti	İlavekerdiş	İstisna	İhtimal	Mechul	Menfîti	Miqdar	Netice	Nişkarabiyaviş	Qetivet	Rêzkerdiş	Sebeb	Şedînaviş	Şert	Tercih	Teşbih	Tezad	Wastiş	Wext
1	A dewa ra													X								
2	A hînge de																					X
3	A ri ra													X								
4	A yewe ra													X								
5	A yewe ra zi													X								
6	Ancax					X																
7	Anci																			X		
8	Anci zi																			X		
9	Ancia ki																			X		
10	Aw semed ra zi													X								
11	Axiri										X											
12	Ay cixtu																					X
13	Ay ra													X								
14	Ay ra ki													X								
15	Ay ra o													X								
16	Ay zemon																					X
17	Aye ra dîma zi													X								
18	Aye ra tepiya													X								
19	Badê cu																					X
20	Badê ke																					X
21	Badê pey zi																					X
22	Bahdo																					X
23	Bahdo zi																					X
24	Belka ki						X															
25	Belka zi						X															
26	Belki						X															
27	Belki...u belki zi						X															
28	Belkia...belkia						X															
29	Beno						X															
30	Beno ke...beno ke						X															
31	Benu ke						X															
32	Beyta						X															
33	Bê ki								X													
34	Ca bî ca...ca bî ca													X								
35	Ca ca ki													X								
36	Ca ca...ca ca													X								
37	Ca ca...ca ca ki													X								
38	Ca ca...ca ca zi													X								
39	Cey																			X		
40	Cî ra pê																					X
41	Co ra													X								
42	Co ra zi													X								
43	Coka													X								
44	Coka ke													X								
45	Coka ro													X								
46	Coka zi													X								

No	Bestoğ	Dereca	Eşkerakerdiş	Hemzemanti	İlawekerdiş	İstisna	İhtimal	Meçhul	Menfîti	Miqdar	Netice	Nışkarabıyavış	Qetivet	Rêzkerdiş	Sebeb	Şedınavış	Şert	Tercih	Tesbih	Tezad	Wastis	Wext
47	Cokay rê														X							
48	Cokê ra														X							
49	Cua pê																					X
50	Cuwa pê z'																					X
51	Çağ																					X
52	Çend ki...labelê																			X		
53	Çend...hendî zi									X												
54	Çı çax ki																					X
55	Çı qaydeyo ke...otur		X																			
56	Çı ra											X										
57	Çı wext																					X
58	Çı wext ki																					X
59	Çı...çı													X								
60	Çı...u çı zi																			X		
61	Çıqa ke...ki	X																				
62	Çıqa ke...oncia ke																			X		
63	Çıqa...honde ki	X																				
64	Çıqa...ki	X																				
65	Çıqas									X												
66	Çıqas ke...hende ki																			X		
67	Çıqas ke...rena zi																			X		
68	Çıqas ki																					X
69	Çıqas...çıqas...zi																			X		
70	Çıqaşı ke...oncia																			X		
71	Çıtur ke																					X
72	Çıtur ke...ki																					X
73	Çıxa ke...honde	X																				
74	Çıxaş ke...unca honde ke																			X		
75	Çun		X																			
76	Çunki		X																			
77	De uncina																			X		
78	Demo ke																					X
79	Derê		X																			
80	Dê		X																			
81	Dê vana		X																			
82	Dêma ke		X																			
83	Dêmek		X																			
84	Dıma ra													X								
85	Dıray...nuk ney																			X		
86	Eg otir o																X					
87	Ega																				X	
88	Eger																X					
89	Eger ke																X					
90	Eke...eke						X															
91	Eke...eke...yan						X															
92	Eke...la eke															X						

No	Bestoğ	Dereca	Eskerakerdis	Hemzenanti	ilawekerdis	istisna	ihumal	Mechul	Menfiti	Miqdar	Netice	Niskarabivavis	Qetivet	Rêzkerdis	Sebeb	Sedinavis	Sert	Terdih	Tesbih	Tezad	Wastis	Wext
93	Enê ra dım													X								
94	Eslê xo de		X																			
95	Esto çin yo						X															
96	Feqet																			X		
97	Gama																					X
98	Gama ke...a hıngê de																					X
99	Gama ki																					X
100	Gami...gami zi													X								
101	Ge gane...ge gane													X								
102	Ge gane...ge gane ki													X								
103	Ge gane...u ge gane ki													X								
104	Ge gane...u ge gane zi													X								
105	Ge ge zi													X								
106	Ge ge...ge ge													X								
107	Ge ge...ge ge ki													X								
108	Ge ge...ge ge zi													X								
109	Ge ge...la ge ge zi													X								
110	Ge ge...u ge gane zi													X								
111	Ge...dima ki													X								
112	Ge...dima ki...ge gane ki...yan ki													X								
113	Ge...ge													X								
114	Ge...ge gane ki													X								
115	Ge...ge gane ki...ya ki													X								
116	Ge...ge ki													X								
117	Ge...ge zi													X								
118	Ge...ge...ge gane ki													X								
119	Ge...ge...ge zi													X								
120	Ge...ge...ge...ya ki													X								
121	Ge...u ge ki													X								
122	Ge...u ge zi													X								
123	Ger																X					
124	Gılangan													X								
125	Gılangan zi													X								
126	Gılangon...u gılangon													X								
127	Goya ki														X							
128	Ğeyri					X																
129	Ha															X						
130	Ha...ha						X															
131	Hasılı		X																			
132	Halbuki		X																			
133	Hela										X											
134	Hela ke																					X
135	Hem				X																	
136	Hem ki													X								
137	Hem zi													X								
138	Hem...hem													X								
139	Hem...hem ki													X								

No	Bestoğ	Dereca	Eşkerakerdis	Hemzenanti	İlawekerdıs	İstisna	İhtimal	Meçhul	Menfîti	Mıqdâr	Netice	Niskarabıyavis	Qetivet	Rêzkerdıs	Sebeb	Şedınayıs	Şert	Terdih	Tesbih	Tezad	Wastıs	Wext
140	Hem...hem zi													X								
141	Hem...hem...hetê ra zi													X								
142	Hem...u hem zi													X								
143	Hem...u heme ki													X								
144	Hema																			X		
145	Hema kî																					X
146	Hema ra zi																					X
147	Hend...hend...hend													X								
148	Hend...hend...hunc													X								
149	Hende ke	X																				
150	Hende...la																			X		
151	Heni ke																					X
152	Heni...heni															X						
153	Her çıqa ke...oncia ki																			X		
154	Her çıqas																			X		
155	Her çıqas ki																			X		
156	Her çıqas...zi																			X		
157	Her çi		X																			
158	Her çi ke																					X
159	Her ke																					X
160	Herga ki																					X
161	Heskena...heskena													X								
162	Heta																					X
163	Heta ki																					X
164	Hetê ju ra ki			X																		
165	Hetê ju ra...u hetê ju ra ki			X																		
166	Hetê ju ra...u heto bin ra ki			X																		
167	Hetê ra...hetê ra ki			X																		
168	Hetê ra...heto bin ra zi			X																		
169	Hetê ra...u hetê ra ki			X																		
170	Hetêk ra...hetêk ra zi			X																		
171	Heto bin ra ki			X																		
172	Heto ju ra...heto bin ra			X																		
173	Heto yew ra...heto bin ra zi			X																		
174	Hetta ke															X						
175	Hetta...ji															X						
176	Hewna																					X
177	Hewna ki																					X
178	Hîni										X											
179	Hîn ke	X																				
180	Hîna ke																					X
181	Hol aya wa g'																	X				
182	Holê gureyi																	X				
183	Holê yî																	X				
184	Holê yî aya wa																	X				
185	Holê yî aya wa g'																	X				

No	Bestoğ	Dereca	Eskerakerdiş	Hemzemanti	İlavekerdiş	İstisna	İhtimal	Mechul	Menfîti	Miqdar	Netice	Niskarabivaviş	Qetivet	Rêzkerdiş	Sebeb	Şedinaviş	Şert	Tercih	Tesbih	Tezad	Wastis	West
186	Holê yi ina wa ki																	X				
187	Homa hes bikero																				X	
188	Homa nêkero ke																				X	
189	Homa zano														X							
190	Honde ke								X													
191	Hoyna hoyna															X						
192	In beynat id												X									
193	In rid ra													X								
194	Ina hew												X									
195	Ina ray												X									
196	Ina yew ra													X								
197	Inke gi																					X
198	Îhna		X																			
199	Îlam ke											X										
200	Ju ju fin...ju ju fin zi												X									
201	Kam gama ki																					X
202	Key ki																					X
203	Ki		X																			
204	Ki...ki												X									
205	La																			X		
206	La a hînge de																					X
207	La anci zi																			X		
208	La ancina																			X		
209	La anciya ki																			X		
210	La badê ke																					X
211	La bê bîvine ke																			X		
212	La çi heyf																			X		
213	La çi heyf ke																			X		
214	La dîma ra ke																			X		
215	La eg															X						
216	La gama ke																					X
217	La ge ge zi												X									
218	La hem...hem zi			X																		
219	La hend zi																			X		
220	La hende ki																			X		
221	La her çi				X																	
222	La hetani ke																					X
223	La hîn di ki																					X
224	La îla											X										
225	La ki															X						
226	La miratê																			X		
227	La na rey ki												X									
228	La qe nêbo				X																	
229	La seni ke																					X
230	La seni kerd																			X		
231	La seni kî biyo						X															

No	Bestoğ	Dereca	Eşkerakerdis	Hemzemanti	İlawekerdis	İstisna	İhtimal	Mechul	Menfuti	Miqdar	Netice	Niskarabivavis	Qetivet	Rêzkerdis	Sebeb	Şedinaşis	Sert	Tercih	Tesbih	Tezad	Wastus	West
232	La...hem...hem zi			X																		
233	Labelê																			X		
234	Labelê eke																X					
235	Labelê ge ge																					X
236	Labelê ge ge zi																					X
237	Labelê hewna zi																			X		
238	Labelê reyna ki																			X		
239	Labelê seni ke																					X
240	Lakim ki																			X		
241	Lakin																			X		
242	Lawrek																			X		
243	Letê ju ra...u letê bin ra ki			X																		
244	Ma vaji					X																
245	Ma vaji eke					X																
246	Madem														X							
247	Madem ina ya														X							
248	Madem ke...a game														X							
249	Madem ki...ay çax														X							
250	Madem ki														X							
251	Mera					X																
252	Merdum vano qey																		X			
253	Mesela		X																			
254	Mevac		X																			
255	Mevaji ki		X																			
256	Na rey													X								
257	Na rey ki													X								
258	Nata ke																					X
259	Nay ra														X							
260	Nay ra yo ki														X							
261	Naye ra ki														X							
262	Ne ke																			X		
263	Ne tede					X																
264	Ne zi													X								
265	Ne...ne													X								
266	Ne...ne ki													X								
267	Ne...ne zi													X								
268	Ne...ne...ne													X								
269	Ne...ne...ne ki													X								
270	Ne...ne...ne zi													X								
271	Ne...u ne zi													X								
272	Ney ra dım															X						X
273	Ney ser o														X							
274	Nê																			X		
275	Nêbo																			X		
276	Nêbo ke						X															
277	Nêvanê		X																			

No	Bestoğ	Dereca	Eskerkerdis	Hemzemanti	ilawekerdis	Istisna	Ihtimal	Mechul	Menfiri	Miqdar	Netice	Niskarabivavis	Qetivet	Rêzkerdis	Sebeb	Sedinavis	Sert	Tercih	Tesbih	Tezad	Wastis	West
278	Nika ke																					X
279	Ni...ni													X								
280	Niye...niye z'...niye zi													X								
281	Niyu niye																			X		
282	Niyu z'													X								
283	Niyu...niyu z'													X								
284	No semed ra														X							
285	Nuk ney																			X		
286	O bënati d'																					X
287	O çağ																					X
288	O dîma ki													X								
289	O hînge de																					X
290	O ke		X																			
291	O ra dîme ki																					X
292	O ri ra														X							
293	O semed ra														X							
294	O tewir		X																			
295	O zamun																					X
296	Oja ra pê																					X
297	Oxmo ki		X																			
298	Oxro ke		X																			
299	Peê coy ki																					X
300	Pey		X																			
301	Pey ki		X																			
302	Peyê cu																					X
303	Peyniya peyni de									X												
304	Pê ku...zi		X																			
305	Qandê coy														X							
306	Qandê ney														X							
307	Qando ki														X							
308	Qaso ke	X																				
309	Qe ke nê																			X		
310	Qe ke nêvo					X																
311	Qe nê																			X		
312	Qenêka						X															
313	Qet ke çine bo	X																				
314	Qet nêbo																			X		
315	Qey ki														X							
316	Qeybê a jo														X							
317	Ra ray zi													X								
318	Rasta ey		X																			
319	Raştê cı		X																			
320	Rew rew...ge gane ki													X								
321	Rey...rey...rey rey ki													X								
322	Reyê...u reyê													X								
323	Reyna													X								

No	Bestoğ	Dereca	Eskerakerdis	Hemzemanti	İlawekerdis	İstisna	İhtimal	Mechul	Menfili	Miqdar	Netice	Niskarabivavis	Qetivet	Rêzkerdis	Sebeb	Sedinaşis	Sert	Tercih	Tesbih	Tezad	Wastis	Wext
324	Reyna zi													X								
325	Rê rê...rê rê													X								
326	Ruej yo...ruej yo													X								
327	Sata ki																					X
328	Se kî																					X
329	Seba ki														X							
330	Seba naye zi														X							
331	Semedê a ra														X							
332	Semedî ineway ra														X							
333	Semedo kî														X							
334	Senî																					X
335	Senî ke																					X
336	Sîre ke																					X
337	Ta																					X
338	Ta kî																					X
339	Tawo ke																					X
340	Tayêne...tayêne zi													X								
341	Tayin...tayinan													X								
342	Tenê...tenê kî													X								
343	Têpia ra													X								
344	Têpia ra kî													X								
345	Tî mevaj ke		X																			
346	Tî nêvanê		X																			
347	Tî vajê ke		X																			
348	Tî vana																		X			
349	Tî vana belkî						X															
350	Tî vana qey																		X			
351	Tî vanî derey																		X			
352	Tîkê...tikê													X								
353	To di		X																			
354	To heni zonêne ke																		X			
355	To va															X						
356	To vatê ke																		X			
357	To vatêne																		X			
358	To vatêne belkî															X						
359	To vatêne qey															X						
360	To wetrê															X						
361	U													X								
362	U ancî													X								
363	U dîma ra zi													X								
364	U ge ge zi													X								
365	U hem zi													X								
366	U ma vaj						X															
367	Uwo ke														X							
368	Vatêne qey																		X			
369	Waxt amêne...waxt amêne													X								

No	Bestoğ	Dereca	Eşkerkerdiş	Hemzemanti	İlawekerdiş	İstisna	İhtimal	Mechul	Menfite	Migdar	Netice	Nıskarabıvavış	Oqıvet	Rêzkerdiş	Sebeb	Şedınavış	Şert	Tercih	Tesbih	Tezad	Wastıs	Wext
370	Waxtê beno...waxtê beno													X								
371	Wazenê...wazenê													X								
372	Welakin																			X		
373	Welakin ki																			X		
374	Welhasil		X																			
375	Wext																					X
376	Wext...eg																					X
377	Wexto...o wext																					X
378	Wexto ke...o çax																					X
379	Wexto ke...o taw																					X
380	Wexto ki																					X
381	Xas ki																				X	
382	Xo ra		X																			
383	Xulasa										X											
384	Ya													X								
385	Ya ki													X								
386	Ya nê...zi																			X		
387	Ya zi													X								
388	Ya...niyu z'						X															
389	Ya...ya						X															
390	Ya...ya ki						X															
391	Ya...ya zi						X															
392	Yan nê																			X		
393	Yani		X																			
394	Yani bı kılmiye		X																			
395	Yeqına						X															
396	Yew yew hewı zi													X								
397	Yew yew hewı zi...labelê hewna zi																			X		
398	Yew...yew ki													X								
399	Yew...yew zi													X								
400	Yeweri...yeweri													X								
401	Yeweri...yeweri zi													X								
402	Yeweri...yeweri...yeweri zi													X								
403	Zewnbi zi				X																	
404	Zi				X																	
405	Zi...zi														X							
406	Zira		X																			

Tablo:3 Hetê Cayi Ra Bestoği

No	Bestoğ	Bestoği sareyê cumleya	Bestoği binateyê cumleya	Bestoği miyanê cumleya	Bestoği binateyê kelimeya
1	A dewa ra		X		
2	A hînge de		X		
3	A ri ra		X		
4	A yewe ra		X		
5	A yewe ra zi		X		
6	Ancax		X		
7	Anci		X		
8	Anci zi		X		
9	Ancia ki		X		
10	Aw semed ra zi		X		
11	Axiri		X		
12	Ay cıxtu		X		
13	Ay ra		X		
14	Ay ra ki		X		
15	Ay ra o		X		
16	Ay zemon		X		
17	Aye ra dîma zi		X		
18	Aye ra tepiya		X		
19	Badê cu		X		
20	Badê ke	X			
21	Badê pey zi		X		
22	Bahdo		X		
23	Bahdo zi		X		
24	Belka ki		X		
25	Belka zi		X		
26	Belki		X		
27	Belki...u belki zi	X			
28	Belkia...belkia	X			
29	Beno		X		
30	Beno ke...beno ke	X			
31	Benu ke		X		
32	Beyta		X		
33	Bê ki	X		X	
34	Ca bî ca...ca bî ca				X
35	Ca ca ki		X		
36	Ca ca...ca ca				X
37	Ca ca...ca ca ki				X
38	Ca ca...ca ca zi				X
39	Cey		X		
40	Cî ra pê		X		
41	Co ra		X		
42	Co ra zi		X		
43	Coka		X		
44	Coka ke		X		
45	Coka ro		X		
46	Coka zi		X		

No	Bestoğ	Bestoği sareyê cumleyan	Bestoği binateyê cumleyan	Bestoği miyanê cumleya	Bestoği binateyê kelimeyan
47	Cokay rê		X		
48	Cokê ra		X		
49	Cua pê		X		
50	Cuwa pê z'		X		
51	Çağö	X			
52	Çend ki...labelê	X			
53	Çend...hendı zi	X			
54	Ç1 çax ki	X			
55	Ç1 qaydeyo ke...otur	X			
56	Ç1 ra		X		
57	Ç1 wext	X			
58	Ç1 wext ki	X			
59	Ç1...ç1				X
60	Ç1...u ç1 zi				X
61	Ç1qa ke...ki	X			
62	Ç1qa ke...oncia ke	X			
63	Ç1qa...honde ki	X			
64	Ç1qa...ki	X			
65	Ç1qas	X			
66	Ç1qas ke...hende ki	X			
67	Ç1qas ke...rena zi	X			
68	Ç1qas ki		X	X	
69	Ç1qas...ç1qas...zi	X			
70	Ç1qaşı ke...oncia	X			
71	Ç1tur ke		X	X	
72	Ç1tur ke...ki	X			
73	Ç1xa ke...honde	X			
74	Ç1xaş ke...unca honde ke	X			
75	Çun		X		
76	Çunki		X		
77	De uncina		X		
78	Demo ke	X			
79	Derê		X		
80	Dê		X		
81	Dê vana		X		
82	Dêma ke		X		
83	Dêmek		X		
84	Dîma ra		X		
85	Dîray...nuk ney	X			
86	Ego tir o		X		
87	Ega		X		
88	Eger	X	X		
89	Eger ke	X			
90	Eke...eke	X			
91	Eke...eke...yan	X			
92	Eke...la eke	X			

No	Bestoğ	Bestoği sareyê cumleya	Bestoği binateyê cumleya	Bestoği miyanê cumleya	Bestoği binateyê kelimeya
93	Enê ra dım		X		
94	Eslê xo de		X		
95	Esto çin yo		X		
96	Feqet		X		
97	Gama	X			
98	Gama ke...a hıngê de	X			
99	Gama ki	X			
100	Gami...gami zi	X			
101	Ge gane...ge gane	X			
102	Ge gane...ge gane ki	X			
103	Ge gane...u ge gane ki				X
104	Ge gane...u ge gane zi				X
105	Ge ge zi		X		
106	Ge ge...ge ge	X			
107	Ge ge...ge ge ki				X
108	Ge ge...ge ge zi				X
109	Ge ge...la ge ge zi	X			
110	Ge ge...u ge gane zi				X
111	Ge...dima ki	X			
112	Ge...dima ki...ge gane ki...yan ki	X			
113	Ge...ge				X
114	Ge...ge gane ki	X			
115	Ge...ge gane ki...ya ki	X			
116	Ge...ge ki				X
117	Ge...ge zi				X
118	Ge...ge...ge gane ki				X
119	Ge...ge...ge zi				X
120	Ge...ge...ge...ya ki	X			
121	Ge...u ge ki	X			
122	Ge...u ge zi	X			
123	Ger	X			
124	Gılangan		X		
125	Gılangan zi		X		
126	Gılanton...u gılanton	X			
127	Goya ki	X			
128	Ğeyri		X		
129	Ha		X		
130	Ha...ha	X			X
131	Hasılı		X		
132	Halbuki		X		
133	Hela	X	X		
134	Hela ke	X		X	
135	Hem		X	X	
136	Hem ki		X		
137	Hem zi		X		
138	Hem...hem	X			X
139	Hem...hem ki	X			X

No	Bestoğ	Bestoği sareyê cumleyan	Bestoği binateyê cumleyan	Bestoği miyanê cumleya	Bestoği binateyê kelimeyan
140	Hem...hem zi	X			X
141	Hem...hem...hetê ra zi	X			
142	Hem...u hem zi	X			
143	Hem...u heme ki	X			
144	Hema		X		
145	Hema kî		X		
146	Hema ra zi		X		
147	Hend...hend...hend				X
148	Hend...hend...hunc	X			
149	Hende ke		X	X	
150	Hende...la	X			
151	Heni ke		X		
152	Heni...heni	X			
153	Her çîqa ke...oncia ki	X			
154	Her çîqas	X			
155	Her çîqas ki	X			
156	Her çîqas...zi	X			
157	Her çî	X			
158	Her çî ke			X	
159	Her ke	X		X	
160	Herga ki	X		X	
161	Heskena...heskena	X			
162	Heta	X	X		X
163	Heta ki	X		X	X
164	Hetê ju ra ki		X		
165	Hetê ju ra...u hetê ju ra ki				X
166	Hetê ju ra...u heto bin ra ki	X			
167	Hetê ra...hetê ra ki	X			
168	Hetê ra...heto bin ra zi	X			
169	Hetê ra...u hetê ra ki	X			
170	Hetêk ra...hetêk ra zi	X			
171	Heto bin ra ki		X		
172	Heto ju ra...heto bin ra	X			
173	Heto yew ra...heto bin ra zi	X			
174	Hetta ke		X		
175	Hetta...ji	X			
176	Hewna	X			
177	Hewna ki	X			
178	Hîni		X		
179	Hîn ke			X	
180	Hîna ke	X		X	
181	Hol aya wa g'		X		
182	Holê gureyi		X		
183	Holê yî		X		
184	Holê yî aya wa		X		
185	Holê yî aya wa g'		X		

No	Bestoğ	Bestoği sareyê cumleyn	Bestoği bınateyê cumleyn	Bestoği miyanê cumleyn	Bestoği bınateyê kelimeyan
186	Holê y1 ina wa ki		X		
187	Homa hes bıkeroy		X		
188	Homa nêkero ke		X		
189	Homa zano		X		
190	Honde ke	X	X	X	
191	Hoyna hoyna		X		
192	In beynat id		X		
193	In rid ra		X		
194	Ina hew		X		
195	Ina ray		X		
196	Ina yew ra		X		
197	Inke gı	X			
198	Îhna		X		
199	Îlam ke		X		
200	Ju ju fın...ju ju fın zi	X			
201	Kam gama ki	X		X	
202	Key ki	X	X		
203	Ki		X	X	
204	Ki...ki	X			X
205	La		X		
206	La a hıngê de		X		
207	La ancı zi		X		
208	La ancına		X		
209	La ancıya ki		X		
210	La badê ke		X		
211	La bê bıvıne ke		X		
212	La çı heyf		X		
213	La çı heyf ke		X		
214	La dıma ra ke		X		
215	La eg		X		
216	La gama ke		X		
217	La ge ge zi		X		
218	La hem...hem zi				X
219	La hend zi		X		
220	La hende ki		X		
221	La her çı		X		
222	La hetani ke		X		
223	La hın dı ki		X		
224	La ıla		X		
225	La ki		X		
226	La miratê		X		
227	La na rey ki		X		
228	La qe nêbo		X		
229	La seni ke		X		
230	La seni kerd		X		
231	La seni k1 biyo		X		

No	Bestoğ	Bestoği sareyê cumleya	Bestoği bnateyê cumleya	Bestoği miyanê cumleya	Bestoği bnateyê kelimeya
232	La...hem...hem zi	X			
233	Labelê		X		
234	Labelê eke		X		
235	Labelê ge ge		X		
236	Labelê ge ge zi		X		
237	Labelê hewna zi		X		
238	Labelê reyna ki		X		
239	Labelê seni ke		X		
240	Lakim ki		X		
241	Lakin		X		
242	Lawrek		X		
243	Letê ju ra...u letê bin ra ki	X			
244	Ma vaji		X		
245	Ma vaji eke		X		
246	Madem	X			
247	Madem ina ya		X		
248	Madem ke...a game	X			
249	Madem kî...ay çax	X			
250	Madem ki	X			
251	Mera		X		
252	Merdım vano qey		X		
253	Mesela		X		
254	Mevac		X		
255	Mevaji ki	X			
256	Na rey		X		
257	Na rey ki		X		
258	Nata ke	X		X	
259	Nay ra		X		
260	Nay ra yo ki		X		
261	Naye ra ki		X		
262	Ne ke	X	X		
263	Ne tede		X		
264	Ne zi		X		
265	Ne...ne	X			X
266	Ne...ne ki	X			
267	Ne...ne zi	X			X
268	Ne...ne...ne	X			X
269	Ne...ne...ne ki	X			X
270	Ne...ne...ne zi	X			X
271	Ne...u ne zi	X			X
272	Ney ra dim		X		
273	Ney ser o		X		
274	Nê		X		
275	Nêbo		X		
276	Nêbo ke		X		
277	Nêvanê		X		

No	Bestoğ	Bestoği sareyê cumleyan	Bestoği binateyê cumleyan	Bestoği miyanê cumleya	Bestoği binateyê kelimeyan
278	Nika ke		X		
279	Ni...ni	X			
280	Niye...niye z'...niye zi	X			
281	Niyu niye		X		
282	Niyu z'		X		
283	Niyu...niyu z'	X			
284	No semed ra		X		
285	Nuk ney		X		
286	O bênatî d'		X		
287	O çağ		X		
288	O dîma ki		X		
289	O hînge de		X		
290	O ke	X	X		
291	O ra dîme ki		X		
292	O ri ra		X		
293	O semed ra		X		
294	O tewır		X		
295	O zamun		X		
296	Oja ra pê		X		
297	Oxmo ki		X		
298	Oxro ke		X		
299	Peê coy ki		X		
300	Pey	X			
301	Pey ki	X	X		
302	Peyê cu		X		
303	Peyniya peyni de		X		
304	Pê ku...zi	X			
305	Qandê coy		X		
306	Qandê ney		X		
307	Qando ki		X	X	
308	Qaso ke		X		
309	Qe ke nê		X		
310	Qe ke nêvo		X		
311	Qe nê		X		
312	Qenêka		X		
313	Qet ke çine bo		X		
314	Qet nêbo		X		
315	Qey ki	X	X		
316	Qeybê a jo		X		
317	Ra ray zi		X		
318	Rasta ey		X		
319	Raştê cı		X		
320	Rew rew...ge gane ki	X			
321	Rey...rey...rey rey ki	X			
322	Reyê...u reyê				X
323	Reyna		X		

No	Bestoğ	Bestoği sareyê cumleyan	Bestoği bnateyê cumleyan	Bestoği miyanê cumleya	Bestoği bnateyê kelimeyan
324	Reyna zi		X		
325	Rê rê...rê rê	X			
326	Ruej yo...ruej yo	X			
327	Sata ki	X		X	
328	Se kî	X	X	X	
329	Seba ki	X	X		
330	Seba naye zi		X		
331	Semedê a ra		X		
332	Semedî meway ra		X		
333	Semedo kî	X			
334	Senî	X		X	
335	Senî ke	X			
336	Sîre ke	X			
337	Ta		X		
338	Ta kî		X		
339	Tawo ke	X			
340	Tayêne...tayêne zi				X
341	Tayîn...tayînan				X
342	Tenê...tenê kî				X
343	Têpîa ra		X		
344	Têpîa ra kî		X		
345	Tî mevaj ke		X		
346	Tî nêvanê		X		
347	Tî vajê ke		X		
348	Tî vana		X		
349	Tî vana belkî		X		
350	Tî vana qey		X		
351	Tî vanî derey		X		
352	Tîkê...tîkê				X
353	To dî	X			
354	To hênî zonêne ke		X		
355	To va		X		
356	To vatê ke		X		
357	To vatêne		X		
358	To vatêne belkî		X		
359	To vatêne qey		X		
360	To wetrê		X		
361	U		X		X
362	U ancî		X		
363	U dîma ra zi		X		
364	U ge ge zi		X		
365	U hem zi		X		
366	U ma vaj		X		
367	Uwo ke		X		
368	Vatêne qey		X		
369	Waxt amêne...waxt amêne	X			

No	Bestoğ	Bestoği sarê cumleyn	Bestoği binatê cumleyn	Bestoği miyanê cumleyn	Bestoği binatê kelimeyan
370	Waxtê beno...waxtê beno	X			
371	Wazenê...wazenê	X			
372	Welakin		X		
373	Welakin ki		X		
374	Welhasıl		X		
375	Wext	X			
376	Wext...eg	X			
377	Wexto...o wext	X			
378	Wexto ke...o çax	X			
379	Wexto ke...o taw	X			
380	Wexto ki	X		X	
381	Xas kî		X		
382	Xo ra		X		
383	Xulasa		X		
384	Ya		X		
385	Ya ki		X		
386	Ya nê...zi	X			
387	Ya zi		X		
388	Ya...niyu z'	X			
389	Ya...ya	X			
390	Ya...ya ki	X			
391	Ya...ya zi	X			
392	Yan nê		X		
393	Yani		X		
394	Yani bî kîlmiye		X		
395	Yeqina		X		
396	Yew yew hewî zi		X		
397	Yew yew hewî zi...labelê hewna zi	X			
398	Yew...yew ki	X			
399	Yew...yew zi	X			
400	Yeweri...yeweri	X			
401	Yeweri...yeweri zi	X			
402	Yeweri...yeweri...yeweri zi	X			
403	Zewnbi zi		X		
404	Zi		X		X
405	Zi...zi	X			X
406	Zira		X		

Tablo:4 Hetê Cinsi Ra Bestoği

No	Bestoğ	Bestoğ	Edat	Fill	Name	Sifet	Zemir	Zerf
1	A dewa ra		X		X	X		
2	A hînge de		X		X	X		
3	A ri ra		X		X	X		
4	A yewe ra		X		X	X		
5	A yewe ra zi	X	X		X	X		
6	Ancax							X
7	Anci							X
8	Anci zi	X						X
9	Ancia ki	X						X
10	Aw semed ra zi	X	X		X	X		
11	Axiri							X
12	Ay cıxtu				X	X		
13	Ay ra		X				X	
14	Ay ra ki	X	X				X	
15	Ay ra o		X				X	
16	Ay zemon				X	X		
17	Aye ra dima zi	X	X		X		X	
18	Aye ra tepiya		X		X		X	
19	Badê cu		X				X	
20	Badê ke	X	X					
21	Badê pey zi	X	X		X			
22	Bahdo							X
23	Bahdo zi	X	X					
24	Belka ki	X						
25	Belka zi	X						
26	Belki	X						
27	Belki...u belki zi	X						
28	Belkia...belkia	X						
29	Beno			X				
30	Beno ke...beno ke	X		X				
31	Benu ke	X		X				
32	Beyta	X						
33	Bê ki	X	X					
34	Ca b1 ca...ca b1 ca		X		X			
35	Ca ca ki	X			X			
36	Ca ca...ca ca				X			
37	Ca ca...ca ca ki	X			X			
38	Ca ca...ca ca zi	X			X			
39	Cey							X
40	C1 ra pê		X		X		X	
41	Co ra		X				X	
42	Co ra zi	X	X				X	
43	Coka	X						
44	Coka ke	X						
45	Coka ro	X	X					
46	Coka zi	X						

No	Bestoğ	Bestoğ	Edat	Fil	Name	Sifet	Zemir	Zerf
47	Cokay rê	X	X					
48	Cokê ra	X	X					
49	Cua pê		X				X	
50	Cuwa pê z'	X	X				X	
51	Çağ				X			
52	Çend ki...labelê	X						X
53	Çend...hendı zi	X						X
54	Çı çax ki	X			X	X		
55	Çı qaydeyo ke...otur	X			X	X		X
56	Çı ra		X		X			
57	Çı wext				X	X		
58	Çı wext ki	X			X	X		
59	Çı...çı					X		
60	Çı...u çı zi	X				X		
61	Çıq ke...ki	X						X
62	Çıq ke...oncia ke	X						X
63	Çıq...honde ki	X						X
64	Çıq...ki	X						X
65	Çıqas							X
66	Çıqas ke...hende ki	X						X
67	Çıqas ke...rena zi	X						X
68	Çıqas ki	X						X
69	Çıqas...çıqas...zi	X						X
70	Çıqası ke...oncia	X						X
71	Çıtur ke	X						X
72	Çıtur ke...ki	X						X
73	Çıxa ke...honde	X						X
74	Çıxaş ke...unca honde ke	X						X
75	Çun	X						
76	Çunki	X						
77	De uncina		X					X
78	Demo ke	X			X			
79	Derê		X					
80	Dê		X					
81	Dê vana		X	X				
82	Dêma ke	X						X
83	Dêmek							X
84	Dıma ra		X		X			
85	Dıray...nuk ney	X	X					
86	Eg otir o	X						X
87	Ega	X						
88	Eger	X						
89	Eger ke	X						
90	Eke...eke	X						
91	Eke...eke...yan	X						
92	Eke...la eke	X						

No	Bestoğ	Bestoğ	Edat	Fil	Name	Sifet	Zemir	Zerf
93	Enê ra dım		X		X		X	
94	Eslê xo de		X		X		X	
95	Esto çin yo				X			
96	Feqet	X						
97	Gama				X			
98	Gama ke...a hıngê de	X	X		X	X		
99	Gama ki	X			X			
100	Gami...gami zi	X			X			
101	Ge gane...ge gane	X						
102	Ge gane...ge gane ki	X						
103	Ge gane...u ge gane ki	X						
104	Ge gane...u ge gane zi	X						
105	Ge ge zi	X						
106	Ge ge...ge ge	X						
107	Ge ge...ge ge ki	X						
108	Ge ge...ge ge zi	X						
109	Ge ge...la ge ge zi	X						
110	Ge ge...u ge gane zi	X						
111	Ge...dima ki	X			X			
112	Ge...dima ki...ge gane ki...yan ki	X			X			
113	Ge...ge	X						
114	Ge...ge gane ki	X						
115	Ge...ge gane ki...ya ki	X						
116	Ge...ge ki	X						
117	Ge...ge zi	X						
118	Ge...ge...ge gane ki	X						
119	Ge...ge...ge zi	X						
120	Ge...ge...ge...ya ki	X						
121	Ge...u ge ki	X						
122	Ge...u ge zi	X						
123	Ger	X						
124	Gılangan							X
125	Gılangan zi	X						X
126	Gılanton...u gılanton	X						X
127	Goya ki	X						X
128	Ğeyri					X		
129	Ha	X						
130	Ha...ha	X						
131	Hasılı							X
132	Halbuki	X			X		X	
133	Hela	X						
134	Hela ke	X			X			
135	Hem	X						
136	Hem ki	X						
137	Hem zi	X						
138	Hem...hem	X						
139	Hem...hem ki	X						

No	Bestoğ	Bestoğ	Edat	Fil	Name	Sifet	Zemir	Zerf
140	Hem...hem zi	X						
141	Hem...hem...hetê ra zi	X	X		X			
142	Hem...u hem zi	X						
143	Hem...u heme ki	X						
144	Hema	X						
145	Hema kî	X			X			
146	Hema ra zi	X	X		X			
147	Hend...hend...hend							X
148	Hend...hend...hunc							X
149	Hende ke	X						X
150	Hende...la	X						X
151	Heni ke	X						X
152	Heni...heni							X
153	Her çiqas ke...oncia ki	X				X		X
154	Her çiqas					X		X
155	Her çiqas ki	X				X		X
156	Her çiqas...zi	X				X		X
157	Her çi				X	X		
158	Her çi ke	X			X	X		
159	Her ke	X			X			
160	Herga ki	X			X			
161	Heskena...heskena			X	X			
162	Heta							X
163	Heta ki	X						X
164	Hetê ju ra ki	X	X		X			X
165	Hetê ju ra...u hetê ju ra ki	X	X		X			X
166	Hetê ju ra...u heto bin ra ki	X	X		X			X
167	Hetê ra...hetê ra ki	X	X					X
168	Hetê ra...heto bin ra zi	X	X		X			X
169	Hetê ra...u hetê ra ki	X	X					X
170	Hetêk ra...hetêk ra zi	X	X					X
171	Heto bin ra ki	X	X		X			X
172	Heto ju ra...heto bin ra	X	X		X			X
173	Heto yew ra...heto bin ra zi	X	X		X			X
174	Hetta ke	X						X
175	Hetta...ji	X						X
176	Hewna							X
177	Hewna ki	X						X
178	Hîni							X
179	Hin ke	X						X
180	Hina ke	X						X
181	Hol aya wa g'	X			X		X	
182	Holê gureyi				X			
183	Holê yî				X		X	
184	Holê yî aya wa				X		X	
185	Holê yî aya wa g'	X			X		X	

No	Bestoğ	Bestoğ	Edat	Fil	Name	Sifet	Zemir	Zerf
186	Holê yî ina wa ki	X			X		X	
187	Homa hes bikero			X	X			
188	Homa nêkero ke	X		X	X			
189	Homa zano			X	X			
190	Honde ke	X						X
191	Hoyna hoyna							X
192	In beynat id		X		X	X		
193	In rid ra		X		X	X		
194	Ina hew				X	X		
195	Ina ray				X	X		
196	Ina yew ra		X		X	X		
197	Inke gı	X						X
198	Îhna							X
199	Îlam ke	X						X
200	Ju ju fin...ju ju fin zi	X			X	X		
201	Kam gama ki	X			X	X		
202	Key ki	X						X
203	Ki	X						
204	Ki...ki	X						
205	La	X						
206	La a hnge de	X	X		X	X		
207	La anci zi	X						X
208	La ancina	X						X
209	La anciya ki	X						X
210	La badê ke	X	X					
211	La bê bîvine ke	X		X				
212	La çî heyf	X			X			
213	La çî heyf ke	X			X			
214	La dîma ra ke	X	X		X			
215	La eg	X						
216	La gama ke	X			X			
217	La ge ge zi	X						
218	La hem...hem zi	X						
219	La hend zi	X						X
220	La hende ki	X						X
221	La her çî	X			X	X		
222	La hetani ke	X						X
223	La hın dî ki	X		X				X
224	La ila	X						X
225	La ki	X						
226	La miratê	X						X
227	La na rey ki	X			X	X		
228	La qe nêbo	X		X				X
229	La seni ke	X						X
230	La seni kerd	X		X				X
231	La seni kî biyo	X		X				X

No	Bestoğ	Bestoğ	Edat	Fiil	Name	Sifet	Zemir	Zerf
232	La...hem...hem zi	X						
233	Labelê	X						
234	Labelê eke	X						
235	Labelê ge ge	X						
236	Labelê ge ge zi	X						
237	Labelê hewna zi	X						X
238	Labelê reyna ki	X						X
239	Labelê seni ke	X						X
240	Lakim ki	X						
241	Lakin	X						
242	Lawrek	X						
243	Letê ju ra...u letê bin ra ki	X	X		X			
244	Ma vaji			X			X	
245	Ma vaji eke	X		X			X	
246	Madem	X						
247	Madem ina ya	X					X	
248	Madem ke...a game	X			X	X		
249	Madem ki...ay çax	X			X	X		
250	Madem ki	X						
251	Mera	X						
252	Merdım vano qey		X	X	X			
253	Mesela	X						
254	Mevac			X				
255	Mevaji ki	X		X				
256	Na rey				X	X		
257	Na rey ki	X			X	X		
258	Nata ke	X			X			
259	Nay ra		X				X	
260	Nay ra yo ki	X	X				X	
261	Naye ra ki	X	X				X	
262	Ne ke	X	X					
263	Ne tede		X					
264	Ne zi	X						
265	Ne...ne	X						
266	Ne...ne ki	X						
267	Ne...ne zi	X						
268	Ne...ne...ne	X						
269	Ne...ne...ne ki	X						
270	Ne...ne...ne zi	X						
271	Ne...u ne zi	X						
272	Ney ra dım		X		X		X	
273	Ney ser o		X				X	
274	Nê	X						
275	Nêbo			X				
276	Nêbo ke	X		X				
277	Nêvanê			X				

No	Bestoğ	Bestoğ	Edat	Fiil	Name	Sifet	Zemir	Zerf
278	Nıka ke	X			X			
279	Ni...ni	X						
280	Niye...niye z'...niye zi	X						
281	Niyu niye	X						
282	Niyu z'	X						
283	Niyu...niyu z'	X						
284	No semed ra		X		X	X		
285	Nuk ney	X	X					
286	O bēnati d'		X		X	X		
287	O çağ				X	X		
288	O dıma ki	X			X			
289	O hıngde		X		X	X		
290	O ke	X					X	
291	O ra dıme ki	X	X		X		X	
292	O ri ra		X		X	X		
293	O semed ra		X		X	X		
294	O tewır				X	X		
295	O zamun				X	X		
296	Oja ra pê		X		X	X		
297	Oxmo ki	X						
298	Oxro ke	X						
299	Peê coy ki	X	X				X	
300	Pey		X					
301	Pey ki	X	X					
302	Peyê cu		X				X	
303	Peyniya peyni de		X		X			
304	Pê ku...zi	X	X					
305	Qandê coy		X				X	
306	Qandê ney		X				X	
307	Qando ki	X	X					
308	Qaso ke	X						X
309	Qe ke nê	X	X					X
310	Qe ke nêvo	X		X				X
311	Qe nê		X					X
312	Qenêka	X	X				X	
313	Qet ke çine bo	X		X	X			X
314	Qet nêbo			X				X
315	Qey ki		X				X	
316	Qeybê a jo		X		X	X		
317	Ra ray zi	X						X
318	Rasta ey				X		X	
319	Raştê cı				X		X	
320	Rew rew...ge gane ki	X						X
321	Rey...rey...rey rey ki	X						X
322	Reyê...u reyê	X						X
323	Reyna							X

No	Bestoğ	Bestoğ	Edat	Fiil	Name	Sifet	Zemir	Zerf
324	Reyna zi	X						X
325	Rê rê...rê rê							X
326	Ruej yo...ruej yo				X			
327	Sata ki	X			X			
328	Se k1	X						X
329	Seba ki	X	X					
330	Seba naye zi	X	X				X	
331	Semedê a ra		X		X		X	
332	Semedi ineway ra		X		X		X	
333	Semedo k1	X			X			
334	Seni							X
335	Seni ke	X						X
336	Sire ke	X			X			
337	Ta							X
338	Ta ki	X						X
339	Tawo ke	X			X			
340	Tayêne...tayêne zi	X					X	
341	Tayin...tayinan						X	
342	Tenê...tenê ki	X						X
343	Têpia ra		X					X
344	Têpia ra ki	X	X					X
345	T1 mevaj ke	X		X			X	
346	T1 nêvanê			X			X	
347	T1 vajê ke	X		X			X	
348	T1 vana			X			X	
349	T1 vana belki	X		X			X	
350	T1 vana qey		X	X			X	
351	T1 vani derey		X	X			X	
352	Tikê...tikê						X	
353	To di			X			X	
354	To heni zonêne ke	X		X			X	X
355	To va			X			X	
356	To vatê ke	X		X			X	
357	To vatêne			X			X	
358	To vatêne belki	X		X			X	
359	To vatêne qey		X	X			X	
360	To wetrê		X	X			X	
361	U	X						
362	U anci	X						X
363	U dîma ra zi	X	X		X			
364	U ge ge zi	X						
365	U hem zi	X						
366	U ma vaj	X		X			X	
367	Uwo ke	X					X	
368	Vatêne qey		X	X				
369	Waxt amêne...waxt amêne			X	X			

No	Bestoğ	Bestoğ	Edat	Fil	Name	Sifet	Zemir	Zerf
370	Waxtê beno...waxtê beno			X	X			
371	Wazenê...wazenê			X				
372	Welakin	X						
373	Welakin ki	X						
374	Welhasil	X						X
375	Wext				X			
376	Wext...eg	X			X			
377	Wexto...o wext				X	X		
378	Wexto ke...o çax	X			X	X		
379	Wexto ke...o taw	X			X	X		
380	Wexto ki	X			X			
381	Xas kî	X			X			
382	Xo ra		X				X	
383	Xulasa	X						
384	Ya	X						
385	Ya ki	X						
386	Ya nê...zi	X	X					
387	Ya zi	X						
388	Ya...niyu z'	X						
389	Ya...ya	X						
390	Ya...ya ki	X						
391	Ya...ya zi	X						
392	Yan nê	X	X					
393	Yani	X						
394	Yani bî kîlmiye	X	X		X			
395	Yeqîna				X			
396	Yew yew hewî zi	X			X	X		
397	Yew yew hewî zi...labelê hewna zi	X			X	X		X
398	Yew...yew ki	X			X			
399	Yew...yew zi	X			X			
400	Yewerî...yewerî						X	
401	Yewerî...yewerî zi	X					X	
402	Yewerî...yewerî...yewerî zi	X					X	
403	Zewnî zi	X			X			
404	Zî	X						
405	Zî...zî	X						
406	Zîra	X						

Tablo:5 Hetê Koki Ra Bestoği

No	Bestoğ	Zazaki	Erebki	Fariski	Pehlewki	Tırki	Bestoği Timiyanbiyayeyi							
							Z+E	Z+T	E+Z	F+Z	P+Z	T+Z	E+T+Z	E+Z+T
1	A dewa ra						X							
2	A hınge de	X												
3	A ri ra	X												
4	A yewe ra	X												
5	A yewe ra zi	X												
6	Ancax					X								
7	Anci	X												
8	Anci zi	X												
9	Ancia ki	X												
10	Aw semed ra zi	X												
11	Axiri		X											
12	Ay cıxtu	X												
13	Ay ra	X												
14	Ay ra ki	X												
15	Ay ra o	X												
16	Ay zemon						X							
17	Aye ra dıma zi	X												
18	Aye ra tepiya	X												
19	Badê cu								X					
20	Badê ke								X					
21	Badê pey zi								X					
22	Bahdo		X											
23	Bahdo zi								X					
24	Belka ki								X					
25	Belka zi								X					
26	Belki								X					
27	Belki...u belki zi								X					
28	Belkia...belkia								X					
29	Beno	X												
30	Beno ke...beno ke	X												
31	Benu ke	X												
32	Beyta	X												
33	Bê ki	X												
34	Ca bı ca...ca bı ca	X												
35	Ca ca ki	X												
36	Ca ca...ca ca	X												
37	Ca ca...ca ca ki	X												
38	Ca ca...ca ca zi	X												
39	Cey	X												
40	Cı ra pê	X												
41	Co ra	X												
42	Co ra zi	X												
43	Coka	X												
44	Coka ke	X												
45	Coka ro	X												
46	Coka zi	X												

No	Bestoğ	Zazaki	Erebki	Fariski	Pehlewki	Tırki	Bestoği Timiyanbiyayeyi							
							Z+E	Z+T	E+Z	F+Z	P+Z	T+Z	E+T+Z	E+Z+T
47	Cokay rê	X												
48	Cokê ra	X												
49	Cua pê	X												
50	Cuwa pê z'	X												
51	Çağö					X								
52	Çend ki...labelê	X												
53	Çend...hendı zi	X												
54	Çı çax ki							X						
55	Çı qaydeyo ke...otur						X							
56	Çı ra	X												
57	Çı wext						X							
58	Çı wext ki						X							
59	Çı...çı	X												
60	Çı...u çı zi	X												
61	Çıqa ke...ki	X												
62	Çıqa ke...oncia ke	X												
63	Çıqa...honde ki	X												
64	Çıqa...ki	X												
65	Çıqas	X												
66	Çıqas ke...hende ki	X												
67	Çıqas ke...rena zi	X												
68	Çıqas ki	X												
69	Çıqas...çıqas...zi	X												
70	Çıqaşı ke...oncia	X												
71	Çıtur ke	X												
72	Çıtur ke...ki	X												
73	Çıxa ke...honde	X												
74	Çıxaş ke...unca honde ke	X												
75	Çun				X									
76	Çunki										X			
77	De uncina	X												
78	Demo ke										X			
79	Derê	X												
80	Dê	X												
81	Dê vana	X												
82	Dêma ke							X						
83	Dêmek					X								
84	Dıma ra	X												
85	Dıray...nuk ney	X												
86	Ego tir o	X												
87	Ega	X												
88	Eger	X												
89	Eger ke	X												
90	Eke...eke	X												
91	Eke...eke...yan	X												
92	Eke...la eke	X												

No	Bestoğ	Zazaki	Erebki	Fariski	Pehlewki	Tırki	Bestoği Timiyanbiyayeyi							
							Z+E	Z+T	E+Z	F+Z	P+Z	T+Z	E+T+Z	E+Z+T
93	Enê ra dım	X												
94	Eslê xo de								X					
95	Esto çin yo	X												
96	Feqet		X											
97	Gama	X												
98	Gama ke...a hıngê de	X												
99	Gama ki	X												
100	Gami...gami zi	X												
101	Ge gane...ge gane	X												
102	Ge gane...ge gane ki	X												
103	Ge gane...u ge gane ki	X												
104	Ge gane...u ge gane zi	X												
105	Ge ge zi	X												
106	Ge ge...ge ge	X												
107	Ge ge...ge ge ki	X												
108	Ge ge...ge ge zi	X												
109	Ge ge...la ge ge zi	X												
110	Ge ge...u ge gane zi	X												
111	Ge...dima ki	X												
112	Ge...dima ki...ge gane ki...yan ki	X												
113	Ge...ge	X												
114	Ge...ge gane ki	X												
115	Ge...ge gane ki...ya ki	X												
116	Ge...ge ki	X												
117	Ge...ge zi	X												
118	Ge...ge...ge gane ki	X												
119	Ge...ge...ge zi	X												
120	Ge...ge...ge...ya ki	X												
121	Ge...u ge ki	X												
122	Ge...u ge zi	X												
123	Ger			X										
124	Gılangan	X												
125	Gılangan zi	X												
126	Gılanton...u gılanton	X												
127	Goya ki									X				
128	Ğeyri		X											
129	Ha	X												
130	Ha...ha	X												
131	Hasılı		X											
132	Halbuki												X	
133	Hela					X								
134	Hela ke	X												
135	Hem	X												
136	Hem ki	X												
137	Hem zi	X												
138	Hem...hem	X												
139	Hem...hem ki	X												

No	Bestoğ	Zazaki	Erebki	Fariski	Pehlewki	Tırki	Bestoği Timiyanbiyayeyi							
							Z+E	Z+T	E+Z	F+Z	P+Z	T+Z	E+T+Z	E+Z+T
140	Hem...hem zi	X												
141	Hem...hem...hetê ra zi	X												
142	Hem...u hem zi	X												
143	Hem...u heme ki	X												
144	Hema		X											
145	Hema kî	X												
146	Hema ra zi	X												
147	Hend...hend...hend	X												
148	Hend...hend...hunc	X												
149	Hende ke	X												
150	Hende...la	X												
151	Heni ke	X												
152	Heni...heni	X												
153	Her çîqa ke...oncia ki	X												
154	Her çîqas	X												
155	Her çîqas ki	X												
156	Her çîqas...zi	X												
157	Her çî	X												
158	Her çî ke	X												
159	Her ke	X												
160	Herga ki	X												
161	Heskena...heskena	X												
162	Heta		X											
163	Heta ki								X					
164	Hetê ju ra ki	X												
165	Hetê ju ra...u hetê ju ra ki	X												
166	Hetê ju ra...u heto bin ra ki	X												
167	Hetê ra...hetê ra ki	X												
168	Hetê ra...heto bin ra zi	X												
169	Hetê ra...u hetê ra ki	X												
170	Hetêk ra...hetêk ra zi	X												
171	Heto bin ra ki	X												
172	Heto ju ra...heto bin ra	X												
173	Heto yew ra...heto bin ra zi	X												
174	Hetta ke								X					
175	Hetta...ji								X					
176	Hewna	X												
177	Hewna ki	X												
178	Hîni	X												
179	Hîn ke	X												
180	Hîna ke	X												
181	Hol aya wa g'	X												
182	Holê gureyi	X												
183	Holê yî	X												
184	Holê yî aya wa	X												
185	Holê yî aya wa g'	X												

No	Bestoğ	Zazaki	Erebki	Pehlewki	Fariski	Tırki	Bestoği Timiyanbiyayeyi							
							Z+E	Z+T	E+Z	P+Z	F+Z	T+Z	E+T+Z	E+Z+T
186	Holê yî ina wa ki	X												
187	Homa hes bikero						X							
188	Homa nêkero ke	X												
189	Homa zano	X												
190	Honde ke	X												
191	Hoyna hoyna	X												
192	In beynat id	X												
193	In rîd ra	X												
194	Ina hew	X												
195	Ina ray	X												
196	Ina yew ra	X												
197	Inke gî	X												
198	Îhna	X												
199	Îlam ke								X					
200	Ju ju fin...ju ju fin zi	X												
201	Kam gama ki	X												
202	Key ki	X												
203	Ki	X												
204	Ki...ki	X												
205	La	X												
206	La a hînge de	X												
207	La anci zi	X												
208	La ancina	X												
209	La anciya ki	X												
210	La badê ke						X							
211	La bê bîvine ke	X												
212	La çî heyf						X							
213	La çî heyf ke						X							
214	La dima ra ke	X												
215	La eg	X												
216	La gama ke	X												
217	La ge ge zi	X												
218	La hem...hem zi	X												
219	La hend zi	X												
220	La hende ki	X												
221	La her çî	X												
222	La hetani ke	X												
223	La hîn di ki	X												
224	La îla						X							
225	La ki	X												
226	La miratê	X												
227	La na rey ki	X												
228	La qe nêbo	X												
229	La seni ke	X												
230	La seni kerd	X												
231	La seni kî biyo	X												

No	Bestoğ	Zazaki	Erebki	Farski	Pehlewki	Tırki	Bestoği Timiyanbiyayeyi							
							Z+E	Z+T	E+Z	F+Z	P+Z	T+Z	E+T+Z	E+Z+T
232	La...hem...hem zi	X												
233	Labelê	X												
234	Labelê eke	X												
235	Labelê ge ge	X												
236	Labelê ge ge zi	X												
237	Labelê hewna zi	X												
238	Labelê reyna ki	X												
239	Labelê seni ke	X												
240	Lakim ki								X					
241	Lakin		X											
242	Lawrek	X												
243	Letê ju ra...u letê bin ra ki	X												
244	Ma vajı	X												
245	Ma vajı eke	X												
246	Madem		X											
247	Madem ına ya								X					
248	Madem ke...a game								X					
249	Madem kı...ay çax													X
250	Madem ki								X					
251	Mera	X												
252	Merdım vano qey	X												
253	Mesela		X											
254	Mevac	X												
255	Mevaji ki	X												
256	Na rey	X												
257	Na rey ki	X												
258	Nata ke	X												
259	Nay ra	X												
260	Nay ra yo ki	X												
261	Naye ra ki	X												
262	Ne ke	X												
263	Ne tede	X												
264	Ne zi	X												
265	Ne...ne	X												
266	Ne...ne ki	X												
267	Ne...ne zi	X												
268	Ne...ne...ne	X												
269	Ne...ne...ne ki	X												
270	Ne...ne...ne zi	X												
271	Ne...u ne zi	X												
272	Ney ra dım	X												
273	Ney ser o	X												
274	Nê	X												
275	Nêbo	X												
276	Nêbo ke	X												
277	Nêvanê	X												

No	Bestoğ	Zazaki	Erebki	Fariski	Pehlewki	Tırki	Bestoği Timiyanbiyayeyi							
							Z+E	Z+T	E+Z	F+Z	P+Z	T+Z	E+T+Z	E+Z+T
278	Nıka ke	X												
279	Ni...ni	X												
280	Niye...niye z'...niye zi	X												
281	Niyu niye	X												
282	Niyu z'	X												
283	Niyu...niyu z'	X												
284	No semed ra	X												
285	Nuk ney	X												
286	O bēnatı d'	X												
287	O çağ							X						
288	O dıma ki	X												
289	O hınge de	X												
290	O ke	X												
291	O ra dıme ki	X												
292	O ri ra	X												
293	O semed ra	X												
294	O tewır	X												
295	O zamun						X							
296	Oja ra pê	X												
297	Oxmo ki	X												
298	Oxro ke	X												
299	Peê coy ki	X												
300	Pey	X												
301	Pey ki	X												
302	Peyê cu	X												
303	Peyniya peyni de	X												
304	Pê ku...zi	X												
305	Qandê coy	X												
306	Qandê ney	X												
307	Qando ki	X												
308	Qaso ke	X												
309	Qe ke nê	X												
310	Qe ke nêvo	X												
311	Qe nê	X												
312	Qenêka	X												
313	Qet ke çine bo	X												
314	Qet nêbo	X												
315	Qey ki	X												
316	Qeybê a jo	X												
317	Ra ray zi	X												
318	Rasta ey	X												
319	Raştê cı	X												
320	Rew rew...ge gane ki	X												
321	Rey...rey...rey rey ki	X												
322	Reyê...u reyê	X												
323	Reyna	X												

No	Bestoğ	Zazaki	Erebki	Fariski	Pehlewki	Tırki	Bestoği Timiyanbiyayeyi							
							Z+E	Z+T	E+Z	F+Z	P+Z	T+Z	E+T+Z	E+Z+T
324	Reyna zi	X												
325	Rê rê...rê rê	X												
326	Ruej yo...ruej yo	X												
327	Sata ki								X					
328	Se k1	X												
329	Seba ki	X												
330	Seba naye zi	X												
331	Semedê a ra	X												
332	Semedi meway ra	X												
333	Semedo k1	X												
334	Seni	X												
335	Seni ke	X												
336	Sire ke											X		
337	Ta			X										
338	Ta ki									X				
339	Tawo ke	X												
340	Tayêne...tayêne zi	X												
341	Tayin...tayinan	X												
342	Tenê...tenê ki	X												
343	Têpia ra	X												
344	Têpia ra ki	X												
345	T1 mevaj ke	X												
346	T1 nêvanê	X												
347	T1 vajê ke	X												
348	T1 vana	X												
349	T1 vana belki						X							
350	T1 vana qey	X												
351	T1 vani derey	X												
352	Tikê...tikê	X												
353	To di	X												
354	To heni zonêne ke	X												
355	To va	X												
356	To vatê ke	X												
357	To vatêne	X												
358	To vatêne belki						X							
359	To vatêne qey	X												
360	To wetrê	X												
361	U	X												
362	U anci	X												
363	U dîma ra zi	X												
364	U ge ge zi	X												
365	U hem zi	X												
366	U ma vaj	X												
367	Uwo ke	X												
368	Vatêne qey	X												
369	Waxt amêne...waxt amêne								X					

No	Bestoğ	Zazaki	Erebki	Farski	Pehlewki	Tırki	Bestoği Timiyanbiyayeyi							
							Z+E	Z+T	E+Z	F+Z	P+Z	T+Z	E+T+Z	E+Z+T
370	Waxtê beno...waxtê beno								X					
371	Wazenê...wazenê	X												
372	Welakin		X											
373	Welakin ki								X					
374	Welhasil		X											
375	Wext		X											
376	Wext...eg								X					
377	Wexto...o wext								X					
378	Wexto ke...o çax													X
379	Wexto ke...o taw								X					
380	Wexto ki								X					
381	Xas kî	X												
382	Xo ra	X												
383	Xulasa		X											
384	Ya	X												
385	Ya ki	X												
386	Ya nê...zi	X												
387	Ya zi	X												
388	Ya...niyu z'	X												
389	Ya...ya	X												
390	Ya...ya ki	X												
391	Ya...ya zi	X												
392	Yan nê	X												
393	Yani		X											
394	Yani bî kîlmiye								X					
395	Yeqîna		X											
396	Yew yew hewî zi	X												
397	Yew yew hewî zi...labelê hewna zi	X												
398	Yew...yew ki	X												
399	Yew...yew zi	X												
400	Yewerî...yewerî	X												
401	Yewerî...yewerî zi	X												
402	Yewerî...yewerî...yewerî zi	X												
403	Zewnbi zi	X												
404	Zi	X												
405	Zi...zi	X												
406	Zira				X									